

EHLİ BEYT
İFFET ve İSMET TİMSALİ

HZ. ÂİŞE

RADIYALLAHU ANHA

MUSTAFA NECATİ BURSALI

Çelik YAYINEVİ

20. BASKI

EHLİ BEYT
İFFET VE İSMET TİMSALİ
HZ. AİŞE
(Radıyallâhu Anhâ)

MUSTAFA NECATİ BURSALI

Çelik
YAYINEVİ

ÇELİK YAYINEVİ

İstanbul 2015

© Mustafa Necati Bursalı

© Çelik Yayınevi

Kültür Bakanlığı Sertifika No: 14710

Editör
Ece Özbaş

Mizanpaj
Adem Şenel

Kapak Tasarım
Yunus Karaaslan

Baskı-Cilt
İmak Ofset
Ser. No : 12531
Merkez Mh. Atatürk Cd. Göl Sk. No: 1 Yenibosna - İSTANBUL
Tel : 0212 656 49 97

ÇELİK YAYINEVİ
Ticarethane Sk. No: 19/A Cağaloğlu - İstanbul
Tel: +90 (212) 511 28 11 (pbx) Faks: +90 (212) 511 28 12
www.celikyayinevi.com

EHLİ BEYT
İFFET VE İSMET TİMSALİ
HZ. AİŞE
(Radıyallâhu Anhâ)

MUSTAFA NECATİ BURSALI

Çelik
YAYINEVİ

Mustafa Necati Bursalı



1941 yılında Samsun'un Kavak ilçesinin Alaca köyünde doğdu. Küçük yaşta öksüz kaldı. İlkokulu ve hafızlığını aynı köyde bitirdi. Merzifon ve İstanbul'da Kur'an-ı Kerim hıfzı çalıştı. Başta Hacı Sami Efendi olmak üzere zamanın büyüklerinden icazet aldı. İstanbul'da ilk dinlediği üstat Abdurrahman Gürses oldu. Hat sanatına ilgi duyarak Hamit Aytaç'tan icazet aldı. 1965'te Osman Reis Camii imam hatipliğine tayin edildi. İmamlıkla beraber yazı hayatı da başladı. 23 sene dört ay bu camide imam hatiplik yaptı. Orada da, yazılarında da, insanlara İslamiyet'in güzelliğini, saadetin ancak burada bulunabileceğini anlattı. Gençliğin felaket çukurundan saadet caddesine çıkması için çaba harcadı. İnsanlara günlük hayatımızda bizi bunaltan pek çok şeyin çözümünün peygamber ve ailesini örnek almakta ve islamı yaşamakta olduğunu anlatmaya çalıştı. 1988'de emekliye ayrıldı. Yazı ve şiirleri Yeni Asya ve Yeni Nesil gazetelerinde, Beyan ve Eğitim Bilim dergilerinde çıktı. 1965 yılından bu yana 50'den fazla eser yazdı. 28 Eylül 2009 tarihinde İstanbul'da Sarıyer Yeniköy'deki evinde vefat etti.

Yayınevimizdeki Eserileri

- Adâb-ı Muaşeret Edeb Yâ Hû!
- Alemlere Rahmet Hz. Muhammed (A.S)
- Allah Aşkını Seçenler
- Aşere-i Mübeşşere Cennetle Müjdelenen On Sahabe
- Bilal-i Habeşi
- Güzel Ameller Büyük Sevaplar
- Hz. Âişe
- Hz. Ali
- Hz. Amine
- Hz. Ebubekir
- Hz. Fatıma-i Zehrâ
- Hz. Hatice-i Kübrâ
- Hz. Meryem ve Hz. İsa
- Hz. Osman
- Hz. Ömer
- Hz. Yusuf ve Züleyha
- İslâm İhsân Söz Sohbet
- İstanbul ve Anadolu Erenleri
- Onlar Nasıl Kuldu
- Peygamber Aşıkları
- Peygamberler Tarihi
- Velilerin Dilinden Tasavvufi Hikayeler Nur İplikler

İÇİNDEKİLER

Müellifin önsözü 7

Birinci Bölüm
Adı, Lâkabı, Nesebi ve Doğumu

Müjdeler Dolu Bir Kervan 12
Çocuk Çığlığı 20
Dalların Müjdesi 24
Kafası Kanayan İnsanlar 33
Hazret-i Âişe'nin Çocukluğu 35
Mekke'de Nûr Yangını 45
Akıp Giden Seneler 58
İffet ve İsmet Madeni Âişe'nin Evliliği 64
Dudakta Donan Sevinç 67
Dallardaki Tomurcuk 70
Çırpınan Gönül 77
Müjde Ey Âişe! 81
Nişan 83
Medine İsmi 89
O Gece 92
Ey Âişe Yol Eşyamızı Hazırlayın! 94
Mekke'den Ayrılış 96
Uzayıp Giden Yollar 100
Hazret-i Âişe'nin Hicreti 102
Göklerin Alkış Tuttuğu Gelin 106
Mühim Bir Nokta 109

İkinci Bölüm

Resûlullah İle Geçen Tatlı Günler Ballar Dolu Petek

Âişe'nin Gözyaşı 117
Hayır Ebu Bekir'in Kızı 120
Bir Sevinç ki 126
Ben Onu Seviyorum 138
Bu Sevginin Kaynağı 142
Âişe'nin Bir Başka Lâtifesi ve Pişmanlığı 162
Pırıltı Dolu Billûr 166
Tatlı Yıllar 180
İfk Hâdisesi 182
Zift Akan Ağızlar 186
Dehşet Anı 188
Sahabilerle İstişare 194
Vahiy Geldi 198
Medine'yi Şah Damarından Yakalayan Haber 200
İlâ Hâdisesi 205
Bu Akış Nereye? 211

Son Fasıl

Halifeler Devri 229
Hazret-i Osman Devri 232
Hazret-i Ali Devri 233
Hz. Muavîye Devri 247
Fazilet ve Işık Dolu Bir Ömür 252
İlmin Çağlayan Denizi 257
Âişe ve Hadis 258
Hazret-i Âişe'nin Son Günleri 271

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Müellifin önsözü



Hamd olsun âlemlerin Rabbı olan Allah'a ki, O, nihayetsiz kudret sahibidir. Varlığının evveli olmadığı gibi âhiri de yoktur. Ezelî ve ebedî hükümdar ancak O'dur.

Salât ve selâm olsun O Nebiyyi Âhir zamana ki, bütün âlem onun yüzü suyu hürmetine yaratıldı. O, Hakkın nazlı Nebisi, cihanın kıblesi, mahkeme-i Kübrâ'nın şefâat tacı ve insanoğlunun biricik önderidir.

Bu eser, Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) gibi bir iffet ve ismet nümunesinin hayatından nakışlar, çizgiler, desenler sunacaktır. Hazret-i Âişe ki, Nebiler Nebisinin en sevgili zevcesi. Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) in müstesna kızı.

O, Müslümanlığın beşer âlemine iftiharla gösterebileceği eşi bulunmaz bir incidir. Hem öyle bir inci ki, parlaklığı güneşleri bile gölgede bırakacak kadar müthiş.

Nezâhat, iffet, ismet, cesaret, cömertlik, derinlik, incelik, nezâket, hayırseverlik, dirayet ve zarafet onun şahsında billûrlaşmıştı. O, âlem kadınlarının sultanı olduğu gibi, cennette de Resûl-i Ekrem'in nezdinde bulunacaktır. Göklerin sultan meleği Hazret-i Cibril, Allah'ın Resûlüne gelip:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; Âişe dünya ve âhirette senin zevcendir!.. buyurmuştur.

O Âişe ki, ömür nefeslerinin incilerini Allah Resûlünün hizmetinde tüketti. Nefes nefes o nûrdan ışıklar, feyizler, hikmetler aldı.

O Âişe ki, kara gözlü bir ceylân gibi bütün ömür boyu ağlayıp inledi. Seccadesi üzerine nice irfan elmasları döktü, nice gözyaşı damlaları bir çiy tanesi gibi güllerin dalında donup kaldı.

O Âişe ki, bir irfan pınarı, eşi bulunmaz bir ilim ve hikmet madeniydi.

O Âişe ki, kalbinin can kulağı ile göklerden gelen nağmeleri dinlemek bahtiyarlığına ermişti. Göklerin takva askerleri olan melekler onun evinin damında nöbet tutmuşlardı.

O Âişe ki, dünya çapında ve topyekûn kadınlık çerçevesinde bir gerçeklik ve güzellik fışkırışının kaynağıdır.

O Âişe ki, eşsiz bir şefkate ve merhamete mâlikti. Elinde bulunan bir tek hurma tanesini kapısına gelen ve kendisinden yardım isteyen bir kadına vermiş, sonra da kadının çocuklarına karşı gösterdiği şefkat ve merhamete taaccüp edip ağlamıştır.

O Âişe ki, onda îman, ahlâk, güzellik, iffet, ismet, iyilik, şefkat, merhamet, cömertlik, cesaret, doğruluk, edep, muaşeret, zevk ve iştiyakın hakikati pırıldamaktadır.

O, öyle bir anne, öyle bir sultan, öyle bir iffet timsâli ki. Tıpkı kovanlardaki ballar gibi herkese ve her şeye şifa verici. O, öylesine güzel, öylesine esrarlı, öylesine ilim ve hikmetle, irfan ve îmanla dolu ki, ne desem ondan ileridir. Adeta cennetten gül toplayan bir hûri. Cennet hûrileri bile onun hizmetine can atmakta.

İşte elinizde bulunan bu eser, öyle bir sultan annenin nûrlu hayatından ışıklar sunmaktadır. Müslümanlığın kadınlık âleminde neler yaptığını, kadınlığı hangi şahikalara yükselttiğini Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) nin şahsında göreceksiniz.

Eserimizde bazı tarihî hâdiseler konuşma lisanı hâline geti-

rilip nazarlara öyle verilmiştir. Ve topyekûn hakikat ifade etmektedir. Esere, akıcı ve sürükleyici bir üslûp kazandırmak gayesiyle romanî bir hava ve edebî bir çağlayış hâkim kılınmıştır.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) gibi mümtaz bir şahsın hayatını hiç eksiksiz yazmak elbette mümkün değildir. Biz, bütün gönlümüz ve samimiyetimizle mümkün olanı yapmaya gayret gösterdik. Îman peteğimizin muhabbet balını damla damla her satır üzerine düşürdük. Ve ömür nefeslerimizin incilerini bu yolda heba ettik.

Aziz ve Celîl olan Allah buyurur ki:

«Peygamber, mü'minlere öz nefislerinden evlâdır. Zevceleri (mü'minlerin) **analarıdır.»** [1]

İki cihanda da annemiz O... Evlâdın anneye karşı her zaman sönmez bir muhabbeti vardır. İşte muhabbetimizin sönmez bir nûru olarak bu eseri hayat ağacımızın en tatlı meyvesi hâlinde vücuda getirdik.

İlim, hikmet, zekâ, iffet ve ismet, derinlik ve incelik, dirayet ve zarafet timsâli Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), âlem kadınlarına eşi bulunmaz bir örnektir. Onun faziletine gönül verenlere ne devlet, ne saâdet!..

Eridi, bitti hep, içimin yağı,
Evlâda lâzımdır anne kucağı!..

Mustafa Necati Bursalı

1 Ahzâb: 6.

Birinci Bölüm



Adı, Lâkabı, Nesebi ve Doğumu

Adı: Âişe.

Lâkabı: Sıddîka.

Unvanı: Ümmül-Mü'minîn.

Künyesi: Ümm-i Abdullah.

Babası: Hilm âlemi yüce Sıddîk. Cihanın, Peygamberlerden sonra en büyük insanı ve Allah Resûlünün en aziz arkadaşı, ismi Abdullah, künyesi Ebu Bekir. O ismiyle değil de künyesiyle şöhret bulmuş ve anılmıştır. Onun hakkında Kâinatın Efendisi:

"Bir Peygamber bulunmak müstesna, Ebu Bekir bütün insanların en hayırlısıdır!" buyurmuştur.

O Ebu Bekir ki, güneşten kopan bir parça gibi etrafına nûr ve ışık saçmış, bütün ömrü boyunca Allah Resûlünün emrinde ve hizmetinde bulunmuştur.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)nın babası tarafından nesebi yukarıya doğru kol kol gidiyor ve yukarıda Sonsuzluk Nebisinin pâk nesebiyle birleşiyor.

Hazret-i Âişe'nin annesi; Ümm-i Rûman'dır. Onun da nesebi yine yukarıya doğru kol kol gidiyor, Kinâne'de Allah Resûlünün nesebiyle birleşiyor.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)nın künyesinde adı geçen Abdullah, kız kardeşi Esmâ ile cennetle müjdeli Hazret-i Zübeyr'in oğludur. Araplar arasında künye sahibi olmak asalet alâmetidir. İffet mâdeni Hazret-i Âişe'nin çocuğu olmadı. Bir gün Kâinatın Efendisine müracaat etti:

— Ey Allah'ın Resûlü, zevcelerinizden her biri çocuklarının ismiyle künyelendiler. Peki ben kimin ismiyle künyeleneceğim?

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber tatlı tatlı gülümseyip buyurdular ki:

— Yâ Âişe! Esmâ'nın oğlu Abdullah'ın ismiyle künyelen!..

Hazret-i Âişe'nin îman aynası berrak yüzünde görülmemiş bir ışık pırıldadı ve bundan böyle **«Ümm-i Abdullah»** künyesiyle anıldı.

Müjdeler Dolu Bir Kervan

Mekke erkeklerinin kaderinde kervanlarla çöllere açılmak vardı. Hemen herkes ticaret maksadıyla Şam taraflarına gider ve nice aylar sonra geri dönerdi. Aralarında gidip de gelmeyenler de olurdu. Ölüm onları çölün bir kuytu yerinde yakalar ve sıcak kumların üzerine boylu boyunca uzatırdı.

Yine bir kervan Mekke'den hareket etmiş, Şam istikâmetinde ilerliyordu. Bu kervanda Ebu Bekir de vardı. Kendisi Kureyş'in en soylularından ve asillerindendi. Daha henüz gökler infilâk etmemiş, son Nebi meydanı çınlatacak haberini sunmamıştı. Bütün insanlar dalâlet bataklığında çırpınıp duruyordu. Meydanlarda zıplayan sadece şeytanlardı ve şeytanların uşağı olmuş bir sürü zavallı.

Bu zavallı insanların hâline acıyan biri vardı. O da Ebu Bekir idi. Ebu Bekir, câhiliyet devrinde bile güzel ahlâkı ve dürüstlüğü ile şöhret bulmuştu. O karanlık devirde, içkinin her çeşidinin

pınar pınar aktığı bir günde ağzına tek damla içki koymamıştı. O hep bir müjdeci bekliyor, kâinatın kara günlerinin sona ereceğini umuyordu.

Kervan alev alev yakan çöllerde günlerce yol aldı ve nihayet Şam'a vasıl oldu.

Henüz hiçbir şeyden ve hiçbir izden haberi olmayan Ebu Bekir orada, gecenin birinde bir rüyâ gördü. Ay gökten inip kucağına girdi. Onu eliyle tutup göğsüne bastırdı. Uyanır uyanmaz hemen kendisini sokağa attı. Gözlerinin içi ışıklarla doluydu. Sabahın ilk ışıklarıyla beraber yüzü de güneş güneş aydınlandı. Rüyâsını soracak birini bulmalıydı. Hemen bir rahibin kapısını çaldı:

— Tak, tak, takkk!..

İçeriden tok bir ses aksetti:

— Ne istiyorsun?

Cevap verdi:

— Rahip Yemlihâ ile görüşmek istiyorum!

— Buyur o halde...

— Teşekkür ederim!

Kapı açıldı, Ebu Bekir içeri süzüldü. İçeride yaşlı bir rahip oturuyordu. Yüzü de aydınlık bir adamdı. Ebu Bekir'i görünce gülümsedi ve sordu:

— Nerelisin delikanlı?

— Hicazlı'yım ve tâcirim!

— Ne arzu etmiştiniz?

— Acâip bir rüyâ gördüm.

— Anlat dinliyorum.

— Ay gökten indi, kucağıma girdi. Onu elimle tutup göğsüme bastırdım, içim dışım nûrla doldu.

— Ey kardeş! Sana büyük bir müjde var.

— Sevindim, nasıl bir müjde acaba?

— Öğrenmek istersen hediyesini ver.

— Hediyesi nedir?

— Gönlünden ne koparsa.

— Pekâlâ! Sana on iki altın veriyorum.

— Ben de müjdemi vereyim: Gökten inen ay, âhir zaman Peygamberidir. Yakında zuhur edecektir. Sen ona hayatında vezir, ölümünden sonra da halife olacaksın.

Ebu Bekir yıldırım düşmüş gibi çarpıldı ve. haykırdı:

— Ne, ne? Bu dediklerin olacak mı?

Rahip gözlerini Ebu Bekir'in gözlerine dikip tane tane konuştu:

— Hem de pek yakında olacak. Ben sağ iken sen ona yetişirsen bana haber gönder ki, onun yanına ben de gelip mübârek eteklerine tutunayım. Şayet ölüm beni yakalar, ömrüm vefa etmezse ona selâmımı söyle ve onun dinine girdiğimi, ümmetinden olduğumu ve âhirette beni şefâatinden mahrum etmemesini söyle.

Ebu Bekir şevk ve saâdetle atıldı:

— Bana bir mektup verebilir misin?

— Evet.

— Ver o halde.

Rahip hemen bir mektup yazdı. Mektubunda şunlar vardı:

— Ey Mekkeli, Medineli olan Muhammed bin Abdullah!.. Allah'ın salat ve selâmı senin üzerine olsun. Sen hakikaten âhir-zaman Peygamberi ve âlemlerin Rabbinin Resûlüsün. Bu mektubu Ebû Kuhâfe oğlu ile sana gönderdim. Ve ben sana îman ettim. Senin ümme-

tinden oldum. Ebu Bekir'in bana tâbir ettirdiği rüyâsı; O'nun, senin vezirin ve sonra halifen olacağına delâlet eder. Ben sağ kalır da sana yetişirsem, gelip yolunda dövüşürüm. Eğer yetişemezsem, şefâatini benden esirgeme...

Ebu Bekir, rahibin mektubunu koynuna soktu; sevinç içinde oradan ayrıldı. Gönlü bir pınar gibi çağlıyor; yüzü güneş güneş pırıldıyordu. Arkadaşlarının yanına gelince ondaki değişikliği hemen fark ettiler ve sordular:

— Yâ Ebâ Bekir, seni sevinçli görüyoruz; ne var, bir haber mi aldın?

Ebu Bekir'in dudakları hafif hafif kıpırdadı:

— Beklediğim haber!..

Kimse daha bir şey sormadı. O da içinde sakladığı gizli hazineyi meydana vurmadı.

❖ ❖ ❖

Şimdi Ebu Bekir'in gönlünde büyük bir arzu vardı. Hemen Mekke'de olmak, kâinatın îman beşiği olan Kâbe'de bulunmak istiyordu. Kâbe, Hazret-i İbrahim'in yadigârı idi. Hazret-i İbrahim orayı inşa ederken gönül gönül çağlamış, Rabbi Rahimine şöyle duâ etmişti:

— «Ey Rabbimiz, bizi sana teslim ve ihlâs sâhibi olmakta sabit kıl. Soyumuzdan bir topluluğu da, sana boyun eğen bir ümmet yap; bize ibâdet yollarımızı ve hac vazifelerimizi göster, kusurlarımızı affedip tevbelerimizi kabul buyur. Muhakkak ki, sen tevbeleri kabul edensin, mü'minlere merhamet buyuransın. [2]

Ey Rabbimiz, soyumuzdan gelen Müslüman ümmet içinden bir Peygamber gönder ki, onlara âyetlerini oku-

2 Bakara, âyet: 128.

sun, kitabı ve hükümlerini öğretsin. Onları günahlardan temizlesin. Muhakkak ki sen Azîz olan Hakimsin (her şeye üstün gelen hikmet sahibisin.)» (3)

Bu büyük Peygamberin duâsı elbette kabul olunacak ve onun soyundan şanlı bir Peygamber gelecekti. Ama ne zaman gelecekti? İşte zaman ırmağı ebediyete doğru akıp gitmiş, geceleri gündüzler, gündüzleri geceler takip ederek asırlar ve devirler geçmişti. Artık göklerin infilâk etmesi yakındı.

Ebu Bekir bu düşünceler içinde günlerini geçiriyordu. Nihayet Şam'daki işlerini bitirip tekrar yola revan oldular.

Çöl yine ateşler saçıyor, güneşin harareti beyinleri deliyordu. Develer ağır ağır ve aheste aheste yol alıyordu. Rüzgâr ara sıra esmesine rağmen kaynar su gibi yüzleri yalayıp geçiyordu.

Ebu Bekir dalıp gitmişti yine hayâllerinin denizine. Ancak kulağının dibinde acı acı çınlayan sesle hayâl âleminden uyanabildi:

— Yâ Ebâ Bekir! Kervan mola verdi, inmeyecek misin?

Hakikaten kervan mola vermiş, yol arkadaşları develerinden inmiş, bir ağacın gölgesine çekilmiş serinlemeye çalışıyorlardı. Nasıl olmuştu da o bunları fark edememişti. Demek ki gördüğü rüyânın tesirinden hâlâ kurtulabilmiş değildi. Acaba o günler daha çok uzak mıydı? Kararan dünya hidâyet meş'âlesiyle aydınlanmayacak mıydı? Asırlar ve devirler süren bu hicran geceleri son bulmayacak mıydı? Hazret-i İsa'nın müjdelediği son Nebi ne zaman ve nerede zuhur edecekti?

Ebu Bekir bunları bir şimşek hızıyla aklından geçirdi, sonra da devesinden inerek arkadaşlarının yanında bir gölgeliğe sindi. Alnında biriken terleri elinin tersiyle sildi. Ona hayretle bakıyorlardı. Bir gariplik, bir durgunluk vardı kendisinde. Dayanamayıp sordular:

3 Bakara, âyet: 129.

— Yâ Ebâ Bekir! Sende bir gariplik seziyoruz; sebebi nedir?

Ebu Bekir başını kaldırmadan cevap verdi:

— Şu dünyaya garip geldik, garip gidiyoruz. Şu garip insanların bahtı hiç gülmeyecek mi?

Yolculardan biri bir kahkaha attı:

— Yâ Ebâ Bekir, güldürme insanı!.. Neremiz garip? Neyimiz eksik?

— İşte benim dediğim de bu! Neyimizin eksik olduğunu bilememek.

— Rahipler gibi konuşuyorsun, Şam'daki rahip seni etkilemiş mi ne?

— Hayır, hayır! Ben uzun zamandır içimde bu düşünceleri taşıyorum!..

Onlar böyle konuşup dururken Mekke istikâmetinden Şam istikâmetine giden bir başka kervan göründü. Ebu Bekir'in yüzü birden aydınlandı; yorgunluğunu, bitkinliğini unuttu; yerinden bir ok gibi fırlayıp ileri yürüdü.

Kervandakiler onu tanımıştı. O da onları tanımıştı. Seslendi:

— Yâ Hişam! Mekke'de ne var, ne yok?

Hişam'ın kalın sesi çölde yankılar yaptı:

— Hep aynı şeyler, yâ Ebâ Bekir; değişen bir şey yok!

— Demek ki bir şey duymadın?

— Duymadım. Ne duyacaktım ki?

— Evet, ne duyacaktın ki. İnsan her istediğine hemen nâil olamaz ki.

— Öyle yâ Ebâ Bekir!

— Yolun açık olsun, yâ Hişam!..

Hişam, Ebu Bekir'i selâmlayarak yoluna devam etti. Ebu Bekir bir müddet kervanın peşinden bakıp durdu. Kervan çölde

bir su sızıntısı gibi ağır ağır ilerliyordu. Nihayet tamamen gözden kayboldu. Çöl buydu işte. Nice kervanlar bu kum denizini aşıp gitmiş, niceleri bu yolda helâk olmuştu.

Açlık, susuzluk, yorgunluk, çaresizlik ve hepsinin üstünde eriten, kavuran, bitiren sıcak. Çöl sanki susuz bir tencereydi. Ne var ki, insa,n kaderinin rayları üzerinde gitmeye mecburdu.

Ebu Bekir yine gölgeliğe gelip sığındı, kölesine seslendi:

— Ey Velid, su tulumunu alıp getir!..

Velid koştu:

— Buyrunuz efendim!..

Ebu Bekir tulumu başına dikti. Ne ki, su içilecek gibi değildi. Âdeta ateş üzerinde kaynatılmıştı. Çaresiz birkaç yudum aldı, fakat içemeyerek yere tükürdü. Yine yüzünde keder çizgileri benek benek geziniyordu.

Güneş de yavaş yavaş başını ak tepelerin arkasında gizlemeye başlamıştı. Artık yola devam edebilirlerdi. Zaten Mekke'ye bir konaklık mesafeleri kalmıştı.

Yeniden yola revan oldular. Kıvrım kıvrım uzayan yollarda akıp gidiyorlardı. Bu yollar hiç bitmeyecekti. Burada bitse, ötede bir yenisi daha başlayacaktı. Cihan denilen bu toprak parçası hep yoldan mı ibaretti? Yol, yol, yol!.. Beşikten mezara, mezardan mahşere, mahşerden bir başka diyara. Ama bunu düşünen, bunu fikreden insanlar neredeydi? İnsanlar çoktan yaradılışlarının gayesini unutmuşlardı. Çoğu şeytana uşaklık ederdi. Şimdi meydanlarda zıplayan şeytanlardı. Bu şeytan ordularını kesip biçecek bir kumandan elbette gelecekti... Âh o gün neredeydi?

Kervan akıp gidiyor, gecenin mavi örtüsü perde perde cihan toprakları üzerine iniyordu. Yıldızlar gök kubbenin derinliğinde göz kırpıyor, nûr serpen ay, bir başka ahenkle ışıklar saçıyordu. Gecenin ruhları dolduran serinliği damla damla iniyor; rüzgâr,

yüzlere öpücük bırakarak esip gidiyordu. Çekirge sesleri, böceklerin çır çır şarkıları, ateş böceklerinin pır pır yanışı geceye bir başka mânâ veriyordu. Bunları görüp bilecek, bu ağlayışı gönülden duyacak insanlar ise pek azdı. Sadece Ebu Bekir kendisini bu ahengin içine bırakmış gidiyordu. Hatta gittiğinin bile farkında değildi. O kadar dalmıştı ki, kulağının dibinde çınlayan sesle kendisine gelebildi. Kölesi avaz avaz bağırıyordu:

— Efendim, efendim! Mekke göründü, Mekke göründü!..

Ebu Bekir bu kadar vaktin geçtiğine hayret etti. Gece bitmiş, seher dilberi ufuklardan başını uzatıvermişti. Biraz sonra güneş doğacak, dünya yeni bir güne daha başlayacaktı.

Yeni bir gün, yeni bir heyecan demekti. Mekke, uzakta bir top inci gibi duruyordu. Aylar süren ayrılık son bulmuş, hasretle yanan gönüller yine Mekke'ye kavuşmuştu.

Mekke, kâinatın îman beşiğiydi. Hazret-i İbrahim ve Hazret-i İsmail'in mübârek ayaklarının bastığı kutlu bir topraktı. Taşlarında bile bir başka heybet vardı. Sıcağı bile bir tatlı sıcaktı.

Kervan gün doğarken Mekke'den içeri girdi. Bir köle koşa koşa Ebû Kuhâfe'nin kapısına vardı ve kapıyı gümbürdetti:

— Kervan geldi, kervan geldi!..

Ebu Kuhâfe uykulu gözlerini eli ile ovuşturarak pencereye koştu. Gerçekten kervan gelmişti. Mekke halkı yeni bir sevinçle yataklarından fırlayıp sokaklara döküldüler.

Ebu Bekir devesini kölesine teslim etti, kendisi doğruca Kâbe'ye gitti. Her yolculuk sonu Kâbe'ye gitmek, Kâbe'yi tavâf etmek âdetiydi. Ne var ki, güzel Kâbe şu anda putlarla doluydu. Bu suratsız putların kırılacağı günü sabırsızlıkla bekliyordu. Elbet bu hicran gecesi son bulacak, Kâbe tevhid bestesiyle inleyecekti. Tavâf esnasında hep bunları düşündü. Tavâfını bitirir bitirmez evinin yolunu tuttu. Kendisini kapıda babası Ebu Kuhâfe, annesi

Ümmül Hayr, zevcesi Ümm-i Rûmân karşıladılar. Ebu Kuhâfe, oğlunun yüzündeki aydınlığı hemen fark etti ve sordu:

— Yâ Ebâ Bekir, hayırlı bir haber mi aldın?

Ebu Bekir'in dudakları hafif hafif kıpırdadı:

— Öyle denebilir.

— Nedir bu haber?

— Şimdilik içimde saklıyorum, günü gelince söylerim.

— Öyle olsun, oğlum!..

Çocuk Çığlığı

Ebu Bekir ertesi gün çarşıdaki dükkânındaydı. Yine yüzü pırıl pırıldı. Gönlünde sakladığı sır yüzünden okunuyordu.

Gözleri görülmemiş bir ışıkla doluydu. Yanakları üzerinde sanki ebediyet çiçekleri açmıştı. Öyle çiçekler ki, solmak ölmek bilmeyen cinsten.

Dükkâna bir bedevi geldi. Gözlerini kumaşlar üzerinde gezdirdikten sonra sordu:

— Bunun fiyatı kaça?

Ebu Bekir adamın hâline acımıştı. Üstü başı dökülüyor, fakirliğin ızdırabı başı üstünde duman duman yükseliyordu. Onu sevindirmeliydi.

Cevap verdi:

— Hangisini istiyorsun?

— Meselâ şunu!

— Sen para vermesen de olur. Ne kadar istiyorsun, onu söyle.

Adamın aklı duracak gibi oldu:

— Nasıl, nasıl?

— Tıpkı dediğim gibi.

— Ama zarar edeceksin.

— Tüccar dâima kâr etmez ki.

— Senin gibi tüccarı ilk defa görüyorum.

— Yaşarsan daha çok şeyler göreceksin.

Onlar böyle konuşup dururlarken nefes nefese Ebu Bekir'in kölesi kapıdan içeri süzüldü:

— Efendim, Ümm-i Rûmân!..

Ebu Bekir atıldı:

— Ne oldu, çabuk söyle, kurtuldu mu yoksa!..

— Hayır, ama kurtulmak üzere. Seni acele istiyorlar!..

— O halde hemen gidiyorum. Sen bu adamın işini gör, istediği malı ver, para da alma.

Ebu Bekir kapıdan bir ok gibi fırladı ve doğruca evinin yolunu tuttu, yolda kendisine birkaç soru soran oldu ise de cevap verecek zaman olmadığından aceleyle evine gidiyordu. Nihayet kapının tokmağına elini atabildi.

O da nesi?

İçeriden bir çocuk çığlığı sokaklara aksediyordu. Demek ki, Ümm-i Rumân kurtulmuş, kendisine bir bebek hediye etmişti.

Heyecandan kalbi duracak gibi oldu, kapıya yüklendiği gibi içeri daldı. Kendisini annesi Ümmül Hayr karşıladı:

— Gözün aydın â oğlum, bir çocuğun oldu!..

Ebu Bekir sevinç ve saâdetle atıldı:

— Demek Ümm-i Rumân kurtuldu!..

— Evet, kurtuldu!..

— Çocuğumuz erkek mi, kız mı söylemeyecek misin?

— Sen kendin git de öğren, â oğlum!..

Ebu Bekir, Ümm-i Rumân'ın odasına girdi. Yeşil ipeklere sarılmış mini mini bir çocuk câriyelerin kucağında duruyordu. Onun geldiğini görünce yaralı bir ceylân gibi çırpındılar:

— Ebu Bekir geldi, Ebu Bekir geldi!..

Ebu Bekir bebeği câriyelerin elinden kaptı ve göğsüne bastırdı. Nûr topu gibi küçük bir bebek gülümsüyordu kundakta.

Dudaklarını, nûr yumağı yavrunun alnına koyup birkaç defa öptükten sonra Ümm-i Rumân'a döndü:

— Yâ Ümm-i Rumân, bebeğin erkek mi, kız mı?

Ümm-i Rumân'ın yüzünde benek benek çizgiler. Utancından başını yere eğdi. Ebu Bekir tekrar sordu:

— Niçin cevap vermezsin, yâ Ümm-i Rumân?

Ümm-i Rumân'ın gözlerinden iki damla yaş yastığına aktı. Ebu Bekir artık işi anlamıştı. Demek ki bu çocuk kızdı. Ümm-i Rumân bu sebeple cevap veremiyordu.

Onu teselli etmek ihtiyacını duydu:

— Yâ Ümm-i Rumân! Üzme canını, evlât benim değil mi, kız olmuş, erkek olmuş fark etmez. Ben Kureyş'in kötü âdetlerine kurban edecek değilim bebeğimizi.

Ümm-i Rumân'ın yüzü birden aydınlandı, yatağın içinde doğrulup elini Ebu Bekir'e uzattı:

— Çok teşekkür ederim, yâ Ebâ Bekir. Evet, bir kızımız oldu. Onu sana lâyık şekilde büyütürüm inşaallah.

— Benim istediğim de bu.

Bu sırada Ebu Kuhâfe öksürerek odaya girdi ve:

- Gösterin bana torunumu! dedi.

İpekler içinde gülümseyen mini mini bebeği Ebu Kuhâfe'nin kucağına verdiler. Ebu Kuhâfe, feri sönmüş gözlerini bebeğin yüzüne dikti, baktı, baktı. Sonra da:

— Ne güzel bir yavru, dedi; tıpkı babası gibi.

Ebu Bekir'in dudaklarında çiçek çiçek bir tebessüm belirdi:

— Babacığım, dedi; bu yavruya **Âişe** ismini uygun görüyorum. Ne dersin, öyle olsun mu?

Ebu Kuhâfe oğluna derin bir muhabbetle baktı:

— Sen her şeyin iyisini yaparsın oğlum!.. Bu isim de isimlerin en güzeli. Umarım ki, yavrumuzun şânı büyük olur!..

— Ben de öyle umuyorum!..

Âişe'nin doğumu Ebu Bekir'in evini yeni bir heyecana gark etmişti. Mini mini Âişe elden ele geziyor, câriyeler küçük yavrunun başında birer pervane gibi dönüyorlardı. Ebu Bekir'in saâdeti de yüzündeki pırıltılardan damla damla aksediyordu.

❖ ❖ ❖

Âişe'nin annesi Ümm-i Rûman, Abdullah El-Ezdî isimli birinin zevcesi idi. Abdullah'ın vefatından sonra Ümm-i Rûman, Ebu Bekir'e varmış ve ondan iki çocuk doğurmuştur. Bunların biri Abdurrahman, diğeri de Âişe'dir. Âişe'nin doğum tarihi kesin olarak bilinmemektedir.

Mişkât müellifi, **«El-İkmâl fî Esmâi'r-Ricâl»** adlı eserinde Hazret-i Âişe'nin hemşiresi Esmâ (radıyallahü anhâ) nın hal tercemesinden bahsederken onun yüz sene kadar yaşadığını ve Hicretin 73. senesinde vefat ettiğini, Hazret-i Esmâ'nın, Hazret-i Âişe'den on yaş büyük olduğunu beyan eder. Evet, Esmâ'nın, iffet sadefi Âişe'den büyük olduğunda hiç şüphe yoktur. Esmâ Hatun, Hazret-i Sıddîk-ı Ekber'in Kayle adındaki zevcesinden dünyaya gelmiştir. Abdurrahman ile Âişe ise Ümm-i Rûman'dan doğmuşlardır.

Hazret-i Esmâ, Hicretin 73. senesinde yüz yaşında vefat ettiğine ve Cenâb-ı Âişe'den 10 yaş büyük olduğuna göre, Hazret-i Âişe'nin doğum tarihini meydana çıkarmak kolaylaşır. Şöyle ki: Hicretin 73. senesinde ebediyet âlemine göçen Esmâ'nın, hicret esnasında 27 yaşında olması icab eder. Esmâ (radıyallahü anhâ), Hazret-i Âişe'den 10 yaş büyük olduğuna göre Hazret-i Âişe'nin hicret yılında 17 yaşında olması gerekir. O halde

Hazret-i Âişe, milâdî 606 senesinde dünyaya gelmiştir. Ve henüz Allah'ın Resûlü, ilâhî memuriyetini almamıştır. Daha nice yıllar dünya yüzü kararacak ve insanlık dalâlet bataklığında çırpınacaktır.

Ebu Bekir'in ticaret maksadiyle Şam seferleri yine devam edecektir. Gün gelecek gökler infilâk edecek ve bütün insanlık kurtulacaktır...

Dalların Müjdesi

Bir ikindi vaktiydi. Yaşlı bir kadın evinin önündeki taşlar üzerine oturmuş, üç-dört yaşlarında gösteren bir kız çocuğunu da kucağına almış zıplatıyordu. Güneş ak tepeler arkasına gizlenirken Mekke'de de yeni bir kaynaşma vardı.

Küçük kız sokaklarda acele acele yürüyen insanlara bakıp yaşlı kadına sordu:

— Nedir bu insanların acelesi, ey babaanne?

Yaşlı kadın küçük kızın saçlarını okşadı:

— Şam'dan gelen kervanı karşılayacaklar yavrum!..

Küçük kız bir alev gibi çırpındı:

— Demek babam bugün gelecek?

— Öyle, gelmesi lâzım!..

— Ne kadar özlemişim, kaç gün oldu gideli?

— Üç ayı geçiyor.

— O da bizi özlemiştir.

— Evet, özlemiştir!..

Bir müddet susup etrafa baktılar. İşte ileride bir toz bulutu havaya yükseliyordu. Bir adam da koşa koşa Mekke içine doğru geliyordu. Bir taraftan koşuyor, bir taraftan da bağırıyordu:

— Kervan göründü, kervan göründü!..

Yaşlı kadın ve küçük kız heyecandan boğulacak gibi oldular. Hemen ayağa kalkıp evin damına çıkmak için harekete geçtiler. Kervanı daha iyi görebilmek ümidiyle dama çıkacaklardı. Ne var ki, yaşlı kadının ayakları birbirine dolaşıp yere yüzüstü kapaklandı; düşerken de bir çığlık attı:

— Vay başıma gelenler!..

Babaannesinin düştüğünü gören küçük kız derhal geri döndü ve yaşlı kadının ellerinden tuttu:

— Âh babaanne! Çok üzüldüm, keşke elini bırakmasaydım!..

Yaşlı kadın binbir güçlükle doğrulabildi. Bir taş üzerine oturup nefeslenmeye çalıştı. Tekrar düşmek istemiyordu; heyecan ona göre bir iş değildi. Ne var ki, oğlu Ebu Bekir'in hasretine dayanamıyordu. Üç aydır oğlundan ayrıydı. Çöllerin canavar pençesine saldığı oğlu kimbilir ne belâlarla, ne ızdıraplarla pençeleşmişti. Yaşlı kadının dalıp gittiğini gören küçük kız yeniden ona sokuldu, ellerini tutup dudaklarına götürdü, öptü ve bir kuş gibi cıvıldadı:

— Neler düşünüyorsun, â babaannem?

Ebu Bekir'in annesi Ümmül-Hayr'in gözlerinden iki damla yaş yanaklarından aşağı süzüldü:

— Ayşecik, dedi; hasret nedir bilir misin sen?

Âişe cevap verdi:

— Hiç bilmez olur muyum? Benim de ciğerimin zarında bir ateş yanıp durur.

Onlar böyle konuşup dururlarken evin penceresinden Âişe'nin annesi Ümm-i Rûman başını uzatıp seslendi:

— Nene, torun, neler de fısıldaşıp duruyorsunuz?

Küçük Âişe'nin sesi bir su gibi çağladı:

— Ayrılıktan, hasretten, kervandan konuşuyoruz, sevgili annem!..

— İşte kervan ufukta gözüktü, â Âişem!..

Âişe kendisinden umulmayacak bir iş yaptı. Babaannesinin elinden kurtulduğu gibi kendisini sokağa attı ve koşmaya başladı. Kervana, babasını karşılamaya gidiyordu küçük kız.

Nihayet kervan Mekke içlerine daldı ve Âişe yol üstünde bir taşı kendisine siper edinerek beklemeye koyuldu.

Uzaktan babasını tanıdı. Ebu Bekir kervanın başında bulunuyordu, etrafında halka halka insanlar vardı. Beyaz entarileri toz toprak olmuş, çölün sıcağı yüzlerinin derisini kavurmuştu. Kaderin ipleri insanın kendi elinde değildi ki, insan, beşikten mezara, mezardan bir başka diyara hep gidiyordu. Ömür sona eriyor, fakat yol bitmiyordu. İşte kervan menziline varmış, yeni bir yolun ağzında duruvermişti.

Küçük Âişe entarisinin eteklerini yelpaze gibi uçurarak babasına koştu. Ebu Bekir de onu uzaktan görmüş, yüzü aydınlanmıştı. Derhal arkadaşlarından ayrılarak kollarını küçük kızına açtı:

— Âişe, Âişe, koş!..

Âişe zaten bütün gücüyle koşuyordu. Nefes nefese babasının kucağına atıldı. Hıçkırıklar boğazında düğüm düğüm olmuştu. Ebu Bekir de yaradılış itibariyle yufka yürekli bir insandı. Kalbi merhamet hisleriyle doluydu. Bir kuzu melemesini bile duysa ağlayabilirdi. Kaldı ki şimdi mini mini yavrusunun pamuk elleri boynuna dolanmış, hıçkırıkları pınar pınar çağlamıştı.

Ebu Bekir gözyaşlarının akmasına mani olamadı. Güzel kızının elmas elmas pırıldayan saçlarını okşadı ve:

— Ayşecik, dedi; beni ağlattın!..

Âişe kollarını bir mengene gibi babasının boynuna dolamış sıkıyor, sıkıyordu. Bir zaman öylece kaldılar. Sonra ağır ağır kervanın ardınca yürüdüler.

Mekke olanca ahalisiyle kervanı istikbal etmek için yollara dökülmüştü. Çünkü bu kervanda hemen hepsinin bir yakını, bir ahbabı bulunuyordu. Herkes birbirine hasretle sarılıp dağıldılar, develer de kendi sahiplerinin kapısına varıp yere çöktüler.

Ebu Bekir yine doğruca Kâbe'ye gitti. Allah'ın mukaddes evini tavâf edecek, ondan sonra kendi hanesinin yolunu tutacaktı.

Küçük Âişe babasının hareketlerine hayretle bakıyordu. Ebu Bekir şevk ve zevkle Kâbe'yi tavâf ediyor: "Allah'ım, Allah'ım! Bir kurtarıcı gönder!" diyerek yalvarıyordu.

Müşriklerden bazıları Ebu Bekir'in bu hâline akıl erdiremiyorlardı. Ne kurtarıcısı bekliyordu bu Ebu Kuhâfe'nin oğlu. Fakat sormuyorlardı da.

Ebu Bekir tavâfını tamamladı, Âişe'nin elinden tutarak evine gitmek üzere yola koyuldu. Yolda herkes kendisini hürmetle selâmlıyordu. Evine varıp kapıdan içeri süzüldü. Kendisini babası, annesi, zevcesi ve yakınları hasretle karşıladılar.

❖ ❖ ❖

Zaman ırmağı akıp gidiyor, günler birbirini takip ediyordu. Gece ile gündüz bir makas, gibi ömür kumaşlarını doğruyor, ömür denilen bu hazine günbegün eksiliyordu.

Ebu Bekir bir gün bir ağaç altında oturuyordu. Güneşin ateşten okları taşların bile sinesini delip geçiyor, Mekke vadisi ızdırapla duman duman tütüyordu.

Bu ağacın, bu güneşin, bu kaynayışın bir sebebi olmalıydı. Hiçbir gayesi olmadan yaşamak insanlığın şanına lâyık değildi. İnsana, insanlığını bulduracak bir hidâyet rehberi lâzımdı. Hazret-i İsa'nın müjdelediği son nebi neredeydi, ne gün zuhur edecekti?..

Ağacın altında bütün bunları düşünüp dururken ağaçtan bir dal başına doğru uzandı ve lisana gelip:

— **Ey Allah'ın kulu,** dedi; **yakında Hâşim oğullarından Muhammed b. Abdullah isimli bir Peygamber zuhur edecektir ki, öyle şanlı bir Peygamber cihana gelmemiştir. O son nebidir. Hâtemü'l-Enbiyâ'dır. Sen herkesten evvel onun dinine girer, eteğine sarılırsan, ona senden yakın kimse olmaz!..**

Ebu Bekir hayret ve dehşetle yerinden sıçradı. Gözlerini ağacın dalları üzerinde bir müddet gezdirdi. Hayır hiç kimsecikler yoktu. Bir ağaç böyle nasıl konuşabiliyordu. Bu olsa olsa gelecek Peygamberin bir mûcizesi idi. Yüzünde görülmemiş bir ışık peyda oldu Ebu Bekir'in. Elini ağacın dalına uzattı, onu tatlı bir hisle okşadı:

— **Ey Rabbimin Iûtfuyla konuşan ağaç,** dedi; **O Peygamber zuhur ettiği zaman bana haber verir misin?**

Ağacın çiçek dili, çiçek çiçek cevap verdi:

— **Veririm, yâ Ebâ Bekir!..**

— **Beni bahtiyar edersin, ey mübârek ağaç!..**

— **Sen her türlü saâdete lâyıksın, yâ Ebâ Bekir!..**

Ebu Bekir'in içinde şimdi bir okyanus dalgalanıyordu. Yüzünde tatlı bir ışık geziniyor, elmaslar nokta nokta alnında oynaşıyordu. Tekrar tekrar ağacın dallarını okşadı ve oradan içi ışıklarla dolu olarak ayrıldı.

Henüz adımını kapıdan içeri atmıştı ki, küçük Âişe koşup boynuna sarıldı. Ümm-i Rûman dikkat kesilmiş Ebu Bekir'in yüzüne bakıyordu.

— Yâ Ebâ Bekir, dedi; sende bir hâl var!.. Yüzünde bugüne kadar görmediğim bir ışık, bir parıltı geziniyor. Yoksa beklediğin nebi zuhur etti mi?

Ebu Bekir'in dudakları çiçek çiçek tebessümlerle doldu:

— Yakın, â hanım!.. Ümid ederim ki sen de benimle beraber onun eteklerine sarılırsın.

— Evet, öyle yaparım!..

Tabiî bu konuşmalardan henüz küçük Âişe bir şey anlamamıştı. O, çocuk saffetinin en masum çizgileri içinde anasının ve babasının etrafında bir pervane gibi dönüp duruyordu.

❖ ❖ ❖

Yine her zamanki günlerden biriydi. Ebu Bekir aynı ağacın altındaydı. Yine düşünüyor, hakikat şafağının sökeceği ânı bekliyordu. Birden kulağının dibinde bir ses çınladı:

— Ey Ebû Kuhâfe oğlu, müjde sana!...

Dönüp etrafına baktı, yine kimsecikler yoktu. Bu defa tek ihtimal ağaç... Gözlerini ağacın dallarına dikip seslendi:

— Kim o, kim o?

Ağaç seslendi:

— Ey Ebû Kuhâfe oğlu, ne çabuk unuttun. Benim, benim! Sana müjde veren ağaç!..

Ebu Bekir şevkle atıldı:

— O halde ver müjdeni!..

— Müjdem odur ki; beklediğin nebi zuhur etti. Koş, onun eteklerine tutun ki her saâdet senin olsun!..

Ebu Bekir'in aklı duracak gibi oldu. Nice zamandır bu ânı bekliyor, nice yıllardır hasretle yanıyordu. Demek artık vahşet zindanında inleyen insanlık kurtulacak, Allah'ın mukaddes evi Kâbe putlardan temizlenecekti. Ebu Bekir'in içinde şimdi nûr ırmakları çağlıyordu. Ellerini ulvîlik âlemlerine açtı:

— Ey bahşişinin en azı cihan mülkü olan Allahım; dedi; **sana nasıl hamd edeyim ki, sen her şeyden yücesin!..**

Hemen oradan ayrıldı ve koşar adımlarla Mekke'nin içine daldı. Gidecek ve her şeyi son nebiden soracak ve İslâm'a can atacaktı.

Mekke'nin kıvrım kıvrım uzayan bir sokağına dalmıştı ki karşısında Muhammed Mustafa (sallallâhü aleyhi ve sellem) gülümseyerek beliriverdi. Ebu Bekir bu tecelli karşısında da hayret etti. Daha bir tek kelime söylemeden Kâinatın Efendisi ona hitap buyurdu:

— Ne olurdu Müslüman olaydın!..

Ebu Bekir'in kuruyan dudakları aralandı ve:

— Ey Kâinatın evveli ve bedr-i münîri, ben de sana geliyordum. Madem Müslüman olmamı arzu ediyorsun, bir şey isteyebilir miyim? dedi.

— Ne istersen makbuldür!

— O halde Nebiliğinin eseri olan bir mûcize göster!..

Allah'ın Resûlü gökleri aydınlatacak şekilde gülümsediler ve dediler:

— Ey Ebû Kuhâfe oğlu! Sana o mûcize yetmez mi ki, seneler önce Şam'da bir rüyâ görmüş, Yemlihâ isimli rahibe tâbir ettirmiştin. Ve ondan bana verilmek üzere bir mektup almıştın.

O an Ebu Bekir gönlünün tâ derinliklerinden gelen bir sesle haykırdı:

— Şehâdet ederim ki, Allah'tan başka İlâh yok. Yine şehâdet ederim ki, Muhammed, Allah'ın kulu ve Resûlü'dür!..

Zaten o ötedenberi Allah Resûlünün en azîz dostudur. Dâima onunla buluşur, sohbetinde bulunur, içi dışı nûrlanır, istikbâlin nûr müjdecisinden öyle ayrılırdı.

Kendisi, asiller oymağı Kureyş'in en zenginlerinden ve soylularından biri idi. Sözü her yerde geçer, ilmi her düğümü çözer-

di. Evine, ailesine bağlı, namus ve şerefine leke kondurmayan mümtaz bir insandı. Câhiliyet devrinde bile güzel ahlâkı ile herkesin takdirini toplamıştı. Şimdi İslâm ile hayat bulunca daha neler, ne pırıltılar ortaya koyacaktı.

Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi İlâhî memuriyetini almış, kendisine Yüce Allah tarafından:

— (Resûlüm!) **Şimdi sen ne ile emir olunuyorsan (kafalarını çatlatırcasına) apaçık bildir. Müşriklere aldırış etme.** (4) diye ferman edilmişti. Bu ferman üzerine ilâhi dâvet başlamış, kâfirlerin yüzüne karşı açıkça tevhîd hakikatleri haykırılmıştı.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), İslâm ile hayat ve ebediyet kazandıktan sonra, sade kendi nefsini kurtarmış olmakla kalmadı. Elinde îman feneri, hemen herkesi nûr merkezine çekti. Donmuş küfür denizinin buzları altında incecik bir sıcak su şeridi hâlinde aktı. Gün gelecek, bu incecik şerit, okyanuslar gibi dalgalanacak ve donmuş küfür denizini fokur fokur kaynatacaktır.

Hilm âlemi yüce sıddîk kendi öz nefsinin kurtuluşuna denk bir vazife telakki ediyordu bu hareketleri.

Bir gün zevcesi Ümm-i Rûman'la evinin balkonunda oturuyordu. Yüzünde görülmemiş bir ışık pırıltısı vardı. Gözlerini Ümm-i Rûman'ın gözlerine dikip:

— Ey Ümm-i Rûman, dedi; müjde, kurtulduk!..

İlk önce Ümm-i Rûman bu sözden bir şey anlayamadı ve sordu:

— Ne kurtulması, yâ Ebâ Bekir?

Hazret-i Ebu Bekir cevap verdi:

---

4 Hicr, âyet: 94.

— Dalâletten kurtulduk. Son Nebi, ilâhî memuriyetini aldı ve insanları Rabbin risâletine dâvet etti. Unuttun mu, sana kaç kereler söylemiştim!

Ümm-i Rûman çarpılır gibi oldu:

— Kim o, kim o? diye kekeledi:

Hazret-i Ebu Bekir'in dudakları çiçek çiçek bir gülümseyişle gerildi:

— Muhammed bin Abdullah! Haydi sen de hemen îman et ve ebedî kurtuluşa er!..

Ümm-i Rûman hiç itiraz etmedi, derhal gönül dudakları harekete geçti ve Kelime-i Şehâdeti tane tane okudu. Artık Ümm-i Rûman da İslâm ile hayat bulmuş, içi dışı nûr ve ışıkla dolmuştu. Hazret-i Ebu Bekir onu tebrik ettikten sonra alnına bir öpücük kondurdu ve annesi Ümmül-Hayr'in odasına koştu.

Ümmül-Hayr, küçük Âişe'yi dizine oturtmuş zıplatıyor, ipek saçlarını tel tel okşuyordu. Oğlunun odaya girdiğini görünce Âişe'yi yere indirdi ve oğluna tatlı tatlı baktı:

— Yâ Ebâ Bekir, sende bir başkalık görüyorum, sebebi nedir?

Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) ilerledi, annesinin elini alıp hürmetle öptü ve dedi:

— Beni sevindirmek ister misin, ey annem?

— Elbet isterim, oğlum!

— Benim yanlış bir iş yapmayacağımı da bilirsin değil mi?

— Evet!..

— O halde, seni, bir olan, eşi ve benzeri bulunmayan Allah'ın birliğini tasdike dâvet ediyorum!..

Ümmül-Hayr başına yıldırım düşmüş gibi titredi ve benzi sapsarı kesildi. Oğlundan böyle bir şey beklemiyordu çünkü.

Hazret-i Ebu Bekir, annesine biraz daha sokuldu. Gözlerini onun gözlerine dikti:

— Kabul mu anne?

— Düşünmem lâzım, oğlum!..

— Düşün ve bana bildir!..

— Biraz zamana ihtiyaç var.

— Öyle olsun, anne!..

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), daha fazla üstelemedi. Âişe'nin elinden tutup onu bir başka odaya götürdü:

— Ayşecik, dedi; şimdi şuraya otur ve benim dediklerimi tekrarla.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), Âişe-i Sıddıka'ya Kur'ân-ı Kerîm öğretmeye çalışıyordu. İkisi başbaşa saatlerce kaldılar. Hazret-i Âişe, söylenen her şeyi hemen kavrıyor, Yüce Allah'ın kelâmını nağme nağme okuyordu.

Hazret-i Ebu Bekir, Âişe'nin gönül toprağına Kur'ân'ın billûrî ırmaklarından nûrlar akıtıyor, Âişe de saâdetinden uçacak gibi oluyordu. Günler böylece akıp gidiyor, Âişe bir hakikat goncası olarak boy veriyordu. Sıddîk-ı Ekber'in zamanının çoğu Allah Resûlünün huzurunda geçiyordu. O huzura gitmek için Âişe'den ayrıldı. Hazret-i Âişe, kapının eşiğine kadar babasını yolcu etti. Nice zaman öylece ardınca bakıp durdu. Tâ ki babası gözden kaybolunca içeri girdi ve yine Kur'ân âyetlerini hecelemeye başladı...

Kafası Kanayan İnsanlar

Mekke yine cıvıl cıvıl kaynıyordu. Sokak başlarında, sıcak taşlar üstünde sızıp kalmış sarhoş adamlar vardı. İşte ileride boylu boyunca bir adam uzanmış, elindeki içki çanağını sıkıca

tutmuş, kızaran gözlerle yoldan geçenlere bakıyordu, insanlar, başıboş bir sürü gibi sokak sokak dolaşıyor, günün aydınlığında, gecenin karanlığında durmadan içiyorlardı. Ahlâk ve fazilet nâmına ne varsa hepsi silip süpürülmüştü. Çeşmelerden nûr yerine kir akıyor, gözlerden kan sızıyordu.

Âleme rahmet olan Yüce Peygamber ve onun aziz dostu Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), bu şaşkın insanlar içinden geçip ilerlediler. Yolları, müşriklerin ibâdet yerine uğradı. Hepsi birden mankafalı ve boncuk gözlü putlara karşı secdede. Hepsi yerlere serilmiş, putların ayağının dibinde yüzlerini topraklara sürüyorlardı.

Nebiler sultanının ulvî sesi, sessizliği perde perde yırttı:

— **Ey insanlar! Babanız İbrahim** (Aleyhisselâm)**'in dinini iptal ettiniz! Bu hâliniz nedir, bu yaptığınız şanınıza lâyık mı?**

Kâfirler birden doğruldular ve kan sızan gözlerini hançer hançer açtılar. Belki de İnsanlığın Efendisinin yakasına yapışacaklar, ona ezâ edeceklerdi. Hazret-i Ebu Bekir'i görünce donup kaldılar ve dediler:

— Bizi Allah'a yaklaştırmaları için onlara tapıyoruz!..

Âlemin Fahri, göklerin ötesinden gelen mânâyı, bir top inci gibi meydana attı:

— Bu hâlinizle Allah'a yaklaşmak değil, ancak ondan uzaklaşıyorsunuz!..

Puta tapanlar, taptıkları put gibi hissiz ve hareketsiz kalıverdiler.

En büyük sıddîkiyet ve teslimiyet örneği Hazret-i Ebu Bekir, Allah'ın Resûlünü teselli etti:

— Ey Allah'ın Resûlü, mübârek gönlünü hoş tut. Onlar bilmiyorlar.

❖ ❖ ❖

Günler bir su gibi akıyor, zaman ilerliyor, küfür kızıştıkça kızışıyordu. Kâfirlerin kanlı pençesi masum müslümanların gırtlağına bir mengene gibi geçiyordu. Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), nerede bir zulme uğrayan olsa ona koşuyor, kâfirlerin elinden alıyor, köleleri hürriyetine kavuşturuyordu. Bütün bunları yapıyordu da gönlünde bir ukde hâlinde duran mânâyı çözemiyordu. Onu düşündüren babası Ebû Kuhâfe idi. Evinin bütün halkı İslâm ile hayat bulmuş, babası Ebu Kuhâfe henüz kendisine olumlu bir cevap vermemişti.

Hazret-i Âişe'nin Çocukluğu

İffet ve ismet mâdeni Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), kâinatın îman beşiği olan Mekke'de dünyaya geldi. Babası, cihanın, peygamberlerden sonra en büyük insanı. Annesi de saâdetli bir kadındı. Onun hakkında Allah'ın Resûlü şöyle buyurmuşlardı:

— «Kim ki cennet hûrilerinden bir kadına bakmak isterse, O, Ümm-i Rûman'a nazar etsin!»

Âişe'i Sıddîka'nın annesi böyle bir ulviyetin de sahibi idi. Cenâb-ı Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in fazilet ve kemâlini dile getirmekten kalemler âciz kalır. O, nûru, doğrudan doğruya sahibinin elinden teslim alan ve kendisinden sonraki diziye baş olan bir büyüktü. Has odanın sırrını, arkasında diziye girenlere, bugüne kadar hiç güneş görmemiş ve bozulmamış bir fotoğraf camı gibi teslim etmiştir.

Hazret-i Âişe böyle bir babadan ve böyle bir anneden dünyaya geldi. Dünyaya geliş hengâmesi, insanlığın son çırpınış anlarına rastlamaktadır. Her ne kadar Tabakat sahibi İbn-i Sa'd ve onu taklid eden bazı siyer yazarları, Hazret-i Âişe'nin Nübüvvetin dördüncü senesinde doğmuş olduğunu ileri sürerlerse de bu pek

akla uygun değildir. Hazret-i Âişe'i Sıddîka'nın doğum tarihi üzerindeki sis perdelerini biraz aralayacak olursak gerçeği bulmuş, bir ışık elde etmiş oluruz.

İmam Ahmed b. Hanbel'in bir rivâyeti dikkati çekmektedir: Şöyle ki; iffet sadefi Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), Nebiler Nebisine varmadan evvel Cübeyr bin Mut'ım'in oğlu ile nişanlanmıştı. Kâinatın Efendisi, Hazret-i Âişe'ye talib olduğu zaman bu nişan mevcud idi. O zaman Cübeyr bin Mut'ım ve ailesi İslâm ile hayat ve ebediyet kazanmamışlardı. Henüz îman devletinden mahrum bulunuyorlardı. Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber, Hazret-i Âişe'ye talib olunca, Cübeyr bin Mut'ım'in ne diyeceği merak edilmişti. Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), koşa koşa Cübeyr'in hanesine gitti ve kapıyı çaldı:

— Tak, tak, takkk!..

Cübeyr içeriden seslendi:

— Kim o?

Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) cevap verdi:

— Ebu Kuhâfe oğlu Abdullah!..

Kapı açıldı ve Ebu Bekir eve dâvet olundu. Bir sedir üzerine karşılıklı oturdular.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), gözlerini onlara dikip sordu:

— Şu bizim kız işine ne diyorsunuz?

Cübeyr zevcesine dönerek:

— Â hatun, dedi; sen ne diyorsun?

Kadın başını kaldırıp tane tane konuştu:

— Yâ Ebâ Bekir! Eğer biz senin kızını oğlumuza alırsak, sen bizim oğlumuzu da kendi dinine döndürürsün. Ben ise buna asla müsâade edemem!..

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in yüzünde sevinç ve saâdet nûrları nokta nokta oynaştı. O, sırf söz vermiş olduğu için Cübeyr'in evine gitmiş, fikirlerini öğrenmek istemişti.

Şimdi insaf ve iz'anla düşünecek olursak Hazret-i Ebu Bekir gibi bir şahsiyetin, bir îman ve ideal adamının tutup da kızını bir müşrik adama vermesine imkân var mı? Bu nişan olsa olsa Nebiler Nebisinin peygamberliğinin ilânından evvelki bir devreye aittir. Ve o zaman henüz Hazret-i Ebu Bekir de îman devletinden mahrumdur. Bu da gösteriyor ki, Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), peygamberliğin ilânından 4 sene sonra değil de, 4 ve hatta 5 sene evvel dünyaya gelmiştir. Bu itibarla Cenâb-ı Âişe, Nebiler Nebisi ile evlendiği zaman 9 yaşında değil, belki 15, 16, 17 ve daha ileri bir yaşta idi.

❖ ❖ ❖

Hazret-i Âişe çocukluğunda bile keskin zekâsı ile dikkati çekmişti. Her hâl ve tavrında bir üstünlük göze çarpıyordu. Alnında, istikbâlin nûrları parlıyordu.

Çok kere arkadaşları ile oyun oynar, mahallenin bütün kızlarını kendi evinde toplar onlara akılları durduracak hikâyeler naklederdi. Onun oyunu da, ailesinden aldığı nûr ve ışık pırıltılarını aksettiren bir oyundu. Her hâlinden edep ve iffet incileri şebnem damlası gibi dökülürdü.

Mekke olanca sıcaklığı ve yakıcılığı ile sînesinde nice dilberleri barındıran bir beldeydi.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) evlerinin bahçesine çıkar, sıcak kumlar üstünde oynardı. Nebiler sultanı çok kere ona oyun oynarken tesadüf etmişti.

Yine bir gündü. Hazret-i Âişe arkadaşlariyle beraber bir şeyler yapıyordu. O esnada Allah'ın Resûlü uzaktan göründü. Bütün çocuklar kaçıştığı halde Âişe olduğu yerde kalmıştı.

Allah'ın Resûlü merhametinden dolayı çocukların oynamasından, sevinmesinden haz duyardı. Onları çağırır oyunlarına devam etmelerini isterdi.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), nûr yumağı olan bir hanenin iki kızından biriydi. Ablası Esmâ da İslâm ile hayat bulmuş, ebediyetin eşsiz incilerini elde etmişti.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in evinde Kur'ân nağmeleri çağlıyordu. Yüce yaradılışlı Sıddîk (radıyallahü anhâ), Kur'ân-ı Kerîm'i yanık ve içli sesiyle okur, Âişe de onu zevkle dinlerdi. Ebu Bekir Hazretlerinin gözleri Kur'ân okurken pınar pınar akardı. Ümm-i Rûman da ilim ve irfan pınarından kovasını doldurmuştu. Hazret-i Âişe, anne ve babasından aldığı feyizle büyüyordu. Kulağında tevhîd nağmeleri çınlıyor, gönlü eşsiz incilerle doluyordu.

Bir gün yine arkadaşları ile toplanmış, karınca oyunu oynuyorlardı. Hazret-i Âişe'nin en çok sevdiği oyunlar; karınca oyunu ile tahterevalli oyunu idi.

Oyunun en heyecanlı bir ânında Allah'ın Resûlü geliverdi. Karıncalar içinde bir de kanatlı at. İnsanlığın Efendisi gülümseyerek bu hâle nazar ettiler ve Âişe'ye sordular:

— Bu ne Âişe?

Hazret-i Âişe hemen cevap verdi:

— At, ey Allah'ın Resûlü!..

— Kanatlı at olur mu hiç?

— Olmaz olur mu, ey Allah'ın Resûlü!..

— Nasıl?

— Hazret-i Süleyman'ın atları kanatlı değil miydi?

— Evet, öyleydi Âişe!..

— İşte bu da öyle, ey Allah'ın Resûlü! (5)

5 Ebû Dâvud, Edeb bahsi.

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi, Hazret-i Âişe'deki bu dikkat, hafıza ve kıyas kuvveti karşısında tebessüm buyurdular ve Cenâb-ı Âişe'yi dikkatle süzdüler.

❖ ❖ ❖

Hazret-i Âişe'nin gönül toprağında marifet çiçekleri yeşermiş, kalbi elmas renkli incilerle bezenmişti. Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), Âişe'nin terbiyesine son derece dikkat ederdi. Kendi gönül denizinden topladığı incileri Hazret-i Âişe'ye de aktarırdı. Hazret-i Âişe, babasının evinde neseb ve şiir ile meşgul olmuştu.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'nin kulağından içeri hiçbir bâtıl söz girmemişti. Hilm âlemi yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ), Kur'ân-ı Kerîm'den ve Nebiyyi Ekrem'den aldığı feyizleri Âişe'ye de aktarırdı. Âişe'nin annesi Ümm-i Rûman îmanda, İslâm'da, hakkı tebliğ hususunda o kadar ileri bir derecedeydi ki, bütün ömrünce Hazret-i Ebu Bekir'e destek olmuştu.

Güzel kızı Âişe (radıyallahü anhâ)'yi, o eşi bulunmaz tek inciyi, cennet hûrilerini andırır bir güzellikte büyütüyordu. Hazret-i Âişe, annesinden ve babasından aldığı feyizle bir hakikat goncası gibi gelişiyordu.

Sıddîk-ı Ekber (radıyallahü anhâ), zamanının çoğunu Allah Resûlünün yanında geçiriyordu. Ezel kadar eski ve ebed kadar yeni din, Allah'ın dini, kâinatı, nûr cümbüşüne döndürmüştü. Nûrdan sadece yarasa tabiatlı müşrikler kaçıyordu. Kâinatın Efendisi, sahabîleriyle beraber **«Dârü'l-Erkam»** 'Erkam'ın Evi' isimli dam altına sığındılar. Evini îman merkezi yapan Erkam (radıyallahü anhâ), ilk müslümanlardan biri. Allah Sevgilisinin en emin sahabîleri arasında. Evi de Safâ eteklerinde.

Kafası kanayan kâfirler kanlı pençelerini müslümanların gırtlağına geçirmeye devam ediyorlardı. Allah'ın âlemlere Fahr

ve Rahmet olarak gönderdiği Resûlüne de eza ve cefâdan çekinmiyorlardı. Ona, o Kâ'be Kavseyn tahtının Pâdişâhına şâir, mecnun, sihirbaz, büyücü dediler; olmadı. Kâbe'de namaz kılarken, mübârek boynuna getirip ölmüş devenin kanından bir pıhtı koydular, yine olmadı. Kapısına canavar biçiminde kandan izler çektiler, yoluna dikenler, ısırganlar serptiler, yine davasından döndüremediler. Bütün bu haller karşısında Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), kendi vücudunu Allah Resûlüne siper ediyor, onu müşriklerin kanlı pençesinden muhafazaya çalışıyordu.

Yine o müthiş günlerden biriydi. Kâfirlerin öfkeleri öyle kabardı, öyle şahlandı, öyle alevlendi ki, Allah'ın Resûlü Kâbe'de ibâdet ve istiğrakın en derin anındalar. Gözü kara müşrikler ona doğru koştular, yanına yaklaştılar, putlara hücum etmesini şiddetle tenkit ettikten sonra gömleğine yapıştılar. Onu, varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamberi boğmak istediler.

«Sıddîk» lâkabının en sâdık ifadesi, rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) yetişti. Şimşek hızıyla araya girdi ve gök gibi gürledi:

— İnsanı, Rabbim Allah dediği için mi öldürmek istiyorsunuz? (6)

Kâfirler apışık kaldılar ve insanlığın Efendisini bırakıp uzaklaştılar. Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), hem diliyle, hem malıyla, hem eliyle Allah'ın Resûlüne yardım ederdi. Nice garip müslümanları kâfirlerin zulmünden kurtarmıştı. Peygamber müezzini Hazret-i Bilâl-i Habeşi'yi de hürriyetine kavuşturan o idi.

Müslümanlar için büyük çile devri başlamıştı. Hattâ Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) bile bu cefa fırınından nasibini alacaktı. Ona bile hayat hakkı tanımıyorlardı. Roma sirkleri yerine Mekke meydanları, parçalayıcı arslanlar yerine,

6 Mesrahübün - Ledünniye.

kavurucu ve eritici sıcak. Ve bu meydanlarda sırtlarına, çıplak ten üzerine demir zırhlar geçirilmiş güneş altında bekletilen garip müslümanlar. Sadece îmanları yüzünden çektikleri çile. Bu ateş çemberinden kurtulmayı denemek üzere harekete geçenler. Müslümanlar iki defa hicrete teşebbüs ettiler. Birinci hicret Habeşistan'a vuku bulmuştu. Cihan Sıddîk'ı Hazret-i Ebu Bekir de, pek nüfuzlu ve pek yüksek içtimaî bir mevki sahibi olduğu halde kâfirlerin zulmünden yakasını kurtaramamıştı. Bu sebeple Habeşistan'a hicreti düşünmüş, Mekke'den çok uzak bir yer olan «**Berkü'l-Gimâd**»'a kadar gitmişti. Tabii hicret edenler aile ve çocuklarını da beraberlerinde götürüyorlardı. Hazret-i Âişe'nin de bu esnada babasının yanında bulunması muhtemeldir. Zaten Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), Âişe'yi kâfirlerin içinde bırakamazdı.

Yola revan oldu. Çölün yakıcı, eritici, kavurucu sıcağı, tepesinde kaynıyordu. Akrep dişli sivri taşlar da ayaklarına girip çıkıyor, delinen, yaralanan kısımlardan kanlar fışkırıyordu.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) binbir çile içinde yoluna devam ederken karşısında Kare kabilesinin reisi beliriverdi. Gözlerini hayretle açıp sordu:

— Yâ Ebâ Bekir, bu hâlin nedir? Nereye gidiyorsun?

Hazret-i Ebu Bekir kuruyan dudaklarını dili ile ıslatıp cevap verdi:

— Kureyş, bana, içinde doğduğum ve büyüdüğüm şehirde ikâmeti çok görüyor; bu yüzden huzur ve sükûn içinde Allah'a ibâdet edebileceğim bir yere gitmek için yola çıktım!..

— Bu çileyi nasıl göze alabildin?

— Vicdanımız üzerine vurulmak istenen perçin bundan daha elem verici. Ben Rabbime istediğim gibi ibâdet edemedikten sonra Mekke'yi neyliyeyim?

— Dur, yâ Ebâ Bekir, bir çâre düşünelim!

— Nasıl yâni?

— Mekke'nin senin gibi büyük bir şahsiyetten mahrum kalmasını istemiyorum!..

— Ama Kureyş kâfirleri istiyor!..

— Ben sana kefil olursam geri döner misin?

Hazret i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) biraz düşündükten sonra:

— Evet, dedi; bu olabilir!..

Ve böylece geri döndüler. Kare kabilesinin Reisi İbnü'd-Deginne, Hazret-i Ebu Bekir'i Mekke'ye kadar götürdü. Kureyş kâfirlerinin karşısına dikilip şöyle dedi:

— Ey Kureyşliler! Misafirperver, fakir babası, yakınlarına bağlı olan, ihtiyaç zamanında herkese yardım eden bir adamı şehrinizden çıkarmak mı istiyorsunuz?

Gözü kara kâfirler atıldılar:

— Ebu Bekir, Kur'ân'ı yüksek sesle okuyor!

— Olsun, size ne bundan?

— Bize ne olur mu... Sonra bütün çocuklarımızın aklını çelecek ve onları da kendi yoluna çekecek.

— O halde şartınız nedir?

— Kur'ân'ı yüksek sesle okumamak şartiyle burada kalabilir. Çünkü onun sesi, gençlerimizin ve kadınlarımızın aklı ve kalbi üzerinde tesir ediyor!..

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), bu şartı kabul etmekle beraber evinin yanında ibâdet edebileceği bir mescid yaptı ve orada yüksek sesle Kur'ân-ı Kerîm okumaya başladı. Son derece rikkatli ve hassas olan Yüce Sıddîk, Kur'ân-ı Kerîm okurken gözyaşlarını tutamaz oluyordu. Hazret-i Âişe de babasının dizinin dibinde onu hayranlıkla dinliyor, içi dışı nûr ve ışıkla doluyordu.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), yüzünden Kur'ân-ı Kerîm okumayı da öğrenmiş bulunuyordu.

Hazret-i Ebu Bekir'in yanık ve içli sesi gönüllerde titreyişler meydana getiriyordu. Kur'ân nağmeleri gaybî inciler gibi kalb tarlasına damla damla düşüyor, kalblerde çırpınan alevler yükseliyordu.

Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in mescidinin etrafı, Kureyş'in çocukları ve kadınları tarafından sarılıyordu. Ebu Bekir'in hıçkırıkları tâ dışarılara kadar aksediyordu. Kur'ân-ı Kerim'in ruhlara bir kamçı gibi inen nağmeleri gençler ve kadınlar üzerinde fırtınalar meydana getiriyordu.

Kureyş kâfirleri bu hâle seyirci kalabilirler miydi? Hayır! Hemen İbnü'd-Deginne'nin karşısına dikildiler ve karanlık ağızlarını açıp avaz avaz bağırdılar:

— Ebu Bekir'i himayen altına almakla bize en büyük kötülüğü etmektesin!..

Adam apışıp kaldı:

— Neden o?

— Çünkü Ebu Bekir yine yüksek sesle Kur'ân okuyor ve gençlerimizin kalbini çeliyor.

— Gençlerinizin kalbi teker mi ki çektiğin yere gitsin?

— Biz istemiyoruz. Hemen ona git ve himayeni geri al.

Adam çaresiz kaldı ve Hazret-i Ebu Bekir'in huzuruna geldi. Yüce gönüllü Sıddîk yine mescidinde Kur'ân-ı Kerim okuyordu. Yaşlı gözlerini kaldırıp İbnü'd-Deginne'ye dikti:

— Ne istiyorsun?

İbnü'd-Deginne:

— Yâ Ebâ Bekir, dedi; himayemi geri alıyorum. Artık seni ben koruyamayacağım!..

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) bir arslan gibi haykırdı:

— Ben senin himayenden Allah'ın himayesine sığınıyorum. Artık senin ne himayene, ne de başka bir şeyine ihtiyacım yoktur!..

❖ ❖ ❖

Kâfirler aynı şeyi Peygamberin amcası Ebu Tâlib'e de teklif ettiler:

— Yâ Ebâ Tâlib! Senin yeğenin, cedlerimizin dinine, ahlâkımıza, âdetlerimize, yaşayış tarzımıza tecavüz ediyor. Artık çâresini düşün ve bize neticeyi bildir!..

Soylu amca mukaddes yeğenini karşısına aldı ve yalvardı:

— Evlâdım, Muhammed'im, iki gözümün nûru yeğenim! Kendine ve ailene müthiş bir belâ getirmemen için sana bir ricada bulunacağım!..

O Nebiler imamı, O eşi bulunmaz tek inci, O Allah'ın Elçisi sessiz.

—.....

— Bilirsin seni ne kadar ihlâsla severim. Ricamı kabul et; bana kaldırabileceğimden ziyade yük yükleme.

O Levlâk Sultanı yine sessiz.

—.....

— Evlâdım, Muhammed'im! Kureyş büyükleri, eğer bu davadan vazgeçmeyecek olursan, aramızda kanlı bir boğuşma çıkacağını bildirdiler.

Kâinatın yaratılış sebebi ve Allah'ın Sevgilisi, hayâl edilmez bir vakar, heybet ve irade tavriyle ve kelimelerin üstüne basa basa cevap verdiler:

— Ey amca, sen ne diyorsun?.. Vallahi Kureyş kavmi, benim sağ elime güneşi sol elime de ay'ı verseler, ben de öleceğimi bilsem, yine bir an olsun davamdan vazgeçmem!.. (7)

Ve Peygamberler Peygamberinin kapkara gözlerinde inci taneleri gibi yaşlar. Artık kendisini bırakmak zorunda olan amcasının yanından ayrıldı.

Asil ve soylu amca, her zerre kanında kahramanlık tüten yüreğinin gümbürdemesine mâni olamadı. Hemen Allah Resûlünün arkasından koştu, onu eteklerinden yakaladı, kendisine doğru çekip haykırdı:

— Aziz evlâdım! Haydi git, dilediğin ve istediğin gibi dinini neşret! Allah üzerine söz veriyorum ki, ben seni hiçbir zor karşısında yalnız ve müdâfaasız bırakmayacağım!..

Mekke'de Nûr Yangını

Allah Resûlü ve onun sâdık arkadaşları müşriklerin ezâ ve cefasına rağmen bir nefes olsun davalarından vazgeçmiyorlardı. Kâinatın îman beşiği olan Mekke bir acâip uğultular içindeydi. Âlemin Rahmeti, cihanın zîneti, eşi bulunmaz o tek inci, Allah'tan aldığı emirleri kullarına duyuruyordu. Ne var ki kâfirler, günden güne şiddeti artırıyor; müslümanlara hayat hakkı tanımıyorlardı. Müslümanlar ise gönüllerinde pırıldayan ilâhi nûrun şevkiyle her şeye göğüs geriyorlardı. Müslümanların gönül gönül çağlayan îmanları kâfirlerin aklını oynatıyordu. Kâfirlerin kemikleşen ruhlarına karşı, müslümanların melekleşen simaları. Bütün bir dünya, olanca ahalisiyle îman ehline düşmandı. Meydanlar yığın yığın kâfirlerle doluydu. Kâfirlerin korktukları başlarına gelmişti. Müslümanlık bir çığ gibi büyüyor, onun cazibesine tutulanlar bir daha geri dönmüyorlardı. Ne

7 İbn-i Hişam.

türlü ezâ edilirse edilsin hiçbir müslüman îmanından fedakârlık etmiyordu. Hasılı nûr yangını bütün kâinatı kuşatıcı bir manzara arz ediyordu.

Kafası kanayan ve ruhu kemikleşen Mekke müşrikleri her çâreye başvurdular. Kanlı pençelerini bir akrep kıskacı hâline getirip masum müslümanların gırtlağına taktılar. Sıktılar, sıktılar, sıktılar. Aldıkları cevap yıldırımdan bir kamçıyı andırıyordu, öldürücü, parçalayıcı, helâk edici bir kamçı:

— Allah'a hamd olsun ki, müslümanım!..

Habbab isimli bir sahabî vardı. Demirciydi, kılıç yapardı. Allah Resûlünün en bağrı yanık sevdâlılarındandı. Ümmü Enmar'ın kölesiydi bu mübârek sahabî.

Azılı kâfir, Hazret-i Habbab'ı bağlattı; ateşte kızarttığı demirle de başını dağlattı. Sonra sordu:

— Nasıl bana dönüyor musun?

Hazret-i Habbab'ın yanık ciğerinden gökleri inleten bir ses duyuldu:

— Sana dönmek mi, ölürüm de yine putlara tapmam!..

Kuduz kâfir avaz avaz bağırdı:

— Öyle hâ?

Ve Hazret-i Habbab'ın başına koca bir taşı alıp fırlattı. Habbab kan revan içinde yere yuvarlandı.

Kâfirler onu öylece bırakıp oradan uzaklaştılar. Bir müddet sonra Hazret-i Habbab'ın vücuduna yavaş yavaş can geldi. Gözlerini açıp etrafına bakındı. Hiç kimsecikler yoktu. Demek ki öldüğünü sanıp bırakmışlardı.

'Yâ Allah!..' deyip doğrulmaya çalıştı. Ne mümkün? Ayağa kalkıyor, tekrar sıcak kumların üstüne yuvarlanıyordu. Bir hayli uğraştıktan sonra dikilebildi. Taşlara ve duvarlara tutunarak yürüdü, binbir güçlükle Allah Resûlünün nûr bağışlayan huzuruna vardı ve dedi:

— Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü! Şu Enmar'ın bana yaptıklarını görüyor musun?

Rahmet Peygamberin rahmet hazinesi kalbi dalgalandı. Ellerini ulvîlik âlemlerine kaldırıp duâ buyurdu:

— Allah'ım! Habbab'a yardım et!..

Yüce Allah, Resûlünün duâsını kabul etti. O anda Ümmü Enmar, başından bir derde tutuldu. Izdırabından öküzler gibi böğürüp duruyordu. Kendisine, başını ateşle dağlatması tavsiye edildi. Hazret-i Habbab, o zâlimin başını bir müddet ateşle dağladı.

Yine azılı kâfirler bir gün Hazret-i Habbab'ı yakalayıp Ramad'a kadar sürüklediler. Gökte güneş bir yanardağ gibi ateş püskürüyordu. Kumlar fokur fokur kaynıyor, taşların akrep dişleri insanın ayaklarını ısırıyordu. Onu kızgın taşların üzerinde sürüklediler. Burnunu kuma sokup üstünde tepindiler. Sonra karanlık ağızlarını açıp sordular:

— Muhammed'in peşini bırakacak mısın?

Hazret-i Habbab'ın ağzı burnu kumlarla dolmuş, hafif bir kan şeridi yüzünü kızıla boyamıştı. Ellerini gökleri kucaklarcasına açtı:

— Ey kâfirler, dedi; şu gök yere inmedikçe ben Allah Resûlünden bir nefes olsun ayrılmam!..

Puta tapanlar, taptıkları putlar gibi donup kaldılar.

İşte Müslümanlar için bu çileli ve elemli günler birbiri ardınca akıp gidiyordu. Hazret-i Âişe de ızdırap tüten bir gönülle Mekke'deki günlerini geçiriyordu. Hilm âlemi yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ), Nebiler Sultanının hemen yanı başında bulunuyor, gece gündüz ondan nûr devşiriyordu. Peygamberler Peygamberinden aldığı feyz ve nûru, hemen nazlı kızına aktarıyor, ondan duyduğu hadisleri bir bir naklediyordu. Hazret-i Âişe,

keskin zekâsiyle akıllara durgunluk verecek derecede hadisleri kavrıyor, ilim ve irfanı günden güne artıyordu.

Cihan Sıddîkı Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in evi bir nûr yuvası idi. O yuvadan hep Kur'ân nağmeleri yükseliyordu. Fezalar dolusu yıldız sanki o evin damını öpüyordu. Hazret-i Ebu Bekir'in aydın sözleri birer mânâ meş'alesiydi. Gönül denizinin dalgaları Mekke vadilerine çarpıp yankılar yapıyordu. O, irfan diyarının tahtında oturan hakikate yol gösteren bir sultandı.

Onun kızı da sultan olmaya en lâyık bir eşsiz inciydi, inciler hep denizlerden elde edildiğinden Hazret-i Ebu Bekir denizinden de **Âişe** isimli bir inci elde edilmişti. Onun temiz varlığı, kıymet biçilmez güzelliği öyle bir güzellikti ki, sanki tâ feleğin minberine çıkmıştı.

Bir gündü. Âişe (radıyallahü anhâ) evlerinin bahçesinde sıcak kumlar üstünde dedesi Ebû Kuhâfe ile oturuyordu. Ona babasından duyduğu hikmetli sözleri anlatıyor, şiirler okuyor, ihtiyar Kuhâfe'nin gönül kalesine oklar yağdırıyordu. Ne var ki, Ebû Kuhâfe hissiz ve donuktu. Bir türlü hakikati kabul edemiyor, hidâyet penceresinden bakamıyordu. Tam o anda Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) küt küt yürüyerek geldi ve dedi:

— Ne yapıyorsunuz burada â benim sevdiklerim?

Hazret-i Âişe hemen atıldı:

— Büyük babama senden duyduklarımı anlatıyorum!!..

— Güzel!.. Fakat onu kendi hâline bırak. Gün gelir, gönül ufkunda o ebedî güneş doğuverir!..

Ebu Kuhâfe, içinde düğüm düğüm beliren düşüncelerini oğluna açmak istiyordu. Gözlerini Hazret-i Ebu Bekir'in gözlerine dikip:

— Oğulcağızım, dedi; görüyorum ki, sen hep zâif köleleri, câriyeleri satın alıp âzad ediyorsun. Böyle yapmak yerine, güç-

lü kuvvetli köleleri satın alıp hürriyetine kavuşturursan da onlar, sana ve senden başkalarına koruyucu ve destek olsalar daha münasip değil mi?

Hazret-i Ebu Bekir, Kureyş müşriklerinin işkenceden işkenceye uğrattığı masum ve mazlum köleleri satın alıyordu. Sırf imanları yüzünden ezâ çeken bu insanları kurtarmak onun için en zevkli bir işti. Zaten İslâm ihlâstır.

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), îman aynası berrak yüzünü babasına döndürüp:

— Babacığım, dedi; ben bunda onlardan faydalanmayı değil, ancak, Yüce Allah'ın rızâsını kazanmayı murad ediyorum!.. Umarım ki senin muradın da o olur!..

Ebû Kuhâfe, bu samimiyet âbidesi oğluna tek kelime cevap veremedi.

❖ ❖ ❖

Zaman ırmağı sonsuza doğru akıp gidiyordu. Müslümanlar, Allah Resûlünün etrafında etten ve kemikten bir hisar meydana getirmişlerdi. Müşriklerin ezâ ve cefası onları yıldırmıyordu. Binlerce kâfire karşı bir avuç îman ehli ne yapabilirdi? Dışarıdan bakılınca manzara buydu. Ne ki, iş hiç de öyle değildi. Kâfirlerin gücü bir dağı devirmeye belki yeterdi. Fakat bir Müslümanı îmanından döndürmeye güçleri yetmiyordu. Denemedikleri işkence usûlü kalmadı. Aldıkları cevap öldürücüydü:

— Allah'a hamd olsun ki, Müslümanız!..

Bu aşk, bu iman, bu ideâl, kâfirlerin çıldırmasına yetiyordu.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) bir sabah erkenden kalktı. Güneş ak tepeler ardından henüz başını çıkarmamıştı bile. Pencereye yanaşıp Mekke sokaklarına bir göz attı. Sabahın ilk aydınlığı gecenin karanlığını delmiş, ılık bir rüzgâr her yana perde perde inmişti. Taşlar üzerine sızıp kalmış sarhoş insan-

lar vardı yine sokaklarda. Kâinatın îman beşiği olan Mekke, kâfirlerin kusmuklariyle kirleniyordu. Bir zaman, bu iğrenç manzaraya baktı. Tam pencerenin önünden ayrılacaktı ki, eteğinin biri tarafından çekildiğini fark etti. Dönüp baktığında bunun Hazret-i Âişe olduğunu gördük, gülümsedi:

— Ey ömür denizimin incisi kalktın mı?

Hazret-i Âişe bir alev gibi çırpındı:

— Kalkmaz olur muyum hiç?

— O halde gel seninle Kur'ân-ı Kerîm okuyalım.

— Okuyalım, aziz babam!..

— Abdest aldın mı, Ayşecik?

— Hemen alıyorum. Müsâade buyur babacığım!..

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) koşup abdest aldı ve tekrar babasının huzuruna geldi. Karşılıklı oturdular. Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), ceylân derilerine yazılmış bir sahife çıkardı, tatlı ve yanık sesi ile okumaya başladı:

— «And olsun. Bürüyüb örttüğü zaman geceye, açıl (ıb ağar)**dığı zaman gündüze, erkeği ve dişiyi yaradana, ki hakikaten sizin sa'y**(-ü amel) **iniz bölüm bölüm** (çeşit çeşit)**dir. »**

«Bundan sonra kim verir ve sakınırsa,

O en güzeli de tasdik ederse,

Biz de onu en kolaya hazırlarız.

Amma kim cimrilik eder, kendisini müstağni görür,

Ve o en güzeli yalan sayarsa,

Biz de ona en güç olanı kolaylaştırırız.

O, helâk olduğu zaman malı kendisine asla fâide vermez.

Şüphesiz bize âid olan, herhalde doğru yolu göstermektir.

Elbet, âhiret de, dünya da bizimdir. »

İşte ben size alevlendikçe alevlenen bir ateş (in tehlikesi) **ni haber verdim.**

Ki ona en bedbaht olandan başkası girmez.

(Öyle bedbaht ki) **o, hakkı yalan saymış,** (îmandan) **yüz çevirmiştir. »**

«Halbuki çok sakınan, malını (Allah nezdinde sırf) **temizlenmek için veren ondan uzaklaştırılacaktır.**

Onun nezdinde bir kimsenin

—(Allah tarafından) **mükâfat edilecek— hiçbir ni'met** (ve minnet)**i yoktur.**

O, (bunu) sırf O çok yüce Rabbinin rızâsını aramak (için yapmışdır).

Herhalde kendisi de ileride hoşnûd olacaktır. » (8)

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), hem okuyor, hem de hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Hazret-i Âişe de gözyaşlarının selinde boğulacak gibi olmuştu. O an oda kapısı açıldı ve içeriye Ümm-i Rûman girdi. Baba kızın ağlaştıklarını görünce atıldı:

— Ey benim sevdiklerim, ne oldu size, niçin ağlıyorsunuz?

Hazret-i Âişe yaşlı gözlerini aralayıp annesine baktı:

— Babam, dedi; Kur'ân-ı Kerîm okuyordu da o sebepten ağlıyoruz!..

— O zaten hep ağlar kızım!..

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), elindeki sahifelere dakikalarca baktı. Tek kelime konuşmaksızın başını eğip bir

8 Âyetler Hazreti Ebu Bekir (Radıyallahü Anh) hakkında nazil] olmuş, kendisinin Cennet'e nail olacağı müjdelenmiştir. Bilâl-i Habeşi'yi kâfirlerin zulmünden kurtarması üzerine bu sûre inmiştir.

zaman olduğu yerde kaldı. Bu arada güneş de ufuktan başını göstermiş, Mekke'nin yükseklerindeki taşlar bir cam gibi parlamıştı.

Hilm âlemi Yüce Sıddîk oturduğu yerden kalktı:

— Ben, dedi, Allah Resûlünün mübârek huzuruna gidiyorum!..

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) bir ceylân gibi sıçradı, babasının ellerine sarıldı, öptü, öptü. Yaşlı gözlerini babasının gözlerine dikip bir su gibi çağladı:

— Ondan öğrendiklerini bana da öğreteceksin, değil mi?

— Evet.

— O halde seni sabırsızlıkla bekliyorum, aziz bazam!..

Hazret-i Ebu Bekir, Âişe ve Ümm-i Rûman'a vedâ edip kapıdan çıktı. Mekke sokaklarına daldı. Hem hızlı hızlı yürüyor, hem de Allah Resûlünün huzuruna bir an evvel varmak için can atıyordu. Safâ tepesinin eteklerine doğru tırmandı. Çünkü Allah'ın Resûlü orada, Erkam'ın evinde bulunuyordu.

Yüksek huzura varıp selâm verdi ve Nebiler Serverinin dizinin dibine oturdu. Kâinatın Efendisi sahabîlerine İslâm'ın esaslarını ve dinin kudsîyetini anlatıyor, onları gökteki yıldızlar gibi pırıldatıyordu, ilk Müslümanlardan birçoğu orada idi. Gönülleri birer okyanus gibi dalgalanıyor; kâfirlerin yüzüne karşı îmanlarını haykırmak istiyorlardı. Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem)'e:

— Ey Allah'ın Resûlü, dediler; anamız babamız sana fedâ olsun. İslâm davasını meydan meydan haykırmak istiyoruz, ne buyurursunuz?

Kâinatın Efendisi mübârek gözlerini Sıdddîk-ı Ekber'in gözlerine dikip buyurdular:

— Yâ Ebâ Bekir! Biz henüz azız, bu işe yetmeyiz!..

Fakat sahabîlerini ve aziz dostunu da kırmak istemediler. Topluca kalkıp Mescid-i Haram'ın yolunu tuttular.

Allah'ın mukaddes evi Kâ'be müşriklerle doluydu. Mankafalı putların karşısına geçmişler oturuyorlardı. Müslümanlar da toplu halde gelip bir yerde oturdular. Biraz sonra hilm âlemi yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ), ayağa kalktı. Putların kara yüzlerine nefret nazarlariyle baktı. Sonra yüz çevirip kâfirler topluluğuna hitap etti:

— Ey insanlar! Elinizle yaptığınız şu putlara tapmayı bırakın da Allah ve Resûlüne îman edin. Yoksa yeriniz cehennemdir!..

Kafası kanayan kâfirler çılgına döndüler. Kemikleşen ruhlara ve nasırlaşan vicdanlara hiçbir söz tesir etmiyordu ki... Hep birden yerlerinden fırladılar. Kafesini parçalayıp meydana atılan bir canavar gibi Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) ve arkadaşlarının üzerine delice saldırdılar. Bir taraftan da avaz avaz bağırıyorlardı:

— Putlarımıza hakaret ettirmeyiz!..

Ortalık, toz duman birbirine karıştı. Tekme, tokat, yumruk, taş, toprak vuruyorlardı. Meydan o hâle geldi ki, Hazret-i Ebu Bekir ayakta duramayıp yere düştü. "Utbe b. Rebîa isimli lânetli kâfir derhal Sıddîk-ı Ekber'in başına dikildi. Demirli ayakkabılarını Hazret-i Ebu Bekir'in yüzüne çarpa çarpa haykırdı:

— Ey Ebû Kuhâfe oğlu! Bize kafa tutmanın cezası işte budur!

Cihan Sıddik-ı Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in mübârek yüzünden kanlar fışkırıyor, yerler kızıla boyanıyordu. Sahabîler sarayının eşsiz sultanı yerlerde sürükleniyordu.

Hazret-i Ebu Bekir'in mensup bulunduğu Teymoğulları bu halden haberdar olup Kâ'be'ye koştular. Müşriklerin elinden Hazret-i Ebu Bekir'i kurtardılar... Ne var ki o eşsiz inci kumlarda sürüklene sürüklene kendinden geçmişti. Onu bitkin bir halde bir örtü içine koyarak evine götürdüler. Kapıya varıp seslendiler:

— Ey Ümm-i Rûman, ey Ümm-i Rûman!..

Hazret-i Âişe annesinden evvel davrandı, hemen kapıya koşup açtı:

— Buyrunuz!..

Kapıyı açmasiyle beraber acı hakikati de öğrenmesi bir oldu. Hemen babasının üstüne atılıp bir çığlık kopardı. Hazret-i Ebu Bekir içeri alındı ve bir yere yatırıldı. Sıddîk-ı Ekber'i getirenler aceleyle geri döndüler, Kâ'be'ye varıp gök gibi gürlediler:

— Eğer Ebu Bekir ölecek olursa, andolsun ki biz de Utbe'yi gebertiriz. İntikamımız müthiş olur!..

Ve yine Hazret-i Ebu Bekir'in yanına döndüler.

En büyük teslimiyet ve Sıddîkiyet örneği Hazret-i Ebu Bekir beyaz örtüler altında yatıyor, bir türlü ayılıp kendine gelemiyordu. Âişe (radıyallahü anhâ), çırpınan bir alev gibi titriyor, gözyaşlarının incileri de damla damla eteklerini ıslatıyordu. Evin içinde bir garip uğultu vardı.

Ebû Kuhâfe:

— Âh oğlum, âh oğlum! deyip duruyor. Teymoğulları da, Hazret-i Ebu Bekir'i ayıltmak için yanında konuşup teselli veriyorlardı. Ne çâre ki, o büyük insan henüz baygın yatıyordu. Kâfirler kendisini fena halde hırpalamışlardı.

Mekke olanca sıcaklığı ile insanın kanını kaynatırken güneş de yavaş yavaş ak tepelerin ardına kayıyordu. O günün sonuna doğru Hazret-i Ebu Bekir gözlerini araladı. Bitkin ve ezik bir sesle hemen sordu:

— Allah'ın Resûlü ne yapıyor, ne haldedir? Kâfirler ona dil uzatmışlar, hakaret etmişlerdi?

Hazret-i Âişe ve Esmâ, mübârek babalarının gözlerini açtığını görünce saâdetlerinden uçacak gibi oldular. «Vah babacığım! Kâfirler Allah'tan bulsun!» diyerek haykırdılar.

Hazret-i Ebu Bekir'in validesi Ümmül-Hayr:

— Ey kızlar, dedi; sorun bakalım, babanız, bir şey yer veya içer mi?

Âişe (radıyallahü anhâ) babasına sokulup sordu:

— Bir şey arzu eder misin, aziz babam?

Ne var ki, o anda rikkat mâdeni Hazret-i Ebu Bekir'in yemeğe, içmeğe, hatta bir damla su almağa bile takati yoktu.

Akşamla beraber Hazret-i Ebu Bekir'in başındaki kalabalık dağıldı. Sadece ev halkı kaldı. Annesi ona hitap etti:

— Bir şey yer, içer misin, â oğlum?

Cihan Sıddîkı gözlerini annesinin gözlerine dikip sordu:

— Allah'ın Resûlü ne haldedir?

Ümmül-Hayr cevap verdi:

— Vallahi, arkadaşın hakkında hiçbir bilgim yok!

— Hattab'ın kızı Ümmü Cemil'e git, Allah'ın Resûlünü ondan sor!

— Hemen gidiyorum oğlum!

Ümmül-Hayr kalkıp Ümmü Cemil'in kapısına vardı ve kapıyı çaldı:

— Tık, tık, tıkk!..

Ümmü Cemil seslendi:

— Kim o?

— Ümmül-Hayr!..

— Ne arzu etmiştin?

— Oğlum Ebu Bekir senden Allah'ın Resûlünü soruyor. Nasıldır?

— Benim ne ondan, ne de Ebu Bekir'den haberim var. İstersen seninle birlikte geleyim?

— Olur!..

Ümmü Cemîl hemen dışarı çıktı: Beraberce Hazret-i Ebu Bekir'in huzuruna geldiler. Yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ) yine mecalsiz bir halde yatıyordu. Ümmü Cemîl, onu böyle yerlere çalınmış, mahvolmuş görünce kendisini tutamıyarak bir çığlık kopardı:

— Yâ Ebâ Bekir! Sana bunu reva gören bir kavim, muhakkak azgın ve sapkındır. Yüce Allah'tan dilerim ki; onları helâk etsin.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), kara kara gözlerini açtı ve:

— Ey Ümmü Cemîl, dedi; sen bana Resûl-i Ekrem'den haber ver. O nasıl ve ne haldedir?

— Burada annen var, yâ Ebâ Bekir!

— Olsun. Ondan sana bir zarar erişmez.

— Allah'ın Resûlü selâmettedir, iyidir.

— Şimdi nerededir?

—Erkam'ın evindedir!

— Allah üzerine yemin ediyorum ki: Kâinatın Efendisini gidip görmedikçe ne bir lokma ekmek yerim, ne bir damla su içerim!..

Hazret-i Ebu Bekir'in annesi atıldı:

— Sen şimdi bize biraz mühlet ver, herkes uykuya dalsın, â oğlum!..

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir'in dudakları hararetten şarha şarha olmuştu. Güçlükle konuşabiliyordu:

— Pekâlâ, dedi; biraz bekleyelim!..

Güneş batmış, gecenin karanlığı Mekke üzerine perde perde inmişti. Sokaklarda tek tük ayak sesleri ve sarhoş naraları vardı. Biraz sonra o sesler de kesildi. Kimi bir köşe başına sızmış, kimi

bir taşın dibine düşmüş kendilerinden habersiz yatıyorlardı. Ne gecenin gelişi, ne gündüzün gidişi onların umurunda bile değildi. Yiyip içiyorlar, sonra da hayvani rüyâlara dalıp gidiyorlardı. Kapkara bir dünyanın kapkara yolcuları ömür trenlerini cehennem istasyonuna doğru sürüp duruyorlardı.

Mavilik cenneti semada yıldızlar oynaşıyordu. Nur serpen ay da tepeler ardından başını uzatmıştı. Ortalık iyice sessizliğe bürünmüş bulunuyordu. Ümmü Cemil'in sesi gecenin sinesinde yankılar yaptı:

— Kalk, yâ Ebâ Bekir, gidiyoruz!..

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) güçlükle kımıldayabiliyordu. Annesine ve Ümmü Cemil'e dayanarak ayağa kalktı. Bu olup bitenler hep Hazret-i Âişe'nin gözünün önünde cereyan etmişti. Âişe şimdi bir alev gibi çırpınıyordu. Mübârek babasına reva görülen bu eza onun kalbini de kanatmış bulunuyordu. Pencerenin önüne oturmuş, hayâl âlemine dalıp gitmişti.

Hazret-i Ebu Bekir, annesi ve Ümmü Cemil'e dayanarak Safâ tepelerinin eteklerine tırmandı ve Erkam'ın evinin kapısına kadar varıp kapıyı fiskeledi:

— Güm, güm, güm!..

İçeriden bir sahabî seslendi:

— Kim o?

Hilm âlemi Yüce Sıddîk cevap verdi:

— Korkacak bir şey yok, Ebu Bekir'dir!.

Kapı hemen açıldı, Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) içeri süzüldü, Allah Resûlünün nûr bağışlayan huzuruna vardı, o iki cihanın saâdet güneşine sarıldı, öptü, öptü. Gözlerinden akan yaşlar inci taneleri gibi yerlere dökülüyordu. Müslümanlarla da hasretle kucaklaştı. Hazret-i Ebu Bekir'in yürekler parçalayan hâli, Nebiler Nebisini son derece rikkat ve teessürler içinde bı-

raktı. Sevgiliye kavuşunca Hazret-i Ebu Bekir'e sanki yeniden can gelmişti. Şevk ve saâdetle atıldı:

— Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü!.. O azgın, sapkın adamın yüzümü gözümü yerlere sürtüp bilinmez hâle getirmesinden başka benim bir üzüntüm ve kederim yoktur. Bu, yanımdaki de beni dünyaya getiren annem Selmâ'dır. Sen Allah'ın Elçisi, eşi bulunmaz tek incisin. Halk-ı Cihan senin hürmetine yaratıldı. Tâ Âdem devrinden bu yana senin gibi bir varlık yaratılmadı. Senin güzelliğin karşısında Yûsuf'un güzelliği çiçek üzerindeki çiy tanesi gibi kaldı. Senin bir nazarın gökleri bile zârı zârı ağlattı. Annem hakkında Allah'a duâ et. Umulur ki Allah onu, cehennem ateşinden kurtarır.

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi mübârek ellerini ulvîlik âlemlerine açıp duâ ettiler. Ve Ümmül-Hayr, o anda İslâm denizine can atıp ebedî kurtuluşa erdi. Yüce Sıddîk bir anda bütün dertlerini unuttu, sevinç ve saâdetinden uçacak gibi oldu...

Akıp Giden Seneler

Zaman ırmağı akıp gidiyordu. Müslümanlar günden güne çoğalıyor, kâfirler de azdıkça azıyordu. Bu çileler ormanında hayat sürmek elbette kolay değildi. Ne var ki, cennet de ucuz değildi. Bin türlü ezâ ve cefâya göğüs gereceksin ki zafere erebilesin. Nebiler Nebisinin etrafında halkalanan sahabîler akla hayâle gelmez ezâ ve cefâya uğratıldılar.

Kâh aç kaldılar, kâh yerlerde sürüklendiler, kâh evlerden dışarı atıldılar, kâh çöllerde kızgın kumlar üstünde kamçılandılar. Fakat Allah yolundan bir nefes olsun dönmediler.

O kadar, o kadar ki, kâfir bir baba öz evlâdına işkence etmekten hayâ etmiyordu.

Bu işkenceye uğrayanlardan biri de Halid bin Saîd idi. Halid'in babası Kureyş'in zenginlerinden ve ileri gelenlerinden Ebu Uhayhe künyeli bir müşrikti.

Halid b. Saîd'in İslâm ile hayat bulmasına da yine Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) vesile olmuştu.

Nasıl mı? Şöyle:

Halid b. Saîd bir gece yatağa uzanmış yatıyordu. Gecenin karanlığı perde perde Mekke'nin üzerine inmiş, her taraf sessizliğin girdabına bürünmüştü.

Sıcak bir rüzgâr yüzleri yalayıp geçiyordu. Derken Halid b. Saîd kendisini uykunun kollarına bıraktı. Ne vakte kadar uyuduğunu o da bilmiyordu. Rüyâsında kendisini cehennemin kenarında buldu. Babası Saîd, onu cehenneme doğru itiyor; bir an önce alevlerin içine düşmesine çalışıyordu. O an Allah'ın Resûlü mübârek ellerini uzatıp Halid'i belinden yakaladı ve onu çekip cehenneme düşmekten kurtardı. Halid müthiş bir feryat ile uykudan uyandı ve çığlığı bastı:

— Vay başıma gelenler!..

Hemen yatağından fırladı ve düşünmeye başladı, kendi kendine şöyle dedi:

— Vallahi bu rüyâ gerçektir!..

Derhal sokağa çıktı. Koşar adımlarla Hazret-i Ebu Bekir'in evine doğru harekete geçti. Nihayet evin kapısına varıp seslendi:

— Yâ Ebâ Bekir!..

Hilm âlemi yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ) içeriden seslendi:

— Kim o?

— Halid bin Saîd'im! Seninle husûsi görüşmek istiyorum!..

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) kapıyı açtı ve dedi:

— Buyur yâ Halid, seni dinliyorum!..

Halid, gördüğü rüyâyı tek tek anlattı:

— Ne dersin bu işe yâ Ebâ Bekir?

Hazret-i Ebu Bekir'in mübârek yüzünde elmaslar nokta nokta oynaştı:

— Yâ Halid, dedi; hakkında hayırlı olmasını dilerim. Seni Allah'ın Resûlü kurtaracaktır. Hemen onun mübârek huzuruna git, ona tabi ol. O seni cehennemden kurtarıp cennete götürecektir. Baban ise cehennemi boylayacaktır!..

Halid b. Saîd sevinç ve saâdet içinde oradan ayrıldı. Ciyad mevkiinde Nebiler Nebisini buldu ve dedi:

— Ey kutlu, ey kokusu güzel Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)! Sen halkı nelere dâvet ediyorsun?

Kâ'be Kavseyn tahtının sultanı hayâl üstü bir gülümseyişle Halid'e nazar ettiler ve buyurdular:

— Ben, halkı tek ve şeriksiz olan Allah'a, Muhammed'in de O'nun kulu ve Resûlü olduğuna inanmağa; işitmez, görmez, hiçbir zarar veya faide vermez, kendisine tapınanları da, tapınmayanları da bilmez, birtakım taş parçalarına tapmaktan vazgeçmeye dâvet ediyorum!.. Çünkü ben, Allah'ın bütün insanlara gönderdiği Peygamberiyim!..

Halid b. Saîd birden ırmak ırmak çağladı:

— Şehâdet ederim ki Allah'tan başka İlâh yoktur. Ve yine şehâdet ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve Resûlüdür!..

Peygamberler Peygamberi bu halden son derece zevk ve haz duydular ve Halid'i tebrik ettiler. Aynı zamanda Halid'in zevcesi de İslâm denizine can atıp ebedî kurtuluşa erdi.

❖ ❖ ❖

Gönlü îman ve nûrla pırıldayan Halid bir gün Mekke'nin tenha bir yerinde namaz kılıyordu. Bir kâfir onu gördü ve babasına haber uçurdu:

— Halid Müslüman olmuş, filan yerde namaz kılıyor!..

Adamın beynine sanki gök kubbe çökmüştü. Yüzü geceler gibi karardı; kalın dudakları bir yay gibi gerildi. Kendi gibi müşrik olan diğer oğullarına emretti:

— Koşun, onu yaka paça huzuruma getirin!..

Halid (radıyallahü anhâ), kendinden geçmiş, Yüce Rabbin huzuruna durmuş, huşû içinde ibâdet ediyordu. Kardeşleri gelip canavar pençelerini gırtlağına taktılar:

— Yürü, ey Halid, seni babamız istiyor!..

Sürükleye sürükleye Halid'i babasının karşısına çıkardılar. Kâfir baba avaz avaz bağırdı:

— Ey helâk olası çocuk! Sen, Muhammed'in kavmine aykırı hareket ettiğini, getirdiği şeylerle kavminin putlarını inkâr ettiğini, geçmiş atalarını yerdiğini görüp durduğun halde ona tabi mi oldun?

Halid'in her zerre kanı fokur fokur kaynadı, başını bir arslan gibi heybetle kaldırdı ve dedi:

— Vallahi o Allah'ın Resûlüdür! Ona tabi oldum. Ölürüm de Hazret-i Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in dinini bırakmam. Onun mübârek eteğinden ayrılmam.

Kâfir baba fena halde öfkelendi. Elindeki değnekle Halid'in kafasına gözüne vurdu, vurdu. Değnek, Halid'in üzerinde parça parça oldu, kanlar fışkırmaya başladı. Adam hem vuruyor, hem de öküz gibi böğürüyordu:

— Ey zelîl, ey yaramaz çocuk! İstediğin yere git. Vallahi senin rızkını da keseceğim!..

Halid (radıyallahü anhâ), bir eliyle yüzündeki kanları siliyor, bir eliyle yırtılan cübbesini tutuyor, bir taraftan da şöyle haykırıyordu:

— Rızkı veren sen misin ki? Sen beni kapı dışarı edersen, Yüce Allah bir başka kapı açar bana.

Halid kapı dışarı bir paçavra gibi atıldı. Kâfir adam diğer oğullarına gözdağı verdi:

— Eğer sizden biriniz onunla konuşacak olursa, ona yapmadığım şeyi bırakmam. Haydi onu yakalayın ve bir yere kapatın. Kendisine su ve ekmek vermeyin.

Halid perişan bir halde sokak ortasında düşünüp dururken birden enselendiğini gördü:

"Ne oluyor?" diyemeden sürüklene sürüklene karanlık bir yere götürülüp hapsedildi.

Halid (radıyallahü anhâ), her tarafı küf kokan, zehirli böcekler ve rutubetli taşlarla dolan karanlık kuytularda Hazret-i Yûsuf gibi çile doldurmaya başladı.

Rûhu kemikleşen ve vicdanı nasırlaşan baba, şimdi hayvani bir zevk içindeydi. Oğlunu aç ve susuz bırakmış, intikamını çok pahalı almıştı.

İman arslanı Halid karanlık girdapların içinde düşünüp duruyordu. Ne yapmalıydı? Bu insafsız babanın canavar pençesinden nasıl kurtulmalıydı? Nihayet çırpına çırpına kendisine kaçacağı kadar bir delik açabildi ve hemen zindandan dışarı fırladı. Habeş illerine hicret edinceye kadar da babasının gözüne görünmedi. Allah Resûlünün mübârek huzuruna koştu ve olanları bir bir anlattı. Kâinatın Efendisi ona sabır tavsiye buyurdular.

Halid b. Saîd, zevcesi ile birlikte Habeş diyarına hicrete karar vermişti. Bu esnada kâfir ve zâlim babası hastalandı. Hasta yatağında inlerken de şöyle dedi:

— Eğer, Allah, şu hastalığımı benden kaldıracak olursa, artık, Mekke vadisinde İbn-i Ebî Kebşe'nin tanrısına ibâdet olunmaz!..

Halid, ellerini Yüce Allah'ın huzurunda açıp gönül gönül duâ etti:

— Allahım! Onu kaldırma!.. (9)

❖ ❖ ❖

İşte, Müslümanların hemen hepsi bu ateş çemberinin içinde hayatlarını sürdürüyorlardı. Hayat, amma, nasıl bir hayat? Ölümden beter bir yaşayış. Kandillere katran döken geceler, bitip tükenmeyen işkenceler. Derken aradan seneler geçti. Onuncu yılda Peygamber amcası Ebu Tâlib vefat etti. Ondan kısa bir müddet sonra da Peygamber kalbini inciten büyük bir acı daha meydana geldi. 25 senelik zevce, Haticetü'l-Kübrâ (radıyallahü anhâ), öteler âleminin perdesini araladı. Ramazan ayı içinde ve 65 yaşında bu dünyadan ayrıldı.

Temiz ve pâk Hatice'yi kara toprağa verirken, Allah Resûlünün mübârek kalbi sızladı. İslâm'da ebedî hayat yolculuğuna çıkan büyük ve eşsiz kadının bıraktığı boşluk hiçbir zaman doldurulamadı.

Bu yılı andıkları zaman Allah'ın Resûlü şöyle buyururlardı:

— Hüzün yılı!..

Temiz ve pâk Hatice (radıyallahü anhâ), Huzeyme'nin evi diye anılan yerde vefat etti.

Bu ev, Kâinatın Efendisinin oturduğu evdi. Büyük ve temiz Hatice'nin Nebiler Sultanından olan bütün çocukları bu evde doğmuştu. Peygamberler Peygamberi, Medine'ye hicret edinceye kadar bu evde kaldılar. Hicret edince, bu eve Akîl b. Ebî Tâlib yerleşti.

9 İbn-i İshak - İbn-i Hicam.

Sonra bu mübârek ev, Hazret-i Muaviye tarafından satın alındı. Mescid hâline getirildi, içinde namaz kılındı. Burası hâlâ **(Fâtıma'nın doğduğu yer)** diye tanınmakta ve Mescid-i Haram'dan sonra Mekke'nin en kudsî ve en üstün yeri sayılmaktadır.

İffet ve İsmet Madeni Âişe'nin Evliliği

Malûm olduğu üzere Nebiler Nebisinin ilk zevcesi Hazret-i Hatice idi. Allah'ın Resûlü 25 yaşında iken büyük ve temiz Hatice ile evlenmiş ve onunla tam 25 sene bir arada yaşamıştı. Hazret-i Hatice (radıyallahü anhâ) bekâ âlemine göçtüklerinde Allah'ın Resûlü 50 yaşına varmışlardı.

Hazret-i Hatice'yi kaybetmek İnsanlığın Efendisini pek müteessir etmişti. Mübârek kalbi mahzun, gözleri yaşlı idi. Bir sürü çocukla yalnız ve tek başına kalıvermek elbette kolay değildi. O nûr yumağı çocuklara kim bakacak, kim onların ipek saçlarını tel tel okşayacak, kim bir çorba kaynatıp onlara içirecekti?..

Mekke her bakımdan yakıcı ve eriticiydi. Bir tarafta kâfirlerin bitmez tükenmez baskısı, öbür tarafta yalnızlığın çilesi. Gözü kara kâfirler, Ebu Tâlib ve Hazret-i Hatice'nin vefatını fırsat bildiler ve azdıkça azdılar.

Bu demler, Allah Resûlünün en ızdıraplı anlarıydı.

Sahabîlerini kollamak, çocuklarına bakmak, evin işini görmek hep onun fazilet omzuna yüklenmişti. Ömür nefeslerinin incilerini tane tane sımsıcak kumlara akıtıyor, alev alev çırpınıyordu.

Allah Resûlünün başı üstünde tüten ızdırabı hayâl etmeye bile imkân yok. İşte bu günlerde Hâkim kızı Havle'nin beyninde şimşekler çaktı.

Bir gün evinin avlusunda oturmuş düşünüyordu. Gönül pınarı nasıl bir çağlayışla çağladı ki hemen yerinden fırladı ve kocası Osman b. Maz'un'a sokuldu:

— Yâ Osman, dedi; aklıma bir şey geldi.

Osman b. Maz'un ilk müslümanlardandı. Sâbikun-u Evvelîndendi. Oturmuş bir köşede Kur'ân okuyordu. Başını kaldırıp Havle'ye hayretle baktı:

— Ne hususta, ya Havle?

Havle (radıyallahü anhâ), ak çiçekli bir gül dalı gibi titredi:

— İznin olur mu, ben hayırlı bir işe el atsam?

— Nasıl bir iş?

— Bilmez misin ki, Allah'ın Resûlü yalnız kaldılar.

— Bilmez olur muyum?

— O halde niçin kendisine yardımcı olmuyoruz?

— Her emrine canla başla koşuyoruz ya!..

— Benim dediğim o değil.

— Ne öyleyse?

— O'na bir zevce bulmak, evini, çocuklarını koruyacak bir hanım aramak lâzım.

— Bunda haklısın, yâ Havle!..

Havle (radıyallahü anhâ), gönül gönül çağladı:

—Deminden beri bunları anlatmak istiyorum sana, yâ Osman!..

Osman b. Maz'un'un yüzünde birden elmaslar nokta nokta oynaştı. Bir Besmele çekip yerinden kalktı. Başını pencereden dışarı uzatıp alev alev yanan yüksek kayalıklara nazar etti. Mekke vadisi yine cıvıl cıvıl yanıyor, taşların sinesinden yükselen hararet insanın yüzünü bir alev gibi yalayıp geçiyordu. Hayâlinin denizi dalga dalga kabardı. Tâ Hazret-i İbrahim ve İsmail'den tutup

son Nebiye kadar gelen zaman şeridinin üzerinde fikir arabasını yürüttü. Cihan denilen bu toprak nice hâdiselere sahne olmuştu. Nice Hak elçileri gelip gitmiş, nice Peygamberler bu zâlim insanları Hakk'a dâvet etmişti. Ne var ki, Hakk'ın dâvetçileri kafası kanayan ve ruhu kemikleşen insanlar tarafından ezâ ve cefâya uğratılmıştı. İşte şimdi âlemlere rahmet olarak gelen son nebi de Kureyş kâfirlerinin zulmüne maruz kalmıştı. Üstelik hayat arkadaşını da yitirmiş, koskoca Mekke'de bir garip manzaraya bürünmüştü.

Osman b. Maz'un (radıyallahü anhâ), zaman şeridi üzerinde hayâl arabasını yürütmeye öyle dalmıştı ki, Hazret-i Havle'nin seslenişini bile duymadı. Havle, birkaç defa seslendi:

— Osman, Osman!..

Osman b. Maz'un bir kayadan farksızdı. Havle (radıyallahü anhâ), içini dolduran ürperişlerle yerinden kalktı, nefes nefese Osman b. Maz'un'un yanına geldi, eliyle omzundan tutup silkeledi:

— Yâ Osman, yâ Osman!..

Osman b. Maz'un hayretle gözlerini açtı, Havle'nin gözlerine derin derin baktı.

Hazret-i Havle'nin kapkara gözlerinde görülmemiş bir ışık pırıldıyordu. Omuzlarına bukle bukle dökülen saçları, tavus kuşunun kanatları gibi açılıp nûr cümbüşü içinde gülümseyen yüzüne perde çekti. Osman b. Maz'un da bu hâle şaşıyordu. Sanki Havle'yi yeni görüyordu. Yoksa bugüne kadar dikkat mi etmemişti.

Daldığı düşünceden bir silkinişle kurtuldu, dudaklarına tatlı bir tebessüm kondurarak cevap verdi:

— Ne istiyorsun, yâ Havle?

Hazret-i Havle bir su gibi çağladı:

— Yâ Osman, denizlerde gemilerin mi battı? O kadar seslendim, beni duymadın.

— Dalmış olacağım kadınım!

— Şimdi öyle dalıp, hayâl kuracak zaman değil. Ben gidiyorum.

— Nereye, yâ Havle?

— Allah Resûlü için dünürlük edeceğim.

— Kime gideceksin?

— Önce Nebiler Sultanına. Onun müsâadesini alacağım, sonra Hazret-i Ebu Bekir'e.

— Ümid ederim, eli boş dönenlerden olmazsın.

— Ben de öyle ümid ediyorum!..

Dudakta Donan Sevinç

Hazret-i Havle (radıyallahü anhâ), kapıdan bir buğu gibi süzülüp Mekke sokaklarına daldı. Hem gidiyor, hem de kalbinin atışlarına mani olamıyordu. Kalbi, sanki göğsünü delip çıkacak gibi sert çarpıyordu. Ne olmuştu bu kâlb denilen makineye ki böyle hırçınlaşıyordu? Elini göğsü üzerine bastıra bastıra bir hayli yürüdü. Güneşin altın huzmeleri beyaz entarisinin üzerinde gümüş gümüş halkalar meydana getiriyor, kumların çatır çatır yanan solgun yüzleri ayağının altında kayıp duruyordu. Taşlar, yine birer kor halini almıştı. Mekke demek, alevler içinde bir bahçe demekti. Gülün nasıl ki dikeni olursa, Mekke'nin de sıcağı vardı. Bütün sıcağı ve yakıcılığı ile Mekke yine güzeldi. Çünkü vatandı. Hazret-i İbrahim'den yadigâr kalmıştı. Kıvrım kıvrım uzayan tozlu yollarında nice insanlar akıp gidiyordu. İşte ileride köşe başında kâfirler bir müslümanın başına üşüşmüşler ona işkence yapıyorlardı. Onu, Hazret-i Ahmed-i Muhtar (sallallahü aleyhi ve sellem)'in yolundan döndürmek istiyorlar-

dı. Dikkat edip baktı. Yerlerde sürüklenen Ebu Fükeyhe isimli sahabî idi. Kuduz kâfir Ümeyye b. Halef, Ebu Fükeyhe'nin ayağına ip bağlatmıştı. Onu, sokak sokak sürükletiyordu.

Zavallı müslümanın hâli, maymunlar eline düşmüş bir inciyi andırıyordu. Maymun, incinin kıymetini bilemezdi ki. Onu, sıkı sıkıya bağladılar. Üzerine, çıplak tenine demirden bir elbise giydirdiler; yüzükoyun ateşler gibi yanan kumlara yatırdılar, bir kaya parçasını da üstüne koyup kahkaha ile güldüler:

— Haydi, seni Rabbin gelsin de kurtarsın!..

Ebu Fükeyhe'nin dili ağzından dışarı çıktı, yüzü gözü ter ve kan içinde tanınmaz bir hâlde kaldı. Nefes bile alamıyordu. Çıplak tenine geçirilen demirler birer ateşten tırmık olmuş, canını damar damar çekiyordu, öldü artık; diyerek oracıkta bırakıp uzaklaştılar.

Hazret-i Havle gözyaşlarını tutamayarak bu manzaraya bakıyordu. Kâfirler ne kadar da merhametsizdi. Bir canavar dahi böyle yapmaz, yiyeceği avını önce öldürür, sonra parçalardı. Bunlar ise sıcak yaraya kezzap döken insan kasaplarıydı. Havle'nin sevinci, dudaklarında donup kaldı.

Hazret-i Havle, daha fazla ayakta duramayacağını anladı ve içi kan ağlayarak yoluna devam etti. Nihayet Varlığın Sebebi olan Cenâb-ı Peygamber'in mübârek kapısına vardı. Durup, derin derin nefes aldı ve mübârek kapıyı okşar gibi fiskeledi.

Tık, tık, tık!..

Mübârek kapı aralandı:

— Buyurunuz, ne arzu etmiştiniz?..

Hazret-i Havle, kuruyan dudaklarını dili ile ıslatıp tane tane konuştu:

— Bir hususta Allah Resûlü ile görüşmek istiyorum!..

Hazret-i Havle içeri alındı. Kâinatın Efendisinin mübârek huzuruna varıp çağladı:

— Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü! Bana müsâade eder misin?

Nihayetsiz olan mülkün Seyyidi ve Kevser Havuzunun sahibi buyurdular:

— Ne hususta, yâ Havle?

— Ey Allah'ın Resûlü, yanınıza girince Hatice'nin eksikliği hemen göze çarpıyor!..

— Evet o, çocuklarımın annesi ve evimin gözeticisiydi!..

— İşte ben de bu hususu görüşmek istiyorum, ey kokusu güzel Peygamber!..

— Pekâlâ, seni dinliyorum!..

— Mübârek zâtınız için dünürcülük yapmama izin verir misiniz?

— Hay hay! Kadınlar arasında münasip biri elbette bulunur.

— Evet, ey Allah'ın Resûlü!

Nebilerin İmamı bir müddet sükût buyurdular, sonra tekrar sordular:

— Kimdir bunlar, dul mu, kız mı?

Hazret-i Havle (radıyallahü anhâ), çölde açan bir lâle gibi gülümsedi:

— Allah'ın kulları içinde size en sevgili olan Ebu Bekir'in kızı Âişe'dir!..

Kâinatın Efendisi yine sordular:

— Peki, dul olan kimdir?

Havle, şevk ve saâdetle karşılık verdi:

— Zem'a kızı Sevde!..

— O halde git de benim adıma her ikisi hakkında gerekeni konuş!..

— Konuşurum, ey Allah'ın Resûlü!..

— Konuş ve neticeyi bana bildir!..

— Emrin başım üstüne!..

Dallardaki Tomurcuk

Hazret-i Havle, Nebiler Nebisine vedâ edip ayrıldı. Rüzgâr önünde uçan bir tüy gibi sokaklarda uçuyordu. Gönül yelpazesi bir tatlı hisle yaprak yaprak açılmıştı. Yüzünde elmaslar nokta nokta oynaşıyordu. Dudakları tebessümler yağdırıyordu. Dallarda açılan tomurcuklar gibi yepyeni bir çehreye bürünmüştü.

Ne tepesinde ateşten bir âlem gibi duran güneş, ne ayağının altındaki sivri dişli taş, ne de yüzleri bir kaynar su hâlinde yalayıp geçen rüzgâr aklındaydı. Mekke'nin bütün sıcağını, bütün sıkıcılığını unutuvermişti şu anda.

Hilm âlemi yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ)'in evine doğru bir kuş misâli kanat çırpıyordu. Nihayet Hazret-i Ebu Bekir'in evi karşıdan göründü. Bu ev bir saâdet yuvası idi. Bu evden her dâim Kur'ân nağmeleri yükselirdi. Bu ev, fezalar dolusu yıldızın damını öptüğü bir hâneydi.

Hazret-i Havle adımlarını sıklaştırdı. İşte kapının önünde, sıcak kumlar üstünde kız arkadaşlariyle Hazret-i Âişe oturuyordu. Onlara bir şeyler anlatıyordu. Âişe, bir irfan pınarı idi sanki. İlmi, irfanı, hissi, idrâki, iffet ve ismeti çarpıcıydı.

Havle (radıyallahü anhâ), ona tatlı bir nazar fırlattıktan sonra kapıya yanaşıp tıkırdattı.

İçeriden Ümm-i Rûman'ın sesi duyuldu:

— Kim o?

Cevap verdi:

— Benim, ey Ümm-i Rûman!.. Osman b. Maz'un'un zevcesi Havle!..

— Buyur, kapıda ne duruyorsun?

Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ) koşup kapıyı açtı ve Hazret-i Havle'yi içeri aldı.

Havle (radıyallahü anhâ), bir sedir üzerine oturup gözlerini evin içinde gezdirdi. Bu mübârek evin her köşesinden ışıklar fışkırıyordu. İslâm'ın bütün kudsiyeti damla damla bu eve inmiş, misk saçan kokular bir çanak dolu ıtır hâlinde mayalanmıştı.

Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ), misafirine içecek bir şey ikram ettikten sonra gelip Havle'nin karşısında oturdu. Havle (radıyallahü anhâ) gülen gözlerini Ümm-i Rûman'ın elâ gözlerine dikti:

— Ey Ümm-i Rûman, dedi; saâdet sana olsun!..

Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ), bir şey anlayamadı. Başını kaldırıp Hazret-i Havle'nin yüzüne dikkatlice baktı. Havle'nin yüzünde bugün görülmemiş bir ışık vardı. Bu yüzde saâdet çizgileri benek benek geziniyordu. Dayanamayıp sordu:

— Sözünden bir mânâ çıkaramadım, yâ Havle!..

Hazret-i Havle kıs kıs güldü:

— Nereden bileceksin ki...

— Eee!.. Beni meraktan çıldırtmak mı istiyorsun? Dilinin altındaki mânâyı aç da biz de öğrenelim.

— Ey Ümm-i Rûman, Yüce Allah'ın sizi ne gibi bir hayır ve berekete eriştirdiğini biliyor musun?

Ümm-i Rûman iyice meraklanmıştı:

— Ey Havle, dedi; her sözünde bir düğüm var. Nasıl bilebilirim ki?

Hazret-i Havle artık içindeki mânâyı yaprak yaprak açtı:

— Ben, dedi; Resûl-i Ekrem'in emriyle buraya gelmiş bulunuyorum!..

Hazret-i Ümm-i Rûman yaralı bir ceylân gibi titredi:

— Emri başımız üstüne!.. Ne buyuruyorlar?

— Ben Âişe hakkında elçi olarak geldim.

— Yâni?

— Âişe'nin başına öyle bir devlet kondu ki, âlemde hiç kimse bu sâadete erebilmiş değil.

— Âişe'yi mi istiyorlar?

— Evet!..

— Bir anne için bundan büyük saâdet hayâl edemiyorum.

— Sevin, ey Ümm-i Rûman!..

Zaten öyle demeye de lüzum yoktu. Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ) sevinç ve saâdetinden uçacak gibi oldu. Beyaz entarisinin eteklerini yelpaze gibi savurarak evin içinde dönmeye başladı. Hem ileri geri hareket ediyor, hem de dudakları inciler saçıyordu:

— Allah'ım, Allah'ım, diyordu; sana hamd olsun!..

Hazret-i Havle de katıldı bu zikre:

— O'na hamd olsun ki, bizi Cenâb-ı Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) vasıtasiyle ateşten kurtardı.

İki kadın bir müddet başbaşa kendi âlemlerine dalıp muhabbet ettiler. Nihayet Hazret-i Havle gitmek için davrandı:

— Ben artık gitsem iyi olacak, ne diyorsun?

Ümm-i Rûman şöyle dedi:

— Yâ Havle, acele etme. Ebu Bekir'in gelmesini bekle!..

— Evet, doğru bir söz!..

Hazret-i Havle beklemeye koyuldu. Ne var ki, dakikalar uzayıp duruyordu. Sanki bir bülbülün çiçeği beklemesi gibi aşk ve heyecanla Hazret-i Ebu Bekir'i bekliyordu. Bir ara pencereye varıp dışarıya nazar etti; yüksek kayaların gölgesine sinip kanat

çırpan kuşları gördü. İçinden gayri ihtiyarî çağladı:

— Ey nazlı haber kuşları! Hangi vadilerden gelip gidiyorsunuz?!..

Tabii ki kuşlar cevap vermekten âcizdi. O hayâl âleminin billûr saraylarında gezinmeye başlamıştı bile.

Birden sokak kapısının tıkırdadığını duydu. Kalbi yerinden fırlayacak gibi çarptı. Elinde olmayarak haykırdı:

— Koş, yâ Ümm-i Rûman, Ebu Bekir geldi!..

Ümm-i Rûman zaten çoktan kapıya el atmıştı. Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) gülümseyerek eve girdi, selâm verdi:

— Oo! dedi; misafirimiz de varmış! Hoş geldin, yâ Havle!..

Hazret-i Havle gönül gönül çağladı:

— Yâ Ebâ Bekir, Yüce Allah'ın sizi ne gibi bir hayır ve bereket erdirdiğini biliyor musun?

İrfan denizine gark olmuş din büyüğü başını «Hayır!» mânâsına salladı. Hazret-i Havle:

— Öyleyse, dedi; ben söyleyeyim!..

— Beni meraklandırdın, hemen söyle!..

— Size Allah'ın Resûlü tarafından gönderildim!..

— Ona anamız babamız, canımız fedâ! Bir emri mi vardı?

— Evet!..

— Nasıl bir emir?

— Âişe hususunda.

— Merak ettim, Âişe'ye ne olmuş ki?

— Bir şey olduğu yok, yâ Ebâ Bekir! Âişe'nin başına gökler dolusu devlet kondu. Allah'ın Resûlü beni dünür gönderdi. Âişe'yi zevce olarak istiyorlar!..

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in mübârek yüzünde hayret çizgileri benek benek gezindi.

Dudakları bir yay gibi gerildi. Bir zaman tek kelime konuşamadan bekledi ve sonra yavaş yavaş mırıldandı:

— Yâ Havle! Âişe, kardeşinin kızı olduğuna göre, Allah'ın Resûlüne helâl olur mu?

Bu soru karsısında Havle (radıyallahü anhâ) de donup kaldı. Böyle bir şeyi düşünmemişti. Bir âhu gibi seke seke geçmiş, gönlünün derinliklerindeki mânâyı açığa vurmuştu. Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), Havle'nin sükût ettiğini görünce sözünü tekrarladı:

— Yâ Havle! Âişe, kardeşinin kızı olduğuna göre, Allah'ın Resûlüne helâl olur mu?

Hazret-i Havle, oluklardan boşalan coşkun sular gibi çağladı:

— Bunun çâresi var, yâ Ebâ Bekir!

— O çâre nedir?

— Gider mes'eleyi Allah'ın Resûlüne arz ederim. Ne emir buyururlarsa ona göre tavır alırız.

— Evet, bu olur işte...

❖ ❖ ❖

İnsanlığın baharı tüllenip göklerden ilahî devlet inince Nebiler Sultânı ile hilm âlemi Yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ) din kardeşliği akdini yapmışlardı. Zaten onlar ötedenberi birbirlerinin en samimi dostu idiler... Araplarda, birbirini kardeş tanıyan ve sevenlerin birbirinin kızlarını almaları câiz değildi. Bu sebeple Hazret-i Ebu Bekir tereddüde düşmüş bulunuyordu!.. «Bu nasıl olur?» diyordu. Merhamet hazinesi kalbi îlâhî ürperişlerle ürperiyordu.

Hazret-i Havle bir müddet daha oturup sonra ayağa kalktı:

— Yâ Ebâ Bekir, dedi; bana müsâade. Varıp mes'eleyi Allah'ın Resûlüne açayım. Olur ki bir çâre düşünürler.

Hazret-i Ebu Bekir misafirini güler yüzle uğurladı:

— Allah'ın selâmı üzerine olsun. Güle güle git ve hayırlı haberlerle dön!..

Hazret-i Havle, Ebu Bekir'in evinden ayrıldı. Mekke sokaklarında bir yaprak gibi uçuyordu. Gönlünde sevinç ve keder birbirine karışmıştı. Tasarladığı iş olmazsa pek üzülecekti. Böyle bir şeyi hiç düşünmediğine esef etti.

Havle çıkıp gittikten sonra Hazret-i Ebu Bekir, mescidine geçip Kur'ân-ı Kerîm okumaya başladı. Hıçkırıkları yine dışarıdan duyuluyordu. Hazret-i Âişe de az sonra mescide girdi, babasının önünde diz çöküp sessizce dinlemeye koyuldu.

İrfan denizine gark olmuş din büyüğü yine gözyaşlarının selinde boğuluyordu, öyle içten, öyle ahenkle okuyordu ki, Âişe'nin gözleri de az sonra bir pınara döndü.

Nihayet Hazret-i Ebu Bekir elindeki sahifeyi bitirip Âişe'ye gülümseyerek nazar etti. Âişe kollarını açıp babasının boynuna atıldı. Bir zaman öylece kaldılar. Sonra Hazret-i Ebu Bekir'in dudakları bir yay gibi gerildi:

— Âişe, dedi; karanlık beş türlüdür. Onun beş türlü çırası vardır.

İffet ve ismet sadefi Hazret-i Âişe merakla sordu:

— Onlar nedir, babacığım?

Cihan Sıddîkı, o gönül incilerini şöyle sıraladı:

1 — Dünyayı aşırı sevmek, karanlıktır.

Takva onun çırasıdır.

2 — Günah işlemek zulmettir.

Tevbe onun çırasıdır.

3 — Kabir karanlıktır.

Lâilâhe illallah Muhammedürresûlüllah onun çırasıdır.

4 — Âhiret karanlıktır.

İyi amel onun çırasıdır.

5 — Sırat köprüsü karanlıktır.

Yakîn (şüphe götürmeyen bir îman) onun çırasıdır.

Hazret-i Âişe'nin îman aynası berrak yüzünde elmaslar nokta nokta oynaştı. O kadar sevinçle dolup taştı ki:

— Aziz babam, dedi; biraz daha anlat, biraz daha!

Hazret-i Ebu Bekir onu şefkat nazarlariyle süzdü ve şöyle buyurdu:

— Şüphesiz, İblis senin önünde durmuş, nefs sağında, hevâ solunda, dünya arkanda, uzuvların etrafında Cebbar (olan Allah) **da —mekân itibariyle değil— kudretiyle üstünde.**

İblis, (Allah ona lanet etsin) seni, dinini terk etmeye dâvet ediyor.

Nefs, seni günahlara çağırıyor.

Hevâ, seni şehvete dâvet ediyor.

Dünya, seni âhiret üzerine kendisini beğenmeye çağırıyor.

Azaların, seni günahlara doğru dâvet ediyor.

Cebbar (olan Allah) ise, seni cennet ve mağfirete çağırıyor.

«Allah ise, kendi irâdesiyle, cennete ve mağfirete çağırır. O, insanlara âyetlerini apaçık söyler. Tâ ki iyice düşünüp ibret alsınlar. » ([10])

O halde, İblisin çağrısına icabet edenin dini gider.

Nefsin çağrısına icabet edenin ruhu gider.

---

10 Bakara: 221.

Hevâ ve onun çağrısına icabet edenin aklı gider.

Dünyanın (meşru olmayan) çağrısına icabet edenin âhireti gider.

Âzalarının çağrısına icabet edenin cenneti gider.

Yüce Allah'ın çağrısına icabet edenin bütün kötülükleri gider ve bilûmum hayırlara nail olur.

Hazret-i Ebu Bekir, gönül denizinden topladığı incileri mübârek kızına böylece aktarıyordu. Onu ebediyetlere gidecek taze bir gelin gibi irfan duvağı ile süslüyordu. Âişe'nin gönül toprağına atılan her çekirdek bir hakikat goncası oluyordu. Onda öyle bir zekâ demet edilmişti ki, bu hususta hiç kimse onunla boy ölçüşemez. O hep gönlünü mânâ incileriyle doldurup duruyordu.

Çırpınan Gönül

Hazret-i Havle'nin gönlü bir alev gibi çırpınıyordu. Hilm âlemi yüce Sıddîk'ın evinden ayrılmış, Kâ'be Kavseyn tahtının sultanı Cenâb-ı Ahmed'in mübârek huzuruna gitmek için yola koyulmuştu. Yollar boyunca bir yaprak gibi uçuyor, bir pınar gibi çağlıyordu.

Mekke'nin o müthiş sıcağı taşların bile sinesini delerken Hazret-i Havle bunu duymuyordu. Bir an evvel Peygamberler Peygamberinin huzuruna varmak ümidiyle gönül gönül çırpınıyordu.

Mekke sokakları yine başıboş insanlarla kaynıyordu. Kimi bir taşın üstüne oturmuş, kimi bir evin gölgesine sığınmış; kimi elindeki içki çanağını kafasına dikmiş, kimi de sıcak kumlara boylu boyunca uzanmıştı. İnsanların yüzleri geceler gibi karanlık ve korkunçtu. Putların yüzüne baka baka kararan bu insanlar şeytanın elinde birer oyuncaktı. İşte ileride tam köşe başında

bir adam duruyordu. Büyükçe bir taşın gölgesine sinmiş bir şeyler mırıldanıyordu:

— Âh Arab'ın velinîmeti, diyordu; bir yolculuğa çıkacağım, sağ salim dönmemi bana nasip edersen sana bir kurban keserim!..

Hazret-i Havle bu adamın putlara karşı böyle niyaz ettiğini anlamıştı. Kâfir adam çamurdan yaptığı bir putu karşısına dikmiş, kendi eliyle şekil verdiği çamurun önünde yerlere kapanmış hıçkırıyordu. Havle Hazretleri bu manzaraya daha fazla bakmaya tahammül edemedi. Oradan bir rüzgâr gibi geçip Allah Resûlünün mübârek evinin önüne vardı. Yine kapıya yanaşıp okşarcasına fiskeledi:

— Tık, tık, tık!..

Kapı hemen açıldı. Kendisini içeri buyur ettiler. Hazret-i Havle, başı önde ağır ağır ilerledi ve Allah Resûlünün huzuruna varıp dedi:

— Allah beni sana feda kılsın; ey Allah'ın Resûlü! Ebu Bekir bir garip düşünce içinde.

— Ne gibi?

— Kardeşinin kızı ona nasıl caiz olur? diye düşünüyor.

— Yâ Havle! Sen Ebu Bekir'in yanına dön ve benim tarafımdan ona haber ver ki: **«Benim sana kardeş oluşum, senin bana kardeş oluşun,** (neseb ve süt kardeşliği değil), **ancak din kardeşliğidir. Senin kızın bana elbette helâldir. »**

Hazret-i Havle'nin yüzünde saâdet çiçekleri belirdi, tatlı bir tebessümle gülümsedi:

— Anam babam sana feda olsun, ey Allah'ın Resûlü! Hemen Ebu Bekir'e gidiyorum!..

Ve Nebiler Nebisinin hayat bahşeden huzurundan ayrılıp yine sokaklarda uçmaya başladı, öyle sevinmiş, öyle saâdetle

dolmuştu ki, ne zaman Ebu Bekir'in evine geldiğini bile anlayamadı. Kendisini kapının önünde buluvermişti.

İzin isteyip içeri girdi. Sıddîk-ı Ekber merak içinde bekliyordu. Hazret-i Havle'nin gülümseyerek geldiğini görünce rahat bir nefes aldı ve dedi:

— Ne oldu, yâ Havle?

Hazret-i Havle ona müjdeyi verdi:

— Yâ Ebâ Bekir, şâdol ki, Allah seni bu nimetle de şereflendirdi.

— Neticeyi söyle.

— Ben de onu söylüyorum işte. Allah'ın Resûlü, sizin neseb ve süt kardeşi değil, ancak din kardeşi olduğunuzu buyurdular. Böyle olunca senin kızın ona helâldir.

Hazret-i Ebu Bekir'in mübârek yüzünde görülmemiş bir ışık pırıldadı:

— Şükür, ey Rabbim sana, dedi; beni bu şerefe de lâyık gördün!..

Hazret-i Havle hemen atıldı:

— Evet, yâ Ebâ Bekir; âlemde böylesi hiçbir zaman bulunmaz!

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir sevinç ve saâdetinden uçacak gibi oldu. Oturduğu yerden kalkıp küt küt yürüdü, doğruca Hazret-i Âişe'nin odasına vardı. İffet ve ismet sadefi Âişe içeride Kur'ân okuyordu. Onu bir müddet dinledi, gözleri yine bir pınar gibi aktı. Kur'ân nağmeleri Hazret-i Ebu Bekir'in yüreğine kurşun gibi işliyordu. Nihayet Âişe önündeki sahifeyi bitirdi ve başını kaldırıp baktığında babasını kapının eşiğinde bekler bir halde gördü. Derhal yerinden kalkıp koştu:

— Aziz babam, dedi; ne zamandan beri buradasın?

Hilm âlemi yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ) gülümsedi:

— Birkaç dakika oluyor, tatlı kızım! Senin Kur'ân okuyuşunu dinledim ve sevindim.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), içinin derin mânâlarını Âişe'ye açmak istemişti. Ne var ki bu fikrinden vazgeçti ve Âişe'ye vedâ edip Havle'nin yanına geldi. Hazret-i Havle de işini bitirip durumu Allah'ın Resûlüne bildirmek üzere oradan ayrıldı.

❖ ❖ ❖

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in evinde şimdi görülmemiş bir saâdet hüküm sürüyordu. Henüz Âişe'nin bir şeyden haberi yoktu. Hazret-i Ebu Bekir, Ümm-i Rûman'ı karşısına almış, ona açılmıştı.

— Ne dersin bu işe, yâ Ümm-i Rûman?

Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ) ak çiçekli bir gül dalı gibi titreyerek atıldı:

— Allah'ın büyük fazlı derim.

— Evet, öyle!..

— Âişe'ye haber verdin mi, yâ Ebâ Bekir?

— Hayır!.. Düşündüm, fakat senin haber vermeni daha uygun buldum.

— O halde ben söylerim.

— Bu devletten onu haberdar et ki, sevinsin.

Vakit iyice ilerlemişti. Neredeyse gün batmak üzereydi. Hazret-i Ebu Bekir evden çıkıp Safa tepelerinin eteklerine doğru yürüdü. Allah'ın Resûlü orada, Erkam'ın evindeydi. Oraya varıp mübârek huzura çıktı, Nebiler Nebisi kendisini gülümseyerek karşıladılar.

Müjde Ey Âişe!

En büyük sıddîkiyet ve teslimiyet örneği Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) çıkıp gittikten sonra Ümm-i Rûman pencereden başını uzatıp etrafa bir zaman nazar eyledi. Mekke'nin etrafını çeviren yüksek kayalıklara baktı. Güneşin son ışıkları altın damlası gibi kayalar üzerinde akisler yapıyordu. Toprağın bütün buharı duman hâlinde göklere yükseliyor, hafif bir rüzgâr yüzleri yalayıp geçiyordu. Koca koca kanatlı kuşlar yüksek tepeler üzerinde dönüp duruyor, akşamın bütün serinliği damla damla gönüllere doluyordu.

Hazret-i Âişe oda kapısını açıp içeri süzüldü. Annesini pencere önünde görünce ayaklarının ucuna basa basa ona sezdirmeden varıp arkasında durdu ve arkadan ellerini uzatıp annesinin gözlerini kapadı. Tabiî, Ümm-i Rûman bu işi yapanın Âişe olduğunu hemen anlamıştı:

— Âişe, dedi; lâtifeyi seversin. Hele gözlerimi aç da sana vereceğim müjdeyi dinle!..

Hazret-i Âişe meraklanmıştı:

— Ne müjdesi, ey annem? diye çırpındı.

Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ), çiçek çiçek gülümseyerek kızına baktı. Âişe'de öyle bir güzellik vardı ki, bahçelerde açılan güller, âdeta onun saçlarıyla yüzünün bir örneğiydi. Sedef, sanki onun gülümseyen dudaklarıydı da, dişleri de sedefin içindeki inciler.

Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ), şefkat ve merhametle gönül gönül çağladı. Hazret-i Âişe'yi kendine çekip saçlarını tel tel okşadı. Âişe (radıyallahü anhâ), gözlerini son haddine kadar açmış annesine bakıyordu. Nihayet dayanamayıp sordu:

— Ey annem o, müjde nedir, söylemeyecek misin?

Ümm-i Rûman, Âişe'ye sıkıca sarıldı. Onu göğsü üstünde bir zaman tuttuktan sonra tane tane konuştu:

— Ey Âişe'm! Sevin ve şâdol ki, seni Allah'ın Resûlü istetti.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), önce pek bir şey anlayamadı. Yaralı bir ceylân gibi çırpındı:

— Ne oldu, ne oldu?

— Seni Allah'ın Resûlü istetti.

— Hizmetinde bulunmak için mi?

— Hayır, â kızım!.

— Ya ne için?..

— Zevce olarak istiyorlar.

Dirayet ve zarafet timsâli Hazret-i Âişe böyle bir cevap ummadığından başına gökler yıkılmış gibi sarsıldı. Yerinden kalkıp odanın içinde bir müddet pervaneler gibi döndü. Sonra yine koşup kendisini annesinin kucağına atıp inledi:

— Bu nasıl mümkün olur, ey annem?

Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ), Âişe'nin kıvrım kıvrım uzayan saçlarını eline dolayıp onu yanaklarından öptü ve dedi:

— Ey benim işve fidanım, gönlünü hoş tut ve şâdol ki, âlemde hiçbir kıza nasip olmayan saâdet senin başın üstüne kondu.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), başını eğip derin düşüncelere daldı. Bu arada güneş de batmış, gecenin karanlığı perde perde Mekke üzerine inmişti.

Kâinatın îman beşiği Mekke, göklerden demet demet inen nûrlara sahne olmuştu. Ne var ki gökleri delip gelen bu nûrdan kâfirler hep kaçıyorlar, nûr denizine can atan müslümanları da boğmak istiyorlardı. Kâfirlerle müslümanların sessiz cengi senelerce sürmüş bulunuyordu. Mekke bütün ahâlisiyle îman ehline düşmandı.

Gecenin perde perde inmesiyle beraber Hazret-i Ebu Bekir de Allah Resûlünün mübârek huzurundan ayrılmış evine geliyordu. Yolda tek tük oynaşan kara kara gölgeler gördü.

Küt küt yürüyerek yoluna devam etti. Bir köşeyi dönecekti ki, aniden iki adam duvar gibi önüne duruverdi. Belli ki garip bir müslümanın yolunu bekliyorlardı. Onu oracıkta yakalayacaklar, pestilini çıkarıncaya kadar döveceklerdi. Gelenin Hazret-i Ebu Bekir olduğunu anlayınca hemen yolu açtılar, karanlığın kalbine dalıp gözden kayboldular.

Hilm âlemi yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ), dudaklarına bir tebessüm kondurarak onların ardınca baktı. Sonra tekrar yoluna devam ederek evinin kapısına kadar geldi. Kapıyı çalıp içeri girdi.

❖ ❖ ❖

Nişan

Zaman ırmağı durmadan akıyor, gece ile gündüz birbiri ardınca gelip gidiyordu. Cihan denilen bu toprak parçası kâh baharlara sahne oluyor, kâh kışlara karışıyordu. Mevsimler hiç şaşmaksızın birbirini takip ediyordu. Yeni bir mevsim daha gelmişti. Mekke'de mevsimler pek fark etmezdi ama yine de gün, hafta, ay hesabı sürüp giderdi.

Bir sabah vakti Hazreti Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), erkenden kalkmış, mescidine geçip Kur'ân okumaya başlamıştı. Öyle içten, öyle ahenkle okuyordu ki, mescidinin damında kuşlar bile hasretle kanat çırpıyorlardı. Bu nağmeler taşların, kuşların, ağaçların, dalların bile içini ürpertiyordu. Güneş ak tepeler ardından başını gösterinceye kadar Hazret-i Ebu Bekir okumaya devam etti.

Biraz sonra güneş gülümseyerek Mekke üzerine ışıklarını salkım salkım koyverdi. Karanlığı yırtıp atan bu aydınlık yeni bir günün müjdecisiydi.

Hazret-i Âişe emsalsiz bir inci gibi pırıldaya pırıldaya babasının yanına gitti. Hazret-i Ebu Bekir onu şefkatle bağrına bastıktan sonra:

— Ayşe'cik, dedi; okumak ister misin?

Âişe (radıyallahü anhâ), gül yüzünü babasına döndürüp çağladı:

— İstemez olur muyum hiç?

Ve babasının önünde diz çöküp Kur'ân âyetlerini hecelemeye koyuldu. Güneş epeyce yükselince Hazret-i Ebu Bekir ayağa kalktı:

— Ben, dedi; artık Nebiler Nebisinin huzuruna gidiyorum.

Âişe'yi alnından öpüp orada bıraktı ve kendisi yüksek huzura gitmek üzere mescidden ayrıldı.

Biraz sonra Âlemlerin Efendisinin mübârek huzuruna vardı. Âişe'nin durumu dile getirildi. Ve karar verildi. Böylece Hazret-i Âişe Mekke'de Varlığın Sebebi Olan Peygamberle nişanlanmış oldu.

İffet ve ismet sadefi Cenâb-ı Âişe'nin evlenme tarihinde de ihtilaf vardır. Şöyle ki: Allâme Bedreddin Aynî, Sahîh-i Buharî şerhinde, dirayet ve zarafet timsâli Âişe'nin Nebiler Sultanına, hicretten iki sene önce, diğer rivâyete göre üç sene önce, bir başka rivâyete göre de bir buçuk sene evvel nikâhlandığını beyan eder.

Siyer yazarlarının bazılarına göre; Allah'ın Resûlü, Hazret-i Hatice (radıyallahü anhâ)'nin vefat ettiği sene Cenâb-ı Âişe ile nikâhlanmıştır.

Ne var ki, temiz ve büyük Hatice'nin vefat tarihi de tam tesbit edilmiş değildir. O da rivâyetlere dayanmaktadır. Bir rivâyete göre dört sene önce, bir rivâyete göre de üç sene önce bu dünyadan ayrılmışlardır.

Bu rivâyetlerden en fazla dikkate şayan olanı Sahih-i Buhari ile İbn-i Hanbel'in Müsned'inde yer alanlarıdır. Bunlardan Hazret-i Âişe'nin iki rivâyeti nakledilmektedir.

Birine göre, Hazret-i Hatice'nin vefatından üç sene sonra, diğerine göre de vefat ettiği sene Hazret-i Âişe, Nebiler Nebisine nikâhlanmıştır.

İmam-ı Ahmed'in tesbiti: Hazret-i Hatice'nin hicretten üç sene evvel Ramazan ayı içinde vefat ettiğidir. Dirayet ve zarafet timsâli Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'nin Peygamberler Peygamberine nikâhının kıyılması, Hazret-i Hatice (radıyallahü anhâ)'nin vefatından bir ay sonra, şevval ayında vuku bulmuştur.

Bu noktadan hareket ederek diyebiliriz ki: İsmet mâdeni Hazret-i Âişe Kâinatın Efendisine hicretten üç sene evvel şevval ayında nikâh edilmiştir. Bu tarih, Milâd'ın 620. senesi Mayıs ayına tesadüf etmektedir. Nikâh bu tarihte yapılmış, zifaf ise ancak üç sene sonra vuku bulmuştur.

BUHARİ VE MÜSLİM RİVAYETLERİNCE:

Kâinatın Efendisi, Âişe'ye buyurdular ki:

— Seni üç gece rüyâmda gördüm. Bir melek ipeklere sarmış, bu senin zevcendir, dedi. Ben de yüzünü açtım. Eğer Hak tarafından ise, Allah imza etsin dedim.

Müslim rivâyetini tam metniyle buraya alıyoruz; Hakkın nazlı Nebisi, Hazret-i Âişe'ye hitaben buyurdular ki:

— (Yâ Âişe!) Sen üç gece rüyâmda bana gösterildin. Senin suretini bana ipekli beyaz bir kumaş parçasında

melek getirdi de: «Bu resmin sahibi senin (müstakbel) zevcendir!» diyordu. Nihayet ben senin yüzünü açınca baktım ki o suret sen idin. Cibril'in o sözü üzerine ben: Eğer şu rüyâm Allah tarafından gösterilmiş ise Allah, kendi takdirini infaz eder diyordum.

❖ ❖ ❖

Dirayet ve zarafet timsâli Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'nin kulağı hiçbir zaman şirk ve küfür duymamıştı. O, Hazret-i Ebu Bekir gibi bir insanın kızı idi. İrfan pınarından su içmiş, Kelime-i Tevhîd nağmeleriyle gıdalanmıştı.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), peygamberler müstesna cihanın en büyük insanı idi. Gece sabahlara kadar başı kesik bir mum gibi yanar, Kur'ân okurken gözyaşlarının selinde boğulurdu. Bütün malını Allah yolunda harcamıştı. Bütün varlığıyla İslâm davasına gönül vermiş, Allah Resûlünü bir nefes olsun yalnız bırakmamıştı. İslâm ile hayat ve ebediyet kazananların ilkiydi. Onun evi deste deste nûrlarla doluydu. Yıldızlar dolusu semanın altında bir başka yıldız da Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) idi...

Derinlik, incelik, dirayet ve zarafet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), her köşesinden nûr ve îman fışkıran bu evde ömür sürüyordu. Cihan bahçesine eşsiz bir inci olarak gelmiş, günden güne parlaklığı daha da artmıştı.

Hazret-i Âişe'nin çocukluk günleri ve gençlik çağları hep bu îman evinde geçmişti.

Hâzret-i Âişe için şimdi yeni bir devir başlıyordu, iffet ve ismet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ), Allah'ın Resûlüne nikâhlanmıştı. Nebiler Serveri ile nikahlandıktan sonra üç sene daha baba evinde kaldı. Bu müddetin iki sene üç ayını Mekke'de, geri kalan kısmını da hicretten sonra nûr beldesi Medine'de geçirdi.

Mekke yine müslümanlar için bir çile ormanı idi. Kâfirler, bu ruhu kemikleşen kâfirler, bir türlü hakikati kabul etmek istemiyorlar, bir türlü zulümden vazgeçmiyorlardı.

Kanlı elleri masum müslümanların gırtlağındaydı yine. Bu son devre Allah'ın Sevgilisi ve onun sahabîleri için pek çetin bir devreydi.

Mekke demek, ateşten bir gömlek demekti. Kavurucu, eritici, yakıcı bir ateş çemberinin içinde günler akıp gidiyordu. Kâfirlerin, Kâinatın Efendisine ve müslümanlara ettikleri cefâ hadde hesaba gelmez oldu.

Nihayetsiz olan mülkün Seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi hakikat nûruna bakan gözlerini ufukların ötesine diktiler.

Muhite doğru ilk çıkış tecrübesini Tâif'e doğru gösterdiler. İlk istikâmet Tâif.

Çileler ormanı ve belâ tufanı Tâif.

Bir gündü, Mekke'den hareket ettiler. Yanlarına, eski köle ve ebedî âşık, Zeyd b. Hârise'yi aldılar. Mekke'ye birkaç konak yoldaki Tâif'e, orada yaşayan Sakîf oymağına gittiler.

Ama nasıl bir gidiş?. .

Ayaklarının altında her kum tanesi ateşten bir mermi gibi kayıp duruyor, çölün boğucu sıcağı beyinlere işliyordu. Ateşten birer vadiye benzeyen çölleri bin güçlükle aştılar.

Ve işte Tâif. Ve orada yaşayan Sakîf oymağının insanları.

Allah'ın âlemlere Rahmet olarak gönderdiği Resûlüne alık alık bakıyorlar.

Kâ'be Kavseyn tahtının Sultanı onlara hitap ediyor:

— Ey insanlar! Allah'a inanınız!.. Ortaksız ve benzersiz Yaratanı ve O'nun Resûlünü doğrulayınız!..

Bu hitap kâfirlerin kan yuvası gözlerinin hayretle açılmasına sebep oluyor.

Kıvılcım saçan bakışlar.

Öfke. Önü alınamayan müthiş bir öfke!..

Îman etmek şöyle dursun, dağdan inmiş bir canavar gibi hücuma geçiyorlar. Hem nasıl bir gayretle.

Dünyada yegâne halâskâr, âhirette en büyük şefâatçi, insanları rahmete gark edici, cennetle müjdeleyici, Allah'a giden yolu gösterici son Peygambere kezzap yağmuru gibi taş yağdırdılar.

Taşlar her taraftan kurşun gibi geliyordu. Mübârek ayakları kan içinde kaldı.

Zeyd Hazretleri atılan taşlara karşı kendisini perde ediyordu. Ne var ki, güç ve takat yetecek bir şey değildi bu taş yağmuru.

Öyle bir an geldi ki, Allah'ın Sevgilisi adım atacak takati kendilerinde bulamadılar.

Gözler kan yuvası, nefesler zehir.

Ağızlar dolusu akmadadır kir.

Kâinatın Efendisi bitkin ve üzgün, yürümeye gayret ettiler. Yol üstünde küçük bir bağ. Tâif'liler, bıkmadan usanmadan bu bağa kadar Allah'ın Resûlünü taşladılar.

O eşi bulunmaz tek inci, o tertemiz Peygamber bir gölgelik altına sığındı ve gönül gönül Yüce Rabbine niyaz etti. Bütün bu olup bitenlerden sonra bin zahmetle yine ateşten bir gömlek olan Mekke'ye döndüler.

Gün gelecek, ileride bir gün Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), Nebiler Nebisinden soracaktır:

— Ey Allah'ın Resûlü! Hiç Uhud gününden daha belâlı bir günün oldu mu?

Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi buyuracaklardır:

— (Yâ Âişe!) Vallahi senin kavminden öyle bir cefâ çektim ki, Uhud'daki kâfirlerden o kadarını görmedim!..

Ve devam edeceklerdir:

— Başımı kaldırdım. Bir bulut, üzerime gölge salmıştı. Bulutta Cebrail'i gördüm. Nidâ edip dedi:

— Ey Nebiyyi Ekrem! Allah, senin onları dine dâvet ettiğini gördü ve işitti. Karşılığında sana neler yaptıklarına da şahid oldu. Ne dilersen emretmen için dağlara hükmeden meleği gönderdi.

Cebrail'in sözlerinden sonra o melek de gelip bana nidâ etti:

— Selâm sana, ey Allah'ın Resûlü!.. Allah, sana kavminin nasıl davrandığını gördü ve beni (emrine) gönderdi. Ben dağlar meleğiyim. Ne istersen emret!.. Dilersen onların üzerine iki dağı kavuşturayım ve hepsini helâk edeyim. Ben razı olmadım ve meleğe dedim ki:

— Benim muradım odur ki, Allah onların kanından, kendisini tevhîd edecek, kendisine ibâdet edecek ve ortak koşmayacak nesiller yaratsın.

Medine İsmi

Tâif tecrübesinin verdiği hazin üstü hazin ders, Allah'ın Resûlünün hikmet yuvası mübârek kalblerine «Medine» ismini büsbütün nakşetmiş bulunuyordu.

Bu arada Mî'rac mû'cizesi de vuku bulmuş, Yüce Allah Resûlünün mahzun kalbini ferahlatmak ve mübârek cemâlini göstermek için onu yücelikler âlemine dâvet buyurmuştu.

Tabiî ki, kâfirler buna da inanmamış, karanlık ağızlarını açıp avaz avaz bağırmışlardı:

— Böyle şey olur mu hiç?

Bu hâdiseden nice zaman sonra hicret emri verildi. Müslümanlar iki defa hicret etmişlerdir. Birinci hicret Habeş diyarına. İkinci hicret ise nûr yatağı güzel Medine'ye...

Hicret öncesi yine azgın ve sapkın kâfirler tazyik ve tecavüzü artırmışlardı.

Hatta Allah'ın Resûlünü öldürmek için karara varmış bulunuyorlardı.

Hazret-i Âişe'den:

— Kâinatın Efendisi, evimize her gün, ya akşam veya sabah vakitlerinde uğrarlardı. Mekke'den, kavmi arasından çıkıp hicret etmesine müsaade edildiği gün, öğle vakti sıcağında, hiç gelmediği bir saatte başını sararak geldi.

Koşup babam Ebu Bekir'e haber verdiler:

— Yâ Ebâ Bekir, Allah'ın Resûlü geldi!..

Babam yerinden ok gibi fırladı:

—- Vallahi, dedi; Allah'ın Resûlü, bu saatte hiç gelmezdi. Bu saatte gelişinde elbette bir iş var!..

Nebiler Sultanı kapıya gelip tıkırdattılar:

— İzin var mı, yâ Ebâ Bekir?

— Anam babam sana fedâ olsun, buyurun, ey Allah'ın Resûlü!..

Allah'ın Resûlü içeri alındı. Ve bir köşeye oturtuldu. Sonra hitap buyurdu:

— Yâ Ebâ Bekir, yanında kim varsa dışarı çıkar!. Hilm âlemi yüce Sıddîk şevk ve saâdetle atıldı:

— Onlar kızlarımdır, ey Allah'ın Resûlü. Biri zaten senin ehlin, biri de baldızın. Yabancı kimse yoktur.

— O halde kulaklarını aç ve beni dinle!..

— Babam anam sana fedâ olsun, ne haber var?

— Yâ Ebâ Bekir! Yüce Allah, bana, Mekke'den çıkmaya ve Medine'ye hicret etmeye izin verdi!..

— Ey Allah'ın Resûlü! Bu yolculuk esnasında arkadaşınız olacak mı?

— Evet!..

— Kim o?

— Sensin, yâ Ebâ Bekir!..

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir sevincinden ağlamaya başladı.

Hazret-i Âişe, bu ânı anlatırken der ki:

— O güne kadar bir insanın sevinçten ağladığını hiç görmemiştim!..

❖ ❖ ❖

Tirmizî'nin İbn-i Abbas (radıyallahü anhâ)'dan rivâyetine göre: Kâinatın Efendisine hicret emri, şu âyet-i kerime ile verilmişti:

— «Ve şöyle de: Rabbim, beni sıdk (ve selâmet) **girdirilişi ile girdir. Sıdk** (ve selâmet) **çıkarışı ile çıkar ve tarafından bana hakkıyla yardım edici bîr hüccet** (i kahire ve kudret-i kâmile) **ver!» (11)**

Hazırlık:

Allah'ın Sevgilisi ve Hazret-i Ebu Bekir, Abdullah b. Üreykıt isimli adamı yol kılavuzu olarak tuttular. İki binit deveyi de üç gece sonra Sevr dağı eteğinde buluşmak üzere kendisine teslim ettiler.

Allah'ın Resûlü, Hazret-i Ebu Bekir'in evinden ayrılarak kendi evlerine döndüler.

---

11 İsrâ: 80.

Kâfirlerin plânı nokta nokta Allah'ın Resûlüne Cibril tarafından bildirildi. Kâfirler, âleme Rahmet olanı evine baskın verip öldüreceklerdi.

O Gece

Karanlık perde perde Mekke üzerine inmişti. Simsiyah bir örtü koca dünyanın başına külah gibi geçivermişti. Allah Resûlünün Mekke'de bu son gecesiydi. Evine çekilmiş, Hazret-i Ali'yi karşısına almış, ona nasihat ediyordu.

Vakit hayli ilerlemişti. Mekke sokakları hâin büzülüşler içinde sinsi sinsi yürüyen kâfirlerle doluydu. Kan yuvası gözlerini fır fır döndürerek yürüyorlardı. Bu çetenin içinde her kabileden bir kâfir vardı. Allah Sevgilisinin mübârek evini her taraftan kuşatmak üzere harekete geçmiş bulunuyorlardı.

Sessizliği yutmuş bir geceydi bu.

Ara sıra sıcak su gibi yüzleri yalayıp geçen rüzgârdan başka tek kıpırdanış yoktu. Rüzgâr da başını güneşin kızdırdığı taşlara vurup geri dönüyor ve bir başka istikâmete akıyordu.

Kâfirler çetesi fiskos ederek ve kahkahalar atarak Nebiler Sultanının mübârek evinin etrafına geldiler. Kan yuvası gözlerini pencereye ve kapıya diktiler.

Ellerinde kılıçlar, mızraklar, oklar ve süngüler. İçeri dalıp Nûr-i Cihanın mübârek hayatına son vereceklerdi.

Gecenin üçte biri geçince çemberi daha da daralttılar. Şimdi Kâinatın Efendisinin uykuya dalmasını ve tamamen kendinden geçmesini bekliyorlar.

Onlar binbir türlü hainlikle bekleyedursunlar, Allah'ın Resûlü mübârek gözlerini Allah'ın yenilmez arslanı Hazret-i Ali'ye dikip buyurdular:

— Yâ Ali! Yatağıma yat uyu. Şu yeşil hırkamı da üstüne ört. Kalbini hoş tut. Onlardan sana hiçbir zarar erişmez. Bendeki emanetleri de sahiplerine teslim edip ardımca Medine'ye gel. Ben artık gidiyorum!..

Hazret-i Ali (kerremallahü veche) Nebiler Sultanının yatağına uzanıp mübârek örtüyü üstüne çekti ve gözlerini yumup kendi âlemine daldı.

Kâ'be Kavseyn tahtının Sultanı, o eşi bulunmaz tek inci, o iki cihanın Serveri mübârek dudaklarında âyetler kapıdan çıktılar.

Gecenin sînesinde kara kara adamlar. Bir avuç kum alıp kâfirlerin yüzlerine serptiler.

Kâfirlerin kan yuvası gözleri artık hiçbir şeyi göremez oldu. Seherde esen bir rüzgâr gibi katillerin önünden geçtiler. Kâfirlerin hiçbiri en ufak bir şey hissedememişti. Alık ve donuk gözlerle gecenin karanlığına bakıp duruyorlardı.

Nefes bile almaya korkuyorlar; birdenbire içeriye dalmaya kendilerinde kudret de yok.

Bekleyiş, bekleyiş!.. Gözleri pencerenin üstünde düğüm düğüm.

Uzaktan, tıpkı kendileri gibi bir münkir göründü. Toprağı tepe tepe yürüyordu. Geldi, mübârek evin çevresini saran sefillerin önünde durdu. Sefil kâfirler yine hissiz ve donuk.

Gelen adamın sesi geceyi perde perde ürpertti. Karanlığın sinesinde şimşek gibi bir gürültü:

— Ey ahbaplar, ne bu hâliniz? Kimi beklemektesiniz?

Cevap verdiler:

— Onu bekliyoruz. Vakti gelince içeri girip işini bitireceğiz!..

Adam bir kahkaha koyverdi:

— Sersemler!.. O sizin hâlâ beklediğiniz, çoktan çıkıp gitti. Siz ayakta uyuyun, durun!..

Hâin kâfirlerin beynine sanki yıldırımlar düşmüştü. Çarpıldılar; ipini koparan bir canavar gibi kendilerini boşluğa atıp kapıya yüklendiler. Kapı ardına kadar açıldı. Gürül gürül içeri doldular. Ellerinde kılıç, ok ve kamalar. Kılıçlarını yatağa uzatıp örtüyü çekiverdiler.

Bu da nesi?

Yatağın içinde bir başka adam. Ebu Tâlib oğlu Ali. Allah'ın arslanı Ali (radıyallahü anhâ), gözlerini oğuşturarak yerinden fırladı ve dedi:

— Kimi aradınız?

Hep birden gürlediler:

— Onu, efendini arıyoruz!..

Ateş parçası delikanlı Ali'nin dudakları bir yay gibi gerildi. Tatlı bir tebessümle gülümsedi:

— O çoktan çıkıp gitti!..

Suikastçı kâfirler deliye döndüler, kendilerini sokağa atıp gecenin karanlığına saplandılar.

Hazret-i Ali onların hâline gülerek bakıp durdu.

Ey sersemler, dedi; bir kimse ki onu Hak saklaya, siz ne yapabilirsiniz ki?

Ey Âişe Yol Eşyamızı Hazırlayın!

Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi, Mekke sokaklarında vakar ve heybetle yürüdüler. Ayağının altını öpebilmek için yarış eden kumlara basa basa ilerlediler ve Hazret-i Ebu Bekir'in kapısına gelip seslendiler;

— Aç, yâ Ebâ Bekir, ben geldim!..

Hidâyete ermiş ümmetin en büyük rahmeti Yüce Sıddîk yerinden bir ok gibi fırladı:

— Allah beni sana fedâ kılsın, ey Allah'ın Resûlü, geldim!..

Ve kapıyı açıp İnsanlığın Efendisini içeri aldı. İki dost gözgöze gelip birbirlerine gülümseyerek baktıktan sonra hazırlığa başladılar.

İffet ve ismet mâdeni Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) de çırpınan kalbinin üstüne elini koyarak etraflarında koşup duruyordu. Hazret-i Ebu Bekir müstesna kızına seslendi:

— Yâ Âişe! Elini çabuk tut, yol eşyamızı hazırla!..

Âişe (radıyallahü anhâ), beyaz entarisini yelpaze gibi savurarak evin içinde dönüyordu. Yüzünde keder çizgileri iplik iplik uzanmıştı. Beyninde düşüncelerin çivisi kuyu kazıyordu. Allah'ın Resûlüne ve babasına kâfirler bir zarar eriştirirse ne yapacaktı? Gayri ihtiyarî olarak inledi:

— Korkuyorum, ey benim babam!..

Hazret-i Ebu Bekir onu teselli etti:

— Hiç korkma!.. Değil mi ki Allah bizimle.

Hazret-i Âişe bu ânı şöyle anlatır:

— **Aceleyle giyeceklerini hazırladık. Yiyeceklerini de bir torbaya doldurup ağzını bağladık. Allah'ın Resûlü parayla bir kılavuz tuttular, develeri ve eşyayı ona teslim ettiler. Amr isimli hizmetçilerini de beraber aldılar. Bunlara deniz tarafından gidip istikâmet belli etmemelerini, dolambaçlı kavisler çizerek izleri karıştırmalarını ve üç gün sonra Sevr dağındaki mağaranın önünde bulunmalarını emrettiler. Kılavuz ve hizmetçi develerle gitti. Kendileri de babamla dosdoğru Sevr dağındaki mağaraya yollandılar...**

Mekke'den Ayrılış

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber ve onun dostu Yüce Sıddîk, bütün hazırlıklar tamamlanınca yola revan oldular. Ayrılış ânı gelip çattığında bütün ev halkıyla beraber Hazret-i Âişe'nin de yüreğine acılar damla damla indi. Âişe'nin ablası Hazret-i Esmâ (radıyallahü anhâ), o kadar heyecanla dolmuştu ki, eşyaların bağlanması esnasında ip bulamamış, belinden kuşağını çıkarıp ortadan ikiye bölerek bir kısmı ile tulumların ağzını, öbürü ile de gıda maddelerini bağlamıştı. Onun bu hâline nazar buyuran Allah'ın Resûlü **«İki Kemer sâhibi = Zatu'n-Nitakayn!»** unvanını ona lâyık gördüler.

Hilm âlemi Yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ), cennet hûrileri gibi pırıldayan iki mübârek kızını alınlarından öpüp kapıdan dışarı süzüldü. Hazret-i Âişe çırpına çırpına inledi:

— Âh benim babam, Allah sizi korusun!..

Hazret-i Ebu Bekir'in yanık ve içli sesi gecenin kalbini delerek çağladı:

— Hepinizi Allah'a emanet ederim!..

Derinlik, incelik, dirayet ve zarafet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), gözlerini gecenin karanlığına dikti, fezaları dolduracak bir âhla, zârı zârı ağlamaya başladı.

Allah'ın Sevgilisi ve Ebu Bekir gözden kaybolup gecenin derinliklerinde bir buğu gibi akıp gittiler.

Mekke dışındalar.

Uçsuz bucaksız kum denizi. Kumları yara yara ilerlediler. Gökler dolusu yıldız da başlarında kandil vazifesi görüyordu. Nûr serpen ay da bir başka güzellikle onlara gülümsüyordu.

Güneş ilk ışıklarını ak tepeler ardından salmaya başlarken Mekke bir acâip gürültü ile dalgalandı. Mekke'de öyle bir fırtına, öyle bir bora ki, kâfirler deliye döndü. Duran adamın karşısında

dişlerini gösteren ve hırlama tecrübeleri yapan mahlûk, o adam ardını dönüp yürümeye başlayınca nasıl havlarsa, kâfirler de öyle uluyorlardı:

— Gittiler hâ!

— Biz de buna müsaade ettik.

— Hayır, avucumuzun içindeki kuşu uçurduk.

— Yazıklar olsun bize!..

— Ne duruyoruz? Haydi hep beraber peşlerine!..

Ve mukaddes yolcuların ardından dört bucağa saldırdılar. Bütün yolları, bütün izleri, bütün istikâmetleri kum kum elediler, her tarafın altını üstüne getirdiler.

En ufak bir ipucu bile yok.

Büsbütün çıldırdılar. Kan sızan gözlerini ufukların ötesine çevirdiler. Yine görünürlerde tek işaret, tek kıpırdanış yok.

Kuduz kâfir Ebu Cehil, etrafındaki şaşkınlar sürüsüyle beraber Hazret-i Ebu Bekir'in evinin kapısına gelip dayandı:

— Açın kapıyı!..

Hazret-i Âişe'nin kalbi göğsünü delip dışarı fırlayacak gibi çırpınıyordu. Hazret-i Esmâ pencereye varıp sordu:

— Ne istiyorsun, bu saatte kapımızı niçin çalıyorsun?

Ebu Cehil'in suratı gecelerden daha korkunçtu, cevap verdi:

— Babanı arıyorum!..

Esmâ (radıyallahü anhâ), başım bir arslan gibi dimdik tutup haykırdı:

— Babamın seninle bir işinin olacağını sanmam. Kapımızdan defolup git!

Bu söz Ebu Cehil'i çıldırtmaya yetti. Kapıya yüklendiği gibi içeriye girmesi bir oldu ve Hazret-i Esmâ'nın yüzüne müthiş bir tokat indirdi. Esmâ Hanım'ın kulağından küpesi düştü, yüzü alev alev yandı.

Hazret-i Âişe'nin hıçkırıkları boğazında düğüm düğüm oldu. Gözyaşlarının selinde fırtınaya tutulmuş bir tekne gibi çırpınıyordu.

Ebu Cehil homurdana homurdana oradan uzaklaştı.

❖ ❖ ❖

Allah'ın Sevgili Resûlü ve onun en sâdık dostu Hazret-i Ebu Bekir yollarına devam ettiler. Yol boyunca rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), Allah Resûlünün kâh önüne geçerek yürümekte, kâh arkasında kalarak arkadan gitmekteydi: Nihayetsiz olan mülkün seyyidi sordular:

— Yâ Ebâ Bekir! Niçin böyle yapıyorsun?

Hilm âlemi Yüce Sıddîk'ın gözlerinden iki damla yaş yanaklarına süzülürken cevap verdi:

— Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü! Önünüzü, arkanızı gözetlemek, mübârek vücudunuzu korumak için böyle yapıyorum. Ola ki kâfirler size bir ziyan eriştirebilir.

Hakkın nazlı Nebisi, Ebu Bekir'in bu hâline çiçek çiçek gülümseyişle baktılar. Ve gece vakti Sevr dağındaki mağaraya vardılar.

Mağara; âdeta karanlığı kendine çeken bir huni... İçinde ne olduğu, nasıl bir tehlike bulunduğu belli değil. Sadece insanı ürperten kapkaranlık bir kuyu.

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), gönül gönül çırpındı:

— Ey Allah'ın Resûlü, Hak aşkına ben girip içeriyi yoklamadıkça sen girme. Eğer içeride zararı dokunacak bir şey varsa, onun zararı sana dokunmadan bana dokunsun.

Bu gözleri yaşartacak, gönülleri tutuşturacak fedakârlık karşısında Nebiler Nebisi ses çıkarmadılar. Hazret-i Ebu Bekir, o eşi

bulunmaz büyük, o sahabîler sarayının biricik sultanı, karanlık mağaranın ağzından içeri süzüldü. Elleriyle yerleri yokladı, düzledi, ufak tefek taşları bir kenara attı. Mağaranın duvarlarındaki göz göz olan delikleri de elbisesinden kopardığı parçalarla tıkadı. Geri kalan kısmına da ayaklarını dayayıp seslendi:

— Ey Allah'ın Resûlü, buyurunuz!..

Peygamberler Peygamberi mağaraya girdiler ve istirahate çekildiler. Yüce Allah onlarla beraberdi. Öyle olunca da artık kim ne yapabilirdi ki!

Koca bir örümcek geldi, o kendine has san'atiyle mağaranın ağzını iplik iplik, nakış nakış ördü. Bir çift güvercin de gelip oraya yumurtladı.

Kureyş kâfirleri mağaranın önüne kadar geldiler. Ne var ki, Yüce Allah onlara fırsat vermedi, dönüp gittiler.

Mağaradan Mekke'ye ilk haber uçtu.

Hazret-i Âişe ve Esmâ bu haberi alınca sevinç ve saâdetlerinden uçacak gibi oldular.

Âişe (radıyallahü anhâ), evlerinin damına çıkıp gözlerini ufuklara dikti. Sanki oradan, mağaranın içini görmek ve sevdikleri ile konuşmak istiyordu. Gökyüzünde kanat çırpan kuşlara hasretle baktı:

— Ey nazlı haber kuşları, dedi; ne olurdu ben de sizin gibi uçabilseydim!..

İçine dolan hicran damlalariyle alev alev yandı. Hasret, bir akrep kıskacı olmuş, beyin zarını dişleyip duruyordu;

Hasret akrep kıskacı.

Bindi üstüste acı.

Diyerek tekrar odasına indi ve sedirin üzerine oturup düşünmeye başladı.

Uzayıp Giden Yollar

Kâinatın Efendisi ve Sıddîk-ı Ekber, mağarada üç gün üç gece kaldılar. Ebu Bekir'in oğlu, geceleri gelip kendilerini ziyaret ediyor, Mekke'de olup bitenleri tane tane anlatıyordu. Allah'ın Resûlü tebessüm buyurarak onu dinliyor ve:

— Mahzun olma Ebâ Bekir, Allah bizimledir, diyordu.

Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi mağaradan ayrılıp Medine yolunu tuttular. Bu haber Hazret-i Âişe'ye ulaşınca Âişe denizler gibi köpürüp taştı.

Uzayıp giden yollarda nice mû'cizeler zuhur etti. Yine bütün kâfirlerin kan yuvası gözleri yolları didik didik ediyordu. Yolda, Sürâka isimli bir kâfir, atını uçurarak Nebiler Nebisinin arkasından yetişti. Yıldırım gibi at süren adamı ilk önce Hazret-i Ebu Bekir gördü ve haykırdı:

— Ey Allah'ın Resûlü, kâfirler bizi bastı!..

Rahmet Peygamberin mübârek dudakları usul usul kıpırdadı:

— Korkma, yâ Ebâ Bekir, kâfirler bize zarar eriştiremez!..

Sürâka, uzaklardan, dörtnala şimşek şimşek geliyor. Atın ayağından fışkıran kumlar bir adam boyu yükselip tekrar yerlere düşüyor. Bir bora, bir fırtına, bir azab gibi atın nefesi kulaklarının dibinde halkalanıyor.

Allah'ın Resûlü sakin ve mütebessim haldeler. Birden mübârek ellerini kaldırdıkları görüldü. Duâ ettiler::

— Allah'ım, bunu düşür!..

Sanki gök kubbe Sürâka'nın beynine çökmüş gibi. Uçan at, yere çivilenen ve kökleri toprağın derinliğinde kalan bir ağaç misâli göğsüne kadar kuma gömülüverdi.

Çırpındıkça, hareket ettikçe daha da battı. Meydanda, atın başiyle Sürâka'nın göğsünden yukarısı. Sürâka'nın yüzünde tek

damla kan kalmadı. Mızraklar yüreğini delip geçmiş gibi acı ile buruş buruş oldu ve dedi:

— Yâ Nebiyallah, bildim; tutulmam için duâ ettiniz!.. Şimdi de lütfedip kurtulmam için duâ ediniz ve atımı kumdan çıkarınız!.. Benden zarar gelmiyeceği gibi, düşmanlarınızı da savarım!..

Rahmet Peygamberi yine duâ ettiler. Sürâka'nın atı bir şahin gibi çırpındı ve kumlar dümdüz oldu. Sürâka ileride Müslüman.

Daha neler ve nice işler. Medine istikâmetinde nûrdan bir ırmak gibi aktılar. Ve göklerden gelen ilâhî müjdelerle, gökler dolusu devlet beraberinde olduğu halde Medine'ye girdiler.

Medine'de bir saâdet ayaklanması, bir çiçek bayramı, bir tatlı kaynaşma.

Evet:

Hicret, hicret, bu hicret;
Koşmak Yüce Allah'a.
Hicret, hicret, bu hicret;
Dirilmektir bir daha!..

Hicret, hicret, bu hicret;
Sonsuz düzlüğe varış.
Hicret, hicret, bu hicret;
Ruhda, ruhda, bir nakış!..

Hicret, hicret, bu hicret;
Gökleri öpen dudak.
Hicret, hicret, bu hicret;
Baldan tatlı, kardan ak!..

Hicret, hicret, bu hicret;
Müjdesi her barışın.
Hicret, hicret, bu hicret;
İlk adımı yarışın!..

Hazret-i Âişe'nin Hicreti

Kâinatın Efendisi ve onun en sâdık dostu Hazret-i Ebu Bekir, Peygamberliğin kamerî yılla ondördüncü yılı rebîülevvel ayının 12. günü Medine'ye varmışlardı.

Mekke'den ayrılırken en sevdiklerini, çoluk çocuklarını düşmanın zulüm ve haksızlığına terketmek mecburiyetinde kalmışlardı. O düşman ki, akrep gibi zehir kusuyordu. O düşman ki, sırtlanlardan daha şiddetliydi. O düşman ki, putçuluğu ve çapulculuğu marifet sayıyordu. O düşman ki, kanlı ellerini masumların gırtlağında birer mengene hâline getirmişti. O düşman ki, onun ruhu kemikleşmiş, vicdanı nasırlaşmış, gözü kan yuvasına dönmüştü. O düşman ki, taştan ve kayadan daha hissizdi. O düşman ki, öz evlâdını kızdır, diyerek diri diri kara toprağın bağrına gömüyordu. O düşman ki, şeytanlar ona yol gösteriyordu. O âdeta ateşten bir çemberdi.

İşte Nebiler Sultanı ve Hazret-i Ebu Bekir arkalarında ve böyle düşmanlar içinde en yakınlarını bırakmışlardı.

Bu çetin şartlar altında Medine'ye vararak oraya yerleştiler. Medine'ye göklerin oluğundan nûrlar akmağa başlamıştı. Müslümanlar derin bir nefes almak imkânına sahip olmuşlardı. Şimdi yapılacak ilk iş, Mekke'de kalanları getirmekti.

Rahmet Peygamberi güzelce yerleştikten sonra Zeyd b. Harise ile Ebû Râfi'ye emir buyurdular:

— Hemen Mekke'ye yollanın ve geride bıraktıklarımızı alıp gelin!..

Hazret-i Ebu Bekir de kendi tarafından bir başkasını Mekke üzerine gönderdi. Âişe'yi ve Ümm-i Rûman'ı getirtmek istediler.

Peygamberin ve Hazret-i Ebu Bekir'in adamları Mekke'ye vasıl olunca orada kalanların yüzleri saâdetle gülümsedi.

Hemen yol hazırlığına koyuldular. Hazret-i Ebu Bekir'in oğlu Abdullah, annesi ile iki kızkardeşini alıp Mekke'den Medine istikâmetinde yola revan oldu.

Hazret-i Âişe bir devenin üzerinde gidiyordu. Göklerin aydın ışığı güneş yine bir ateşten derya olmuştu. Çölleri yakıyor, kavuruyor, eritiyordu.

Çöl bir susuz tencereye benziyordu. Güneş vurdukça takır takır kaynıyordu.

Bir vâdinin eteğinden geçiyorlardı. Yüksek dağların tepesine koca koca kartallar konmuştu. Kervan adım adım ilerlerken kuşlar da koca kanatlarını açıp birden havalandılar.

Gökyüzünü bir kanat şakırtısı kapladı. İşte o an hiç umulmadık bir şey oldu.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'nin bindiği deve kurt görmüş gibi ürktü ve başını alıp koşmaya başladı. Kum denizine doğru yıldırım gibi gidiyordu. Hazret-i Âişe'nin sesi bütün vadiyi doldurdu:

— Yetişin!..

Hazret-i Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ), acı ve ızdırapla inledi:

— Eyvah!.. Âişe'yi düşürecek. Ben sonra Allah'ın Resûlüne ve Ebu Bekir'e ne derim!..

Ne var ki, deve yine bildiğinden şaşmıyordu. Kanatlı bir kuş misâli vadiler boyu uçuyordu.

Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ), bu müthiş manzaraya daha fazla bakamadı. Göz pınarlarından yaşlar oluk oluk akmaya başladı. Ümm-i Rûman'ın ızdırabını hayâl etmeye bile imkân yoktu.

Nihayet güçlükle deveyi tutabildiler. İsmet ve iffet sadefi Âişe'nin yüzünde acı ve ızdırabın izleri benek benek halkalan-

mıştı. Âişe (radıyallahü anhâ) deveden inerek annesine sokuldu. Ümm-i Rûman, nadide kızını yanaklarından öpüp bağrına bastı:

— Âh, Âişe'cik, dedi; beni çok korkuttun!..

Âişe (radıyallahü anhâ) hararetten kuruyan dudaklarını dili ile ıslatıp ızdırabının kilidini açtı:

— Ümid dallarımın kırıldığı bir anda Allah beni kurtardı. Ona hamd olsun!..

Yine deve üzerinde yollarına devam ettiler. O çıldıran deve biraz sonra yumuşak başlı bir koyuna döndü ve üzerindeki nadide inciyi tâ Medine'ye kadar selâmetle götürdü.

Kafile ağır ağır Medine içine girdi. O esnada Kâinatın Efendisi, Mescid-i Nebevi ile etrafındaki hücreleri inşa ettirmekle meşguldü. Hazret-i Fâtıma (radıyallahü anhâ), Ümm-i Külsûm ve Nebiler Nebisinin zevcesi Sevde Hazretleri bu hücrelere inmişlerdi.

Sahabîler sarayının eşsiz sultanı ve insanoğlunun en büyük başı Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), müstesna kızı Âişe'nin ve ev halkının selâmetle geldiğini görünce tatlı bir tebessümle gülümsediler. Mübârek yüzlerinde elmaslar nokta nokta oynaşmaya başladı.

Derinlik, incelik, dirayet ve zarafet timsâli Hazret-i Âişe, annesi ve kardeşleriyle birlikte Haris bin Hazrec oğulları mahallesine indi. Orada yedi veya sekiz ay kadar ikâmet etti. Ne var ki, Mekke gözlerinde tütüyordu. Henüz Medine'nin iklimine alışamamışlardı. Mekke'den göç eden müslümanların çoğu hastalanmıştı. Çünkü, Medine'nin su ve havası onları yıldırım gibi çarpmıştı.

Kısa zamanda Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)de yatağa serildi. Büyük ızdırap tüten eşsiz başını yastığa koyup Mekke'yi hayâl ediyordu. Doğup büyüdüğü, havasını teneffüs

ettiği, suyunu içtiği Mekke, şimdi billûr bir saray gibi gözünde akisler yapıyordu.

Hilm âlemi yüce Sıddîk, hararetten çatlayan dudaklarını aralıyor, Mekke üzerine beyitler söylüyordu.

Hazret-i Âişe, derhal Allah Resûlünün mübârek huzuruna koştu, kapıya varıp okşarcasına fiskeledi:

— Tık, tık, tık!..

Mübârek hücrenin kapısı açıldı, Âişe'nin geldiği Kâinatın Efendisine bildirildi. Âişe içeri alındı, çırpınan bir gönülle:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; babam Ebu Bekir fena halde hastalandı:

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber ellerini ulvîlik âlemlerine kaldırıp Ebu Bekir'in şifa bulması için duâ ettiler. Hazret-i Ebu Bekir şifa buldu. Ne var ki, bu defa da ismet timsâli Âişe yerlere serildi.

Âişe'nin hastalanması Hazret-i Ebu Bekir'i pek müteessir ediyordu. Mübârek kızının başında bir pervane gibi dönmeye başladı. Başucuna oturup saçlarını tel tel okşadı, gözyaşlarını göstermemek için başını eğip mırıldandı:

— Sabret, tatlı kızım!..

Âişe (radıyallahü anhâ), soluk benizle yatağın içinde upuzun yatıyordu. Sanki ciğerlerinin zarına mızraklar sokulmuş gibi acı duyuyor, ara sıra kıvranıyordu.

Ümm-i Rûman ıslak bezlerle Âişe'nin hararetini söndürmek için yaralı bir kuş gibi çırpınıyordu.

Cenâb-ı Âişe'nin hastalığı o kadar şiddetli idi ki, bütün saçlarının dökülmesine sebep olmuştu. O elmas gibi pırıldayan saçlar şimdi bir tutam kuru ot hâlinde yerlere serilmişti. Âişe'nin tepesinde ızdırap yüklü bulutlar dolaşıyordu. Fezalar kadar derin gözleri yaşlarla dolup dolup boşanıyordu. O emsalsiz inci, yatağın içinde eriye eriye bitmiş gibiydi.

Diğer sahabîlerin ızdırabı da ondan az değildi. Gönülleri ateş üstünde kaynayan tencere gibi fokurduyordu. Peygamberler Peygamberinin merhamet hazinesi kalbi, bu hâle üzüldü. Gönlünü yaprak yaprak açıp Yüce Allah'a duâ ettiler:

— Allah'ım! Mekke'yi sevdiğimiz gibi sen bize Medine'yi de sevdir! Ölçeklerimize ve kilerlerimize bereket ver ve Medine'yi bize sıhhat yatağı eyle, havasını güzelleştir ve hummasını kaldır!..

O zamanki hâli Hazret-i Âişe şöyle dile getirir:

— Biz Medine'ye geldiğimizde orası öyle bir haldeydi ki, hastalığı, Allah'ın yarattığı her yerden fazlaydı. Biz gelince Bathan deresinin suyu akmaya başladı. Yeni su geldi. Toz ve toprak karışımından rengi ve tadı bozulmuştu.

Kâinatın Efendisinin duâsı üzerine Mekkeli sahabîlere yepyeni bir hayat ışığı gülümsedi. Medine, göklerin oluğundan süzülen nûrların harmanı oldu ve herkes yeniden sıhhat kazandı.

Göklerin Alkış Tuttuğu Gelin

Derinlik, incelik, dirayet ve zarafet timsâli Hazret-î Âişe bir sabah uyandığında kendisini kuşlar kadar hafif hissetti. Artık hastalığın ağır yükü üzerinden kalkmış, îman aynası berrak yüzüne tatlı bir güzellik hâkim olmuştu. Gönlü, içinde ırmakların çağladığı bir gülzâra benziyordu. Kalbinin atışlarına kulak kabarttı; kalbi, bir ceylân yavrusu gibi çırpınıyordu.

Yatağından fırlayıp pencereye koştu. Güneş yeni yeni yükseliyor, cihan sarayı salkım salkım ışıklarla doluyordu. Güneşin altın huzmeleri gözlerine birer mil gibi girip çıktı. Âişe (radıyallahü anhâ) gülümsedi:

— Ey göklerin kandili, dedi; ne kadar da güzelsin!

Âişe (radıyallahü anhâ), o kadar dalmıştı ki, oda kapısının açıldığını duymamıştı bile.

Babası kapıyı açmış, içeriye bir buğu gibi süzülüvermişti. Âişe'nin pencere önünde güneşin doğuşunu seyredişi onu pek sevindirmişti. Usul usul yürüyerek Âişe'nin arkasına kadar sokuldu. Hazret-i Âişe, ensesinde babasının nefesini hissedince birden döndü. Gözleri çiçek çiçek gülüyor. Hazret-i Ebu Bekir sevinçle kollarını açtı:

— Ey benim dîde-i nûrum, gel seni hasretle koklayayım!.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) açılan kucağa kendisini attı. Bir zaman öylece kaldılar. Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in mübârek yüzünde güneşler oynaşıyordu. Âişe'nin sıhhat bulması onu son derece memnun etmişti.

Güneş yükselip vakit ilerleyinceye kadar tatlı tatlı sohbet ettiler. Ümm-i Rûman da sevincinden uçacak gibi olmuştu. Kuşluk vaktine doğru Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), onları başbaşa bırakıp Allah Resûlünün huzuruna gitmek üzere evden ayrıldı.

Koşar adımlarla Nebiler Sultanının huzuruna geldi. Sevinç ve saâdet ışıkları yüzünde pırıltılar saçıyordu. Selâm verip oturdu ve dedi:

— Babam anam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü, Âişe'yi niçin kendi evine almıyorsun?

Hakkın nazlı Nebisi:

— Yâ Ebâ Bekir, dediler; henüz Âişe'nin mihrini verecek durumda değilim!..

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir şevk ve saâdetle çırpındı:

— Allah beni sana fedâ kılsın, ey Allah'ın Resûlü, ben sana istediğin kadar borç veririm.

Kâinatın Efendisinin mübârek yüzlerinde kırmızı güller nokta nokta belirdi:

— Evet; dedi; bu olabilir...

Ve Âişe'nin nikâh bedelini ondan borç alarak Âişe'ye gönderdi. Mihir kadının hakkı olduğu için böyle hareket buyurmuşlardı.

Varlığın Sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem), iffet timsâli Âişe'ye aid mihri gönderdikten sonra ensar kadınları çiçekler üzerinde uçuşan kelebekler gibi gönül gönül uçarak Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in evine doldular.

Hazret-i Ebu Bekir'in evi görülmemiş bir sevinç dalgasıyla çağladı. Herkesin yüzünden ışıklar dökülüyordu. Herkes bir tatlı saâdetle ürperiyordu:

— Ey Ümm-i Rûman, diyorlardı, şâdol ve sevin ki, Allah seni en büyük nimetle şereflendirdi.

Ümm-i Rûman (radıyallahü anhâ), gözü yaşlı ceylânlar gibi çırpınıyor, misafirlerinin etrafında dönüp duruyordu. Mübârek kızını itina ile hazırladı. Göklerin bile alkış tuttuğu mübârek gelin, çiçeklerden daha parlak ve göz alıcıydı. Cennet hûrileri, bu gelinin kapısının nöbetçileri idi.

Hazret-i Âişe, ötelerdeki mânânın gelini olarak gülümsüyordu. İncelik ve nezaketle ağır ağır yürüyerek ensar kadınlarının yanına vardı. Herkes onu tebrikte yarış halindeydi.

Diyorlardı ki:

— Ey lâle gelini, ey eşi bulunmaz inci! Saâdet sana olsun!..

Âişe (radıyallahü anhâ), başını eğip susuyordu. Nihayet ensar kadınları Cenâb-ı Âişe'yi alarak Allah Resûlünün mübârek evine getirdiler. Âişe'nin başına gökler dolusu devlet kondu ve Cenâb-ı Âişe artık ömür nefeslerinin incilerini burada pırıldattı...

Mühim Bir Nokta

Bazı tavla zarı kafalı din düşmanları Nebiler Sultanının Hazret-i Âişe ile pek küçük yaşta evlendiğini öne sürerek yılan dillerini ileri geri oynatmaktadırlar. Halbuki evlenme çağı yaşla değil, vücutça kemâle erme ile başlar. Dinin, tıbbın reyi birdir. Bir kız hangi yaşta âdet gördü ise, o yaşta kemâle erdi demektir. Üstelik Hazret-i Âişe'nin doğup büyüdüğü iklim şartları bize de benzemez. O sıcak iklimde kızlar daha erken kemâle ermektedirler.

Kitabımızın başında da işaret ettiğimiz gibi; Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), 6 yaşında nişanlanıp 9 yaşında da evlenmiş değil. Bütün hesaplar onu gösteriyor ki, zifaf deminde yaşı 15, 16, 17 hatta 18 idi.

Şöyle ki: İlk delilimiz onun bizzat kendi yaşından bahseden bir hadîs olacaktır.

Sahih-i Buharî'nin 6. cildinde **«Telîfü'l-Kur'ân»** babında Yûnus bin Mâhenk'den rivâyet ediyor. Yûnus diyor ki:

"Mü'minlerin annesi Âişe'nin yanında idim. Derken bir Iraklı geldi ve dedi:

— Ey mü'minlerin annesi, Mushafınızı bana gösterir misiniz?

Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ) sordu:

— Ne yapacaksın?

— Kur'ân-ı Kerîm'i sıralayacağım. Çünkü sırasız okunuyor!..

— İstediğini önce okumaktan ne çıkar? Kur'ân-ı Kerîm'den ilk inen Mufassal sûrelerden biridir. Bu sûre cennet ve cehennemden bahseder. İnsanlar, Müslümanlığı kabul ettikten sonra helâl ve harama

dair âyetler nazil oldu. Eğer ilk inen âyet «içki içmeyiniz!» dese herkes «içki içeriz!» derdi. Yahut ilk inen âyet «zinâ etmeyiniz!» olsaydı, herkes buna da «zinayı bırakamayız!» diye cevap verirdi. Ben, Mekke'de oynayan bir çocuk iken Allah'ın Resûlüne:

«Daha doğrusu onlara va'd olunan asil (azâbın) vakti, o saatdir. O saat (in azâbı) daha belâlı, daha acıdır. » ([12])

Âyet-i kerîmesi inmişti. Bakara ile Nisa sûreleri ise ben, Nebiler Nebisinin yanında iken nazil oldu.

Mü'minlerin temiz ve pâk annesi Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), sonra Kur'ân'ını çıkardı ve Iraklı'ya sûrenin âyetlerini yazdırdı."

Evet, iffet mâdeni Hazret-i Âişe'nin bahis mevzuu ettiği âyet-i celîle, Kur'ân-ı Kerîm'in 54. sûresi olan **«Kamer»** sûresidir. Bu mübârek sûre de Mekke'de nazil olmuştur.

Nâzil olma sebebi: Ay mûcizesidir. Kâfirler, Allah'ın Resûlünden bir mucize göstermesini istemişler, Allah'ın Sevgilisi de mübârek parmaklarını ay'a uzatıp onu iki parçaya bölmüştür. Ve **«Şâhid olun!»** buyurmuştur. Bu ise hicret-i seniyyeden beş yıl evvel vuku bulmuştur. Demek ki Hazret-i Âişe, bu tarihlerde nazil olan âyetlerin mânâ ve sebebi nüzullerini bilecek derecede bir yaşa sâhipti. Ve böyle olunca da iddia edildiği gibi, Resûl-i Ekrem (sallallâhü aleyhi ve sellem) Efendimize 6 yaşında nikahlanıp 9 yaşında vardığı düşünülemez. Hazret-i Âişe'nin, Nebiler Nebisi ile evlendiğinde yaşı, tam kemâl çağında, 15, 16, 17 hatta 18 üzerinde olması akla ve ilme daha uygundur.

Buraya böylece nokta koyduktan sonra şimdi ileri menzillere yol alabiliriz.

---

12 Kamer: 46.

O ki, ince ve derin,
Annesi mü'minlerin.

O ki, kardan daha ak,
Sanki billûr bîr ırmak.

O ki, ışık ve edâ,
Lütfetmiş ona Hüdâ.

İkinci Bölüm



Resûlullah İle Geçen Tatlı Günler
Ballar Dolu Petek

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), Allah'ın Resûlüne insanların en sevgilisi idi. Zekâ ve idrakte, ilim ve hikmette eşsizdi. Kâinatın Efendisi onun hakkında şöyle buyurmuştur:

— İnsanların bana en sevgilisi Âişe'dir!..

O, Peygamberler Peygamberinin nazarında bütün zevcelerin en sevgilisiydi. Âişe (radıyallahü anhâ), neye istek gösterirlerse Nebiyyi Âhir zaman da aynı şeyi dilerlerdi.

Bir defasında Allah'ın Resûlü, As oğlu Amr'ı, Zat-i Selâsil muharebesine başbuğ olarak göndermişlerdi. Amr bin As (radıyallahü anhâ), büyük bir zafer kazanarak döndü ve rahmet Peygamberin mübârek huzuruna çıktı. Gönül gönül çağlayarak dedi:

— Ey Allah'ın Resûlü! İnsanların hangisi sana daha sevgili?

Nihayetsiz olan mülkün Seyyidi ve Kevser Havuzunun sahibi buyurdular:

— Âişe!..

Hazret-i Amr, şevkle atıldı:

- Kadınları sormuyorum, ey Allah'ın Resûlü!..

Varlığın Sebebi olan Peygamber buyurdular:

— Ebûhâ (Âişe'nin babası.)

İnsanlığın Efendisi, Âişe'yi ve onun muhterem pederini herkesten çok sevdiklerini böylece izhar ettiler.

Yine o iki cihanın saâdet güneşi dediler ki:

— Allah, Ebu Bekir'e merhamet etsin, bana kızını nikahladı. Beni hicret memleketine (Medine'ye) götürdü ve malından da Bilâl'i azad etti.

Hazret-i Âişe'nin gönlü bir petekti. O peteğe Nübüvvet balı akıp duruyordu. Âişe (radıyallahü anhâ)'nin ufkunda yepyeni bir nûr doğmuştu. Kâinatın Efendisinden aldığı feyz ve ışıkla gökler dolusu devlete nâil olmuştu.

Onun iman levhası alnında ebediyet nûrları pırıldıyordu. O, fıkıhta, ilimde ve fesahatta mümtazdı. Nadir kadında görülen bir zekâ keskinliği ve ciheti taşıyordu. Nebiler Nebisine ait nûru, nefes nefes ve gönül gönül yudumluyordu.

Nûr, ilim, irfan ve edâ,
Ona bahsetmişti Hüdâ.

Geceler boyu Allah Resûlüyle beraber ibâdet eder, Kâ'be mumu gibi yanıp dururdu. Her hâl ve hareketinde bir incelik, bir edâ, bir derinlik vardı. Peygamberler Peygamberinden her şeyi sorar, her hakikati araştırırdı. Zarafetli bir naz edası içinde nice gönül incileri elde ederdi. Dinî ilimleri bizzat kaynağından, yâni Allah'ın Sevgili Resûlünden öğrenirdi. Dinin ve şeriatın yegâne muallimi olan Kâinatın Fahri, onun hücresinde nice geceler zikir, şükür, tefekkür ve ibâdet ederdi. Allah Resûlünün hareketleri, Âişe (radıyallahü anhâ)'nin gözlerinde billûrlaşır, birer hakikat damlası olarak gönlüne dökülürdü.

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ)'nin gönül peteğine muhabbet balı doluyordu. O gönül, içinde eşsiz inciler bulunan bir denize benziyordu.

Âişe (radıyallahü anhâ), dinî esaslara tamamiyle vakıftı. Şeriatın inceliklerini bilir, Allah kelâmının mânasının hakikatini anlar, Nebiler Nebisinin sünnetlerini tesbit hususunda gayret kanadını açardı. Zaten kemâl de budur. Hazret-i Âişe, bütün bu sahalarda eşsiz bir örnekti. O, dinî ilimlere vukufundan başka tarih ve edebiyatta da yüksek bir paye kazanmıştı.

Kâinatın Efendisinin, müteaddid kadınlarla, bilhassa Hazret-i Âişe gibi genç bir kadınla evlenmesinin asıl gayesi, Nübüvvet nûrundan erkek sahabiler gibi müstefid olamayan kadınların Peygamber zevceleriyle temas ederek feyz almalarını temin etmekti. Kadınlar, kendilerine aid hususları Peygamberler Peygamberinden sormaya belki hayâ ederler ve dinin inceliklerinden mahrum kalırlardı. Ama kendi cinslerinden olan Peygamber zevcelerinden her şeyi sormaları mümkündü.

İşte Nebiler Nebisinin mübârek zevceleri, bahusus Hazret-i Âişe, İslâm'ın kadınlık âlemine saçtığı en parlak bir inciydi.

Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), ömür nefeslerinin incilerini Allah Resûlünün hizmetinde harcıyordu. Ondan ne duysa, ne görse hemen zaptediyor, sonra da bütün insanlığa ışık saçıyordu.

Bir gün Kâinatın Efendisi ile yine beraberlerdi. Allah'ın Resûlü ona tebessüm ederek baktılar ve dediler

— Yâ Âişe! Cennetin kapısını çalmağa devam et!..

İncelik, derinlik ve zarafet timsâli Âişe bir alev gibi çırpındı:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; o ne ile ve nasıl olur?

Rahmet Peygamber buyurdular ki:

— Oruçla, ey Âişe!.. ([13])

13 îhyâ-u Ulumu'd-Din.

❖ ❖ ❖

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), tükenmez kıymet ve güzellikleri ihtiva ediyordu. Allah Resûlünün nazarında herkesten daha sevgili idi. Hazret-i Âişe'den başka Resûl-i Ekrem'in bütün hanımları, dul ve yaşlıca kadınlardı. İffet timsâli Âişe, bunların hepsinden genç olmak itibariyle Peygamberler Peygamberinin talim ve terbiyesinden daha fazla istifade etmiştir.

Nebiler Sultanı onun gönül peteğine hakikat ballarını akıtmış, hayatının ufkunda batmaz bir güneş gibi doğmuştu. Hazret-i Âişe, dinî ilimleri bizzat menbâından öğrenmiştir. Çünkü Âişe, ömrünün en verimli çağında ve hayatının baharında kendisini bu işe vakfetmiştir. Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın Peygamberi Âişe'nin yetişmesine ve emsalsiz bir inci gibi pırıldamasına gayret göstermiştir.

Âişe (radıyallahü anhâ), Kâinatın Efendisi ile gece ve gündüz beraber bulunur, O'nun talim ve irşadından hissemend olurdu. Allah Resûlünün irfan meclisi, gündüzleri Mescid-i saâdette kurulurdu. Bütün sahabîler mescide dolar, Habib-i Hudâ'nın etrafında halka olurlardı. Peygamberler Peygamberinin bu irfan meclisi, Hazret-i Âişe'nin hücresine bitişikti. Âişe (radıyallahü anhâ), kalbinin can kulağını açar, bu dersleri kendi hücresinden dikkatle dinlerdi. İyi anlayamadığı bir husus olursa onu da bizzat Allah'ın Elçisinden sorardı.

Kâinatın yaratılış sebebi ve Allah'ın Sevgilisi ne zaman onun hücresini şereflendirseler, Âişe (radıyallahü anhâ) çırpınan bir alev gibi gönül gönül çağlar ve:

— Ey Hakkın nazlı Nebisi, derdi; Allah beni sana fedâ kılsın. Şu şöyle midir?

O, eşi bulunmaz tek inci; O, iki cihanın saâdet güneşi, Âişe'nin yüzüne tebessümle nazar buyurur, her ne sorsa hepsine tek tek cevap verirdi.

Yine öyle günlerden biriydi. Allah'ın Sevgilisi Hazret-i Âişe'nin hücresindeydi. İffet ve ismet sadefi Âişe (radıyallahü anhâ), billûrî bir ırmak gibi çağladı:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; akıl güneşimi perdeleyen bir husus var. Onu açıklar mısınız?

Nebiler Sultam sordular:

— Nedir o, Âişe?

Âişe (radıyallahü anhâ), şevk ve saâdetle cevap verdi:

— Cenâb-ı Hak:

«O gün ki yer başka bir yere, gökler de (başka göklere) **tebdil olunacaktır.** (İnsanlar kabirlerinden kalkıp) **bir olan, kahhâr olan Allah'ın huzurunda toplanacaklardır.» buyuruyor. Madem ki yer ve gök olmayacak, o zaman insanlar nerede bulunacaklar, (14)**

Allah'ın Resûlü, Âişe'nin bu dikkat ve hassasiyetine tebessümle mukâbele ettiler ve dediler:

— Yâ Âişe, o gün insanlar sırat üzerinde bulunur!

Bir başka rivâyete göre Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), Zümer sûresinin 67. âyeti olan **«Bütün yeryüzü kıyamet günü O'nun kabzasındadır ve gökler O'nun elinde dürülür»** âyet-i kerimesini okumuştu.

Âişe'nin Gözyaşı

O saâdet dolu günlerden biriydi. Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber mübârek başını Âişe'nin göğsüne dayayıp uykuya dalmıştı. İffet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ)'nin gönlüne âhiret âleminin ahvali damla damla aktı. Âhiretin dehşetini hatırlayarak hıçkırmaya başladı.

14 İbrahim, âyet: 48.

Gözlerinden dökülen şebnem damlası yaşlar Allah Resûlünün mübârek yanaklarına düştü. Nihayetsiz olan mülkün Seyyidi ve Kevser çeşmelerinin mâliki uyandılar. Gözlerini Âişe'nin yaşlı gözlerine dikip sordular:

— Niçin ağlıyorsun, yâ Âişe?...

Âişe (radıyallahü anhâ), yaralı bir ceylân gibi inleyerek cevap verdi:

— Ahireti düşündüm de ondan ağlıyorum, ey Allah'ın Resûlü! Acaba o gün Ehl-i Beytinizi hatırlayacak mısınız?...

Âlemlere rahmet olarak gelen Allah Sevgilisi, o eşi bulunmaz tek inci buyurdular ki:

— «Nefsimi kudret elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki, üç yerde kimse kendisinden başkasını hatırlayamaz. Terazi başında ameller tartılırken sevabı mı, günahı mı ağır geldiğini anlayıncaya kadar, amel defterleri dağılırken, defterini sağından mı solundan mı aldığını anlayıncaya kadar ve bir de sırat köprüsünü geçinceye kadar!» (15)

Kıyâmetin bu dehşet ânı gözlerinde billûrlaşan Âişe, nice zaman öylece ağlayıp durdu. Evet, o gün kimin oğlusun diye sormazlar, ne getirdin diye sorarlar.

❖ ❖ ❖

Yine bir gündü. Cihan günlerini saâdet cennetlerine döndüren bir gün. Kâinatın Efendisi buraların ve ötelerin en ince hikmetleri üzerinde konuşuyorlardı. Gönüller gaybı süzen birer huni gibi her kelimeyi yudum yudum içiyordu. Bir ara Allah'ın Resûlü buyurdular ki:

— İnsanlar kıyamet günü çırılçıplak kalacaklar...

15 Ebû Dâvud.

İffet mâdeni Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), ak çiçekli bir gül dalı gibi titredi ve:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; nasıl olur? Kıyamet gününde erkek-kadın bir arada bulundukları halde bunlar birbirlerini görmeyecekler mi?

Kıyamet gününün en büyük şefâatçisi Cenâb-ı Ahmed (sallallâhü aleyhi ve sellem):

— Ey Âişe, buyurdular; o kıyâmet öyle dehşetli bir gündür ki, kimsenin kimseden haberi bile olmayacak!.. (16)

Hazret-i Âişe, ince bir naz ve edâ içinde Kâinatın Efendisinden her şeyi sorar ve öğrenirdi. Bu keskin zekâsı sayesinde ilimde en yüksek payeye ermişti.

İmam Zühri:

— Bütün kadınlarla, mü'minlerin anneleri olan Peygamber zevcelerinin bilgileri bir araya toplansa, Âişe'nin bilgisi onlardan daha üstün ve geniş gelirdi, demiştir.

Hazret-i Âişe'nin nerelere kadar dikkat ettiğine şimdi bakınız. Bir defa Kâinatın Efendisi:

— **Hesaba çekilen azaba uğratılır!** buyurmuştu.

Âişe (radıyallahü anhâ), bu sözü duyunca hemen alev alev çırpındı ve dedi:

— Ey Allah'ın Resûlü, Cenâb-ı Hak, kendisine kolay hesab sorulacak, buyurmuyor mu?

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem):

— Yâ Âişe, dediler; **bu senin dediğin arz'dır. Yok her kim ince hesaba çekilse helâk olur.** (17)

16 Sahihi Buhari.

17 Yukarıda geçen arz kelimesinden maksat, insanların amelleri tartılmak üze-

Âişe (radıyallahü anhâ), derin derin düşüncelere daldı. Mahşerin şiddeti gözlerinin önünde bütün dehşetiyle canlandı ve Âişe'nin gözleri bir pınar oldu.

Hayır Ebu Bekir'in Kızı

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), Kâinatın Fahrinden nefes nefes nûr devşiriyordu. Ömür nefeslerinin incilerini hep onun yanında pırıldatıyor, ondan nice gaybî inciler elde ediyordu.

Bir gün Kur'ân-ı Kerîm okunuyordu. Sıra şu âyete geldi:

— «Rablerinin huzuruna döneceklerinden yürekleri kork(u ile çarp)**arak vergilerini verenler. »** [18]

Gözleri hayretle açıldı. Bu âyetin delâlet ettiği mânâyı bir zaman düşündü. Ne var ki, tam bir neticeye varamadı. Derhal Nebiler Sultanına müracaat etti:

— Ey Allah'ın Resûlü! Bundan murad hayırsızlık ettiği veya zina işlediği veya içki içtiği için Allah'tan korkanlar mıdır?

Nihayetsiz olan mülkün Seyyidi ona tatlı tatlı baktıktan sonra dediler ki:

— Hayır, Ebû Bekir'in kızı! Hayır, Sıddîk'ın kızı!.. Bundan murad, kabul edilmemesinden korkarak namaz kılan, oruç tutan ve sadaka verenlerdir. [19]

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'nin yüzünde görülmemiş bir ışık pırıldadı.

---

re mizana arz olunmaları veya amellerin sahiplerine bildirilmesidir. Arz günündeki hesab, kitaplarını sağ taraftan alan bahtiyarlara asan olacaktır. Mukaddes kitabımız yüce Kur'ân bunu beyan eder. Defterlerini sağ eliyle alanlar, hesaba maruz oldukları zaman mağfiret ile müjdelenmişlerdir. Müjde ve mağfirete nail olmayanların hesabı elbette pek şiddetli ve pek meşakkatli olacaktır.

18 El-Mü'minûn: 60.

19 Tirmizi.

❖ ❖ ❖

Âişe (radıyallahü anhâ), hakkında Peygamberler Peygamberi şu veciz sözleri söylediler:

— Erkeklerden birçok kimse kemâle erdi. Halbuki kadınlardan yalnız İmran kızı Meryem, Fir'avn'ın karısı Asiye'den başka hiçbiri kemâle erişmedi. (Ümmetimdeki) **kadınlara karşı Âişe'nin fazileti de tirîdin başka yemeklere karşı fazileti gibidir.**

İşte Âişe böyle bir saâdetin de sahibi.

Onun gönlü sanki inciler dolu bir denizdi. O bir mübârek aşkın alevi ile yanıyordu. O kadar, o kadar ki, Cebrail bile ona selâm vermişti.

O anlatır:

"Allah'ın Resûlü bana hitaben dediler ki:

— Yâ Âişe! Bu Cebrail'dir, sana selâm ediyor!

Bunun üzerine şu mukâbelede bulundum:

— Ona da selâm ile Allah'ın rahmeti ve bereketleri olsun! Sen (Ey Allah'ın Resûlü), **bizim görmediğimiz varlıkları görüyorsun." (20)**

Gayb Yağmuru

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) bir gün, sahabîlerinden birinin cenazesiyle kabristana gitmişti.

Geri dönünce Hazret-i Âişe'nin hücresini şereflendirdiler ve onunla konuşup sohbete koyuldular.

İncelik, derinlik, zarafet ve dirayet timsâli Hazret-i Âişe'nin gözü, Allah Resûlünün nûr bağışlayan mübârek yüzüne erişince,

20 Müslim.

önüne gelip elini onun üstüne, sarığına, yüzüne, saçına, yakasına, göğsüne ve kollarına sürdü.

Kâinatın Efendisi:

— Yâ Âişe, buyurdular, böyle acele acele ne arıyorsun?

Âişe (radıyallahü anhâ), ak çiçekli bir gül dalı gibi çırpınarak cevap verdi:

— Bugün hava bulutluydu, yağmur yağdı. Elbisende yağmurun eserini arıyorum. Gariptir ki ey Allah'ın Resûlü, üstünü başını yağmurdan ıslanmamış görmekteyim! Bu nasıl olur?

Kâ'be Kavseyn Tahtının Sultanı gökleri aydınlatacak şekilde tebessüm ettiler:

— Yâ Âişe, dediler; o sırada başına ne örtmüştün?

— Senin ridânı, ey Allah'ın Resûlü!..

— Ey yeni, yakası temiz hatun! Allah onun için temiz gözüne gayb yağmurunu gösterdi.

— Demek gözümden perde kalktı?

— Evet, o an için öyle olmuş.

— Şükür Yüce Rabbime!..

❖ ❖ ❖

Âişe (radıyallahü anhâ), ömür güneşini Peygamber ufkunda pırıldatmıştı. Çanaklar dolusu ıtırlar koklamış, ilim pınarından ömür destisini doldurmuştu. Gönül aynasına akseden hakikatları birer inci gibi muhafaza etmiş, sonra da ümmet deryasına armağan eylemişti. Onun gönül defterinde nice hakikatlerin ırmakları çağlıyordu.

İşte bir nûr çağıltısı daha.

Bir gün Allah'ın Sevgilisi:

— **Ey insanlar,** buyurmuştu; **Her kim Allah ile buluşmayı severse Allah da onunla buluşmayı sever. Ve**

her kim Allah ile buluşmayı sevmezse Allah da onunla buluşmayı sevmez.

İffet ve ismet sadefi Hazret-i Âişe hemen gönül gönül çağladı:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; içimizde ölümü isteyen yoktur!..

Nebiler Sultanı:

— **Â temiz hatun,** buyurdular; **bunun yolu bu değildir. Bir mü'min; Allah'ın rahmeti, rızası ve cenneti dile getirildiği zaman Allah ile mülakata karşı bir iştiyak hisseder ve Yüce Allah tarafından da aynı iştiyak ile karşılanır. Fakat bir kâfir; Allah'ın azabını, gazabını duyduğu zaman Allah ile mülakattan tiksinir ve Cenâb-ı Hak tarafından da aynı tiksinti ile karşılanır.** (21)

Âişe (radıyallahü anhâ), ömür günlerini boş geçirmiyordu. Her gün yeni yeni şeyler öğreniyor, aklının alamadığı hususları kâinatın biricik İmamından soruyordu. Keskin zekâsı sayesinde ilimde en büyük mertebeyi elde etmişti.

❖ ❖ ❖

Ebû Musa'dan:

"Allah Resûlünün sahabîleri bir meselede şüpheye düştüler mi, doğruca, Hazret-i Âişe'ye gelirler, ona sorarlardı. O da gereken cevabı verirdi."

❖ ❖ ❖

Kâbisa b. Züeyb'den:

"Âişe (radıyallahü anhâ), halkın en bilgilisi idi. Hatta ashabın büyükleri bile bilemediklerini ona sorarlardı."

---

21 Tirmizi.

Ebû Seleme Hazretlerinden:

"Allah Resûlünün sünnetlerini en iyi bilen, görüşüne müracaat edildiği zaman en isabetlisini söyleyen, bir âyetin hangi sebeple nazil olduğunu, bir hükmün ne ile ilgili bulunduğunu en iyi bilen Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) idi."

❖ ❖ ❖

Bir gün Mesruk'a şöyle sorulmuştu:

— Âişe (radıyallahü anhâ) miraslarla ilgili meseleleri iyi bilir miydi?

Mesruk'un yüzünde görülmemiş bir ışık peyda oldu ve dedi:

— Evet. Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, ashabın ileri gelenleri bile ona gelirler ve mirasla ilgili sorular sorarlardı.

❖ ❖ ❖

Urve der ki:

"Fıkhı, tıbbı ve şiiri Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'den "daha iyi bilen bir kadın görmedim."

❖ ❖ ❖

Bir gün Urve, iffet timsâli Hazret-i Âişe'ye hitaben dedi ki:

— Ey mü'minlerin annesi, düşünüyorum da sana hayret ediyorum. Sen insanların en fakihisin. Bu nasıl oluyor böyle?

❖ ❖ ❖

İncelik, derinlik ve zarafet mâdeni Âişe:

— Ey Urvecik, dedi; Resûlüllah'ın hanımı ve Ebu Bekir'in kızı olmam dini öğrenmeme mani mi?

— Hayır!.. Ne var ki, sen Arap tarihini, Arapların soylarını ve şiirlerini de en iyi bilenlerdensin. Diyelim ki bunları Kureyş'in

allâmesi olan babandan öğrendin. Fakat tıbta da âlimsin, işte buna hayret ediyorum. Peki bunca marifeti nereden öğrendin?

Hazret-i Âişe'nin îman aynası berrak yüzünde elmaslar nokta nokta oynaştı. Urve'nin elini tutarak:

— Ey Urvecik, dedi; Allah'ın Resûlü hastalanınca Arap ve Acemler kendisine doktorlar gönderiyorlardı. İşte tıbbı bu kişilerden öğrendim.

❖ ❖ ❖

Atâ'dan:

"Birgün mü'minlerin temiz ve pâk annesi Âişe'ye gittim ve dedim:

— Ey mü'minlerin annesi, ey eşi bulunmaz inci! Sen ki hep Nebiler Sultanı ile beraberdin. Ondan gördüğün en önemli hallerden birini anlatır mısın?

O anda Hazret-i Âişe'nin gözleri şebnem damlası gibi yaşlarla doldu; hıçkırıklar boğazında düğüm düğüm oldu:

— Âh, dedi; O Habîb-i Huda'nın her hâli önemli ve akıllara durgunluk verecek derecede idi. Ancak birini sana anlatayım: Bir gece hücreme geldi, yattı ve bana hitaben:

— Ey Ebu Bekir'in kızı, buyurdu; bırak beni de Rabbime ibâdet ve kulluk edeyim.

Ben şevk ve saâdetle atıldım:

— Ey Allah'ın Resûlü, Allah beni sana fedâ kılsın. Ben senin yakınlığını (yâni yanımda kalmanı) isterim. Ne var ki, arzuna uymayı tercih ediyorum. Rabbine dilediğin gibi ibâdet eyle.

Bunun üzerine Kâinatın Efendisi hemen kalktı, acele acele abdest aldı ve gözyaşları içinde namaza başladı.

Kıyamda, rükûda, secdede ve namazın sonunda gözyaşları devam etti; akan billûri damlalar mübârek göğsüne kadar indi.

Bilâl sabah ezanını okuyuncaya kadar o gece bu hâl üzere geçti. Kendisinin bu hâline baktım da:

— Ey iki cihanın Kıblesi, Allah'ın Elçisi, dedim; senin geçmiş ve gelecek günahların bağışlanmıştır. O halde neden bu kadar mübârek vücudunuza eziyet ediyorsunuz?

Yaşlı gözlerini bana döndürüp buyurdular ki:

— Şükreden bir kul olmak istemez miyim?" ([22])

Bir Sevinç ki...

Yine bir gün Allah'ın Resûlü tebessüm buyurarak Cenâb-ı Âişe'ye nazar ediyordu. Âişe (radıyallahü anhâ), Rahmet Peygamberin neşeli oluşunu görünce bir ceylân gibi çırpındı:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; bana duâ et!..

Levlâke levlâk ufkunun nûrlandırıcı güneşi:

— Allahım, dedi; Âişe'nin gizli, aşikâr yaptığı ve yapacağı bütün günahlarını affet.

O an Hazret-i Âişe sevincinden dolup taştı, öyle bir saâdetle güldü ki, yüzünde cennet çiçekleri benek benek gezindi.

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem):

— Ey Âişe'cik, buyurdu; duâm seni sevindirdi mi?

— Sevindirmez olur mu, ey Allah'ın Resûlü?

— Vallahi o benim ümmetim için her namazda yaptığım duâdır!.. ([23])

❖ ❖ ❖

22 Riyâzü's-Salihîn.

23 Bezzar.

Hazret-i Âişe'den:

Allah'ın Resûlü kısa ve veciz duâları severdi. Kısa ve veciz olmayan sözlerle duâ yapmazdı.

Bir gün Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) Nebiler Sultanının huzuruna geldi, gizli bir şeyler konuştular. O sırada ben namaz kılıyordum. Allah'ın Resûlü bana dönerek:

— **Ey Âişe,** buyurdu; **duâların dâima kısa ve veciz olsun!..**

Namazı bitirip selâm verince:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; bundan muradınız nedir?

Kâinatın Efendisi şu şekilde duâ yapmamı talim buyurdular:

— **Allah'ım! Senden dünya ve âhirette bildiğim bilmediğim hayırlar niyaz ederim. Dünya ve âhirette bildiğim ve bilmediğim bütün kötülüklerden sana sığınırım. Senden Cennet'i, Cennet'e girmeye vesile olan söz ve amelleri istiyorum. Senden kulun ve Resûlün Muhammed** (sallallâhü aleyhi ve sellem)**'in istediklerinin en hayırlısını isterim. Kulun ve Resûlün Muhammed'in sana sığındığı kötülüklerden ben de sana sığınırım. Yapmamı takdir ettiğin amellerimin sonunu hayırlı eylemeni niyaz ederim, de... (24)**

Bir başka gün Allah'ın Resûlü şöyle duâ etmişlerdi:

— **Ey Rabbim! Beni fakir olarak yaşat, fakir olarak öldür. Kıyamette beni fakirlerle haşir neşir et!..**

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) hemen Kâinatın Efendisine bunun sebebini sordu:

— Allah beni sana fedâ kılsın, niçin böyle duâ yapıyorsun, ey Allah'ın Resûlü?

24 Kenz'ul-Ummal.

Peygamberler Peygamberi şu cevabı verdiler:

— Fakirler zenginlerden kırk sene evvel cennete girecektir. Âişe! Fakirin gönlünü hoşnut etmeden onu geri çevirme. Bir dilim ekmek olsun ver. Fakiri sev ve onu kabul et!.. ([25])

Âişe (radıyallahü anhâ), Allah Resûlünün bütün hâl ve hareketlerine dikkat eder, ondan nice inciler, nice hakikat elmasları elde ederdi. Kâinatın Efendisi, Âişe'nin her arzusunu yerine getirir, onu ilim ve irfan ile bezerdi.

Bir gün Âişe (radıyallahü anhâ), Nebiler Nebisinin yanında ağlamaya başladı. Allah'ın Resûlü:

— Yâ Âişe, dediler; **niçin ağlıyorsun? Eğer âhirette benim yanımda olmak istiyorsan, dünyada, bir yolcunun taşıdığı erzak kadarı sana kâfidir. Sakın zenginliği murad etme ve zenginlere karışma.**

Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi çok sade yaşar, hasır üstünde yatar, dünyanın hiçbir şeyine iltifat etmezlerdi.

İncelik, derinlik, zarafet ve dirayet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) anlatıyor:

"Ben Nebiyyi Ekremin odasında idim. Derken ensardan bir kadın geldi. Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'ın yatağının kalın ve kaba kumaştan olduğunu gördü de:

— Âh, dedi; Allah'ın Resûlü bunun üstünde mi yatıyor?

Derhal evine koştu ve bir yün yatak gönderdi. Biraz sonra Allah'ın Resûlü odaya girdiler ve yatağı gördüler. Mübârek nazarlarını bana dikip:

— Bu nedir yâ Âişe? dediler.

Ben de:

---

25 Tirmizi.

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; ensardan bir kadın geldi, yatağınızı görünce gitti ve bana bunu gönderdi.

Kâinatın Efendisi dediler ki:

— Bunu geri gönder, yâ Âişe! Eğer ben isteseydim Allah bana dağlar büyüklüğünde altın ve gümüş verirdi." (26)

❖ ❖ ❖

Âişe (radıyallahü anhâ), Peygamberler Peygamberinin terbiye ve talimi ile pırıldamış, fazilette güneşleri bile geçmişti.

Nasıl mı?

Şöyle:

Bir gün kapısına bir yoksul geldi ve kapıyı güm güm çaldı. Hazret-i Âişe sordu:

— Ne istiyorsun?

— Yiyecek bir şey istiyorum!..

İffet ve ismet mâdeni Hazret-i Âişe o anda oruçlu idi, evde de bir ekmekten başka bir şey yoktu. Kölesine emir verdi:

— O ekmeği getir, yoksula ver!..

Köle itiraz edecek oldu:

— Eğer onu verirseniz iftar edecek bir şey kalmıyor!..

— Onu yoksula ver. Kapımıza geleni boş döndürme.

Köle ekmeği yoksula verdi. Derken güneş ak tepeler ardına kaydı ve akşam karanlığı dünya ufkuna çöktü. O an Ehl-i Beytten biri yahut bir başkası Hazret-i Âişe'nin kapısına bir koyun ve ekmek getirdi. Hazret-i Âişe kölesine seslendi:

— Ey Allah'ın kulu, bundan ye, bu, verdiğinden daha hayırlıdır!..

---

26 Beyhâki.

❖ ❖ ❖

İmam Mâlik'ten:

Bir fakir, Nebiler Nebisinin zevcesi Hazret-i Âişe'ye gelerek, kendisine bir şeyler vermesini istedi. Hazret-i Âişe'nin yanında sadece üzüm vardı. Oradakilerden birine dedi ki:

— Üzümden bir tane al da o fakire ver!..

Adam hayret ve dehşetle bakınmaya başladı. Bunun üzerine mü'minlerin temiz ve pâk annesi:

— Ne o, dedi; hayret mi ediyorsun? Bu tanede ne kadar zerre var biliyor musun?...

❖ ❖ ❖

İşte Hazret-i Âişe ve ondaki incelik, derinlik, cömertlik ve güzel ahlâk. Çünkü o, en büyük ahlâk timsâlinin nûru ile pırıldamıştı. O eşi bulunmaz tek inci, O Allah Elçisi buyurmuştu ki:

— Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim!..

Bir gün Zeyd b. Bâbenûs, Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'nin huzuruna gelerek:

— Ey mü'minlerin annesi, dedi; Resûlüllah'ın ahlâkı nasıldı?

İffet mâdeni Hazret-i Âişe can ve gönülden çağlayarak ona sordu:

— Sen hiç Kur'ân-ı Kerîm okumuyor musun?

— Okumaz olur muyum?

— O halde Mü'minûn sûresini de okumuşsundur.

— Evet...

— Orada: **«Muhakkak müminler zafer bulmuştur. O mü'minler ki, namazlarında tevâzû ve korku sahibi-**

dirler. Onlar ki, boş sözlerden ve faydasız işlerden yüz çevirirler. Onlar ki, zekâtlarını verirler. Onlar ki, ırzlarını korurlar. Ancak zevcelerine ve sâhib oldukları câriyelerine karşı münasebetleri müstesnadır. Çünkü onlar (bu helâl olanlarda) **kınanmazlar. Kim de bu helâldan başkasını ararsa, işte onlar mütecavizlerdir.**

Onlar ki, emanetlerine ve verdikleri söze riayet ederler. Onlar ki, namazlarını gereği üzere devamlı kılarlar. İşte bu vasıfları toplayanlar, varis olanlardır. Ki onlar, Firdevs cennetine varis olacaklardır. Onlar orada ebedî olarak kalacaklardır.» buyurulmuyor mu?

— Evet, öyle buyuruluyor!..

— İşte Allah Resûlünün ahlâkı da böyle idi... ([27])

❖ ❖ ❖

Sa'd b. Hişam bir gün Hazret-i Âişe'ye:

— Ey Mü'minlerin annesi, dedi; bana Resûl-i Ekremin ahlâkından bahseder misin?

Derinlik, incelik, zarafet ve dirayet örneği Hazret-i Âişe:

— Ey Sa'd, buyurdu; sen Kur'ân okumuyor musun?

Sa'd şevkle karşılık verdi:

— Okumaz olur muyum?

— Bil ki, Resûlüllah'ın ahlâkı Kur'ân'dan ibarettir!..

❖ ❖ ❖

Şimdi hâli görün: Bir defasında Kâinatın Efendisi kenarları kalınca bir elbise giymişlerdi. Bir bedevi çıkageldi ve Allah Resûlüne yaklaştı, mübârek elbisesinden tutup şiddetle çekti. O

27 Mü'minûn: İ'den 11. âyete kadar Beyhakî rivâyet etmiştir.

kadar ki, bu yüzden İnsanlığın Efendisinin boyunlarında izler hâsıl oldu. Fakat, bedevi bununla da kalmadı:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; benim şu iki devemi sendeki Allah malından yükle. Çünkü bu mal ne senin, ne de babanındır!..

Çöl adamı edep ölçülerini bilmiyordu. Karşısındaki Allah'ın Sevgilisi, Kâinatın yaratılış sebebi, Peygamberlerin sultanı idi. Böyle bir sultanın huzurunda nasıl davranacağının idrakinden de mahrumdu. Bu kaba davranış karşısında Allah'ın Resûlü bir müddet sükût ettiler. Sonra da mesafelere hayat bahşeden mübârek gözlerini adama dikip:

— Ey bedevi, buyurdular; mal, Allah'ındır. Ben de O'nun kuluyum. Bana karşı yaptığın kaba hareketin cezasını senden alayım mı?

Bedevinin dudakları bir yay gibi gerildi:

— Hayır, ey Allah'ın Resûlü, dedi; siz öyle yapmazsınız.

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi sordular:

— Neden o?

Bedevi gönlünün derinliklerinden gelen bir hisle çağladı:

— Zira kötülüğe kötülükle mukâbele etmek sizin şanınızdan değildir!..

Bu söz Allah'ın Resûlünü güldürdü. Hem o kadar saâdetle tebessüm buyurdular ki, ağızının içinde dişleri bile görünür hâle geldi. Ve bedevinin develerini o malla yükletip gönderdiler.

İşte güneş güneş pırıldayan bir ahlâk. Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), böyle bir ahlâk nümunesinin pınarından su içmişti.

Kâinatın Fahri, Hazret-i Âişe'ye çok kerre şöyle tavsiyede bulunurlardı:

— Yâ Âişe! Yumuşak davran, Allahü Teâlâ bir ev halkının iyiliğini murad ettiği zaman onlara yumuşaklık yollarını gösterir.

— Yâ Âişe! Yumuşak davran. Zira yumuşaklık girdiği her şeyi süsler, çıkarıldığı her şeyi de ayıp ve kusurlu yapar.

— Yâ Âişe!, Rıfk ve yumuşaklıktan nasîb alan, dünya ve âhiret hayırlarından nasibini almıştır. Rıfk ve mülâyemetten mahrum olan da dünya ve âhiret iyiliklerinden mahrum kalmıştır. (28)

Hazret-i Âişe'nin ömür nefesleri hep bu gibi incileri elde etmekle pırıldıyordu. Âişe (radıyallahü anhâ), Allah Resûlünün saâdet havuzuna bir muhabbet damlası hâlinde düşüyordu. Onun muhabbetiyle bir acâip sevdalarla çırpınıyordu.

Âişe (radıyallahü anhâ), şöyle anlatır:

— Bir gündü. Kâinatın Efendisi benim hücremde idi. Oturmuş nâlinlerini dikiyor, ben de yün eğiriyordum. Derken Allah Resûlünün mübârek alnından yıldız gibi parlayan terlerin aktığını hayretle müşahede ettim. Bir ara başını bana çevirdi, gözlerini gözlerime dikip:

— Ne o, şaşırdın dedi.

Ben cevap verdim:

— Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü; sana baktım, alnından terlerin aktığını ve terlerinin nûr gibi pırıltılar saçtığını gördüm. Hatırıma geldi, eğer şâir Ebu Kebir el-Hüzelî sizi görse, şu ışık ışık yanan alnınıza baksa, söylediği şiire sizin daha lâyık olduğunuzu anlardı.

— Yâ Âişe! O şâir ne dedi?

— Şu şiiri söyledi, ey Allah'ın Resûlü!..

Şiir:

— Yüz çizgilerine baktığın vakit, yağmur damlalarını akıtan buluttan çıkan şimşek gibi parlak ve kar gibi ak.

28 İhyâ.

Bunu okur okumaz, Allah'ın Resûlü elindeki işini bırakarak kalktı ve beni alnımdan öpüp şöyle buyurdu:

— Allah seni hayırla mükâfatlandırsın, yâ Âişe; sen beni sevindirdiğin gibi ben seni sevindiremedim!. » (29)

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) sevincinden ve saâdetinden uçacak gibi oldu. Ak çiçekli bir gül dalı gibi naz ve edâ ile gülümseyip durdu.

❖ ❖ ❖

Kâinatın Efendisi, Cenâb-ı Âişe'yi herkesten çok severdi. Âişe, o kadar aşk ve vecd sahibi idi ki, hücresinde sabaha kadar Nebiler Nebisi ile ibâdet ederdi. Başı kesik bir mum gibi sabaha kadar yanar, gözyaşlarının incilerini eteklerine dökerdi.

Peygamber mescidinde namaz kılınırken, iffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), yine topyekûn kâinat îmamının arkasında dururdu. Fakat hücresinde ve tek başına yapardı bunu. Hücre aynı zamanda onun ibâdetgâhı idi.

Çok kerre o hücreye Cibril bile şeref vermiş, nazil olan âyetleri o nûr yumağı hücrede Allah'ın Resûlüne tebliğ etmişti. O mübârek hücrede geceler boyu Allah'ın Resûlü gözyaşı dökmüştü.

O hücrede nice ibret verici hâdiseler cereyan etmişti. İşte onlardan biri: Derinlik, incelik ve ulviyet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ) anlatır:

— Bir gece Allah'ın Resûlü hücreme geldi. Elbiselerini çıkardı. Bir müddet sonra tekrar giyindi ve dışarı çıktı. Diğer zevcelerinden birinin yanına gidecek diye beni bir kıskançlık aldı. O dışarı çıkınca hemen peşine takıldım. Ne var ki, Kâinatın Efendisi kabristana gidiyordu. Oraya vardı, mü'minlere ve şehidlere duâlar etti. Ben kendi yaptığımdan utandım ve inledim: «**Anam**

29 Beyhâki.

babam sana feda olsun. Sen Rabbinin rızası peşinde, ben ise ne peşindeyim?» diyerek geri döndüm. Biraz sonra Nebiyyi Muhterem (sallallâhü aleyhi ve sellem) de ardımca gelip içeri girdi. Benim sık sık nefes aldığımı ve heyecanımı gördü:

— Ey Âişe, buyurdu; niçin sık sık nefes alıyorsun, bu telâşın nedir?

— Âh, ey Allah'ın Resûlü, dedim; peşinize takıldım ve sizi takip ettim, ne ki, pek iyi bir şey yapmadım.

— Ey temiz hatun! Allah'ın Resûlü sana haksızlık edecek diye mi korkuyorsun?

— Benim gibi bir kadının sizi kıskanması ayıplanmaz ey Allah'ın Resûlü!..

— Ey Âişe! Bu gece Rabbime ibâdet yapmama müsâade eder misin?

— Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü. Evet. Dilediğin gibi olsun.

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi hemen bir köşeye çekilip namaza başladılar. Bir ara secdede o kadar uzun müddet kaldılar ki, onu secdeden hiç kalkmayacak sandım. Yüreğime korkunun mızrakları battı, endişelendim ve elimle yoklarken ayağına dokunmuş olacağım ki kımıldadılar. Ben de hayatta olduğuna kanaat getirerek sevindim. Dikkat kesilerek neler dediğini duymaya çalıştım. Secde ânında şöyle duâ ediyorlardı:

— «Yâ Rab! Sana yalnız benim tenim değil, canım da, ruhum da secde etmiştir. Kalbim sana îmanla dolmuştur. Ey büyük Allah! Sen, bütün günahları af ve mağfiret eyle. Şu anda senin huzurunda Dâvud Aleyhisselâmın dediği gibi, yüzümü efendimin huzurunda topraklara sürmekteyim. Senin huzurunda, yüzleri topraklara sürmek de revâdır, sezâdır. Yüzüm, onu yaratmış olan Allah'a secde etti.

Kulağımı ve gözümü yaratanın önünde secdeye kapadım.»

Secdeden mübârek başlarını kaldırdılar ve yine şöyle devam ettiler:

— «Yâ Rabbi! Bana temiz, pâk ve tâhir bir kalb ver!»

Yine secdeye kapandılar, yine duâ ve niyazlarla yalvardılar:

— «İlâhî! Senin gazabından hoşnutluğuna, ceza vermenden af ve mağfiretine iltică ederim. Ben senin kendine senâ ettiğin gibi, sana senâ etmekten âcizim!..»

Duâ ve niyazları bitince bana dönüp buyurdular ki:

— Yâ Âişe! Bu gece Allahü Zülcelâl, Benî Kelb kabilesinin koyunlarının tüyleri sayısınca müslümanı cehennem azabından azâd eder. Bu gece, Allah'ın rahmet ve mağfireti cûşâ gelir. (Yâni Allah kullarına rahmet nazariyle bakar.) (Ancak) **Allah, bu gece: Müşrike, çok buğuzkâr kimseye, akrabalık** (münasebetlerini) **kesene, büyüklük taslayana, ana ve babasına isyan edene ve şarap düşkünü ayyaşa** (rahmet nazarı ile) **bakmaz.**

❖ ❖ ❖

İffet ve ismet sadefi Âişe (radıyallahü anhâ), Sonsuzluk Nebisinden ne inciler elde etmişti böyle. Hep onun hizmetinde bulunur, onun mübârek sözlerini muhafaza ederdi.

Bir kere Allah'ın Resûlü şöyle buyurmuştu:

— Mutedil hareket ediniz, insanları kendinize çekiniz, sevindirici haberler veriniz! İnsanlara cenneti kazandıran amelleri değil, Allah'ın rahmetidir!..

Hadîs-i şerifin son kısmı Hazret-i Âişe'nin dikkatini çekmişti. Derhal insanlığın Efendisine sordu:

— Ey Allah'ın Resûlü! Sizin amelleriniz de mi sizi cennete götürmez?...

Ondan şu cevabı aldı:

— Allah'ın Rahmeti yetişmezse götürmez!..

Âişe (radıyallahü anhâ), boynunu büküp dakikalarca düşüncelere daldı ve kimbilir neler düşündü.

Hazret-i Âişe Nebiler Sultanı tarafından çok sevildiğini bildiği için bazan ona lâtife de yapardı. Kâinatın Efendisi onun bu hâline tebessümle karşılık verirdi. Bazan da kendisi Âişe'ye aynı şeyleri yapardı. Âişe (radıyallahü anhâ) anlatır:

Bedir gazası için Allah'ın Resûlü ile sefere çıktık. Bir gün bana dediler ki:

— Gel seninle yarış yapalım, yâ Âişe!

— Yapalım, ey Allah'ın Resûlü!..

Bunun üzerine gömleğimi iyice belime bağladım, bir çizgi çizdik, üzerinden koşuya başladık. Yarışmayı âlemin Fahri kazandı. Çiçek çiçek bir tebessümle buyurdular ki:

— Yâ Âişe! Bu Zûl-Mecâz'daki koşunun karşılığıdır!..

— Öyle olsun, ey Allah'ın Resûlü!..

Zûl-Mecâz, Mekke'de bir yerin adıdır. Yine Âişe (radıyallahü anhâ) anlatıyor:

— Ben küçücüktüm, babam bana bir şey vermişti. Allah'ın Resûlü peşimden koştu ve bana yetişemedi. Bu defa beni geçince, **«İşte bu, o koşunun karşılığıdır!»** dedi.

Bu hâdisede de görüldüğü gibi, her iş ve harekette Allah'ın Sevgilisinin zarafet, adalet ve muaşeret kıymetleri pırıldamaktadır. Allah'ın Resûlü her hususta mutedil davranır ve şöyle buyururdu:

— Sizin iyiniz, ailesine karşı iyi olanınızdır. İçinizde ailesine karşı en iyi olanınız ise benim! (30)

Resûl- Ekrem Efendimiz gerek Âişe ile ve gerek diğer zevceleriyle olsun tatlı bir ahenk içinde mübârek ömürlerinin incilerini pırıldatıyorlardı.

Bir gün Âişe'ye buyurdular ki:

— Ölürsen seni ellerimle teçhiz eder ve sana duâ ederim!..

Âişe (radıyallahü anhâ), yaralı bir ceylân gibi hopladı:

— Öleyim de, dedi; benim hücreme yeni bir kadın getiriniz öyle mi?

Bu söze Kâinatın Efendisi tatlı tatlı güldüler. Âişe'nin bu hududa kadar varan naz ve edâsına ses çıkarmadılar.

Evet:

Âişe, Âişe, su gibi duru,
Işık çağlayanı, yıldız yağmuru,

Bu âlem içinde bir başka güzel,
Onu ışıklarla süslemiş ezel!..

Ben Onu Seviyorum

Şimdi işin ve sevginin nereye kadar vardığını görünüz. Müslim yoliyle gelen rivâyette ismet timsâli Âişe şöyle anlatır:

— Allah Resûlünün zevceleri, Peygamber kızı Fâtıma'yı Resûl-i Ekrem'in huzuruna gönderdiler. Allah'ın Resûlü benim yanımda, benim abam içinde yatmış vaziyette iken Fâtıma-i Zehra gelip kapıyı tıkırdattı:

— İzin var mı, ey Allah'ın Resûlü?

Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) ona izin verdi. Fâtıma içeri girdi ve:

30 Buhari.

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; kadınların, beni sana senin yanına gönderdiler. Onlar senden Ebû Kuhâfe'nin kızı hakkında adâlet istiyorlar!..

Ben de bakıp duruyor ve susuyordum. Allah'ın Resûlü Fâtıma'ya nazar ettiler ve dediler:

— Ey kızcağızım! Benim her sevdiğimi sen sevmez misin?

Fâtıma-i Zehra (radıyallahü anhâ) gönül gönül çağladı:

— Severim, ey Allah'ın Resûlü!..

Rahmet Peygamber buyurdular ki:

— Öyle ise Âişe'yi de sev!..

Fâtıma, Allah Resûlünden bu sözleri işitince kalkıp diğer zevcelerin yanına döndü ve onlara hem kendi söylediğini, hem de Nebiler Nebisinin kendisine söylediği sözü haber verdi. Bu sefer kadınlar Fâtıma'ya:

— Ey Resûlüllah'ın tatlı kızı, dediler; biz senin, bizim herhangi bir işimizi gördüğünü zannetmiyoruz. Binaenaleyh sen tekrar Allah Resûlünün huzuruna dön ve ona, kadınların, Ebû Kuhâfe (oğlunun) kızı hakkında Allah için senden adâlet istiyorlar de.

Fâtıma çırpınan bir alev gibi dalgalandı ve dedi:

— Vallahi, bu hususta Resûlüllah'a ebedî bir kelime söylemem!..

İffet ve ismet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), hâdisenin geri kalan kısmını şöyle anlatır:

— Peygamber kadınları bu defa da Peygamberin zevcesi olan Cahş kızı Zeyneb'i Nebiler Sultanının huzuruna gönderdiler:

— Haydi git, bizim için onunla konuş!..

Zeyneb, Allah Resûlünün yanında, diğer kadınlara nisbetle mevkiinin yüksekliği bana muadil olan bir kadındı. Ben diyânette, Allah'a takvâda, doğru sözlülükte, akraba ile ilgiyi sıkı yapmakta, çok sadaka vermekte ve hâsılı Allah'a yaklaşmaya vesile olan her türlü hayır işlerinde, nefsini alçaltmakta, Zeyneb binti Çahş derecesinde yüksek hiçbir kadın görmedim. Ancak kendisinde demir gibi sertlik ve bir acelecilik tabiatı vardı ki, bu tabiat onun giriştiği işten dönmesini çabuklaştırırdı. İşte Zeyneb (benim hücremin kapısına geldi) Allah Resûlünün mübârek huzuruna girme izni istedi:

— Ey Allah'ın Resûlü, huzurunuza girmeye izin var mı?

Kâinatın Efendisi de, Fâtıma'nın huzuruna girdiği vakitteki hâlet üzere, Âişe ile beraber onun abası içinde bulunuyordu. Nihayet Varlığın Sebebi olan Cenâb-ı Peygamber ona izin verdi.

Zeyneb (radıyallahü anhâ), kapıdan içeri süzüldü, Kâinatın Fahrine:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; kadınların beni sana gönderdiler. Onlar senden Ebû Kuhâfe (oğlunun) kızı hakkında adâlet etmeni istiyorlar.

Sonra benim hakkımda söz söylemeye başladı. Ben de Nebiler Nebisini murakâbe ediyor ve Zeyneb'e cevap vermekliğim hususunda bana izin verecek mi diye gözüne bakıp duruyordum. Zeyneb konuşmasından vazgeçmedi. Nihayet Resûl-i Ekrem'in benim Zeyneb'e karşı zafer kazanmamı kerih görmeyeceğini anladım. Onun sözlerini ele alıp cevap vererek çok geçmeden muarazada sıkıştırdığım sırada Allah'ın Resûlü (bu hâle bakıp) gülümsedi de, buyurdu ki:

— (Ey Zeyneb!) **Muhakkak ki o, Ebu Bekir'in kızıdır!..**

❖ ❖ ❖

Tirmizi yoluyla yine Âişe (radıyallahü anhâ)'den:

— Herkes (Resûlüllah'a) gönderecekleri hediyeler için Âişe'nin gününü kollamakta idi.

Bu yüzden ortaklarım, Ümmü Seleme'nin hücresinde toplandılar ve:

— Ey Ümmü Seleme, dediler; herkes hediyeleri için Âişe'nin gününü kollamaktadır. Âişe istediği gibi biz de hayır isteriz. (Git) Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'a söyle; her nerede olursa, kendisine hediyelerini göndermelerini sahabîlerine emretsin!..

Ümmü Seleme geldi, İnsanlığın Efendisinin huzurunda bunları bir bir açıkladı. Fakat Allah'ın Resûlü ona (ne olur, ne olmaz) diye bir şey söylemedi. Bilâhare Allah'ın Resûlü, (Nöbeti gelen) Ümmü Seleme'nin yanına gitti. Ümmü Seleme yine aynı sözleri tekrar etti:

— Ey Allah'ın Resûlü! Ortaklarım, herkesin, hediyeleri için Âişe'nin gününü kolladıklarını söylediler. Sahabilere emret; nerede (hangi zevcenin yanında) olursan, hediyelerini oraya göndersinler.

Âlemin Rahmeti, cihanın zineti, Ebedî hayat müjdecisi yine sükût ettiler.

Üçüncü nöbeti olunca Ümmü Seleme gönül gönül çağladı. Yine içindeki ukdeyi çözmek istedi. Rahmet Peygamber'e hâlini arz etti.

Bu defa âlemin Fahri mübârek gözlerini Ümmü Seleme'nin gözlerine dikip şöyle buyurdu:

— Yâ Ümmü Seleme! Âişe hakkında beni üzme. Gerçek şu ki, Âişe'den başka sizden herhangi bir kadının yatağında iken bana vahiy inmemiştir!

İşte Cenâb-ı Âişe'nin Nebiler Serverinin katındaki yüksek derecesi. Âişe (radıyallahü anhâ), feyyaz bir akıl ve şuûra sahipti. Gönlü, içinde pınarlar çağlayan bir gönüldü. Gâh yaralı bir

ceylân gibi çırpınır, gâh başı kesik bir mum gibi yanar, gâh Allah korkusuyla titrerdi. Nice bin aşk ile pervâneler gibi dönüp dururdu. Bu sebeple Nebiler Nebisi onu herkesten ziyade severdi. Hattâ bir defasında Cebrail, bir yeşil kumaş üzerinde Âişe'nin resmini Allah'ın Resûlüne getirdi ve dedi:

— (Ey Allah'ın Resûlü!) **Dünya ve âhirette bu senin zevcendir! (31)**

Âişe (radıyallahü anhâ), bu gökler dolusu devlet karşısında gözyaşlarını tutamadı. Ulviyyetin böylesi...

Bu Sevginin Kaynağı

Derinlik, incelik ve ulviyet mâdeni Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), neye istek gösterirlerse Allah'ın Resûlü de onu arzu ederlerdi. Nebiler Sultanının Âişe'ye gösterdiği muhabbetin sebebi şu hadisten süzülebilir. Allah'ın Resûlü buyurmuşlardır ki:

— Bir kadında dört meziyet aranır: Servet, güzellik, soyluluk, dindarlık. Sen dindar olana rağbet et!..

Allah Resûlünün mübârek zevceleri içinde dine en çok hizmet eden şüphesiz ki Hazret-i Âişe'dir. O, dinî meseleleri kavramak, dinî ahkâmı hafızasında tutmak, fikrî ictihadda bulunmak, hadîs-i şeriflerin nesillerden nesillere aktarılmasına sebeb olmak itibariyle hanımlar arasında mümtaz bir mevki sahibi idi. O, o kadar hadis ezberlemiş, o kadar kendisini dinî ilimlere vermişti ki, âlemde hiçbir kadın bu dereceye erişememiştir. Bu yüzden onun, Allah Resûlü nazarında mevkii çok yüksekti.

Hazret-i Âişe'nin bu derece sevilmesi sadece zahiri güzelliği için değil, belki sîreti ve mânevi güzelliği sebebiyledir.

O Âişe ki, geceler boyu ibâdet eder, Allah Resûlünden bir nefes olsun ayrılmazdı.

---

31 Tirmizi.

O Âişe ki, taptaze bir ömrü Allah Resûlünün hizmetinde ve emrinde geçirirdi.

O Âişe ki, gâh çırpınan bir alev gibi dalgalanır, gâh gözyaşı incilerini eteklerine dökerdi.

O Âişe ki, ömür yelpazesini aşk mızrabı ile deler, başı kesik bir mum gibi yanardı.

O Âişe ki, can lâlesini Peygamber bahçesinde pırıldatırdı. Onun aşkının kanatlarını saymaya sayılar bile kâfi gelmezdi.

O Âişe (radıyallahü anhâ), nasıl gönüller dolusu bir aşkla Allah'ın Resûlünü seviyorsa, Kâinatın Fahri de aynı hislerle Âişe'ye mukâbele ediyordu.

Beşer icabı bazan Hazret-i Âişe gadaplansalar, Resûl-i Ekrem onun burnundan tutar, yüzüne güler ve şöyle buyururdu:

— Ayşecik, **«Muhammed'in Rabbı olan Allah'ım, günahlarımı bağışla, kalbimin kinini gider ve fitne sapıklıklarından beni koru»** diye duâ oku.

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), bu sevgi halesi içinde ince bir naz edâsiyle Nebiler Nebisine karşı sertleşirdi. Allah'ın Resûlü onun bu hâline çiçek çiçek gülümseyerek nazar buyururdu.

O saâdet dolu günlerden birinde aralarında ufak bir şey geçti. Hemen Peygamberin en aziz dostu ve mağara arkadaşı Hazret-i Ebu Bekir'i çağırdılar.

Sahabîler sarayının eşsiz sultanı, Allah Sevgilisinin mübârek huzuruna geldi ve gönül gönül çağladı:

— Allah beni size fedâ kılsın, buyurunuz ey Allah'ın Resûlü, ne emretmiştiniz?

Kâinatın yaratılış sebebi ve Allah'ın Sevgilisi, mesafelere hayat veren gözlerini Âişe'ye dikip:

— Yâ Âişe, buyurdular; konuşur musun, yoksa ben mi konuşayım?

O anda Âişe biraz öfkeli idi. Birden patladı:

— Sen konuş ama doğru söyle!..

Bu söz Hazret-i Ebu Bekir'in beynine bir yıldırım gibi düştü. Âişe'den böyle bir şey beklemiyordu. Peygamberler Peygamberine karşı bu kadar haşin davranmasını doğru bulmadı. Yüzünde görülmemiş bir celâl şimşeği parladı ve Âişe'ye bir tokat atarak ağzını kanattı:

— Allah Resûlünden daha doğru sözlü kimdir, â kız?

Hazret-i Âişe'nin yüzü ızdırap çizgileriyle benek benek gerildi. Kendisini hemen Peygamberler Peygamberinin arkasına attı ve onu siper edindi. Allah'ın Resûlü, hilm âlemi yüce Sıddîk'a hitaben dediler ki:

— (Yâ Ebâ Bekir!) **Biz seni dayak atman için çağırmadık ve senden bunu istemedik!..**

İnsanları en iyi idare etmesini bilen Allah'ın Resûlü, hanımlarının bazı hallerine tebessümle karşılık verir, onları kırmadan tatlı bir hayat sürerdi.

Yine bir defasında ve öfkeli bir ânında Hazret-i Âişe rahmet Peygambere hiddetle karşılık verdi.

Hakkın nazlı Nebisi hilm ü kereminden gülümsedi ve buyurdu:

— Ben senin hiddetli olup olmadığını anlarım!..

Âişe (radıyallahü anhâ) :

— Bunu, dedi; nasıl anlarsın?

Kâinatın Efendisi dediler ki:

— Hiddetli olmadığın zaman «Muhammed'in Rabbı hakkı için», **hiddetli olduğun zaman da** «İbrahim'in Rabbı hakkı için» **dersin.**

İffet timsâli Âişe pınar pınar çağladı:

— Doğru söylüyorsun, ey Allah'ın Resûlü; adını dilimden anmasam da kalbimden anarım!.. (32)

❖ ❖ ❖

O iki cihanın saâdet güneşinin ve Allah Elçisinin Âişe'ye karşı taşıdıkları muhabbetin pırıltısına bir bakınız:

Bir gün İranlı bir komşusu Allah Resûlünün kapısına geldi:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; seni evime dâvet ediyorum. Şeref verir misin?

Allah'ın Resûlü sordular:

— Âişe de bulunacak mı?

— Hayır, ey Allah'ın Resûlü!..

— O halde ben de gelmiyeceğim!..

İranlı gitti, tekrar geldi, tekrar aynı dâveti yeniledi:

— Ey Allah'ın Resûlü, evimi şereflendirmenizi istiyorum!..

Peygamberler Peygamberinden aynı cevabı aldı:

— Âişe yoksa ben de yokum!..

Adam üçüncü defa müracaat etti. Hâlik'i Azimin muhterem Peygamberi yine aynı şeyi sordu:

— Âişe de bulunacak mı?

Adam şevk ve saâdetle atıldı:

— Evet, ey Allah'ın Resûlü, Âişe de dâvetlidir!..

Allah'ın Resûlü:

— İşte şimdi oldu, buyurdular ve Âişe ile beraber o adamın evine gittiler.

Bir gün hak ve adalet güneşi Hazret-i Ömer'in zevcesi kendisine çıkıştı. Yüce Faruk (radıyallahü anhâ):

32 Buhari ve Müslim.

— Â kadın, dedi; ne oluyor sana ki bana çıkışıyorsun?

Ve şu cevabı aldı:

— Ey Ömer! Allah'ın Resûlü senden hayırlı olduğu, halde, onun zevceleri O'na çıkışıyor!..

Hazret-i Ömer elini başına götürüp dövünmeye başladı:

— Hafsa da böyle yapıyorsa helâk oldu!..

Sonra kızı Hafsa'yı huzuruna çağırdı ve ona şu nasihati verdi:

— Benim aziz yavrum! Sen Ebu Bekir'in kızı Âişe'ye bakma. Allah'ın Resûlü onu herkesten ziyade sever. Sakın Allah'ın Resûlüne itâaatsizlik etme, sakın kendini Âişe gibi görme, o senden güzeldir ve Peygamberin gözdesidir!..

Allah'ın Resûlü, Hazret-i Ömer'in bu sözünü duyunca güneş güneş gülümsediler.

❖ ❖ ❖

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi çok kerre diğer zevcelerine şöyle buyururlardı:

— (Ey hûri yüzlü kadınlar!) **Âişe hakkında bana eziyet etmeyin; zira vallâhi, Âişe'den başka hiçbirinizin yorganına bürünmüşken bana vahiy gelmemiştir! (33)**

O eşi ve benzeri bulunmaz Yüce Peygamber, Âişe'yi memnun ve hoşnut etmek için her şeyi yaparlardı. Hatta Âişe'nin koşmasından, gülmesinden, eğlenmesinden bile memnunluk duyarlardı. Hazret-i Âişe, ensardan birinin kızını evlât edinmişti. Onu büyüttü ve evlendirdi. Resûller sultanı o düğünü şereflendirdiklerinde:

— **Ey Âişe, dediler; ne bir şarkı, ne bir oyuncu var!**(34)

---

33 İhyâ.

34 Müsned, Ahmed İbn-i Hanbel.

❖ ❖ ❖

Derinlik, incelik, zarafet ve ulviyet mâdeni Âişe'den:

Bir gündü. Bazı Habeşîlerin mescitte mızrak ve kalkan oyunu oynarken seslerini duyuyordum. Allah'ın Resûlü bana dönüp dediler ki:

— Onları görmek ister misin, yâ Âişe?

Sevinçle karşılık verdim:

— Evet, ey Allah'ın Resûlü!..

Âlemin Fahri hemen onları çağırttı. Kendileri iki kapının arasında durdu ve omuzunu kapıya dayadı. Ben de çenemi kolu üzerine koydum ve seyre daldım.

Bir-iki defa:

— **Hasbüki = Yeter mi?** dediler. Ben de:

— Biraz daha, biraz daha; dedim.

Ve seyre devam ettim. Aradan bir müddet geçince üçüncü defa şöyle buyurdular:

— Yâ Âişetü! Hasbüki = Ey Âişe! Sana bu kadar yeter!..

— Evet, ey Allah'ın Resûlü, yeter!..

Allah Resûlünün kerem ve ihsanına, merhametine, hoşgörüsüne bakınız. O bütün ömrü boyunca hiç kimseyi kırmamıştı, hiç kimseye kötü bir söz söylememiş, hiç kimseye haksızlık etmemiştir.

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamberin Hazret-i Âişe'ye karşı gösterdikleri bu kerem ve sevgi gözleri kamaştıracak kadar müthiş.

Bir başka gün Allah'ın Resûlü bir câriye getirerek Âişe'ye gösterdi ve dedi:

— Bunu tanır mısın, yâ Âişe?

Âişe (radıyallahü anhâ):

— Hayır, dedi.

Nebiyyi Ekrem, onun kim olduğunu ve kimin câriyesi bulunduğunu söyledikten sonra ilâve etti:

— Yâ Âişe! Bu güzel bir sese sahiptir, arzu edersen sana şarkı okusun.

Câriye sular gibi çağlayan bir sesle şarkı söyledi. Âişe de onu dinledi. Sonra Allah'ın Resûlü:

— **Şeytan, bu şarkının içinde çalgı çalıyor!** (35) buyurarak o kabil şarkılardan hoşlanmadıklarını izhar ettiler.

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), feyyaz bir akıl ve idrâke sahipti. Ne var ki, kendisinde biraz da dalgınlık hâli bulunuyordu.

O kadar, o kadar ki, bazan hamur yoğurur, sonra da o esnada uykuya dalıverirdi. Onun bu dalgınlığı evlerinde bulunan keçinin işine yarardı. Hazret-i Âişe gözlerini kapar kapamaz, keçi gelir hazırlanmış hamuru yer giderdi.

O keçinin bir başka hususiyeti de Allah Resûlü eve geldiklerinde kat'iyyen ayak altında dolaşmaması ve bir köşeye çekilip öylece kalmasıydı.

Yine bir gün ulviyyet mâdeni Hazret-i Âişe kendi eliyle hamur yoğurdu. Nebiler Nebisinin teşriflerini beklemeye koyuldu. Resûlüllah (sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem) biraz gecikti. Eve gelince de namaza durdu. İşte o anda da Hazret-i Âişe dalıverdi. Komşunun keçisi gelerek Âişe'nin hazırladığı hamuru yiyip gitti. Âişe (radıyallahü anhâ), gözlerini açınca hamurdan eser kalmadığını gördü ve çığlığı bastı:

— Vay başıma gelen!...

İnsanlığın Efendisi Âişe'nin bu hâline tebessüm ederek baktılar.

---

35 Müsned, Ahmed İbn-i Hanbel.

❖ ❖ ❖

Peygamberler Peygamberinin nasıl bir muhabbetle sevdiklerini diğer zevceleri de bilirlerdi. Şöyle ki, Allah'ın Resûlü, bir cenazeyi teşyi ettikten sonra evlerine avdet buyurdular. O anda Cenâb-ı Âişe'nin başı ağrıyordu. Âişe, "Vay başım, vay başım!..." diye ızdırapla inliyordu.

O gün Kâinatın Efendisinin irtihallerine sebebiyet veren hastalıkları da başlamış bulunuyordu. Hastalığı esnasında, nöbetleşe diğer zevcelerinin hücrelerine götürülüyordu. Allah'ın Resûlü her gittiği evde:

— Yarın neredeyim? diye sorarlardı.

Mübârek zevcelerden biri, işi anladı ve dedi:

— Ey Allah'ın Resûlü, babam anam sana fedâ olsun. Âişe'yi soruyorsun öyle mi?

Rahmet Peygamber mübârek gözlerini aralayıp:

— Evet, onu soruyorum, buyurdu.

— Her gece bir eve taşınmaktan yoruluyorsun ve orada da rahat edemiyorsun. Sadece Âişe'nin yanında rahat ediyorsun. O halde biz sana izin verdik, hakkımızı bağışladık. Onun hücresine git ve gönlünü hoş tut, ey Allah'ın Resûlü...

— Hepiniz buna razı mısınız?

— Evet, razıyız!..

Kâinatın Efendisi mübârek ellerini kaldırarak duâ ettiler:

— Ey Rabbim! Maddi hususlarda elimden geldiği derecede adaleti gözetiyorum. Fakat gönül meselesinde senin afvına sığınırım!

Sonra emir buyurdular:

— Beni alın ve Âişe'nin hücresine götürün!...

Bundan sonra Kâinatın Fahri, Âişe'nin hücresine götürüldü. Son nefesine kadar hep orada kaldı ve orada Rabbine kavuştu. Hem de Hazret-i Âişe'nin kucağında iken mübârek ruhunu teslim etti.

İffet timsâli Âişe'nin hücresi, Peygamberler Peygamberinin halvet sarayı idi. Hem öyle bir saray ki, kapısında cennet hûrileri nöbet tutar, fezalar dolusu yıldız bu sarayın kubbesinin damını öperdi. Bu sarayda süs, nakış, desen, ipek, halı, kadife bulunmazdı. Bu sarayda dünya süsünden ve dünya zevkinden tek eser yoktu. Bu sarayın içi ilâhî nûrların harman olduğu yerdi. Buraya, gökler ülkesinden melekler kanat çırparak iner, müjdeler dolu haberleri sunarlardı.

Bu saray, sanki ay'ın omuzunda, güneşin koynunda duruyordu. O kadar parlak, o kadar gönül avlayıcı bir yerdi.

Bu saray, cihan toprağından gök ülkesine boy veren billûr bir âbide idi. Bu saray, gül kafilesinin öpücükler yağdırdığı aşk konağı idi.

Bu saray, içinde gözyaşı ırmağının çağladığı bir cihandı. Bu saray, kâinatın kalbinde bir top inci gibi pırıldayan saâdet ışığı idi.

Bu saray, muhabbet denizine sâhil olmuş, murad ufkunda bir çemen kuşu gibi lâle zevkini sürmüş, Hızır'ın çeşmesini gönül pınarlarından akıtmış bir yeşil âlemdi.

Bu öyle bir saray ki, kapısında ilimle dolaşılır, her gece damının üstüne göklerden yıldızlar dökülür. Bu saray, kıvılcım gibi bir an yanıp sönen dünya konaklarına hiç benzemez; feleklerin hayâlini bile donduracak kadar çarpıcı güzelliğin sâhibidir.

Bu sarayın içinde iştiyak mumu yandı, aşkın gözyaşı iplik iplik cihan toprağına düştü ve bu topraktan selvi boylu bir ümmet meydana geldi. Ve o ümmet kıyamet sabahına kadar bu yeşil kubbenin hasretiyle gönül gönül yanıp duracaktır.

İşte o saâdet sarayında üç gün peşpeşe yemek piştiği görülmemişti. Şimdi derinlik, incelik, zarafet ve ulviyet timsâli Âişe'yi dinleyelim. O der ki:

Allah'ın Resûlünü aç gördüğüm zaman ağladım ve kendisine:

— Ey Allah'ın Resûlü, ey cihanın kıblesi, ey eşi bulunmaz sultan, dedim; Allah'tan istesen de rızkını verse ve seni zengin etse olmaz mı?

O Nebiler Sultam buyurdular ki:

— Yâ Âişe! Hayatını yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki; eğer Rabbim'den bu dağların altın olup gittiğim her yere benimle akıp gitmelerini istesem, Rabbim bunu yapardı. Fakat ben, dünyanın açlığını tokluğu üzerine, yoksulluğunu bolluğu üzerine, sıkıntısını huzuru üzerine tercih ettim.

Ey Âişe! Dünya, Muhammed'e ve O'nun Ehl-i Beytine yaraşmaz.

Ey Âişe! Allah Teâlâ büyük peygamberlerinden dünyanın mihnetine karşı sabrı istediği gibi, dünyanın sevimli şeylerinden de sabredip uzak kalmayı istemiştir. Benim hakkımda da buna razı olmuş ve onlara neyi teklif etti ise bana da onu teklif ederek, «Azîm sahibi Peygamberlerin sabrı gibi sen de sabret!» **buyurmuştur. Vallahi ben O'na itaate devam eder ve diğer peygamberler gibi ben de sabretmeye gayret ederim. Kuvvet ve kudret Allah'tandır.**[36]

❖ ❖ ❖

Evet, O Peygamber, O Hakkın nazlı Nebisi, O iki cihanın saâdet sultanı bütün sıkıntılara göğüs gerer, çok kerre aç kalır-

36 İhyâ.

dı. Hem o kadar uzun müddet aç kalırdı ki, midesi üzerine taş bağladığı bile olurdu. O'nun mübârek hâne-i saâdetinde üç gün peş peşe yemek piştiği bir defa olsun görülmemişti. Hazret-i Âişe de onunla beraber bu sıkıntılara katlanır, dünyanın bütün nimetlerinden mahrum kalırdı. Fakat buna mukabil eliyle cennetten çiçek toplayacak bir hûri hâline gelmişti, ömrünün çoğunu oruçlu olarak geçirmişti. Hem de taptaze bir ömrü. Cihan bahçesinde açılan bir çiçek kadar narin ve güzel bir ömür.

İffet ve ismet sadefi Âişe (radıyallahü anhâ), ömür ırmağını Kevserleştirip cennet gölüne akıtıyordu.

Şimdi o konuşsun:

— Biz, Resûlüllah'ın evinde ocak yakmadan kırk gün beklerdik.

Ona sordular:

— Ey eşi bulunmaz inci! Neyle yaşıyordunuz?

Şöyle cevap verdi:

— Bulursak hurma ve suyla!..

Mesruk anlatır:

— Âişe'nin yanına gittim. Beni yemeğe dâvet etti. Sonra da şöyle dedi:

— Şu sofrayı görünce içimden ağlamak geliyor ve çok kere de ağlıyorum!..

— Ey Mü'minlerin annesi, niçin ağlıyorsunuz?

— Resûlüllah'ın vefatına yakın günleri hatırlıyorum. Vallahi o, bir günde iki öğün ekmek ve et yiyerek doymamıştır. (37)

❖ ❖ ❖

Yine sıdk cevheri Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ) anlatır:

37 Tergîb.

Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in ailesi bir gece bize bir koyun budu göndermişti. Ben tutuyordum, Allah'ın Resûlü de kesiyordu. Ve bu işi karanlıkta yapıyorduk.

Bu hâle hayret edip sordular:

— Ey mü'minlerin annesi, ışıksız mı yapıyordunuz?

O ay yüzlü anne şöyle dedi:

— Biraz yağımız olsa, bırak ışık yakmayı, yerdik.

❖ ❖ ❖

Âişe (radıyallahü anhâ), tamamiyle Kâinatın Efendisine itaatkârdı. Resûl-i Ekrem gibi hayatın bütün acı ve sıkıntılarına göğüs geriyordu. Günlerinin çoğunu da oruçlu olarak geçiriyordu. Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlukatın Peygamberi, Âişe'nin hücresinde huzur buluyorlardı. Ne zaman oraya teşrif etseler güneş güneş bir tebessümle derlerdi ki:

— İnsanoğlunun iki vâdi dolusu mal ve serveti olsa üçüncü bir vadiye sahip olmayı ister. İnsanın kaim boşluğunu ancak toprak doldurur. Azîz ve Celil olan Allah, malı, ancak namazı kılmak ve zekâtı vermek için ihsan etmiştir. Cenâb-ı Allah, dilediğinin tevbesini kabul buyurur. ([38])

Kâinatın biricik yaradılış sebebi ve Allah Sevgilisi, çok kerre bu sözü tekrar ederdi.

Evet; dünyanın bütün mal ve serveti gelip geçici bir şeydi. Asıl servet: İman, İslâm, takva, güzel amel ve güzel huydu. Bu cihan bahçesinden nice Zühre gibi parlak güzeller gelip geçmişti. Ellerinde nedâmetten başka bir şey kalmamıştı. Ömür nefeslerini havâi fişekler gibi beyhûde tüketenler elbette başlarına topraklar saçacaklardı. İşte Allah'ın Resûlü, mübârek zevcelerine ve bilhassa Hazret-i Âişe'ye bunları sık sık anlatırdı.

38 Müsned, Ahmed İbn-i Hanbel.

Allah'ın Resûlü, yatsı namazını kıldıktan sonra Hazret-i Âişe'nin hücresine girer, misvak ile mübârek dişlerini yıkar, sonra biraz uzanır, tekrar kalkardı. Gece biraz ilerleyince Sıdk cevheri Âişe'ye seslenir:

— **Ey Âişe,** buyururdu; **kalk da Rabbine ibâdet et!**

İffet ve ismet sadefi Âişe hemen kalkar, Kâinatın Efendisi ile birlikte namaz kılardı. Bu hâl böyle sabaha kadar devam ederdi.

Seher vakti Bilâl-i Habeşî (radıyallahü anhâ)'nin billûr sesi gök kubbeyi inletirken Allah'ın Resûlü de Âişe'nin hücresinde sabah namazının sünnetini kılar, sonra biraz uzanır, Âişe ile sohbet eder, daha sonra da sabah namazının farzını kıldırmak için mescid-i saâdete teşrif buyururdu. Bütün sahabîler, Kâinat İmamının arkasında el bağlar, vecd ve istiğrak içinde göğe uzanan merdivenlere tırmanırlardı. Hazret-i Âişe de hücresinden Peygamberler Peygamberine iktidâ ederdi. Nebiler Sultanı, **Bakara, Âl-i İmran ve Nisâ** [39] sûreleri gibi Kur'ân-ı Kerîm'in en uzun sûrelerini okur; Allah'ın va'dinden bahseden âyetler geçtikçe Allah'a yalvarır, Yüce Mevlâ'dan mağfiret diler; rahmet ve inâyet müjdeleyen âyetler geçtikçe de büsbütün coşar, gönül gönül çağlayarak Cenâb-ı Hak'tan bu rahmet ve nimetin devamını niyaz ederdi. Hazret-i Âişe de kendi hücresinde çırpınan bir alev gibi dalgalanır, gözyaşı incilerini secdegâhına dökerdi.

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ), Resûller Resûlünün hizmetinde bir yelpaze gibi döner, şevk ve zevkle bütün işleri kendisi görürdü. Varlık Nûrunun yatağını serer, ev için lâzım olan suyu taşır, kurban olarak kesilen devenin etini dağıtırdı.

Nebiler Nebisinin mübârek huzurunda tatlı bir ahenkle coşar, o iki cihanın saâdet sultanının miskler kokan başını yıkar, kadife ve ipekten daha yumuşak olan saçlarını tarar, o ıtır ça-

39 Bakara, 286, Al-i İmran, 119, Nisa 177 âyetten ibarettir.

nağı mübârek saçlara kokular sürerdi. Kâinatın Efendisi, başını Hazret-i Âişe'nin dizine koyup yatar, Âişe, o güzellik sultanının yüzüne hayran hayran bakardı.

Kâinatın Efendisi yattığı zaman başucuna su ve misvak koyardı. Allah'ın Resûlü, dişlerini misvak ile ovmayı çok severlerdi. Âişe (radıyallahü anhâ), onun misvakını dâima temizler, hizmetine hazır bulundururdu. Onun bir misafiri gelse hemen bir şey ikram eder, geleni güler yüzle karşılar, bir şey isteyeni mahrum etmezdi.

Sahabîlerden Kays Gifârî anlatır:

Bir gün Allah'ın Resûlü bana:

— Haydi, dedi; Âişe'nin evine gidelim!..

Gittik. Âişe'nin hücresine vardığımız zaman Âişe bizi güler yüzle karşıladı ve buyur etti. Allah'ın Resûlü ona:

— Ey Âişe, buyurdu; bize yemek hazırla!

Âişe (radıyallahü anhâ) ak çiçekli bir gül dalı gibi salındı ve:

— Emrin başım üstüne, ey Allah'ın Resûlü, dedi. Ve hemen yemek hazırlayıp getirdi. Resül-i Ekrem yine:

— Ey Âişe, dedi; biraz daha getir!..

Âişe yine getirdi. Allah'ın Resûlü tekrar istedi. Âişe bu defa bir çanak dolu süt ve yanında bir kâse su ile geldi:

— Buyur, ey Allah'ın Resûlü, dedi. (40)

❖ ❖ ❖

Âişe (radıyallahü anhâ), cömertti. Çünkü Ebu Bekir gibi bir sultanın kızı idi. Kapısına geleni boş döndürmez, isteyeni mahrum etmezdi. Hatta bir defasında oruçlu idi, iftar edeceği yemeği fukaraya ikram etmişti.

40 Ebû Dâvud.

Bir gün sahabîlerden birinin düğünü vardı. Ne var ki, o zatın evinde erzak kalmamıştı. Allah'ın Resûlü ona dedi ki:

— Git, Âişe'den al!..

O sahabî Hazret-i Âişe'nin kapısına koştu ve kapıyı çaldı:

— Tık, tık, tıkk!..

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ) seslendi:

— Kim o?

Adam cevap verdi:

— Ey mü'minlerin annesi, beni Allah'ın Resûlü gönderdi. Evimde erzak bitti. Sizde olandan almaya geldim.

Mü'minlerin pâk ve temiz annesi Âişe (radıyallahü anhâ), evde olan her şeyi son damlasına kadar verdi ve adam sevincinden uçarak kendi evinin yolunu tuttu.

Cömertlik hususunda Hazret-i Âişe bu kadar pırıltılı bir ahlâka sahipti.

Öyle bir kadın gösterin bana,
Bir misli gelmedi onun cihana.

Onda aşk, onda nûr, onda şevk vardı,
Gönül, gönül, ilâhî bir zevk vardı.

Gözyaşı ırmağı çağlıyordu hep,
O ki, bin vecd ile ağlıyordu hep.

O ki, ümmet bahçesinde bir çiçek,
O ki, ballar dolu billûri petek.

O ki, ak ve parlak bir zühre gibi,
O ki, onu sevmiş Hazret-i Nebi...

Sıdk Cevheri Âişe'nin Ekmeğinin Bereketlenmesi

Suffe sahabîlerinden Vâsile b. El Eskâ (radıyallahü anhâ)'den:

— Ben, Suffe ehlindendim. Arkadaşlarım açlıktan şikâyet etmişlerdi. Bana:

— Ey Vâsile, dediler; Allah'ın Resûlüne git, hâlimizi görüp duruyorsun, bize yemek temin etsin!..

Ben Nebiler Sultanının kapısına varıp izin istedim:

— İzniniz var mı, ey Allah'ın Resûlü?

İzin verdiler, yüksek huzurlarına çıktım ve dedim:

— Ey Allah'ın Resûlü, arkadaşlarım açlıktan şikâyet ediyorlar, ne emir buyurursunuz?

Kâinatın Efendisi Hazret-i Âişe'ye:

— Yâ Âişe, bir şey var mı? buyurdular.

Hazret-i Âişe cevap verdi:

— Ey Allah'ın Resûlü! Bir parça ekmekten başka bir şey yok!..

— Getir onu, ey Âişe!

Âişe koşup o bir parça ekmeği getirdi. Beraberinde bir de kap Allah'ın Resûlü bir de çanak istediler. Çanak da getirildi. Ekmekleri çanağa boşalttılar. Sonra da kendi mübârek eliyle tirit yaptılar. Tirit çanağı dolduruncaya kadar arttı. Bana dönüp buyurdular:

— Ey Vâsile! Git arkadaşlarından on tanesini getir, fakat onuncusu sen ol!..

Ben, şevk ve saâdetle Suffe ehlinin yanına koştum. Benimle beraber on arkadaş olup Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in huzuruna geldik. Bizi sofranın etrafına dizdiler ve dediler:

— Oturun, besmele ile başlayın, yukarısından değil, alt kısmından alın. Çünkü bereket yukarıdan alt kısma doğru iner.

Sahabîler doyuncaya kadar yediler. Sonra kalkıp gittiler, fakat çanaktaki olduğu gibi duruyordu. Allah'ın Resûlü yine kendi mübârek eliyle tirit yapmaya başladı. Yine çanak ağzına kadar lebaleb doldu. Bana dönüp:

— Vâsile, buyurdular; git, arkadaşlarından on tanesini daha getir!..

Gittim, on sahabî daha getirdim. Onlara da aynı şeyi söylediler:

— Oturun, besmele çekin ve Allah'ın ismiyle yiyin!..

Oturdular. Doyuncaya kadar yediler, sonra da kalkıp gittiler. Kâinatın Fahri yine bana emirlerini tekrarladılar:

— Git, arkadaşlarından on tanesini daha getir!..

Yine on kişi daha alıp geldim. Onlar da tıpkı öncekiler gibi karınlarını doyuruncaya kadar yediler ve kalktılar. Allah'ın Resûlü:

— Ey Vâsile, dediler; kimse kaldı mı?

— Evet, ey Allah'ın Resûlü, on kişi daha var!

— Git, onları da getir!..

— Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü, hemen gidiyorum!..

Ve gidip o on kişiyi de yüksek huzura getirdim. Onlar dahi sofranın başına oturup doyuncaya kadar yediler ve sonra kalktılar. Ne var ki, çanaktaki ekmek yine olduğu gibi duruyordu. Nihayetsiz olan mülkün Seyyidi ve Kevser Havuzunun sahibi buyurdular ki:

— Vâsile! Bunu Âişe'ye götür!

Mü'minler annesi Âişe'nin bir parça ekmeği böylece bereketlendi ve bütün suffa ehli yediği halde bitmedi ve yine kendisine bir çanak dolusu ekmek kaldı.

Bu da Peygamber mû'cizesinden bir başkası...

Cennetten Gelen Yemek

O saâdet dolu günlerden biriydi. Âlemlerin Efendisi Âişe'nin hücresine gelip:

— Ey Âişe, dedi; yiyecek bir şeyin var mı?

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), lâtife ederek:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; bu gece kaldığın yerde bir şey ikram etmediler mi?

O gece, Kâinatın Efendisi diğer zevcelerinden birinde kalmıştı. İnsanlık icabı olarak Âişe (radıyallahü anhâ) bu hâli kıskandı. Ve Nebiler Sultanına yukarıdaki sözü söyleyiverdi.

Rahmet Peygamber bu sözden kırıldılar ve hemen geri döndüler. Hazret-i Âişe de yaptığı hatayı anlayarak çırpındı ve koşup Allah Resûlünün eteklerinden tuttu:

— Allah beni sana fedâ kılsın, ey Allah'ın Resûlü, beni bağışla!..

Ne ki, Allah'ın Resûlü durmayıp yürüdüler. O anda Sıdk cevheri Âişe'nin yüreğine mızraklar saplandı. Gözleri bir pınar gibi yaş dökmeye başladı. Hem hıçkıra hıçkıra ağlıyor, hem de Yüce Allah'a yalvarıyordu:

— Ey benim Rabbim! Ey İzzet sahibi olan Mevlâm! Ulûhiyetin hürmetine, nûrun şerefine bana bir bak. Asıl bakılacak olan benim. Bana senden gayri kim imdâd eder ki? İstemiyerek Habîbinin gönlünü kırdım, ey kalbleri istediği cihete döndüren Allah!.. Beni hicran ateşi ile yakma, beni Resûlünden mahrum bırakma!..

Hazret-i Âişe'nin gözyaşı ırmağı yerleri ıslatıyordu. Âlemlerin Rabbı, lütuf ve keremiyle ona acıdı, duâsını kabul buyurdu ve hemen Resûlüne Hazret-i Cibril'i gönderdi:

— Koş Resûlümü geri döndür!..

Kâinatın Efendisi henüz mescid kapısından adımını atmamışlardı ki Cebrail Aleyhisselâm yetişti:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; mescide girmene izin yoktur!..

Nihayetsiz olan mülkün Seyyidi sordular:

— Ey kardeşim Cibril, bunun sebebi nedir?

— Âişe'dir, ey Allah'ın Resûlü!

— Âişe mi?

— Evet...

— Ne olmuş ona?

— Âişe şu anda gözyaşı ırmağını çağlatıp duruyor ve Rabbına niyaz ediyor. Yüce Allah onun duâsını kabul buyurdu ve Âişe'nin gönlünü almanızı size ferman etti.

Sultan-ı Enbiya, hemen iffet sadefi Âişe'nin hücresine döndü. Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), yaralı bir ceylân gibi yerinden sıçradı ve Hakkın nazlı Nebisini karşıladı:

— Ey kokusu güzel Peygamber, dedi; beni bağışla. O sözümden nedâmet duydum ve o sözü geri aldım.

Kâinatın Efendisi Âişe'yi teselli ettiler, gönlünü aldılar. Ve hâne-i saâdetlerinde karşılıklı oturdular. Tatlı bir sohbete daldılar. Cenâb-ı Hak, Cebrail'e emir buyurdu:

— Habîbim ile Âişe'yi ben barıştırdım. Onlara bir de ikramda bulunayım. Git, cennet yemeklerinden al ve onların önüne koy!..

Göklerin sultan meleği güzel cennete bir şimşek gibi aktı ve oradan çeşit çeşit nimetler alıp Allah Resûlünün huzuruna getirdi:

— Buyurunuz, ey Allah'ın Resûlü! Allah'ın, Âişe ile size ikramıdır!..

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ)'nın îman aynası berrak yüzünde görülmemiş bir ışık peyda oldu. Sevincinden gönül gönül çağladı. Bir lokma kendi ağzına, bir lokma Allah Resûlünün

ağzına koyarak o yemekleri yemeye başladı. Yemek iki lokma kadar kalınca Allah'ın Resûlü:

— Ey Âişe, dedi; bu iki lokmayı da Ebu Bekir için ayır.

Hilm âlemi Yüce Sıddîk'a cennet nimetlerinden iki lokma ayrıldı. Tam o an Peygamber evinin kapısında bir tıkırtı:

— Tık, tık, tıkkk!..

Seslendiler:

— Kim o?

Dışarıdan cevap geldi:

— Benim, ey Allah'ın Resûlü, Ebu Bekir!..

Âişe (radıyallahü anhâ), yerinden bir ok gibi fırladı ve kapıyı açıp babasını içeri aldı. Sahabîler sarayının eşsiz sultanı selâm verip bir köşeye oturdu. Allah'ın Resûlü ona buyurdular ki:

— Yâ Ebâ Bekir! Bu iki lokma cennet yemeklerindendir. Senin yemeni de arzu ettiğim için ayırdık. Al, afiyetle ye!..

O güzel yaradılışlı efendi, o irfan sahibi Yüce Sıddîk lokmaları eline alıp birini Allah Resûlüne, birini de Âişe'ye verdi:

— Ey benim sevdiklerim, dedi; bu iki lokmayı da siz yiyiniz!..

Rahmet Peygamber sordular:

— Yâ Ebâ Bekir! Niçin böyle hareket ediyorsun?

Cihan Sıddîk'ı şevk ve saâdetle karşılık verdi:

— Ey tertemiz Peygamber, ey herkesin imdadına yetişen Mustafa! Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, sizin yemeniz benim yememden, bin kat daha benim için hayırlıdır!..

Kâinatın Efendisi hayâl üstü bir tebessümle ona baktılar ve dediler:

— Müjdeler olsun sana, yâ Ebâ Bekir! Cenâb-ı Hak bütün insanlara umumi, sana ise hususi olarak tecellî eder.

Düşün, Ebu Bekir kim, bizler kimiz?
Var mıdır âlemde öyle sevgimiz?...

Âişe'nin Bir Başka Lâtifesi ve Pişmanlığı

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ) kendisi anlatır:

— Allah'ın Resûlü (sallallâhü aleyhi ve sellem), bir sefere çıkmak murat ettiğinde kadınları arasında kur'a çekerdi. Yine böyle bir sefer esnasında kur'a, Âişe ile Hafsa'ya isabet etti. İki kadın Allah Sevgilisinin maiyetinde beraberce sefere çıktılar. Varlığın Sebebi olan Cenâb-ı Peygamber gece olunca, Âişe'nin mahfesine biner ve onunla konuşarak yol alırdı. Bir gün Hafsa, Âişe'ye dedi ki:

— Ey Âişe! Bu gece sen benim deveme binsen, ben de senin devene binsem de sen görmediğin manzaraları görsen, ben de görmediğim yerleri görsem olmaz mı?

Âişe (radıyallahü anhâ) biraz düşünüp cevap verdi:

— Peki, dedi; istediğin gibi olsun!..

Bunun üzerine Âişe, Hafsa'nın devesine, Hafsa da Âişe'nin devesine bindi.

İslâm ordusu vadiler boyu bir ırmak gibi akıp gidiyordu. Kâinatın biricik yaratılış Sebebi, Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi, Âişe'nin devesine geldi. Halbuki o devenin üzerinde Hafsa bulunuyordu. Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) Hafsa'ya selâm verdi. Sonra onun beraberinde yola devam etti. Nihayet bir durak yerinde indiler. Bu suretle Cenâb-ı Âişe, Allah'ın Resûlünü kaybetti de bundan dolayı müthiş bir kıskançlığa kapıldı. Durak yerinde indiklerinde Âişe ayağını ızhır otlarının arasına sokmaya başladı. Teessüründen ağlayıp inleyerek şöyle dedi:

— Ey Rabbim! Bana bir akrep, yahut bir yılan musallat et de beni soksun. Ben Allah'ın Resûlüne bir şey söylemeye muktedir olmayayım!..

Âişe, bu hususta kınanmaz. Onun Peygamberler Peygamberine karşı muhabbeti sonsuzdu. Bu muhabbettir ki, bundan ancak nasibi olanlar anlar. Bu aşkın kanatlarını sayacak olsak, buna sayılar kâfi gelmez.

En güzeli şâirin dediği:

«Kime arz eyleyim derdi nihânım yâ Resûlallah
Çü sensin bir tabîbi çâre-dânım yâ Resûlallah!»

❖ ❖ ❖

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), ince bir naz edâsiyle öyle lâtifeler yapardı ki, Kâinatın Efendisi gülmekten kendini alamazdı. Âişe'nin bu gibi hallerine nazar buyurur ve ona tebessümle karşılık verirdi.

Yine iffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) anlatır:

— Bir gün yemek pişirmiştim. Peygamber zevcelerinden Sevde oradaydı. Ben, Allah Resûlü ile Sevde'nin aralarında oturmuştum. Sevde'ye:

— Şu yemekten al da ye, dedim. Sevde almadı. Üsteledim:

— Yâ Sevde, al, yoksa yüzüne sürerim!

O yine oralı olmadı. Ben de tabağı kaptığım gibi Sevde'nin yüzüne döktüm. Bu hâle Allah'ın Resûlü güldüler ve:

— Yâ Sevde, dediler; sen de onun yüzüne sür!..

O da bir parça alıp benim yüzüme sürdü. Allah'ın Resûlü tatlı tatlı tebessüm buyurdular ve hazlarını belirttiler.

❖ ❖ ❖

Ulviyyet mâdeni Âişe ile Sevde'nin Resûller Serverine nikâhlanmaları aynı sene içinde vuku bulmuştur. Ne var ki, Hazret-i Âişe'nin düğünü üç sene sonra yapılmıştır.

Sıdk cevheri Âişe, babasının evinden çıkarak Nebiler Sultanının evine geldiğinde orada Sevde ile karşılaşmıştı. Âişe, zühre gibi parlak, çiçek gibi narin ve taze idi. İki kadın arasında hemen bir kaynaşma hasıl oldu, Hazret-i Sevde (radıyallahü anhâ), Âişe'ye karşı muhabbet kanadını açtı ve onu her hususta sevindirmeye çalıştı.

Hazret-i Âişe de eve ait işlerde Hazret-i Sevde'ye başvurur, onun öğütlerini cana minnet bilirdi. Sevde, Hazret-i Âişe'yi o kadar severdi ki, kendi hakkından vazgeçer, Resûller Serverinin devamlı olarak Âişe'nin yanında kalmasını isterdi.

❖ ❖ ❖

Sahabilerden Enes b. Mâlik Hazretlerinden:

— Bir gün mü'minlerin annesi Âişe'nin evinde bulunuyorduk. Kâinatın Efendisinin zevcelerinden Ümmü Seleme'nin evinden bir tabak pişmiş et geldi. Eti, Allah Sevgilisinin önüne koydular. Bizi de yemeğe dâvet ettiler. Kendileri mübârek ellerini tabağa uzattılar. Biz de uzattık ve yemeğe başladık.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), o anda ocakta yemek pişirmekteydi. Acele ile yemeği pişirdi. Ümmü Seleme'den yemek geldiğini görmüştü. Kendi yemeğini yetiştirip ortaya koydu. Ümmü Seleme'nin tabağını kaldırdı.

Allah'ın Resûlü bu hâle bakıp buyurdular:

— Allah'ın ismiyle yiyin, anneniz kıskandı!..

Ve Âişe'nin tabağını Ümmü Seleme'ye gönderdiler:

— Tabak yerine tabak, yemek yerine yemek!..

Görüldüğü gibi, bu hâdisede bile ince bir naz edası pırıldamaktadır. Ve Peygamberler Peygamberinin kadınlarına karşı gösterdiği derin anlayış tütmektedir.

Âişe (radıyallahü anhâ), gençlik çağının en güzel devrini Allah Resûlünün nezdinde geçiriyordu. Bütün benliğiyle onun hizmetinde ve emrindeydi.

O ki, onun iç gözlerine hikmet sürmesi çekilmişti. Ay gibi bir güzelliğin sahibiydi. Gönlü dâima uyanıktı. Güzelliğinin saltanatı ebedî idi. Gönüller çeken dilberler onu görselerdi, «Biz dikeniz, gülün aslı ise o!» demekten kendilerini alamazlardı. Seher çağı, sanki onun yüzünden bir ışıktı. Çöl lâlesi, onun kokusundan bir esintiydi. O bir başka güzeldi.

Gönlünde ilâhî aşkın çırası yanıyordu. Gönül denizinin incileri, âlemde eşi bulunmaz birer inciydi. Kâh mihrap kenarındaki mumlar gibi yanar, kâh dilinden mânâ cevherleri dökülürdü. Çok kereler şöyle inlediği olurdu:

— Züleyha'yı kınayıp da, Hazret-i Yûsuf'u görünce ellerini kesen kadınlar, eğer iki cihanın saâdet güneşi Cenâb-ı Muhammed'in mübârek cemâlini görselerdi ellerinin yerine kalblerini keserlerdi.

Ne kadar güzel bir söz.

Çok zaman da seccadesinin başında oturur, gözyaşı ırmağını çağlatıp dururdu.

Şu hâle bir bakınız: Hazret-i Ebu Bekir'in torunu, Muhammed'in oğlu Kasım. (Yâni Âişe'nin yeğeni) anlatıyor:

— Âdetim üzere yine bir gün, sabah namazını kıldıktan sonra Hazret-i Âişe'yi ziyarete gittim. O, seccadesi üzerine durmuş kuşluk namazını kılıyor ve namaz esnasında:

— «Artık Allah bize lütuf buyurdu ve bizleri o ateşin azabından korudu. » (41)

Âyetini okuyordu. Gözleri yaşlar döküyor ve durmadan aynı âyeti tekrar ediyordu.

---

41 Tur: 27.

Hıçkırıklar boğazında düğüm düğüm olmuştu. Ben beklemekten usandım, o bitirmedi. Nihayet onu o halde bırakıp çarşıya çıktım. Kendi kendime «İşimi bitireyim, sonra ziyaretine giderim» dedim. İşimi bitirip döndüğümde, onu yine aynı halde ve yine aynı âyeti okur vaziyette buldum. Yine ağlıyor, gözleri iplik iplik yaşlar döküyordu. Dayanamayıp:

— Ey mü'minlerin, annesi, dedim; nedir bu hâlin?

O, yaşlı gözlerini bana döndürüp:

— Â çocuk, dedi; hayret mi ediyorsun?

Ve tekrar kendi âlemine dalıp tek kelime konuşmadan ibâdetine devam etti. İşte altınla dolu bir gönül...

Pırıltı Dolu Billûr

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ), pırıltı dolu bir billûrdu. Zarafeti dirayetinin; dirayeti de zarafetinin içinde tütüyordu. Bu ulvî hassasiyetiyledir ki, Nebiler Nebisinin en mahrem yakınlığına erişti. Peygamberlik tavrının en ince tecellilerini gördü ve onları damla damla gönlüne akıttı.

Çarpıcı bir zekâya sahipti. İlmî mevzularda usanmak bilmez bir gayretle ömür boyu çırpınmış, nice gaybi inciler elde etmişti.

Kâinatın Efendisi onu karşısına alır, ona geçmiş ümmetlerin hallerinden bahseder, onu bir ebediyet hûrisi gibi pırıldatırdı.

Bir gün yine Âişe (radıyallahü anhâ)'yi karşısına almış, ona gönül dolusu mânevi inciler sunmuş, sonra da geçmişe ait bir pencere açarak onbir kadının kocaları hakkındaki konuşmalarını nakletmişti.

— «Onbir kadın oturmuşlar da kocalarının haberlerinden hiçbir şeyi gizlememeye ahdü peyman etmişler.

Birincisi:

— **Benim kocam sarp dağ başında arık deve etidir. (Dağ) düz değildir ki çıkılsın! (Deve) semiz değildir ki götürülsün,** demiş.

İkincisi:

— **Kocamın haberini ifşa edemem, çünkü korkarım. Onu** (bitirmeden) **bırakamam. Onu anarsam irisini, ufağını söylerim,** demiş.

Üçüncüsü:

— **Kocam uzun boyludur. Konuşursam boşanırım, susarsam muallakta bırakılırım,** demiş.

Dördüncüsü:

— **Kocam, Tihâme gecesi gibidir. Ne sıcaktır, ne soğuk. (Ondan) Ne korkulur, ne de bıkılır,** demiş.

Beşincisi:

— **Kocam** (içeri) **girerse pars; (**dışarı**) çıkarsa arslan kesilir. Emniyet ettiği şeyi sormaz,** demiş.

Altıncısı:

— **Kocam yerse dürer, içerse sömürür. Yatarsa sarınır. Kederi anlamak için elini sokmaz,** demiş.

Yedincisi:

— **Kocam tohumsuzdur. Yahut karanlıktır.** (Ahmaklığından) **İşleri üzerine yığılmıştır. Her dert onu bulur. Baş yarığı mı, yahut kol kırığı mı istersin. Yahut ikisini de sana bir araya toplayıversin,** demiş.

Sekizincisi:

— **Kocamın kokusu zaferan, teni de tavşandır,** demiş.

Dokuzuncusu:

— Kocam direği yüksek, kını uzun, külü çok, evi meclise yakın bir adamdır, demiş.

Onuncusu:

— Kocam Mâlik'dir. Amma ne Mâlik!.. Mâlik bundan çok daha hayırlıdır. Onun çok çöken, az dolaşan develeri vardır. Ud sesini işittiler mi helâk oldukların anlarlar, demiş.

Onbirincisi:

— Kocam Ebû Zer'dir. Amma ne Ebû Zer! Zinetten kulaklarımı şakırdattı. Bazularımı yağla doldurdu. Beni sevindirdi. Benim de gönlüm ferah oldu. Beni dağ başında bir koyun sürücüyü sahibinde buldu da at kişnemesine ve deve sesine sâhib harman döğen, tınas savuran bir aileye kattı. İşte onun yanında konuşuyor, burunlanmıyorum; uyuyor sabahlıyorum; içiyor ve kanıyorum. Ebû Zer'in annesi de ne Ebû Zer annesi! Ambarları büyük, evi geniş. Ebû Zer'in oğlu da ne Ebû Zer oğlu!.. Yatağı soyulmuş hurma lifi gibi. Kendisini bir kuzunun budu doyurur.

Ebû Zer'in kızı da ne Ebû Zer kızı!.. Anasına, babasına mûti. Çarşaf dolusu ortağını çatlatan takımından. Ebu Zer'in câriyesi de ne Ebû Zer câriyesi! Bizim lâflarımızı (ortalığa) **yaymaz. Zahiremizi döküp, saçmaz. Evimizi de kuş yuvasına çevirmez.**

Tulumlarımızda süt çalkalanırken Ebû Zer çıktı (gitti)**. Ve bir kadına rastladı ki, yanında pars gibi iki çocuğu var. Böğrünün altındaki iki nar tanesiyle oynuyorlar. Hemen beni boşayıp onu nikahladı. Ben de ondan sonra eşraftan bir adama kocaya vardım ki, yürüyüşlü bir ata biner. Eline Hattî mızrak alır. Evime birçok develer getirir. Bana her hayvandan bir çift verdi:**

— Ye Ümmü Zer! Akrabana da ver, dedi? Amma onun bana verdiği her şeyi toplasam Ebû Zer'in kaplarının en küçüğünü doldurmaz, demiş.

Kâinatın Efendisi, geçmiş kadınların bu hâlini anlattıktan sonra Âişe'ye hitaben buyurdular ki:

— Ben senin için Ümmü Zer'e nisbetle Ebû Zer gîbiyim!.. ([42])

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ), o zehir gibi zekâsiyle hemen şu karşılıkta bulundu:

— Anam, babam sana feda olsun, ey Allah'ın Resûlü; belki sen benim için Ebû Zer'den daha hayırlısın!..

Ulemânın beyanına göre Allah Resûlü yukarıdaki sözüyle Âişe'nin gönlünü almak istemiştir. Ve Cenâb-ı Âişe ile iyi geçindiğini, tatlı bir hayat sürdüğünü ve ondan memnun olduğunu belirtmiştir.

Hatta Ebû Zer'in fiilleri arasında karısını boşaması da vardır. Nebiyyi Muhterem (sallallâhü aleyhi ve sellem) bunu kasdetmediği için, Hazret-i Âişe'nin talâkı bahis mevzuu değildir. Kâinatın Efendisi Âişe'ye karşı:

— Şu kadar var ki, Ebû Zer, Ümmü Zer'i boşamıştır. Fakat ben seni boşamadım!.. buyurmuştur.

❖ ❖ ❖

Kâinatın Seyyidi buyururlar ki:

— Âişe'nin sâir kadınlara üstünlüğü tiridin sâir yemeklere üstünlüğü gibidir!..

Bu hadîs-i şerife rağmen Hazret-i Hatice (radıyallahü anhâ), Hazret-i Âişe'den daha üstün sayılmıştır. Şöyle ki: Bazı İslâm büyükleri Sıdk Cevheri Cenâb-ı Âişe'nin daha üstün olduğunu,

42 Müslim.

bazıları da Hazret-i Hatice'nin fazlını ve üstünlüğünü belirtmişlerdir.

Hatta bir gün iffet sadefi Âişe (radıyallahü anhâ):

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; Allah, sana Hatice'den âlâsını nasip etti!..

Hazret-i Âişe'nin, nefsini kastederek söylediği ve gayet ince bir kadınlık nüktesiyle Nebiler Sultanının tercihini yokladığı ve:

— Hatice vefat ettiyse yerine işte ben geldim! diye ima ettiği bu söze, rahmet Peygamber şu cevabı verdiler:

— Hayır Âişe!.. Allah bana Hatice'den âlâsını nasip etmedi. İnsanların beni yalancı çıkardığı devirde bana herkesten evvel îmân eden, insanların beni mahrum bıraktığı demlerde bana bütün malını veren odur!..

Bu iş Ebû Davud'a sorulmuş. O şu cevabı vermiştir:

— Allah'ın Resûlü, Âişe'ye Cebrail'in selâmını bildirmiştir. Ama Hatice'ye Cebrail, Allah'ın selâmını Peygamber lisaniyle haber vermiştir. Şu halde Hatice üstün.

Bu defa, bir başka soru beyinleri tırmaladı:

— Ya Hatice ile Fâtıma'dan hangisi üstün?

Ebû Dâvud şöyle dedi:

— Allah'ın Resûlü: **«Fâtıma benden bir parçadır!»** buyurdular. Görünen şudur ki, Allah Resûlünün parçası hepsinden üstündür.

Bu üç mübârek ve yüksek kadının herbiri kendi âleminde eşsiz ve misilsiz birer örnek.

Şimdi o yüksek insanlardan bir nûr, bir ışık sunalım:

Allah'ın Resûlü bir gün, mescid-i saâdette oturmaktaydı. Etrafında sahabîler sarayının sultanları Hazret-i Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali, Âişe ve Fâtıma da vardı. Ve daha niceleri, niceleri.

Kâinatın Efendisi buraların ve ötelerin en ince hikmetleri üzerine sohbet ediyordu. Gönüllere gayb incilerinin yağdığı bir anda Allah Resûlü ciddi şekilde ağlamaya başladı. Mübârek gözlerinden şebnem damlası gibi yaşlar akıyor, sakalını ıslatıyordu. Bu hâli gören hilm âlemi Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ):

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; anam babam size fedâ olsun, niçin ağlıyorsunuz?

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi buyurdular ki:

— Yâ Ebâ Bekir! Ben ağlamayayım da kim ağlasın? Ümmetimin önünde çok uzun ve tehlikeli bir yol vardır, hem de ümmetim günaha dalmıştır.

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazreti Ebu Bekir'in göz pınarı da akmaya başladı; gönlüne bir acâip ateş düştü, çırpınan bir alev gibi dalgalandı ve dedi:

— Ey Allah'ın Resûlü, ey kokusu güzel Peygamber; senin mübârek canın müsterih olsun, sen üzülme. Emin ol ki, kıyamet gününde ümmetinin günahları yüzünden işlerin sıkıştığı zaman ben ümmetinin bütün günahlarının yarısını yükleneceğim. Tâ ki, onların yükü hafiflesin, yolları açılsın.

Bu söz Hakkın nazlı Nebisinin hoşuna gitti, çiçekler gibi tebessüm buyurdular ve Hazret-i Ebu Bekir'in sırtını okşayıp, onu senâ ettiler.

Sonra gözlerini cennet ışığı Hazret-i Ömer'in gözlerine dikip:

— Yâ Ömer, dediler; söyle bakalım. Ebu Bekir'in sözlerini işittin. Sen ümmetimin günahkârları hakkında ne yapabilirsin?

Cenâb-ı Ömer'in yüzünde pırıltılar nokta nokta oynaştı:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; Allah beni sana fedâ kılsın. Ben Ebu Bekir'in yaptığını yapacak kudret ve takatte değilim. Ne var ki, yine de ümmetinin günahlarının üçte birini yüklenebilirim.

Kâinatın Efendisi, ona da memnuniyetini belirttiler ve hayâ mâdeni Hazret-i Osman'a sordular:

— Yâ Osman, ümmetim hakkında sen ne yapabilirsin?

Çifte nûr sahibi Cenâb-ı Osman gönül gönül çağladı:

— Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü! Ben Ömer'in yaptığını yapmağa muktedir değilim. Fakat ben de, ümmetinin günahlarından dörtte birini yüklenebilirim.

Varlığın Sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) memnuniyetini izhar ettiler. Sonra ilm ve hikmet kutbu Hazret-i Ali'ye hitap buyurdular:

— Ey Ali, ümmetim hakkında sen ne yapabilirsin?

Allah'ın yenilmez arslanı ve evliyalar sultanı Ali (radıyallahü anhâ) cevap verdi:

— Ey Allah'ın Elçisi, ey Peygamberlerin İmamı, mahkeme-i Kübrâ'nın şefâat tacı!.. Benim elimden ancak mürüvvet çıkar. Ben de kıyamet gününde Sırat tarafını tutacağım ve gelen isyankârları cehennem ateşine düşmekten alıkoymağa çalışacağım.

Allah Resûlünün mübârek yüzünde güneşler pırıldamaya başladı. Bu sözlerden öyle haz duydular ki, biraz evvelki elem ve kederleri dağıldı. Sonra orada hazır bulunan Hazret-i Âişe'ye:

— Yâ Âişe, dediler; Sen de söyle, ümmetimin isyankârları hakkında ne yapacaksın? Zira sen de onların annesi bulunuyorsun. Anneye de evlâdı için bir fedakârlık ister!..

İffet ve ismet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) yaralı bir ceylân gibi çırpındı:

— Ey Allah'ın Resûlü, ben Fâtıma'nın huzurunda ondan önce bir şey söyleyemem.

İnsanlık hûrisi Cenâb-ı Fâtıma derhal karşılık verdi:

— Sen anasın, ben evlâdım. Evlâd, anasının huzurunda ondan evvel konuşamaz.

Hazret-i Âişe'nin dudakları bir yay gibi gerildi:

— Yâ Fâtıma, dedi; ne diyorsun sen? Ben nasıl konuşabilirim ki, o kimsenin yanında, onun hakkında Allah'ın Resûlü şöyle buyurmuştur

— Fâtıma benden bir parçadır!..

Peygamberin nazlı kızı, derinlik ve incelik timsâli Fâtıma hemen mukâbele etti:

— Ben nasıl konuşurum o kimsenin yanında ki, onun hakkında Nebiler Nebisi şöyle demiştir:

— Âişe'nin sâir kadınlara üstünlüğü tiridin sâir yemeklere üstünlüğü gibidir!..

Ulviyyet mâdeni Cenâb-ı Âişe ak çiçekli bir gül dalı gibi titredi:

— Allah'a yemin ederim ki, dedi; ben senden evvel konuşmam, yâ Fâtıma!..

Gökler dolusu saâdetin sahibi Fâtıma-i Zehra (radıyallahü anhâ), konuşmak zorunda kalınca şöyle dedi:

— Ey benim babam! Ümmetin hesap vermek için hazırlandığı sırada, sen beni mizan başında göreceksin!

— Ey gözümün nûru kızım, orada ne yapacaksın?

— Eğer ümmetinin günahları ağır basar, tâatleri hafif gelirse, zehirlenerek şehid edilen ciğerparem Hasan'ın zehire bulanmış gömleğini de sevap kefesine koyacağım, **(ki o sırada Hazret-i Hasan ve Hüseyin daha çocuk idiler).** Yine kâfi gelmezse, üstümde, başımda ne varsa hepsini mizana koyacağım. Tâ ki, ümmetinin sevap ve tâati üstün gelsin. (43)

---

43 Peygamber kızı Fâtıma-i Zehra'nın yukarıdaki sözlerine "Nasıl olur böyle şey?" demeyiniz. Çünkü Allah'ın Resûlü, zaman zaman gelecekteki hâdiselere ışık tutmuşlar ve olacakları haber vermişlerdir. Hattâ torunlarının şehid edileceğini de bildirmişlerdir. Hazret-i Fâtıma bunu babasından duymuş olacak ki böyle konuşmuştur. Ayrıca sahabîler keramet sahibi insanlardı. Her şeyin en güzelini elbette Allah bilir ve dilediğine de bildirir.

Peygamberler Peygamberi bu cevaptan pek hoşlandılar ve Hazret-i Âişe'ye hitaben buyurdular:

— Ey mü'minlerin annesi, söyle artık, ümmetimin günahkârları hakkında sen ne yapacaksın?

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ):

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; o günde zannetmem ki, bu hâle göre bana ihtiyaç kalsın.

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi yine sordular:

— Şayet lüzum ve ihtiyaç hâsıl olursa nasıl yapacaksın, yâ Âişe?

— Söylemek istemiyorum, ey Allah'ın Resûlü!

— Yâ Âişe! Baban Ebâ Bekir'in hatırı için söyle!

— Söyleyemem!

— Ömer'in hatırı için söyle!

— Söyleyemem!

— Osman'ın hatırı için söyle.

— Hayır, ey Allah'ın Resûlü!

— Ali'nin hatırı için söyle!

— Söyleyemem

— O halde, Fâtıma-i Zehra için söyle!..

— Hayır, söyleyemem!

— Yâ Âişe! Peki kimin için söyleyeceksin?

O dem Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), bir pınar gibi çağladı:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; Allah için söyleyeceğim!..

Ve hemen bir buğu gibi süzülüp kendi hücresine girdi. Arkasından hayretle bakıp durdular.

İçeri girer girmez seccadesi üzerine oturdu, ellerini ulvîlik

âlemlerine açtı. Yüce Allah'a yalvarmaya başladı. Hem duâ ediyor, hem de gözleri yaş döküyordu. Öyle içten, öyle derinden niyaz ediyordu ki, adetâ kendisinden geçmişti. Gözyaşlarının seline gark olup gitmiş, dili de nice inciler saçmıştı. Diyordu ki:

— Ey sermayesizlere sermaye veren Allah, ey ezeli ve ebedî hükümdar! Zât-ı ulûhiyetin hürmetine, nûrun şerefine bana imdat et. Beni sen, bütün mü'minlerin anası kıldın. Kalbime hepsinin şefkatini koydun. Evet, beni mü'minlerin anası kıldın da, kalbimi bir acâip sevgi ile yaktın. Bir ana hiçbir zaman evlâdının yanmasına razı olamaz.

Ey gönlümü aşk ateşiyle yakan Allah, beni evlâdımdan ayrı bırakma, evlâdımı cehenneme atma!..

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) zârı zârı ağlıyordu. Onun iniltileri Arş'ı titretti. Duâsı yüce gökler ülkesine ulaştı. Mekândan münezzeh olan Yüce Allah, göklerin sultanı meleği Cibril'e emir buyurdu:

— Koş, Habîbime haber ver! Âişe'nin duâsını kabul ettik!..

Cebrail Aleyhisselâm bir anda yeryüzüne süzüldü. Şimşekten ve yıldırımdan daha çabuk geldi. Peygamberler Peygamberinin huzuruna çıktı ve dedi:

— Ey Allah'ın Resûlü, ey kokusu güzel Peygamber! Cenâb-ı Hak sana selâm ediyor ve buyuruyor ki: **«Âişe'ye söyle, ey Habîbim! Sen benim Resûlümün zevcesisin. Nasıl caiz olur ki, biz seni cehenneme atalım ve senin evlâdını yakalım? Biz kulumuza karşı ananın evlâdına olan şefkatinden çok daha şefkatliyiz! Keza, evlâdı anasından ayırmak olmaz. Yâ Âişe! Kalbin rahat, gönlün hoş olsun. »**

Ulviyyetin bu derecesi. İşte sıdk cevheri Cenâb-ı Âişe böyle bir saâdetin de sahibi.

Ey insan! Hazret-i Mustafa'nın yoluna gir de bin zevk elde et. Hakikat gözünü aç da nûru gör. İnsaf et de, nefsin heva ve hevesine uyma.

❖ ❖ ❖

Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), bir başka aşkın ateşiyle yanıyordu. Gönlü elmas renkli incilerle doluydu. Ömrünün en tatlı günlerini Allah Resûlüyle beraber geçiriyordu. Çok ibâdet ediyor, çok oruç tutuyordu. Nebiler Nebisi teheccüde kalktıklarında o da kalkıyor, mihrap kenarındaki mumlar gibi Hakkın huzurunda duruyordu. Allah'ın Sevgilisi, Ramazan'ın sonlarında itikâfa girdiğinde Âişe de itikâfa girerdi. Hatta Mescidin ortasında bir çadır kurulurdu. Bazan Kâinatın Efendisi, sabah namazından sonra bu çadıra girer, Âişe (radıyallahü anhâ), sevinç ve saâdetinden uçardı.

Âişe (radıyallahü anhâ), bir tatlı muhabbetle deniz deniz çağlardı. Her hususta Allah'ın Resûlüne tâbi olur, onun mübârek gönlünü hoş ederdi. Ondan nice gayb incileri elde etmiş, nice dinî hususları öğrenmişti. Hiç kimsenin vâkıf olamadığı şeylere o şâhid oluyordu. Onun bu yolla İslâm âlemine saçtığı ışık ve feyiz hiçbir zaman sönmek bilmemiştir.

Bir sefer esnasındaydı. Hazret-i Âişe yine Allah Resûlü ile beraberdi. Boynunda yine ablası Esmâ Hatun'un gerdanlığı vardı. Ne var ki gerdanlık yine yolda düşüverdi. Hazret-i Âişe'nin kalbine sanki mızraklar saplanmıştı. Derhal vaziyeti Allah'ın Resûlüne bildirdi. Varlığın sebebi olan Peygamber, gerdanlığın bulunması için birini vazifelendirdi. Sabah vakti girmişti. İslâm ordusunun bulunduğu noktada su yoktu. Namaz vakti girince herkes su aramaya başladı. Ve yüzlerde keder çizgileri benek benek gezindi. Herkeste bir üzüntü, bir telâş vardı. Sahabîlerden bazıları hilm âlemi Yüce Sıddîk'a:

— Yâ Ebâ Bekir, dediler; Âişe'nin gerdanlığı yüzünden namazımızı kaçıracağız!..

Sahabîler sarayının eşsiz sultanı öfkelendi. Hemen Âişe'nin yanına gitti ve haykırdı:

— Âişe, Âişe! Bu senin yaptığın nedir? Bütün halkı namazdan alıkoyuyorsun!..

Ulviyyet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ), tek kelime söyleyemedi. Başını eğip derin düşüncelere daldı. Bu esnada hâdiseden Allah'ın Resûlü de haberdar oldu. Ve sahabîlerine teyemmüme aid hükümleri tebliğ etti. Çünkü Yüce Allah kullarına zorluk dilemiyor, kolaylık diliyordu. Ve kullarını rahmeti ile saâdete erdiriyordu. Bu sefer esnasında Allah'ın Resûlü teyemmüme aid âyet-i kerimeyi bildirdi. Âyet şöyle idi:

— «Eğer hasta olur, yâ bir sefer üzerinde bulunursanız, yahud sizden biriniz ayakyolundan gelirse, yahud da kadınlara dokunub da bir su da bulamazsanız o vakit temiz bir toprağa teyemmüm edin; yüzlerinize ve ellerinize sürün. Şüphesiz Allah çok afvedîci, çok bağışlayıcıdır. » (44)

Allah Resûlünün muazzez sahabîleri, bu ilâhî rahmetten öyle sevinç duydular ki, hepsi de tek tek Hazret-i Âişe'ye duâ etmeye başladılar. Sahabîlerden Üseyd bin Hudayr (radıyallahü anhâ), hemen Sıdk cevheri Âişe'nin huzuruna koştu, çırpınan bir gönülle şöyle haykırdı:

— Ey Ebu Bekir'in kızı! Senin Müslümanlığa bu ilk hizmetin değildir!..

Hazreti Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), müstesna kızının gönlünü almak için geldi:

---

44 Nisa: 43.

— Gözümün nûru kızım, dedi; ben senin bu kadar mübârek olduğunu bilmiyordum. Müslümanların büyük bir kolaylığa nail olmalarına sebep oldun!..

❖ ❖ ❖

Evet, birçok dinî hükümler Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), vasıtasiyle müslümanlara miras kalmıştır.

Yine kadınlara aid hususlardan biri de Hazret-i Âişe'nin başından geçmiş ve böylece bir fıkhî mesele halledilmiştir. Şöyle ki: Hac esnasında âdet gören bir kadının nasıl hareket etmesi gerektiği Nebiler Nebisi tarafından Hazret-i Âişe'ye öğretilmiş, ondan da bütün müslümanlara şaşmaz bir ölçü olarak kalmıştır.

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) anlatır:

— Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) ile yola çıktık. Aklımızda haccdan başka bir şey yoktu. Şerîf denilen yere gelince ben âdet gördüm. Az sonra Kâinatın Efendisi yanıma girdi. Ben, oturmuş ağlıyordum. Bana bakıp:

— Ey Âişe, dedi; niye ağlıyorsun?

Ben gözyaşlarımı akıtarak:

— Âh, dedim; Vallahi bu sene yola çıkmamış olmayı dilerdim!

— Sana ne oldu?

— Bir felâkete uğradım.

— Galiba âdet gördün.

— Evet, ey Allah'ın Resûlü!

— Bu, Allah'ın Ademkızlarına takdir buyurduğu bir şeydir. Sen, hacıların yaptığını yap! Yalnız temizleninceye kadar beyti (Kâbe'yi) tavâf etme!..

— Olur, ey Allah'ın Resûlü!..

❖ ❖ ❖

Allah'ın Resûlü sahabîleriyle beraber Mekke'ye vardılar. Sonra sahabîlerine emir buyurdular:

— Bu haccınızı umre yapın!..

Bunun üzerine sahabîler ihramdan çıktılar. Yalnız beraberinde hedy kurbanı olanlar çıkmadılar. Nebiler Nebisi ile Ebû Bekir, Ömer ve zenginlerin yanında hedy kurbanı vardı. (İhramdan çıkanlar) sonra Mina'ya gittiklerinde hacca niyet ettiler. Bayram günü gelince ben temizlendim. Kâinatın Efendisine hâlimi arz ettim. Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) emir buyurdular. Ben de tavâf yaptım. Bize sığır eti getirdiler. Merak edip sordum:

— Bu da ne ki?

Cevap verdiler:

— Allah'ın Resûlü, kadınları nâmına sığır kurban etti; bu işte odur!..

Hasbe gecesi olunca varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygambere:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; âlem hacc ve umreyle dönüyor; ben yalnız, bir hacla dönüyorum.

Kâinatın Efendisi lütuf ve keremleriyle beni mahrum etmediler. Kardeşim Abdurrahman bin Ebî Bekir'e:

— Yâ Abdurrahman, dediler; kız kardeşini devenin terkisine al da ona umre yaptır!..

Abdurrahman beni devesinin terkisine aldı. Çok iyi hatırlarım! Genç yaşta bir kadındım. Uyuklardım da yüzüm semerin ağacına çarpardı, Ten'îm'e vardığımızda, orada âlemin yaptığı umreye mukabil ben de umreye niyetlendim.

Evet, sıdk cevheri Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) hicretin onuncu senesinde Allah'ın Resûlü ile hac niyetiyle Kâbe'ye git-

ti. Ne var ki, orada kadınlara has mazeretinden dolayı ağladı. Kâinatın Efendisi onu teselli etti ve böyle bir hale maruz kalan kadınların nasıl hareket edeceklerini Âişe (radıyallahü anhâ) vasıtasiyle bütün ümmetine duyurdu.

Tatlı Yıllar

İffet ve ismet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) hayatının en tatlı günlerini Kâinatın Efendisi ile beraber geçiriyordu. Ondan bir nefes olsun uzak kalmak istemiyordu. Hatta geceleri uyanıp Allah'ın Resûlünü yanında bulamayınca gönlüne acılar damla damla iniyordu. Acı ve ızdırap içinde kıvranıyor, dili inciler saçıyordu!

— Ey kokusu güzel Peygamber, diyordu; sabretmek aslında güzel bir şeydir. Fakat senin ayrılığına sabretmek güzel olmak şöyle dursun, ayıptır üstelik. Nasıl ki balık susuz olamazsa, ben de sensiz olamıyorum!..

Balıkların suyu sevdiği gibi,

Ben de seni seviyorum, ey Nebi!..

Yine gecelerden birinde Âişe (radıyallahü anhâ) uyanmıştı. Ne var ki, Hakkın nazlı Nebisi yine yanında yoktu. Odanın içi de karanlıktı. Allah'ın Resûlü nereye gitmiş olabilirdi ki?

Kalktı, odanın içinde dönmeye başladı. Orayı burayı arıyordu ki, bir köşede Kâinatın Efendisini secde hâlinde buldu. Rahmet Peygamber secdeye kapanmış duâ ediyordu.

Sıdk cevheri Âişe'nin bu hâli birkaç kere tekerrür etmişti. Her defasında Nebiler Sultanım tesbîh ve tehlîl ederken bulmuştu. Allah'ın Resûlü gece biraz ilerleyince kalkıyor, Rabbinin huzuruna duruyor, namaz kılıyor, duâ ediyordu.

Yine bir geceydi. Varlığın Sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) Âişe (radıyallahü anhâ), gecenin ilerlemiş saatinde uykudan uyandı. Gözlerini karanlığın kalbine saplayıp etrafa dikkatlice baktı. Yine Allah'ın Resûlü yoktu. Şuraya buraya baktı, hiçbir iz bulamadı.

Tek ihtimâl kabristan.

Hemen evden çıkıp kabristanın yolunu tuttu. Gerçekten de Kâinatın Efendisi oradaydı. Bir taş üzerine oturmuş duâ ve istiğfar ediyordu.

Âişe (radıyallahü anhâ), bir an bile Kâinatın Fahrinden uzak kalmaya tahammül edemezdi. Ve Allah'ın Resûlü sefere çıkarken de çok kerre Hazret-i Âişe'yi beraberinde götürmüştü. Uhud cenginde Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), yaralılara su vermiş ve yaralarını tedavi etmişti.

Nebiler Nebisi, hicretin beşinci yılında Mustalikoğulları üzerine yürümüşlerdi. İslâm yayılışının arsasını temizlemek için peşpeşe girişilen seferlerden biri. Bu seferde ismet timsâli Hazret-i Âişe de beraberlerinde.

Peygamber emrindeki İslâm ordusu vadiler boyu ırmak ırmak akıp gitti ve kâfirlerin mevzi aldığı noktaya vardı. Kâfirlerin kan yuvası gözleri dört açılmış gelen orduya bakıyor. Nihayet karşılıklı ok atışları. Cenk bütün şiddetiyle başladı. Havada okların çekirge bulutu. Peygamber ordusunun kitle hücumu düşman saflarını yardı ve kâfirler bozguna uğradı.

Düşman saflarında görülmemiş bir gulgule. Niceleri kılıca hedef oldu, niceleri bir okla yere düştü. Sağ kalanlardan da tek kişi kurtulmaksızın hepsi esir edildi.

Bu harbin akılları dondurucu tecellisinden biri İfk hâdisesinin aynı harp vesilesiyle meydana gelmesi.

Şöyle oldu:

İfk Hâdisesi

Mekke'de müşrikler vardı. Müslümanlar müşriklerin ezâ ve cefasından Medine'ye hicret etmişlerdi. Ne var ki, Medine'de uğradıkları felâketler, Mekke'de uğradıkları eza ve cefadan az değildi.

Medine, münâfıkların zehirli nefesleri ile insanı çarpıyordu. Münâfıklar burada bir zümre peyda etmişlerdi ki, bunların işi gücü, müslümanlar aleyhinde tertiblerde bulunmaktı. Münâfıkların düşmanlığı, düşmanlığın en fecisi idi. Çünkü görünen düşmana karşı tedbir almak kolaydır. Fakat bu gizli düşmanın neler yapacağı bilinmez.

Mekke'den kopup Medine'ye gelen sahabîler hakiki dostlar kazandıkları gibi zehirli münâfıkların gaddar düşmanlığı ile de karşılaştılar. Kara ve zehirli münâfıkların taarruz hedefi, müslümanların şeref ve haysiyeti idi. Bu çerçöpten insanlar kan yuvası gözlerini açmışlar fırsat gözlüyorlardı. Müslümanları birbirine düşürmek, Medine'yi bir kan havuzu hâline getirmek istiyorlardı.

Münâfık ağızların âdi ve çirkin uydurmalarından biri de, Cenâb-ı Âişe'ye iftirâdır. Bu iftirâ tarihe **«İfk hâdisesi»** adiyle geçmiştir.

Nûr yuvası Medine'de münâfıkların en büyük düşman bildikleri iki büyük şahsiyet vardı. Bunlar sahabîler sarayının eşsiz sultanları Hazret-i Ebu Bekir ve Hazret-i Ömer'di, işte zehirli münâfıklar, iffet timsâli Âişe ile Hazret-i Hafsa'yı lekelemeğe muvaffak olurlarsa Peygamberler Peygamberini bu iki güzîde arkadaşından ayırabileceklerini hesap ediyorlardı. Bu iki büyük insana karşı birtakım ta'rizlerde bulunmuşlardı.

Necd yakınında Mustalikoğulları'nın Mureysi adında ikâmet ettikleri bir yer vardı. Hicretin beşinci senesi şaban ayında müslümanlar ile bunlar arasında bir hâdise vuku bulmuş-

tu. Münâfıklar, hiçbir sefere böyle iştirak etmezken, bu gazaya heveslenmişler ve müslümanlarla birlikte hareket etmişlerdi. Sebep: Savaşın şiddetli ve tehlikeli olmayacağını bilmeleri idi.

İbn-i Sa'd'in beyanına göre:

— Kâinatın Efendisiyle birlikte birçok münâfık hareket etmişti. Münâfıklar, hiçbir gazaya bu kadar geniş ölçüde katılmamışlardı.

Katran yuvası kalbleri fokur fokur düşmanlık kaynıyordu. Bu sefer esnasında da bir nebze olsun düşmanlıklarından geri durmadılar. Fitne ve fesat ateşini körükleyerek müslümanları birbirine düşürmek istediler. Hatta münâfıkların başı olan kirli adam durmadan zehir kusuyor ve yılan dilini bir kılıç gibi kullanıyordu:

— Medine'ye dönünce ev sahipleri sığıntıları kapı dışarı edecekler!

Böyle demekle muhacirlerle ensarın arasını açmak istiyordu.

Allah'ın Sevgilisi, ensarı toplayarak onlara hâdiseyi anlattı. Ensar, bu suça müdahaleleri olmamakla beraber acı ve keder duydular. Münâfık adam da, bütün insanların nefretini kazandı. Onun kendi kızı bile kendisinden nefret etti, bir ok gibi ileri fırlayıp atının yularını tuttu ve avaz avaz bağırdı:

— Ey aşağılık adam! Kendinin aşağılık olduğunu, Allah'ın Resûlünün ise yüce ve aziz olduğunu itiraf etmedikçe seni bırakmıyacağım!..

Münâfık adamın kara yüzü büsbütün karardı ve donup kaldı.

❖ ❖ ❖

Şimdi gelelim işin asıl can damarına:

Bu sefere iffet timsâli Hazret-i Âişe de katılmıştı. Hazret-i Sıddîka, sefere çıkmadan ablası Esmâ hatundan bir gerdanlık almış ve boynuna takmıştı.

Cihan denilen bu saray, ay meş'alesinin altında pırıl pırıl yanıyordu. Yıldızlar dolu bir geceydi. İslâm ordusu sefer dönüşü konak yerinde ve istirahat hâlinde.

Seher çağı hareket hazırlığı başladı. Her tarafta görülmemiş bir kaynaşma. Teker teker develer ayağa kaldırılıyor, kılıç şakırtıları, mızrak sesleri birbirine karışıyordu.

Ulviyyet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ), abdest tazelemek için biraz uzaklaşmıştı. Döndüğü zaman gördü ki boynundaki gerdanlıktan eser yok. Bu gerdanlık emanet olduğundan onu arayıp bulmalıydı. O esnada develer teker teker kalkıyor ve Peygamber ordusu yürüyüş koluna giriyordu. Aceleyle hareket etti ve gerdanlığın düşürdüğü yere doğru koştu. Gecenin karanlığında el yordamiyle biraz arandı. Nihayet aradığını buldu. Birden gönlü sevinç ve saâdetle doldu.

Gerdanlığı tekrar boynuna takıp izi üzerinde geri döndü. Ne var ki, manzara öldürücü ve eriticiydi.

Ordu karargâhında tek canlı yoktu. Kafile yola çıkmış, uzaklaşmış, meydan ıpıssız kalmıştı.

Şöyle bir etrafı dinledi. Sesler de kesilmişti. Gönlü ürpere ürpere olduğu yere çöktü.

Şimdi o ânı bizzat kendisi anlatsın:

— Gerdanlığımı, ordu ayrılıp gittikten sonra buldum. Hemen ordugâha geldimse de orada onlardan hiç kimseler yoktu. Topyekûn çekip gitmişlerdi. Ben de oradan, evvelce bulunduğum yere geldim. Çarşafıma bürünüp yanımın üzerine uzandım.

Tahtırevanda beni bulamayınca, aramak üzere yanıma geleceklerini düşünüyordum.

Bu düşünceler içinde çırpınırken gözlerimi uyku bürüdü, uyumuş kalmışım!

❖ ❖ ❖

Sıdk cevheri Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), gecenin karanlığında ve çölün ortasında tek başına olduğu yerde kalakaldı. Peygamberler Peygamberi onu tahtırevanın içinde zannederek arayıp sormamış ve yoluna devam etmişti. Âişe (radıyallahü anhâ), ise gönlünde açan ümit çiçekleriyle bekleyip duruyordu. Nasıl olsa işi anlayacaklar ve gelip kendisini bulacaklardı. Bu ümitler içinde, örtüsüne sımsıkı bürülü, olduğu yerde beklemeye koyuldu.

Bekleyiş, bekleyiş. Sabaha karşı ufukta bir kıpırdanış peyda oldu. Bu, ordunun geri hizmetlerine memur Safvân b. Muattal'dı. Gerileri taraya taraya geliyordu.

Safvân (radıyallahü anhâ), şafak vakti o noktaya vardı. Uzaktan bir karaltı gözlerine çarptı. Bir insan örtülere bürünmüş ve olduğu yere çökmüş duruyordu.

Devesini hemen o noktaya sürdü ve varıp başucunda dikildi. Gözleri yuvalarından fırlayacak gibi açıldı. Çünkü burada örtülere bürülü olan Peygamber zevcesi Hazret-i Âişe idi. Ve Âişe'yi görür görmez tanıdı ve dudakları bir yay gibi gerildi. Sonra dilinden şu âyet nağme nağme döküldü:

— **«Biz** (dünyada) **Allah'ın** (teslim olmuş kulları)**yız ve biz** (âhirette de) **ona dönücüleriz!» (**[45])

Ve daha tek kelime konuşmadan Cenâb-ı Âişe'yi devesine bindirdi ve deveyi hızlı hızlı yürüterek Medine önlerinde İslâm ordusuna yetişti. İffet timsâli Âişe de Safvân'ın devesinden indi ve kendi tahtırevanına geçti.

Bu pek basit ve yolculuk esnasında her zaman başa gelebilen bir hâdise olmasına rağmen münâfıklara eşi menendi bulunmaz bir fitne kapısı teşkil etti. Bu kapıdan içeri girecekler, güneşe eş parlaklıktaki müslümanlara çamur atacaklardı.

---

45 Bakara: 156.

İşte fırsat şimdi elvermişti. Zehirli nefeslerini üfürecekler ve nûr şehri Medine'nin havasını kirleteceklerdi.

«İfk» diye isimlendirilen hâdise bundan ibaret.

Zift Akan Ağızlar

Alınları Yüce Allah tarafından damgalı ve gönülleri gizli, şirkin yatağı zehirli münâfıklık.

Ağızlarından hikmet yerine zift akan şirk kadrosu.

Safvân (radıyallahü anhâ), iffet ve ismet sadefi Âişe'yi deve üzerinde ordunun ardınca getirirken münâfıkların başı Abdullah bin Übeyy'e rastladı. Kara vicdanlı münâfık yılan dilini çıkarıp sordu:

— Ey Safvân, kimdir bu?

Hazret-i Safvân (radıyallahü anhâ) safiyane cevap verdi:

— Âişe'dir!

— Nereden getiriyorsun onu?

— Kafileden uzak kalmış.

— Evet!..

Münâfık adamın gözlerinde vahşî bir ışık yanıp söndü. Kan yuvası gözlerini Safvân'a dikip haykırdı:

— Vallahi, ne Âişe o adamdan dolayı kurtulur, ne de o adam Âişe'den dolayı kurtulur!..

Safvân (radıyallahü anhâ), hayret ve dehşetle baktı:

— Ne demek istiyorsun, â adam?

İşte o an, zehirli münâfık, fezada topyekûn ışık mefhumunu söndürecek ve arşı titretecek olan iftirâsını savurdu:

— Demek, Peygamberinizin ailesi, bir adamla gecelemiş, sabaha kadar kalmış, sonra da adam, devesinin yularından tutup onunla yanınıza gelmiş!.. Vay, vay!..

Hazret-i Safvân, adamın boğazını sıkmak ve canını cehenneme yollamak için çırpındı. Ne var ki, bir hareket yapmaya fırsat kalmadan münâfık adam hızla oradan uzaklaştı.

Düşününüz ki: Bu iftirâ Peygamberler Peygamberinin en sevdiği zevcesi, iffet ve ismet timsah ve faziletin tâ merkezi Cenâb-ı Âişe'yedir.

Yine dirayet ve zarafet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) anlatır:

— İşte, iftirâcılar aleyhimde söyleyeceklerini söylemişler, ordugâh çalkanmış. Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, benim, bunların hiçbirinden haberim yoktu.

Aleyhimde iftirâ ederek helâk olanlar olmuş; iftirânın en büyüğüne ve çoğuna girişen Abdullah b. Übeyy isimli lânetli imiş.

❖ ❖ ❖

Bu lânetli ve zehirli münafığın gayesi, Cenâb-ı Âişe'nin babası, Nebiler Sultanının en sâdık dostu ve sahabîler sarayının eşsiz sultanı Hazret-i Ebu Bekir'den başlayarak bütün topyekûn sahabîlere intişar edecek dehşet hissi ve bu hissin doğuracağı ihtilâflar yolundan İslâm birliğini parçalamak, Peygamber etrafında pervâneleşen sahabiler halkasını dağıtmak ve müslümanı müslümana kırdırmaktı.

Hâle bakınız ki, o gün bugün, münâfığın sistemi hiçbir vechile değişmemiştir. Onun tek gayesi ve en büyük hedefi İslâm birliğini parçalamak ve bu parçalar üzerinde saltanatını sürdürmektir.

Tıpkı hâlis yünden mamûl kumaşları kesen güveler gibi, münâfık da İslâm kumaşına zehirli dişlerini geçirip onu pare pare etmek için çırpınmaktadır. Bu zehirli güvenin beynine îman ve ihlâs pompası ile Kur'ân eczahanesinin ilâcı satılmadık-

ça bundan kurtuluş yoktur. Asırlar boyu bu güve İslâm kumaşını orasından burasından dişlemiş ve bu kumaş üzerinde derin yaralar açmıştır.

Dehşet Anı

Peygamber sahabîleri; yâni kir ve pisliğe pamuk bulutlarından daha uzak mübârek insanlar, bu büyük iftirâyı duyunca çarpılıp kaldılar. Yüreklere kurşun saplanmış gibi kendilerinden geçtiler. Bunun meydana getirdiği acı, canlı canlı derisi yüzülmüş bir ceylânın ızdırabından farksızdı. Izdırap tüten bir gönülle diller düğüm düğüm oldu. Peygamber mihmandarı Ebâ Eyyüb el-Ensârî (radıyallahü anhâ), zevcesine sokulup sordu,

— Senin hakkında böyle bir şey söylense ne dersin?

Ümmi Eyyub kendini tutamadı, avaz avaz bağırdı:

— Hâşâ! Asîl, kerîm, şerif ve faziletli insanlar için böyle bir şey düşünülemez!..

İftirayı ilk duyan yıldırım düşmüş gibi çarpılıyor ve haykırıyordu:

— Yâ Rabbi, bu ne büyük iftirâ, bu ne müthiş bühtan!..

İşin çarpıcı ve öldürücü yanına bakınız ki, Ulviyyet mâdeni Âişe'den başka herkes bu çirkin iftirâyı duydu. Âişe (radıyallahü anhâ) her şeyden habersiz.

En büyük sıddîkiyet ve teslimiyet örneği Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in ızdırabı hiçbir ızdıraba benzemiyor. Yüce Sıddîk, adetâ ateş üstünde kaynayan su gibi eriyip buharlaşıyor ve damla damla eriyor. Bu acı ve ızdırapla kıbleye doğru ellerini açıp duâ ediyor:

— Ey Rabbim, ey Rabbim! Bu işin hakikatini göster; bize bir nûr, bir ışık lütfet!..

Müslümanlar topyekûn hayret vadilerinde. Medine bir garip uğultu içinde. Ve sessiz bekleyiş.

Yine mü'minlerin pâk ve temiz annesi anlatır:

— Medine'ye geldik. Çok geçmeden ağır bir hastalığa tutuldum. Bir ay bu hastalığın pençesinde inledim. Meğer, bu sırada halk, iftirâcıların uydurdukları yalanlarla dehşete düşmüş.

Ben ise, bunlardan hiçbir şey sezememiş, anlayamamıştım.

Aleyhimdeki bu müthiş iftirâlar, Allah'ın Resûlüne ve babamla anneme kadar da yetiştirilmiş. Ne var ki, onlar bana bunlardan ne az, ne de çok hiç söz etmediler.

Yalnız, evvelce hastalandığım zaman, Nebiler Sultanından görmüş olduğum lütuf ve iltifatları bu hastalığım esnasında göremeyişim ve kendisinin yanına geldikçe, selâm verip adımı anmadan:

— Hastamız nasıldır?

Diye sorarak dönüp gidişi, beni şüphelendiriyor ve üzüyordu. Fakat, ortada dönen, dolaşan, insanları dehşete düşüren şeylerden habersizdim.

Aradan yirmi bu kadar gece geçtikten sonra idi ki, hastalığımı atlatmış, nekahat devresine girmiştim.

Ben yine bir gece, Mıstah'ın annesiyle dışarı çıktım. Mıstah'ın annesi, yolda yürürken çarşafına takılarak düştü ve haykırdı:

— Mıstah yüzünün üzerine düşsün, kahrolsun!..

Hemen müdahale ettim:

— Sen ne diye oğluna bedduâ ediyorsun?

Cevap vermedi. Bir müddet sonra yine dolaşıp düştü, yine ayın sözleri söyledi. Ben yine sordum, yine sükût etti. Bu hâl üç defa peşpeşe oldu. Yine sebebini öğrenmek için bir alev gibi çırpındım:

— Sen ne fena söz ediyorsun. Bedir savaşında bulunmuş olan bir zata mı sövüyorsun? Böyle yapma!..

Kadın önümde bir duvar gibi durup bana dik dik baktı ve dedi:

— Vallahi, ey Âişe, ben ona ancak, senin aleyhindeki suçundan dolayı beddûâ ediyorum. (46) Bak hele şu saf tazeye! Sen, onun söylediklerini işitmedin mi?

— Neler söylemiş ki?

— Demek, â Âişe, aleyhindeki iftirâdan haberin yok?

— Yok ya!

— Nasıl olur? Kaç gündür Medine çalkalanıyor ve sen bir şey duymuyorsun?..

— İnan ki hiçbir şey duymadım!..

— Duy öyle ise, â saf taze!.. Senin için şöyle söyle söylüyorlar.

O anda sanki gökler bütün öfkesiyle başıma yıldırımlar yağdırdı. Teessürümden o kadar ağladım ki, ağlamaktan ciğerlerim kopacak, parçalanacak sandım. (47)

Mıstah'ın annesi beni teselli etmeye koyuldu:

— Dur, dur, â Âişe! Ağlamakla bir şey elde edemezsin ki..

— Bu hâle düşen bir insan ağlamaz da ne yapar?

— Evet, haklısın. Ne var ki, haklı olduğunu ispat edemiyorsun.

— Bunun bir yolu yok mu?

— Bütün düğümleri vahiy çözecektir.

— Ama ne zaman? Ben bu acıya nasıl tahammül edebileyim ve Allah Resûlünün mübârek yüzüne nasıl bakayım?

---

46 Ahmed b. Hanbel, Buharî.

47 İbn-i İshak. İbn-i Hişam.

— Sabret ve Allah'tan kurtuluş dile.

❖ ❖ ❖

Sıdk cevheri Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ) acılar ve ızdıraplar içinde yine hücresine dönüp yatağına uzandı.

Şimdi hâdiselerin akışını yine onun ağzından dinleyelim:

— Annem Ümmi Rumân ve Zeyneb bint-i Dühman, yanımda bulunuyor, hastalığıma bakıyordu. Onların bulunmadığı bir sırada, Allah'ın Resûlü selâm verip yanıma girdi. Yine ismimi anmadan:

— Hastamız nasıldır? diye sordu. Tek kelime konuşmadan öylece kaldı.

Artık kendimi tutamadım, zârı zârı ağlayarak:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; ben şimdiye kadar hiç görmediğim eza ve cefayı görüyorum! Bana müsaade etsen, annemin yanına gitsem de hastalığım orada bakılsa olmaz mı?

— Gitmende sakınca yok, buyurdular.

— O halde annemin yanına gideyim, ey Allah'ın Resûlü!

— Sen bilirsin!..

Ben, babamın yanına gidip aleyhimdeki haberin iç yüzünü öğrenmek ve anlamak istiyordum.

Allah'ın Resûlü yanıma bir hizmetçi katıp beni babamın evine gönderdi:

— Haydi git, istirahatini orada yap!.. Bundan böyle hastalığına orada bakılsın!..

Babamın evine geldiğimde annem Ümm-i Rümân'ı aşağıda, babamı evin damında Kur'ân-ı Kerîm okuyor buldum.

Gözlerim yaş döktüğü halde inledim:

— Vay bana!..

Annem:

— İki gözümün nûru kızım, dedi; niçin geldin?

— Ey anne, Allah seni yarlığasın! Halk, benim aleyhimde neler söyleyip duruyorlarmış da, siz bana onlardan hiçbir şey sızdırmadınız! Böyle de iş görülmüş değil.

— Kızcağızım! Sen kendini hiç üzme. Sıhhatini düşün. Vallâhî bir kadın, senin gibi güzel ve kocasının yanında sevgili ve onun birçok ortakları bulunsun da onu kıskanmasınlar ve onun aleyhinde birtakım lâflar çıkarmasınlar, pek nâdirdir.

— Sübhanallah! Demek, halk benim aleyhimde böyle birtakım kötü ve çirkin şeyler konuşsun da siz beni bundan haberdar etmeyin.

— Bu, münâfıkların insanlar arasına saçtığı bir zehirdir, â kızım!..

— Öyle de olsa ne değişir?

— Evet, büyük bir iftirâya uğramış bulunuyorsun.

— Babamın bundan haberi var mı?

— Elbet...

— Ya onun?

— Kimin?

— Allah Resûlünün de haberi var mı?

— Evet!..

— Vay talihsiz başım!

Ve iffet timsâli Âişe'nin göz pınarları birden yaşlar dökmeye başladı. O kadar içten, o kadar derinden ağlıyordu ki, hıçkırıklar boğazında düğüm düğüm oldu. Hıçkırık ve iniltiler etrafa dalga dalga yayıldı.

Rikkat ve merhamet mâdeni Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), damda Kur'ân-ı Kerîm okuyordu. Hazret-i Âişe'nin iniltilerini duyunca aşağı indi ve dedi:

— Ey Ümmi Rumân, nedir bunun hâli?

Sıdk cevheri Âişe'nin annesi Ümmi Rumân (radıyallahü anhâ) cevap verdi:

— Aleyhindeki söylentileri duymuş, yâ Ebâ Bekir!..

O dem, Peygamberlerden sonra insanoğlunun en büyüğü ve sahabîler sarayının eşsiz sultanı Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in mübârek gözleri yaşlarla doldu. İnci tanesi yaşlar yanaklarında süzülürken dudakları da hafif kıpırdadı ve kızına hitap etti:

— Ey benim kızım! Evine dönmen için sana and veriyorum! ([48])

Ne var ki, Âişe'nin bir yere gidecek takati yoktu. O gece sabaha kadar ağladı. Seccadesi üzerine kapanıp gönlünden hicran ırmakları çağlattı. Izdırap dolu saatler geçmek bilmiyordu. Yıldız dolu semanın altında ve ay meş'âlesinin aydınlattığı cihan sarayında bir sultan kadın derdini gecenin sessizliğine döküyordu:

Hiç dinmiyecek mi hicranım benim?
Nasıl da yanmada bu canım benim!..

Ey yıldızlar dolu mavi geceler,
Izdırapla dolu her ânım benim!..

Derdim baştan aşkın, öyle zaman ki,
Ancak Hak'tan olur dermânım benim!..

Ve ızdırap içinde geçen geceler, birbiri ardınca gelen günler, sabah doğup akşam batan güneşler ve akıp giden zaman ırma-

48 Ahmed b. Hanbel - Müsned.

ğı. Bu ırmak içinde can yeleğinden mahrum, dalgaların insafsız darbelerine maruz bir insan. Bu insan, aslında ışık ve güneş kadar temiz Peygamber zevcesi Hazret-i Âişe'dir.

Âişe (radıyallahü anhâ)'nın ızdırabını hayâl etmeye bile imkân yok!..

Sahabilerle İstişare

Nebiler Nebisi sahabîlerini etrafına toplayıp onlarla istişare ettiler. Fikirlerini sordular. İrfan denizine gark olmuş din büyüğü Hazret-i Ömer (radıyallahü anhâ), Kâinatın Efendisine:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; onu, sana kim nikahladı?

Rahmet Peygamber cevap verdiler:

— Aziz ve Celîl olan Allah!..

— Ey kokusu güzel Peygamber! Onun hakkındaki bir şeyi Allah'ın sana gizleyeceğini mi sanırsın? Hâşâ!.. Bu, büyük bir bühtan ve iftirâdır!..

Allah, bedenine sinek kondurmaktan seni koruyup durmaktadır. Bedenini, böyle sineklerden bile koruyan, onları mübârek vücuduna yaklaştırmayan Yüce Allah, nasıl olur da aileni böyle kötülüklere bulaşmaktan korumaz?

Çifte nûr sahibi Hazret-i Osman (radıyallahü anhâ), Peygamberler Peygamberinin yüksek huzurunda şöyle dedi:

— Ey Allah'ın Resûlü! Görüyorum ki, üzerine insan ayağı basmasın, yahut yeryüzündeki pislikler üzerine düşmesin diye Yüce Allah, senin gölgeni yere düşmekten korumaktadır. Böyle, gölgeni bile hiç kimseye çiğnetmezken, nasıl olur da senin muhterem ailene leke bulaşmasına imkân verir?

İlim ve hikmet mâdeni Hazret-i Ali (kerremallahü veche) bir başka hisle çağladı:

— Ey Allah'ın Resûlü! Biz bir gün, arkanda namaz kılıyorduk. Namaz içinde iken, sen ayakkabılarını çıkarmıştın. Sana uyarak biz de çıkarmıştık.

Namaz sona erince, ayakkabılarımızı çıkarmamızın sebebini sormuştun. Biz de sana uymuş olmak için çıkardığımızı söylemiştik. **«Temiz olmadıkları için onları Cebrail bana emretti»** demiştiniz. Böyle, ayakkabılarına bulaşan bir pislik sana bildirildiği ve onları, pislik bulaştığından dolayı çıkarman sana emredildiği halde, ailene namus kirletecek bir şey bulaşsın da onu çıkarman sana emredilmesin, olur mu, hiç?

Evet, iffet timsâli Âişe'nin masum olduğunda şüphe yoktu. Ne var ki, bunu herkese göstermek için de tahkikat yapılması gerekiyordu. Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi Cenâb-ı Peygamber, daha kimlerle ve niceleriyle tek tek görüştü. Sahabîlerin hemen hepsi ulviyet madeni Âişe'nin masum ve pâk olduğunu söylediler.

Âlemin Fahri, Hazret-i Ali'yi huzurlarına alıp tekrar sordular. İmam-ı Ali (radıyallahü anhâ), bu mes'eleden çok ızdırap duyuyordu. Üzüntülerinin selinde yüzerken şöyle dedi:

— Dünyada kadınların kökü kurumadı ya!..

Yâni bu sözle, dedikodudan korkuluyorsa onu boşamak lâzım geldiğini ima etti. Ayrıca Hazret-i Âişe'nin hizmetçisinden tahkikat yapılmasını ve bazı hususların ondan sorulmasını istedi. Hizmetçi sorguya çekildi:

— Âişe'nin hususiyetlerinden neler biliyorsan anlat!..

Hizmetçi şöyle anlattı:

—Onun yegâne kusuru dalgınlıktır. O kadar ki, hamurun başında beklerken dalıverir ve keçiler gelip önündeki hamuru yerlerdi. Fakat kendisi masumdur, onun masumiyetine şehadet ederim!..

Peygamber zevceleri içinde kendisini Hazret-i Âişe'ye denk gören Hazret-i Zeyneb'di. Zeyneb'in hemşiresi Hamne, iftirâcıların sözlerine inanmış görünüyordu. Allah'ın yenilmez arslanı Hazret-i Ali (radıyallahü anhâ), Peygamber zevcesi Hazret-i Zeyneb'e giderek:

— Ey mü'minlerin annesi, dedi; Âişe hakkında fikrin nedir?

Elmas gönüllü Peygamber zevcesi şöyle cevap verdi:

— Âişe'nin yalnız iyilik ve dürüstlüğünü biliyorum!..

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun, sahibi Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem), çocuk denecek kadar genç Usâme'yi çağırıp fikrini sordular. Genç sahabî ve evlât makamındaki Usâme (radıyallahü anhâ):

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; Âişe masumdur!..

Ve daha nicelerin nicelerin fikri soruldu. Herkes saik cevheri Âişe'nin masumiyetine şehadet ediyordu.

Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi, mübârek zevcelerini görmeye, Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'in evine gittiler. Kapıya varıp üç defa tıkırdattılar.

Hilm âlemi yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ), gelenin Peygamberler Peygamberi olduğunu görünce sevinç ve saâdetinden uçarak kapıya koştu ve Allah'ın Resûlünü içeri aldı.

— Anam babam sana fedâ olsun, buyurunuz, ey Allah'ın Resûlü!

Kâinatın Efendisi içeri girdiler ve bir köşeye oturup Âişe'yi karşılarına aldılar. Ve ilk defa, hâdiseyi zevcelerine tane tane anlattılar:

— Ey Âişe! Senin aleyhinde bana şöyle şöyle sözler erişti. Sen, bu isnatlardan berî ve uzak isen, yakında Allah, senin on-

lardan berî ve uzaklığını açıklayacaktır. Şayet bir günah işledinse tevbe et. Çünkü kul, günahını itiraf ve arkasından da tevbe ettiği zaman, Allah, onun tevbesini kabul buyurur.

İncelik, derinlik ve zarafet timsâli Âişe'nin yüzünde birden nokta nokta elmaslar pırıldadı. Gözünün yaşı kurudu, dudakları çiçek çiçek bir tebessümle gerildi. Babasına dönüp:

— Ey benim babam, dedi; Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'e benim adıma cevap ver!..

Fakat Hazret-i Ebu Bekir'de verecek bir cevap yoktu. Boynunu büküp mırıldandı:

— Vallâhî, Allah'ın Resûlüne ne diyeceğimi bilemiyorum!..

Bu defa ismet sadefi Âişe (radıyallahü anhâ) annesinin yüzüne baktı. Ondan da bir işaret alamadı. Ümmi Rumân (radıyallahü anhâ), başını eğmiş, gözlerini yere dikmiş susuyordu.

Âişe-i Sıddıka için yapacak bir şey yoktu. Hemen doğruldu ve tâ canevinden kopup gelen bir sesle şöyle çağladı:

— Bu vaziyette ancak Yüce Allah'a sığınırım. O'nun yardımını isterim! Vallâhî, ben kendim için de, sizin için de Yâkub'un oğulları ile olan misâlinden başka getirecek misâl bulamıyorum. Nitekim, o zaman. O:

«Artık bana düşen güzelce sabredip katlanmaktır. Sizin, şu söylediklerinize karşı yardımına sığınılacak, ancak Allah'dır.» demişti. [49]

Hilm âlemi yüce Sıddîk'ın kızı ve mü'minlerin pâk annesi Âişe (radıyallahü anhâ), güzel sabrının mükâfatını görmekte gecikmiyecekti. Nitekim göklerin kapısı açıldı, Cebrail Aleyhisselâm yücelik âleminden yeryüzüne süzüldü...

49 Yûsuf, âyet: 18'den

Vahiy Geldi

Hilkatin Fâtihası, Nübüvvetin Hatimesi, insaniyyetin melce-i hürriyet ve adaletin banisi, mekârimi ahlâkın mütemmimi, Mahkeme-i Kübrâ'nın şefâat tacı, Peygamberlerin imamı, Kâbe Kavseyn tahtının sultanı Cenâb-ı Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) in mukaddes alnında yıldız yıldız ter damlaları. En sert kış soğuğunda da olan hâl. Vahyin şimşekleri aralıksız gelmektedir. Ve Allah'ın Resûlü vahiy ânını yaşamaktadır.

Kâinatın yaratıcısı, düşkünlerin koruyucusu, kerem ve inâyet sahibi Yüce Allah, Peygamber zevcesi, dirayet ve zarafet timsâli Cenâb-ı Âişe'nin masumiyetine ve pâk olduğuna şahittir.

Vahyin ağırlığı üzerinden kalkar kalkmaz Kâinatın Efendisinin mübârek yüzlerinde görülmemiş bir ışık ve gülümseyiş peyda oldu. Hemen nûr ve ışık saçan mübârek yüzünü Âişe'ye döndürüp ona ilâhî müjdeyi duyurdu:

— Müjde yâ Âişe, Yüce Allah seni kesin olarak temize çıkardı, yapılan iftirâlardan berî ve uzak kıldı!

O an, ay meş'âlesinin parlattığı bu cihan Âişe için bir Cennet sarayı hâline geldi. His ve fikir zarafetinin en ince nazla karışık örneği Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), sevinç ve saâdetinden uçacak gibi oldu. Ak çiçekli gül dalı nasıl seher yelleriyle nazlı nazlı titrer ve kokular saçarsa, Âişe de öyle titredi ve etrafına gülüşler dağıttı.

Kâinatın biricik yaratılış sebebi ve Allah'ın Sevgilisi inen âyetleri tâne tâne okudular:

«O uydurma haberi (iftirâyı) **getirenler içinizden** (mahdud) **bir zümredir. O (yalanı) sizin için şer sanmayın. Bilâkis o, hakkınızda bir hayırdır. Onlardan herkese kazandığı günah** (nisbetinde ceza) **vardır. Onlardan** (günah) **ın büyüklüğünü deruhde** (ve irtikâb) **eden o adam** (yok mu? İşte) **en büyük azâb onundur.»**

«Onu işittiğiniz vakit erkek mü'minlerle kadın mü'minlerin, kendi vicdanları (önünde), **iyi bir zanda bulunub da "Bu, apaçık, bir iftirâdır" demeleri** (lâzım) **değil miydi?»**

«Buna karşı dört şâhid getirmeli değil miydiler? Madem ki onlar (bu) **şâhidleri getiremediler, o halde onlar Allah indinde yalancıların tâ kendileridir.»**

«Eğer dünyâda ve âhirette Allah'ın fazl-ü rahmeti üstünüzde olmasaydı içine daldığınız (bu) **yaygaradan dolayı sizi herhalde çok büyük bir azâb çarpardı.»**

«O zaman siz o (iftirâyı) **dillerinizle birbirinize yetiştiriyordunuz, ağızlarınızla hiçbir bilginiz olmayan şeyi söylüyorsunuz ve bunu kolay sanıyordunuz. Halbuki bu**(nun günâhı) **Allah indinde büyükdür.»**

«Onu duyduğunuz zaman: "Bunu söylemek bize yakışmaz. Hâşâ! Bu, büyük bir iftirâdır" demeniz (lâzım) **değil miydi?»**

«Eğer siz îman eden (kimse)**lerseniz böyle bir şeye hayâtda bulunduğunuz müddetçe bir daha dönmenizi Allah haram kılıyor.»**

«Ve (işte) **size âyetlerini açık açık bildiriyor. Allah** (her şeyi) **hakkıyle bilendir, tam bir hüküm ve hikmet sahibidir.»**

«Kötü sözlerin îman edenlerin içinde yayılıb duyulmasını arzu edenler (yok mu?) **Dünyâda da, âhiretde de onlar için pek acıklı bir azâb vardır.** (Onları) **Allah bilir, siz bilemezsiniz.»**

«Yâ üzerinizde Allah'ın fazl-ü rahmeti olmasaydı, ya, hakıykat Allah çok esirgeyici, çok merhametli olmasaydı (hâliniz neye varırdı)?»

❖ ❖ ❖

«Namuslu, (kötülüklerden) **habersiz mü'min kadınlara** (iftirâ) **atanlar dünyada da, âhiretde de lânete uğratıldılar. Onlar için büyük de bir azâb var.»**

«O günde ki aleyhlerine kendi dilleri, kendi ayakları onların neler yapageldiklerine şâhidlik edeceklerdir.» (50)

Allah Resûlünün mübârek dudaklarından bu âyetler nağme nağme döküldükten ve gönüllere damla damla indikten sonra, Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) öyle bir sevinç dalgasına tutuldu ki, kalkıp iffet timsâli kızı Âişe'yi alnından defalarca öptü öptü. Bir taraftan da göz pınarları inci tanesi gibi sevinç yaşları döküyordu. Ve ulviyyet mâdeni kızına emir verdi:

— Ey Âişe'cik! Kalk yanına var da Allah Resûlünün mübârek başını öp!

Peygamber zevcesi Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), en sevilen zevce olmanın naz ve zarafetiyle gülümsedi ve dedi:

— Vallahi bunu yapmam, ancak Allah'a hamd ederim! Çünkü benim masum olduğumu o tasdik etti.

Hilm âlemi yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ), Âişe'nin bu sözünü hoş karşılamadı. Âişe'nin yüzüne dik dik baktı. Rahmet Peygamber hemen Yüce Sıddîk'a hitap buyurdu:

— Bırak onu yâ Ebâ Bekir!..

Medine'yi Şah Damarından Yakalayan Haber

Bu haber dalga dalga Medine'ye yayıldı. Müslümanların yüzlerinde görülmemiş bir ışık pırıldadı. Herkes sevinç ve saâdetten uçuyor, birbirini tebrik ediyordu. Gönüllerden nûr ırmakları akıyor, dillerden inciler dökülüyordu.

50 Nur sûresi, âyet: İl'den 20 ye, 23 ve 24'e kadar.

Mü'min kadınlar gürül gürül Hazret-i Âişe'nin hücresine doluyor, ona sarılıyor, onu bir ebediyet sultânı olarak alkışlıyorlardı.

Zehirli münâfıkların yüzü ise gecelerden daha siyah ve karanlık olmuştu. Yaptıkları iftirâlar tutmamış, yine zâlim emellerine erememişlerdi. Irmakların bile temizleyemiyeceği iftirâyı atanlar cezalandırıldılar. Medine sükûn ve huzur iklimlerine büründü.

Peygamber şâiri Hassan b. Sabit (radıyallahü anhâ), iffet ve ismet sadefi Âişe için nefis bir şiir yazıp meydan meydan okudu. Bu şiirde onun masumluğunu, dirayetini, zarafetini, inceliğini, ahlâk ve faziletini dile getirdi.

Kendisi evvelce iftirâcıların havasına bürünmüş ve onların bulanık sellerine kapılmıştı. Bir an için düştüğü bu gafletin neticesi bazı sözler söylemişti.

Şimdi evvelce vuku bulan kusuruna karşı, suçunu afvettirmek için çırpınıyor ve en içli mısralarla Hazret-i Âişe'yi övüyordu.

O bir su kadar duru ve bir elmas gibi ak,
Sanki cennet ufkundan çağlayan billûr ırmak.

Odur iffet timsâli, güzelliğin iklimi,
Ve o eşsiz inciye denk tutayım ben kimi?

Hassan bin Sabit (radıyallahü anhâ), inşâd ettiği şiiri sıdk cevheri Âişe'ye de okudu. Ve Âişe'nin ömründe hiç kimseye kötülük etmediğini, hiç kimse hakkında dedikodu yapmadığını anlattı. Sıra bu mısralara gelince Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) bir alev gibi çırpındı ve dedi:

— Ey Hassan! Fakat sen öyle değilsin, gıybet ve iftirâya kapılabilirsin.

Hassan bin Sabit (radıyallahü anhâ):

— Evet, dedi; böyle bir hataya düşebilirim. Ne var ki, günahıma tevbe ediyorum!..

Âişe (radıyallahü anhâ) çiçek çiçek bir gülümseyişle dedi ki:

— Ey Hassan! Yine kelâmda ustalığını gösterdin ve benim gönlümü fethettin. Kusurların için Allah'tan af dile, benden değil.

Böylece müslümanlar arasında sevgiden bir deniz meydana geldi ve bu denizin dalgaları zehirli münâfıkları helâk etti.

❖ ❖ ❖

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) bu büyük fırtınayı da Allah'ın izniyle atlatmıştı. Ona leke sürmek isteyenler kendileri zillet çamuruna batmışlar ve cehennemin azabı ile müjdelenmişlerdi.

İffet timsâli Âişe elbette masumdu. Güneşe leke eriştirmek nasıl mümkün değilse, ona da leke sürmek öyle mümkün değildi. O, Hazret-i Ebu Bekir gibi bir insanın kızı idi. Gözünü dünyaya açar açmaz kulakları bâtıl bir söz duymamıştı. İrfan pınarından su içmiş, edep incileriyle bezenmişti. Haseb, neseb, terbiye ve asalet itibariyle en yüksek bir mevkide idi. Şimdi ise mevkilerin en yükseğinde bulunuyordu. Âlemde bir kadın için bundan üstün makam düşünülemezdi. Çünkü o, Allah Resûlünün en sevdiği ve en aziz tuttuğu bir zevcesiydi. Dünyâda böyle olduğu gibi âhiretde de onunla beraber bulunacak ve Firdevs cennetlerinde ebedî saltanatını sürecekti.

Bir gün, Cebrail, bir yeşil ipek kumaş üzerinde Âişe'nin resmini Allah'ın Resûlüne getirmiş ve şöyle demişti:

— Ey Allah'ın Resûlü! **Dünyâ ve âhirette bu senin zevcendir!** (51)

Mü'minlerin pâk ve temiz annesi Âişe (radıyallahü anhâ), ömrünün baharını Nebiler Nebisi ile birlikte geçirdi ve o kâinatın nûr mayasını yudum yudum, nefes nefes sinesine çekti. Ondan nice gaybi inciler elde etti. Mekârim-i ahlâkın canlı bir nümûnesi olan Peygamberin nezdinde ömür nefeslerinin incilerini tüketti. En yüksek terbiyeyi bütün insanlığın Efendisinden aldı ve ahlâkın en yüksek derecesine erişti.

Kâinatın Efendisi, ona öğüt verir, onu teselli eder, çok kerre de mübârek eliyle onun burnundan tutar:

— Ayşecik, derdi; bu şöyle olacak!..

Âişe (radıyallahü anhâ), o anda en ince his ve duygularla dolar, ak çiçekli bir gül dalı gibi titrerdi. Onun iç gözlerine hikmet sürmesi çekilmişti, dili de durmadan inciler saçıyordu.

O kadar, o kadar ki, bir gün, bir adamın ayağı çadır ipine dolaştı, düştü, ayağı zedelendi. Bunu görenlerden bazıları adamın hâline bakıp gülüştüler. İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) bundan haberdar olunca acı duydu ve dedi:

— Bir kimseye bir diken batar veya onun başına daha zayıf bir musîbet gelirse Cenâb-ı Hak (bu sebeple) onun derecesini yükseltir ve günahını bağışlar. Öyle bir musîbete uğrayana siz nasıl gülebiliyorsunuz?

İşte altınla dolu bir kalbin böyle bir hâdise karşısındaki yüksek tavrı.

Derinlik, incelik ve ulviyyet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ) anlatır:

— Bir gün, beraberinde iki kız çocuğu bulunan bir kadın kapıma geldi ve benden yardım istedi. Ne çâre ki, yanımda bir

51 Tirmizi.

hurma tanesinden başka bir şey yoktu. O hurmayı kendisine verdim. Onu iki kız çocuğu arasında taksim etti; kendisi o hurmadan yemedi. Sonra dönüp gitti. Kadının şefkatine hayran oldum. Nebiyyi Ekrem (sallallâhü aleyhi ve sellem) gelince O'na:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; şu kadıncağızın hâline taaccüp ettim.

Varlığın Sebebi olan Cenâb-ı Peygamber buyurdular ki:

— Her kim, bu kız çocuklarından biri ile imtihan edilirse, ateşe karşı kendisi için perde olurlar! (52)

Görüldüğü gibi Hazret-i Âişe elindeki tek hurmayı fakir kadına vermiş, kadının çocuklarına karşı gösterdiği şefkat karşısında da çırpınan bir alev gibi dalgalanmış ve tâ gönülden acı duymuştur.

Âişe (radıyallahü anhâ)'nin her hareketinde yüce bir ahlâk pırıldamaktadır. Çünkü o, en büyük ve en yüksek ahlâk sahibinin nezdinde bulunuyordu.

Bir defasında kendisine 1180 dirhem kıymetinde mal gelmişti. Bunları tabaklara doldurarak etraftaki fakirlere bir bir dağıttı. O gün kendisi de oruçlu bulunuyordu, iftar zamanı hizmetçisine seslendi:

— Yavrucuğum! Git, biraz ekmek, zeytin getir de iftar edelim!

Hizmetçi gitti, iftarlık alıp döndü ve dedi:

— Ey mü'minlerin annesi! Ne acâip iş! Bugün bu kadar şey dağıttın. Ne olurdu o paradan biraz et alaydık da iftarı et ile yapaydık!..

Hazret-i Âişe'nin dudakları bir yay gibi gerildi:

— Â kızım, dedi; vaktiyle söyleseydin, senin hatırını kırmaz, öyle yapardım!..

52 Tirmizi.

Ve cihanın sultan kadını iftarını zeytin ekmekle yapıp yine seccadesinin üzerine oturdu. Yüce Rabbini zikretmeye başladı. Hem dili inciler saçıyor, hem de göz pınarları yaş döküyordu. Geceler boyu başı kesik bir mum gibi yandığı da olurdu. O, hiçbir vakit dünya nimetlerine değer vermemiş, hep Allah'ın ve Resûlünün rızasını talep etmişti.

İlâ Hâdisesi

Kâinatın Efendisi, dokuzuncu yılda, bir ay müddetle zevcelerinden uzak durdular.

O demde, İslâm bir şahlanışın eşiğindeydi. Ganimet malları meydan meydan yığılıyor, bütün ufuklardan refah rüzgârları esiyordu. Böyle olmasına rağmen Peygamber evi bundan mahrumdu. Hâlâ toprak çanaklar içinde birkaç hurma ve sade bir bulamaç. Dünya bütün nimetleriyle gürül gürül Medine'ye aktığı halde Peygamber zevceleri bundan mahrum.

Niçin mi?

Peygamber evi olduğu için.

Hayber fethini müteakip Peygamber zevcelerine buğday ile hurma tahsis edilmişti. Ne var ki, fakirlere yardım ve her misafiri ağırlama dolayısıyle bu da kâfi gelmiyordu. Nice günler, bütün ehl-i Beyt adetâ aç kalıyordu. Nebiler Sultanının zevceleri içinde reis kızları da vardı. Bunlar daha önce müreffeh bir hayat sürmüşlerdi. Nûr yatağı Medine'de herkesin nimetler içinde yüzdüğünü görünce kendi hallerini düşünmeye başladılar. Kendileri de aynı nimetlerden niçin istifade etmesinlerdi?

Bu münasebetle tertemiz zevceler arasında hafif bir mırıltı peyda oldu. Ve Allah'ın Resûlü bundan üzülüp bir ay kendilerinden uzak kalmaya ahdettiler.

Fakat gizli yahudi ajanı bir münâfığın zehirli nefesi yine Medine havasını bozdu.

Yüzleri ve vicdanları kara münâfıklar, sevinçlerinden el çırpıyorlar ve meydanlarda şu şayiayı yayıyorlardı:

— Allah'ın Resûlü, bütün zevcelerini boşamış!..

Müslümanlar yine yıldırım düşmüş gibi çarpılmış ve hayret içinde kalmışlardı.

Şimdi bundan sonrasını irfan denizine gark olmuş din büyüğü Hazret-i Ömer (radıyallahü anhâ)'den dinleyelim. O dedi ki:

— Nebiyyullah (sallallâhü aleyhi ve sellem) kadınlarından uzaklaştığı vakit mescide girdim. Bir de baktım cemaat (üzüntüden) çakıl taşlarıyla; yeri eşeliyor ve: «Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) kadınlarını boşamış» diyorlar. Bu mesele kadınlara tesettür emrolunmazdan önce idi. Ben: Bu işi bugün mutlaka öğrenirim; dedim. Ve Âişe'nin yanına girerek:

— Ey Ebu Bekir'in kızı! İşi Allah'ın Resûlüne eziyet verecek dereceye vardırdınız öyle mi? dedim. Âişe:

— Benim seninle ne alâkam var ey Hattâboğlu? Sen kendi kabına bak! (Yâni kendi kızın Hafsa'ya nasihat et) dedi.

Bunun üzerine Hafsa'nın yanına girdim ve haykırdım:

— Ey Hafsa! İşi Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'e eziyet verecek dereceye vardırdın mı? Vallahi pek âlâ bilirsin ki, Allah'ın Resûlü seni sevmiyor. Ben olmasam seni mutlaka boşardı.

Hafsa'nın gözleri birden yaşlarla doldu ve hıçkırıkları boğazında düğümlendi. Ona:

— Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) nerede? diye sordum. Hafsa gözyaşları içinde şöyle dedi

— Allah'ın Resûlü yatak odasındaki kilerindedir.

Hemen oraya koştum. Karşıma Kâinatın Efendisinin kölesi Rabâh çıkmaz mı?

Kilerin alt eşiğine oturmuş, ayaklarını ağaçtan oyulma merdiven gibi bir şeyin üzerine sarkıtmış. Bu Nebiyyi Ekremin, üzerine basarak inip bindiği bir kütük idi. Rabâh'ın başına dikilip:

— Ey Rabâh, dedim; yanında bulunan Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'ın huzuruna girmek için bana izin iste.

Rabâh başını kaldırıp bir odaya baktı; sonra bir de bana nazar etti. Fakat tek kelime söylemedi. Ben sesimi yükselterek tekrar ona seslendim:

— Ey Rabâh! Yanında bulunan Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in huzuruna girmek için bana izin iste!.. Zannederim Allah'ın Resûlü benim Hafsa için geldiğimi sanıyor. Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin olsun ki, Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) bana onun boynunu vurmamı emrederse mutlaka vururum!..

Ve sesimi olanca tonuyla koyverdim. Bunun üzerine Allah'ın Resûlü bana: Çık diye işaret etti. Derhal huzurlarına girdim. Bir hasırın üzerine yaslanmıştı. Ben de oturdum. Örtüsünü araladı. Üzerinde bundan başka bir şey de yoktu. Baktım, hasır mübârek vücuduna iz bırakmış. Sonra Nebiyyi Ekrem (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in kilerini gözden geçirdim. Baktım ki, bir sâ' miktarı bir avuç arpa. Odanın bir köşesinde bir o kadar da karaz yaprağı var; bir de asılı deri.

(Kâinatın yaratılış sebebi, Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi, Kâbe Kavseyn tahtının eşsiz sultanı, Nebilerin İmamı bu haldeydi.) Bunu görünce gözyaşlarımı tutamadım. Gözümden boşalan yaşlar yanaklarıma doğru iniyordu. (Benim zârı zârı ağladığımı görünce):

— Ey Hattâboğlu, dediler; niye ağlıyorsun?

Cevap verdim:

— Yâ Nebiyyâllah! Niçin ağlamayayım? Baksana hasır yan tarafınıza iz bırakmış. İşte kilerin (bomboş)! İçinde şu gördüklerimden başka bir şey görmüyorum! Öte yanda Kayser'le Kisrâ, meyveler ve ırmaklar içinde. Sen ise Allah'ın Resûlü, (âlemin Rahmeti, cihanın zîneti, Peygamberlerin ulusu eşi bulunmaz tek incisin.) Ve Allah'ın güzidesi olduğun halde işte kilerin!..

Buyurdular ki:

— Ey Hattâb oğlu! Âhiret bizim, dünya onların olmasına razı değil misin?

(Can ve gönülden çağlayarak):

— Hay hay! dedim.

Onun yanına girdim gireli (mübârek) yüzünde öfke eseri görüyordum. Nihayet:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; kadınlarının hâlinden gücüne giden şey nedir? Şayet onları boşadı isen hiç şüphe yok ki, Allah seninle beraberdir. Melekler de Cibril ile Mikâil de, ben, Ebu Bekir ve bütün mü'minler de seninleyiz.

Rabbi Rahîmime hamdeylerim ki, söylediğim sözü Allah'ın tasdik buyuracağını ummadığım konuşmalarım azdır. Ve şu âyet (yâni) tahyîr âyeti nazil oldu.

Yüce Allah buyuruyordu ki:

«O sizi boşarsa olur ki, Rabbi kendisine sizden daha hayırlı zevceler verir.»

«Eğer onun aleyhinde birbirlerine yardım ederlerse, onun yardımcısı da Allah, Cibril ve mü'minlerin sâlihleridir. Bütün bunlardan sonra melekler de (ona) **yardımcıdır.» (53)**

Âişe binti Ebî Bekr ile Hafsa, Allah Resûlünün sâir zevcelerine karşı birbirlerini tutuyorlardı:

53 Tahrim, âyet: 4-5.

Ben:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; sen onları boşadın mı?

Kâinatın Efendisi:

— Hayır! buyurdular.

— Ey Allah'ın Resûlü! Ben mescide girdim de müslümanlar yeri çakıl taşları ile eşeliyor; Allah'ın Elçisi kadınlarını boşamış; diyorlardı. İnerek onlara senin kadınlarını boşamadığını haber vereyim mi?

— Evet, dilersen haber ver!..

— Ey eşi bulunmaz tek inci, ey iki âlemin saâdet güneşi; bu ne acâip iştir ki, sizi üzüp duruyor?

Kendisiyle konuşmağa devam ettim. Tâ ki öfkeleri geçti ve dişlerini göstererek gülümsedi. O insanların ağzı en güzellerindendi. Sonra Allah'ın Resûlü aşağı indi. Ben de indim. Ama ben kütüğe tutunarak indim. Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) ise yerde yürür gibi ona eliyle dokunmadan indi.

Yine âlemin Fahrine:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; odada ancak 29 gün kaldınız?

Buyurdular ki:

— **Ay** (bazan) **yirmi dokuz gece olur!..**

Bunun üzerine ben mescidin kapısında durarak olanca sesimle haykırdım:

— (Ey insanlar, sevinin!) Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) kadınlarını boşamamıştır!..

Mescidin içi birden sevinç çığlıklariyle dolup taştı. Ve bu münasebetle şu âyet indi:

«Onlara emniyete veya korkuya dâir bir şey gelirse onu yayarlar. Halbuki onu Resûle ve kendilerinden ülûlemir olanlara arz etseler mânâ çıkaranlar onu bilirdi. » (54)

54 Nisâ. âyet: 83.

❖ ❖ ❖

Âişe (radıyallahü anhâ)'den. O şöyle dedi:

Yirmi dokuz gece geçince Resûlüllah (sallallahü aleyhi ve sellem) benden başlayarak yanıma girdi.

Ben:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; sen bizim yanımıza bir ay girmemeğe yemin ettin; fakat yirmi dokuz gecede girdin. Ben (günleri) sayıyordum.

Buyurdular ki:

—Gerçekten ay (bazan) **yirmi dokuz çeker.**

— Evet, öyle ey Allah'ın Resûlü!..

— Yâ Âişe! Ben sana bir şey söyleyeceğim, ama annenle babana danışmadan bu hususta cevap vermeğe acele etmeyebilirsin?

— Nedir o, ey Allah'ın Resûlü?

— İlâhî bir emir!

— Emrin başım üstüne, buyur, söyle!

— Yüce Allah buyurur ki:

«Ey Peygamber! Zevcelerine söyle: **"Eğer siz, dünya hayatını ve onun süsünü arzu ediyorsanız, haydi gelin size boşanma bedellerini vereyim ve sizi güzel bir şekilde boşayayım! Yok, eğer Allah ile Resûlünü ve âhiret yurdunu (cenneti) istiyorsanız, biliniz ki, Allah, içinizden sâlîh amel işleyenlere büyük bir mükâfat hazırlamıştır!» (55) .**

Bu âyetler kendisine okununca Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) gönül gönül çağlayarak şöyle dedi;

---

55 Ahzab, âyet: 28 - 29.

— Ebeveynime bu hususta mı danışacakmışım? Ben Allah ile Resûlünü ve dâr-ı âhireti murâd ediyorum!..

Bu hadîs-i şerîf Cenâb-ı Âişe'nin faziletine delildir. Çünkü Peygamberler Peygamberi muhayyerlik işine olsun, bir ay sonra ailesi nezdine dönüşte olsun ondan başlamıştır. O ince bir naz ve hislilikle Kâinatın Efendisine karşı böyle bir harekette bulunmuş, fakat akabinde bütün dünya nimetlerini ve zinetlerini bir tarafa bırakıp Allah ve Resûlünü tercih etmiştir. Zaten onlar cihan denilen bu sarayın mânevi sultanları idiler. Her sultanlık sona erer, ancak ebediyet sultanlığı sona ermez. Onların cennetten gül toplayan elleri, ne mübârek eldir.

Bu Akış Nereye?

Zaman ırmağı bir nefes durmadan akıyor, günler peşpeşe eriyip gidiyordu. İnsanın ömür nefesleri de bu gidişin arasında tükeniyordu. Sabah doğup akşam batan güneş bir yerlerin habercisi gibi ufuklarda göz kırpıyordu.

Derken, hicretin onuncu senesi olmuştu. Bu geçen seneler içinde iffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ) ne ilâhî tecellilere, ne garip hâdiselere pençe pençe takılmıştı. Başından neler neler geçmiş bulunuyordu.

— Vah başım!

Demekte belki de haklı idi. O başa daha neler gelecek, o gönül daha ne büyük acılarla kıvranacaktı.

Sıdk cevheri Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ) hücresindeydi. Sabahın ilk aydınlığı hücresinden içeri damla damla dökülmüştü. Güneşin altın huzmeleri nokta nokta duvarlarda oynaşıyordu. O bütün bu manzaralara derin bir tefekkür edâsiyle bakıyor, düşünüyor, hep düşünüyordu. Onu düşündüren sebeplerden biri **«Nasr»** sûresinin nazil olmasıydı. Mekke fethedilmiş, İslâm

düzlüğe çıkmış; insanlar dalga dalga Allah'ın dinine girmişti. İşte bu demde gelen **«Nasr»** sûresi, ilâhî bir dâvetiye mi, bilinmez bir yolculuğun habercisi mi?

Hazret-i Âişe perdeyi aralamış göz ucuyla kâinatı süzüyordu. Bu sabah üzerinde bir ağırlık, yüreğinde bir dalgınlık vardı. Sevinmeli değil miydi? Ne var ki, sevinemiyordu. Sûre-i Celîlenin mânâsını bir daha düşündü, bir daha tefekkür etti.

«Allah'ın nusratı ve feth gelince, sen de insanların fevc fevc Allah'ın dinine gireceklerini görünce, hemen Rabbini, hamd ile tesbih (ve tenzih) **et. Onun yarlığamasını iste. Şüphesiz ki O, tevbeleri çok kabul edendir.»**

Bu sûre nazil olduktan sonra Kâinatın Efendisi, o eşi bulunmaz tek inci:

— Sübhanallahi vebihamdihî estağfirullahe ve etûbü ileyhi demeyi çoğaltmıştır.

Yoksa, Allah'tan Resûlüne gizli bir işaret mi var? Artık dönüş ve gidiş saatinin zamanı mı yaklaşıyordu?

Âişe (radıyallahü anhâ) birden içini dolduran acılarla kıvrandı ve perdeyi çekip hücresine kapandı. Bu hâli düşünmek bile istemiyordu. İstemiyordu, ama düşünce çivileri de beyin zarına batıp duruyordu. O halde ne kadar kaldı bilinmez. Kapının açılması ve içeriye Allah Resûlünün gelmesiyle düşüncelerinden sıyrıldı. Varlığın sebebi olan Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) hac için hazırlıklara başlamasını işaret ediyordu.

Hicretin onuncu yılı Kurban bayramına doğru Hac hazırlığı. Bütün hazırlıklar tamamlandı. Nûr şehri Medine, her istikâmetten uzanan insan selinin aktığı bir deniz.

Kâinatın biricik yaradılış sebebi ve Allah'ın Sevgilisi yıkandılar, ihrama girdiler ve öğle namazından sonra Medine'den hareket ettiler. Hazret-i Âişe ve Peygamber evinin diğer mensupları da beraberlerinde.

Medine'den Mekke istikâmetinde ırmak ırmak aktılar. Kâbe hareminin başlangıç noktası olan mevkiye geceleyin vardılar. Geceyi orada geçirdiler. Güneş başını ufuklar ötesinden çıkarır çıkarmaz tekrar yıkandılar, dirayet ve zarafet timsâli Âişe'nin itinalı elleriyle kokulandılar, iki rekât namazı müteakip yine ihrama büründüler ve Kusvâ isimli develerinin sırtına binip:

— Lebbeyk, Allahümme, Lebbeyk!...

Diyerek ilerlediler. Peşlerinde yüzbinin üzerinde sahabî... Her ağızdan, her göğüsten aynı nidâ fışkırıyor.

Ve bütün sahabîleriyle beraber hac farizasını edâ ettiler. Arafat meydanında durup en büyük hitabelerini verdiler ve Mekke'de dokuz gün kaldıktan sonra tekrar yola revan olup Medine istikâmetinde ilerlediler.

❖ ❖ ❖

Medine'ye vasıl oldular. Kâinatın Efendisi, Allah'ın verdiği emir üzerinde. Gece-gündüz, tesbîh, tenzih, istiğfar.

Hicretin 11. yılı Safer ayının sonlarına doğru, çarşamba günü Nebiler Sultanının mübârek vücuduna hafif bir kırgınlık geldi.

Hazret-i Âişe'nin hücresine geldiler. Ulviyyet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ), Peygamberler Peygamberine hasta olduğunu ifade etmek gayesiyle şöyle deyiverdi:

— Vah başım!..

Varlığın sebebi, olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) onun hâline tebessüm buyurdular ve dediler:

— Asıl benim vah başım!..

Ve gerçekten İnsanlığın Efendisinin başında müthiş bir ağrı peyda oldu. Mübârek bedenlerinde de yüksek ateş.

Artık bu eksiklikler, elemler, dertler dolu dünyadan Yüce Dost'a gideceklerdi.

Allah'ın Resûlü hastalığının ilk beş gününü mutadı üzere zevcelerinin nevbetlerinde geçirdiler.

Sıdk cevheri Cenâb-ı Âişe o günleri şöyle anlatır:

— Allah'ın Resûlü (ölüm hastalığında) Âişe'nin nevbet gününün gecikmesinden dolayı onu arıyarak şöyle buyururdu:

— Ben bugün kimin nevbetindeyim! Ben yarın kimin nevbetinde olacağım?

Nihayet benim nevbet günüm geldiğinde Allah onun ruhunu benim gerdanımla göğsüm arasında iken kabzeyledi.

❖ ❖ ❖

Hastalık her an derinlere doğru biraz daha ilerliyordu. Kâinatın Fahri, son günlerini Âişe'nin yanında geçirmek isteyerek diğer zevcelerinden izin aldılar ve son nefesine kadar Hazret-i Âişe'nin yanında kaldılar.

Kâinatın Efendisinin gözünde Âişe en sevgili idi. Ayrıca akıl ve kemâlât bakımından da Âişe bir taneydi. Allah'ın Sevgilisi, son demlerine ait söz ve hareketlerin onun tarafından en iyi şekilde tesbit edileceğini biliyordu. Nitekim Nebiler Nebisinin ilâhî visal yolculuğunda cereyan eden hâdiselerini en parlak bir şekilde Âişe (radıyallahü anhâ), tesbit etmiş, en sahih rivâyetler, ondan nakledilmiştir.

Evet, hastalık her an derinlere doğru biraz daha ilerliyordu. Allah'ın Resûlü Mescide gitmek istediklerinde, bir taraflarına Hazret-i Ali, öbür taraflarına da Fadl b. Abbas giriyor, onu saâdet mescidine getiriyorlardı. İki yakınının kolları arasında mescide girdiler. Sahabîler, ağlamaktan kızaran gözlerini ona dikmiş son defa bakıyorlardı. Kâinatın Efendisi minbere çıktılar ve dediler:

— Bir kul ki Yüce Allah onu dünyânın ni'metlerinden (istediği kadar) **vermekle kendi nezdinde olan** (ukbâ nimetleri) **arasında muhayyer kıldı. O da Allah nezdindekini ihtiyar etti.**

O'nun mübârek dudaklarından bu sözler dökülür dökülmez hilm âlemi Yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ)in gözleri bir pınar gibi akmaya başladı. Hem hıçkıra hıçkıra ağlıyor, hem de şöyle diyordu:

— Fedeynâke bi âbâina ve ümmehatinâ=Atalarımız ve analarımız sana feda olsun (ey Allah'ın Resûlü)**!..**

Ruhlara yıldırımdan bir kamçı vurulmuş gibi... Herkesin gözü Hazret-i Ebu Bekir'de. Sahabîler sarayının eşsiz sultanı, kanatsız bir kuş misâli çırpınıyor ve ağlıyor. Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem), sahabîlerinin en büyüğünü ağlar görünce şöyle buyurdular:

— Muhakkak ki arkadaşlığı hususunda da, malı hususunda da insanların bana en çok ihlâslısı Ebu Bekir'dir. (Ümmetimden) kendime bir dost edineydim, şüphesiz Ebu Bekir'i edinirdim. Lâkin İslâm yüzünden (hâsıl) olan kardeşlik (şahsî dostluklardan efdâldir)!.

Ve kelimelerin üzerine baba basa tane tane söylediler:

— Mescidde Ebû Bekir'in kapısından başka hiçbir küçük kapı bırakılmasın.

Böylece, son emanet sahabîler sarayının eşsiz sultanına ve insanoğlunun en büyük başına veriliyordu.

Nasihatlarını bir müddet daha sürdürüp minberden indiler. Öğle namazını kıldırıp tekrar minbere çıktılar ve tekrar nasihat. Son söz olarak da:

— Hepinizi Allah'a ısmarladık!.. dediler ve yine Hazret-i Âişe'nin hücresine döndüler.

❖ ❖ ❖

Allah'ın Resûlü mübârek başlarını Âişe'nin göğsüne dayamış yatıyor. Sıdk cevheri Cenâb-ı Âişe bir başka düşüncenin denizinde o mübârek yüze bakıp duruyordu.

Nûr-i Cihan ateşler içindeydi. Âişe (radıyallahü anhâ), elini Nebiler Nebisinin mübârek alnında gezdirdi ve çığlığı bastı:

— Ey Allah'ın Resûlü! Ne garip, ne yüksek hararetin var! Nedendir bu?

Allah'ın Resûlü gözlerini aralayıp nazar buyurdular ve dediler:

— Biz böyleyiz. Bizim üzerimizdeki belâ şiddetli olur. Ecrimiz de ona göre.

Yanıbaşlarında bir kap su. Ellerini ikide bir suya sokup yüzlerine sürüyorlar.

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), Kâinatın Efendisini yatağa uzatıp, pencereye koştular, perdeyi aralayıp dışarıya nazar ettiler. Dışarısı arı kovanı gibi kaynıyordu. Bir garip uğultu sarmıştı Medine sokaklarını.

Âişe (radıyallahü anhâ) bakınıp dururken hatıralarının denizinde dalıp gitti. Allah'ın Resûlü ile dokuz senedir beraberdi. Ondan neler duymuş, neler görmüş, neler öğrenmişti. Ne unutulmaz tatlı hatıraları vardı. Gözlerinin önünde billûrlaşan bu hatıralar onu öyle sarmıştı ki, Allah Resûlünün sahabîlerinin ileride halka olup ağlaştıklarını gördü. İçlerinde hüngür hüngür ağlayanlar da vardı.

Perdeyi iyice aralayıp başını pencereden uzattı, işte babası Hazret-i Ebu Bekir ve Peygamber amcası Hazret-i Abbas, ağır ağır ağlayanların bulunduğu yere gidiyorlardı. Dikkat kesilip dinledi; soruyorlardı:

— Ne oldu size? Niçin ağlıyorsunuz?

Ağlamaktan gözleri kızaran insanlar cevap veriyordu:

— Allah Resûlünün bizimle meclislerini düşünüyor ve ağlıyoruz!..

Bu sözler Hazret-i Âişe'yi de ağlattı. Pencereden ayrılıp yerine oturdu. Ne var ki, gözlerinin yaşı yanaklarını ıslatıp duruyordu. Kâinatın Efendisi Âişe'nin ağladığını gördü:

— Ey Âişe'cik, dedi; ağlamışsın sen!..

Âişe (radıyallahü anhâ), kendini büsbütün koyverdi. Yatağın üzerine kapanıp ağladı, ağladı. Tâ ki sızıp kalıncaya kadar.

İncelik, derinlik, dirayet ve zarafet timsâli ulvî kadın, bir zaman öylece kaldı. Sonra gözlerini usul usul açtı, etrafı süzdü. Peygamber kızı Cenâb-ı Fâtıma ona bakıp duruyordu. Yerinden doğrulup sordu:

— Yâ Fâtıma, dalıp gitmişim! Allah'ın Resûlü nasıl?

İnsanlık hûrisi Fâtıma-i Zehra (radıyallahü anhâ), bir alev gibi çırpındı:

— Âh, dedi; Allah'ın Resûlü ateşler içinde yanıyor!.. Harareti o kadar yüksek ki, ellerimle dokunsam elim yanıyor.

Âişe (radıyallahü anhâ) bir silkinişte yerinden kalktılar ve Allah Resûlünün başucuna varıp mübârek başını kucağına alıp tutmaya başladılar. Kâbe Kavseyn tahtının sultanı, içinde bin kâinat yüzen mübârek gözlerini Âişe'ye dikip emir verdiler:

— Ebu Bekir'e haber verin, (cemâate) namazı o kıldırsın!..

Âişe (radıyallahü anhâ), yıldırım çarpmış gibi sarsıldı ve dedi:

— Ey Allah'ın Resûlü! Babam çok rikkatli bir insan. Âyetleri okurken hıçkırıklar içinde kalıyor.

Allah'ın Resûlü tekrar ettiler:

— Ebu Bekir'e haber verin, nâsa namazı o kıldırsın!..

Ulviyyet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ) aynı hisle çağladı:

— Aman, ey Allah'ın Resûlü.

— Ebu Bekir'e haber verin, namazı o kıldırsın!..

— Elinden gelmez, böyle bir vazifeye takat getiremez o!..

— Siz dediğimi yapın, ona haber verin!..

Haber, Hazret-i Ebu Bekir'e ulaştırıldı. Hidâyete ermiş ümmetin en ulu rahmeti, Peygamber mescidinde ve sahabîlerin önünde, imam.

❖ ❖ ❖

Âişe (radıyallahü anhâ), Nebiler Sultanının emrinde ve hizmetinde. Dudaklarında Kur'ân-ı Kerîm'den âyetler. Kâinatın biricik yaradılış sebebine okuyup üflüyor ve Allah Sevgilisinin mübârek ellerini alıp onlarla başını meshediyor.

Kâinatın Efendisi gözlerini aralayıp tebessümlerle Âişe'ye bakıyor.

Bu sırada hücre kapısı açıldı ve içeriye Cenâb-ı Âişe'nin kardeşi Abdurrahman (radıyallahü anhâ) girdi. Allah'ın Resûlü; mübârek başlarını Âişe'nin göğsüne dayamış, dinleniyordu. Abdurrahman'ın elinde taze bir misvak.

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi gözlerini misvak üzerine diktiler. Âişe (radıyallahü anhâ) müsâade isteyip Allah'ın Resûlünün başını yastığa koydu, kendisi kalkıp Abdurrahman'ın elinden misvakı aldı.

Sonra onu iyice yumuşatıp Nebiler Nebisine getirdi:

— Buyurun, ey Allah'ın Resûlü!..

Allah'ın Sevgilisi misvakı alıp mübârek dişlerini misvaklediler. Öyle ki o güne dek, bu kadar güzel, bu kadar zarif diş oğmamışlardı.

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), bir an için fırsat bulur bulmaz odanın bir köşesine diz üstü oturdular ve ellerini açıp Allah Resûlünün sıhhati için duâ etmeye başladılar. Allah'ın Resûlü ona seslendi:

— Yâ Âişe!

Âişe (radıyallahü anhâ) bir ceylân gibi sıçradı:

— Buyurunuz, ey Allah'ın Resûlü!..

— Hepsi yedi altınımız olacak. Sadaka edin.

Ve hemen kendilerinden geçiverdiler.

Kendilerine gelince buyurdular:

— O altınları getiriniz!..

Altınlar getirildi ve onları fakirlere gönderdiler.

Sonra yine başlarını Âişe'nin göğsüne dayayıp istirahate çekildiler. Ne var ki, hastalığın şiddeti istirahat imkânı vermiyordu. Sık sık bayılıyorlar ve yüksek ateş içinde damla damla eriyorlardı.

❖ ❖ ❖

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'den:

— Ben Allah'ın Resûlünün, **«Hiçbir Peygamber, dünyâ ile âhiret arasında muhayyer kılınmadıkça vefat etmez!»** dediğini çok işitirdim. Nebiler Nebisinin ölüm sebebi olan hastalığında boğazı kısılıp sesi kalınlaşarak öbür âleme hazırlık hâli geldiğinde:

«Allah'ın kendilerine ni'metler verdiği Peygamberlerle, sıddîklarla, şehidlerle, iyi kimselerle beraber, onlar ne iyi arkadaştırlar!» ([56]) âyetini okuduğunu işittim. Artık o zaman anladım ki, Allah'ın Resûlü de bu iki dilek arasında muhayyer kılınıyor (da o âhireti tercih ediyor).

56 Nisa: 69

Allah Resûlünün mübârek dilinden zaman zaman şu kelimeler dökülüyordu:

— Lâilâhe illallah!.. Ölümün de şiddetleri var!.. Yâ Rabbi, ölüm korkularına dayanmak için bana yardım et!..

Yine o müthiş anlardan biriydi. Kâinatın Efendisinin eli Hazret-i Âişe'nin eli içindeydi. Başını da yine mübârek zevcelerinin göğsüne dayamışlardı.

Ellerini birden çektiler, gözlerini açtılar, tavana diktiler, şehadet parmaklarını kaldırdılar ve altı kere hecelediler:

— Allah'ım! Beni mağfiret et, bana merhamet eyle ve beni Refiki Â'lâ'ya ilhâk et! (57)

Ve mübârek başları hareketsiz kaldı. Artık Kâinatın yaratılışına sebep olan Allah Sevgilisi, cihan sarayına vedâ etmiş bulunuyordu.

Sanki güneş dürülüp dünya tamamen kararmıştı. Hazret-i Âişe'nin göz ırmağı hicran çağıltılariyle akıp duruyordu.

İffet ve ismet sadefi Cenâb-ı Âişe acı ve ızdırapla kıvranmaya başlamıştı. Bu acılar mızrak mızrak yüreğini deliyordu. Bu hicran gecesinin artık gündüzü de olmayacaktı.

Gözlerinin yaşı aktı bir zaman,
Acılar kalbini yaktı bir zaman.

Tatlı tebessümler yağdırırdı O,
Eğilip yüzüne baktı bir zaman.

Yapacak bir şeyi yoktu ki artık,
Sabır çiçekleri taktı bir zaman.

57 Müslim.

Âişe (radıyallahü anhâ) validemiz bu son ânı çizgi çizgi şöyle anlatır:

— Allah'ın bana ihsan ettiği ni'metlerden birisi Nebiyyi Muhterem'in benim odamda, benim nöbetimde, mübârek başı benim göğsümün üstü ile gerdanımın arasında olarak vefat etmesidir.

Bir de Allah'ın onun vefatı sırasında benim tükrüğümle onun tükrüğünü bir arada birleştirmesidir. Şöyle ki: Kardeşim Abdurrahman elinde bir misvakle odaya girdi. Ben de Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'ı göğsüme yan dayamıştım. Onun misvake dikkatle nazar ettiğini gördüm. Misvakı çok sevdiğini bildiğim için:

— Ey Allah'ın Resûlü, size misvakı alayım mı? diye sordum. Mübârek başıyla:

— Evet, al! diye işaret ettiler.

Hemen Abdurrahman'ın elinden alıp kendilerine sundum. Fakat sert ve katı gelmişti:

— Ey Hakkın Nebisi, dedim; biraz yumuşatayım mı?

Yine başı ile işaret ettiler:

— Evet!..

Ben de misvakı kendi dişlerim arasında yumuşattım ve ona verdim. Ağzında yürütüp fırçaladı. Bir de Resûl-i Ekrem'in yanında sahtiyandan ufak bir su kabı, içinde su ile beraber dururdu. Ara sıra iki elini bu kaba batırır, ıslanan elleriyle yüzünü sıvar ve:

— Lâilâhe illallah! Ölümün de şiddetleri, sadmeleri var!. derdi. Sonra elini kaldırdı. Tâ mübârek ruhu alınıncaya kadar:

— Allah'ım! Beni Refîk-i Â'lâ'ya ulaştır!..

Duâsına devam etti ve bu duâ ile Hakkın nazlı Nebisinin mû'cizeler izhar eden mübârek eli düştü. (58)

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ), o dem gözyaşlarının selinde boğulacak gibi oldu. Hem ağlıyor, hem de feryadı basıyordu:

— Koşun, koşun! Allah'ın'ın Resûlü bekâ âlemine göçtü!..

Peygamber evinin civarı bu feryatla dolup taştı. Bu çığlığı duyan sahabîler beyinlerine yıldırım düşmüş gibi yere serildiler. Hazret-i Osman'ın dili tutulmuş, Allah'ın yenilmez arslanı Hazret-i Ali kaskatı kesilmişti.

Abdullah bin Enis isimli sahabî o türlü kendinden geçti ki, alıp yatağına götürdüler. Ruhuna yediği darbenin tesiriyle bir daha kalkamadı.

Kendisinde az bir can olan iniltiler koyvererek yerlerde debeleniyordu.

En büyük Sıddîkiyet ve teslimiyet örneği ve Peygamberler Peygamberinin en aziz arkadaşı Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), bir ân için evine kadar uzanmışlardı. Bu cihanı kökünden sarsan müthiş acıdan henüz haberi yok.

Yerinden ilk kalkan muhteşem hakkaniyet örneği Hazret-i Ömer birden bir ok gibi fırladı ve insan aklını fezanın derinliklerinden yere düşüp çakılmış ve pâre pâre olmuş bir cisim gibi zerre zerre dağıtan bir sesle gürledi:

— Her kim, Allah'ın Resûlü öldü, derse boynunu vururum!

Hâle bakınız ve işi görünüz ki, selim akıl timsâli büyük ve heybetli sahabî söylüyor bunu. Kılıcını çekmiş kendisini halka halka saran insan yığınlarının ortasında durmuş, bir nefes ara vermeden haykırıyor:

---

58 Sahihi Buhârî.

— Hayır! Peygamber ölmedi. Allah'ın Resûlü ölmedi!..

İnsanlar, rüzgâr önünde başıboş sürüklenen yapraklar gibiydi. Dehşet ve hayret vadisinde başlarını kayalara çarpıp duruyorlardı, işte o ân, sahabîler sarayının eşsiz sultanı ve Hazret-i Âişe'nin babası Cenab-ı Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) yetişti.

Ağlayan, inleyen, kaynaşan, dövünen, avuçları ile toprakları tutam tutam sıkan insanları yardı, hücreye girdi. Âişe (radıyallahü anhâ), inci taneleri gibi yaşlar döküyor ve bir köşede inliyordu.

Hazret-i Ebu Bekir usul usul varlık nûrunun yatağına yaklaştı. Peygamberler Peygamberinin mübârek başının üstündeki örtüyü kaldırdı, diz çöktü. Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberinin güneş güneş pırıldayan tatlı yüzünü eğilip öptü, öptü. Kendini tutamadı. Gözleri şebnem damlası gibi yaşlar akıtıyordu.

— Âh, dedi; eğer ağlamayı yasak etmemiş olsaydın senin için kıyamete kadar gözyaşı dökerdim, ey Allah'ın Resûlü!..

Sonra, mecnun gözlerle kendisine bakan insanlara döndü ve dedi:

— Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Peygamber öldü!..

Peşinden, nûr fışkıran, güneş güneş pırıldayan, saâdetin en varılmaziyle gülümseyen Allah Resûlünün yüzüne tekrar baktı:

— Hayatında ne güzeldin, ölümünde ne güzelsin!

Ve devam etti. Ölüm davasının, hiçbir zaman söylenememiş ve söylenemeyecek en güzel, en manâlı, en dokunaklı sözünü söyledi:

— Öldün!.. İkinci defa ölmeyeceksin!..

İffet ve ismet sadefi Âişe (radıyallahü anhâ) yaralı bir kuş gibi yerinden kalktı, çırpına çırpına babasının yanına geldi, kendisini onun kollarına atıp zârı zârı ağladı. Hem ağlıyor, hem de dili inciler saçıyordu:

— Ey cihanın kıblesi, ey Allah'ın Sevgilisi, ey Kevser çeşmelerinin Mâliki!.. Sensiz biz ne yapacağız? Senin ayrılığına, senin hasretine, senin yokluğuna nasıl dayanacağız?..

Ey benim ömür günlerimin bulunmaz tek incisi!.. Keşke o ölüm senden evvel bana gelseydi de ben bu acıyı tatmasaydım. Keşke üzerimde topraklar yığın yığın olsaydı, mezarım üstünde kumdan bir tepe bulunsaydı da bu günleri görmeseydim!..

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), müstesnâ kızını teselli edip hücreden dışarı çıktı. Hücrenin dışı cıvıl cıvıl insan kaynıyordu. Medine'yi bir garip uğultu sarmıştı. Hücreyi, evi, sokağı, mescidi dolduran insanlara şöyle seslendi:

— Ey nâs! Kim Muhammed'e (sallallâhü aleyhi ve sellem) **tapıyorsa bilsin ki, Muhammed öldü. Ama kim Allah'a tapıyorsa bilsin ki, Allah. ölmez, Hay ve Lâyemuttur!..**

Bu söz, başlar üzerinde şaklar saklamaz damarlardaki kanlar da kıpırdamaya başladı. Vücudları bir heyecan kasırgası yakaladı ve insanların dudakları yaylar gibi gerildi:

— Allah bir, Allah baki!..

Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ) vakar ve heybetle devam etti; dilinde nağme nağme bir âyet:

«Muhammed bir peygamberden başka (bir şey) **değildir. Ondan evvel daha nice peygamberler gelib geçmişdir. Şimdi o, ölür, yahud öldürülürse ökçelerinizin üstünde** (gerisin geri) **mi döneceksiniz? Kim böyle iki ökçesi üzerinde** (ardına) **dönerse elbette Allah'a hiçbir şey-**

le zarar yapmış olmaz. Allah şükr (ve sebat) **edenlere mükâfat verecekdir!» (59)**

O dehşet ânını Hazret-i Ömer (radıyallahü anhâ)'den dinleyelim. O der ki:

— Allah'a yemin ederim ki, Ebu Bekir Âl-i İmran sûresindeki âyeti okuyuncaya kadar Allah Resûlünün irtihâli hakkında kanaatim yoktu. Ne zaman ki, âyeti işittim dehşet içinde kaldım. Ayaklarım beni tutmaz oldu. Nihayet Hazret-i Ebû Bekir'in sesi kulağımın dibinde çınladı, o ses bir başka hisle yankılar yaptı, bir başka kapıyı araladı:

«Muhakkak sen de öleceksin (Habîbim), **onlar da elbet ölecekler!» (60)**

Artık müthiş gerçeği bütün çıplaklığiyle öğrenmiştim. Olduğum yere düştüm. Gözyaşlarının selinde boğulurken dilimden de şu kelimeler dökülüyordu:

— Biebî ente ve ümmi yâ Resûlâllah = Babam anam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü!.. Senin (mescid-i şerifte) **yanında hutbe irâd ettiğin bir hurma ağacı vardı. Cemâat çoğalınca sesini onlara işittirebilmek için minber yaptırmıştın. Senin firakından o hurma ağacı inlemişti de ancak üzerine elini basarak sükûne gelebilmişti. Ehl** (ve ashabın) **sana feryâd etmeye ağaçtan daha haklıdır. Çünkü sen onlardan ayrıldın.**

❖ ❖ ❖

Güneş dürülmüş, gökler kararmış, bütün Medine'yi sahabîlerin gözyaşları damla damla ıslatmıştı. Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi, Hakkın nazlı Nebisi, iki cihanın saâdet güneşi artık ay meş'âlesinin aydınlattığı bu dünyayı terk etmişti:

59 Âl-i İmrân: 144.

60 Zümer: 30.

İffet ve ismet sadefi Âişe (radıyallahü anhâ), hâlâ hücresinin bir köşesinde yerlere kapanmış hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Âişe (radıyallahü anhâ), Peygamberler Peygamberinin bekâ âlemine geçişlerinden bir müddet önce bir rüyâ görmüştü.

Sanki üç ay, birer birer parçalanıp onun hücresine düşmüştü. Âişe (radıyallahü anhâ) hemen babasının huzuruna varmış ve:

— Ey benim babam, demişti, müthiş bir rüyâ gördüm!..

— Nasıl bir şey?

— Sanki üç ay, birer birer kırılıp benim hücreme düştü.

— Gerçekten büyük ve manâlı bir rüyâ.

— Acaba neyi ifâde ediyor?

— Sana bunu günü gelince anlatırım!..

İşte gün gelmişti. Allah'ın Resûlü, cennetteki saraylarına, ilâhî visale erdikleri zaman, yâni irtihallerinde, hilm âlemi Yüce Sıddîk (radıyallahü anhâ), müstesna kızı Âişe'ye:

— İki gözümün nûru kızım, dedi; işte bu, üç aydan biri ve en iyisidir!...

Ve kâinatın Efendisi, Cenâb-ı Âişe'nin hücresine, ruhlarının kabz olduğu noktada toprağa verildi.

"Errefikü'l-Â'lâ = Yüce dost!" hitabiyle Allah'a kavuştukları noktada bir kabir açıldı. Mübârek bedenlerini kucaklayacak olan kabirlerini, Hazret-i Ebu Ubeyde ile Hazret-i Talha (radıyallahü anhâ), kazdılar. Üzerlerinde vefat ettikleri yer, kabrinin zemini oldu.

Gasl işiyle, İmam-ı Ali, Hazret-i Abbas ve Fadl İbn-i Abbas meşgul oldular.

Nûr ve ışık çağlayanı mübârek vücudlarına su döküldükçe insanı mestedici semavî bir koku yayıldı.

Kabre, Hazret-i Ali, Hazret-i Abbas ve Abbas'ın iki oğlu indi. Genç kumandan Hazret-i Üsâme de aralarında.

Nebiler sultanının âleme rahmet olan vücudunu toprağa koydular ve üzerini örtüp gözyaşlarının seliyle yerleri damla damla ıslattılar. Büyük ve değişmez hakikati bir kere daha hecelediler:

—Allah Hay ve Lâyemut!..

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ), Allah Resûlünün irtihallerinden sonra O'nun türbesi olan hücresinden yine ayrılmadı. Orada, hep derin düşünceler içinde ve hatıralar denizinde yüzüp durdu. Rahmet Peygamberin mübârek vücudu toprağa konulur konulmaz Peygamber kızı, derinlik ve incelik timsâli Hazret-i Fâtıma geldi. Kabirden bir avuç toprak alıp yüzüne gözüne sürdü. Gözyaşlarının incilerini eteklerine dökerek zârı zârı ağladı:

— «Hazret-i Ahmed'in toprağını koklayan, zaman boyunca misk kokusu almasa ne gam!.. Benim üzerime öyle bir musibet çöktü ki, eğer gündüzlerin üzerine çökseydi gece olurdu!..»

Bu inleyişler Hazret-i Âişe'nin yüreğini parçalıyordu. Yerinden güçlükle kalktı, varıp Fâtıma-i Zehra'yı omuzlarından tuttu. Sonra kendine çekip sıkı sıkı sarıldı. İkisinin de hıçkırıkları hücresinin içini doldurmuştu. Bir zaman öylece ağlayıp inlediler. Hazret-i Fâtıma ile Hazret-i Âişe'nin gözyaşları hiçbir zaman kurumadı.

Âişe (radıyallahü anhâ) yine günlerini hücrede geçiriyordu. Fâtıma (radıyallahü anhâ) geliyor, saatlerce mübârek kabrin toprağını kokluyor, sonra gidiyordu. Nihayet bir gün Âişe (radıyallahü anhâ) rüyâda Allah'ın Resûlünü gördü. Kâinatın Efendisi ona hücreden ayrılmasını işaret ediyorlardı. O da bu rüyâ üzerine hücreden ayrıldı.

❖ ❖ ❖

Zaman ırmağı hiç durmaksızın akıyordu. Ecel rüzgârı nice can kandilini söndürmüştü, nice zühre gibi parlak güzeller bu cihan bahçesinden kara toprağın altına geçmişti. Ecel kılıcı Hazret-i Ebu Bekir'in ömür ipini de kesiverdi. Onun nâşını da Hazret-i Âişe'nin hücresine, Nebiler Nebisinin yanına koydular. Böylece rüyâ tecelli ediyordu. İkinci ay da bu idi.

Ve seneler sonra Hazret-i Ömer şehid edildi. Onu da getirip Hazret-i Âişe'nin hücresine, iki dostunun yanına koydular. Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi, Hazret-i Ebu Bekir ve Hazret-i Ömer, kabir âleminde de bir araya geldiler.

İffet timsali Âişe (radıyallahü anhâ) rüyâsını ve babasının kendisine söylediği sözleri bir daha hatırladı ve dedi:

— **İşte üçüncü parça da bu!..**

Son Fasıl



Halifeler Devri

Kâinatın Efendisi dünyaya vedâ edip bekâ âlemindeki saraylarına göçtüklerinde Âişe (radıyallahü anhâ) ömrünün en genç ve en olgun çağındaydı. Ömür nefeslerinin incilerini Nebiler Nebisine hizmet ederek pırıldatmıştı. Şimdi iki cihanın saâdet güneşi ona ve bütün ümmetine vedâ etmişti. Artık bir başka devir başlıyordu.

Halifeler devri. İlk halife de Âişe'nin babası ve hidâyete eren ümmetin en ulu rahmeti Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ)'di. Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamberin vefatını müteakip Hazret-i Ebu Bekir İslâm devletinin başına geçmiş bulunuyordu.

Hazret-i Ebu Bekir'in halifeliği iki sene devam etti. İki sene gibi kısa bir zaman içinde çok şeyler yapıldı ve İslâm düzlüğe çıkarıldı. Yüce yaradılışlı Sıddîk (radıyallahü anhâ), hicretin onüçüncü senesinde bekâ âleminin kapısından içeri adımını attı. Son nefesini verirken müstesna kızı Âişe (radıyallahü anhâ), başucunda bulunuyordu. Yine gözleri yaşlıydı. Dilinden şu meâlde bir beyit döküldü:

— Ölüm gelip çattığı ve göğüs sıkıştığı vakit, artık servet bir fayda vermez!..

Sahabîler sarayının eşsiz sultanı ve Halifeler Halifesi Hazret-i Ebu Bekir (radıyallahü anhâ), kara kara gözlerini açıp müstesna kızına baktı ve:

— Ey Âişe'cik, buyurdu; öyle deme belki:

«(Bir gün bakarsın ki) **ölüm baygınlığı gerçek olarak gelmiş. İşte bu senin kaçıp durduğun şeydir!»** (61)

Âişe (radıyallahü anhâ), gözyaşı incilerini akıtarak inliyor ve yine beyitler söylüyordu:

— Yüzü suyu hürmetine yağmur yağan, yetimlerin baharı ve dulların koruyucusu, aziz babam!..

Hazret-i Ebu Bekir'in dudakları bir yay gibi gerildi:

— Â kızım, dedi; o dediğin ben değil, Allah'ın Resûlüdür.

— Sana bakmak için bir tabib çağıralım mı?

— Tabib bana baktı...

— Ne dedi?

— Muhakkak ki ben dilediğimi yaparım, dedi.

Bu konuşmalardan sonra dalıveren Hazret-i Ebu Bekir bir müddet geçince gözlerini açtı, yine başucunda Âişe bulunuyordu. Ona dik dik bakıp:

— Ey Âişe, dedi; bugün günlerden ne?

Âişe cevap verdi:

— Pazartesi!..

— Ben de bu gece göçüyorum!..

— Aman baba!

— Bu gece ölürsem beni yarına bırakmayın!.. Çünkü en sevdiğim gece ve gündüz, Nebiler Sultanına yakın olanlarıdır!..

Gerçekten o gece vefat ettiler. Hazret-i Âişe şimdi hem Allah'ın Resûlünden, hem de babasından mahrûm kalmıştı.

61 Kaf: 19.

Hazret-i Sıddîk, Âişe'nin hücresinde, Allah Resûlünün yanında toprağa verildi.

Hilm âlemi yüce Sıddîk'ın vefatını müteakip İslâm devletinin başına Hazret-i Ömer (radıyallahü anhâ) getirildi. Muhteşem hakkaniyet ve adalet örneği Ömer (radıyallahü anhâ).

Hazret-i Ömer (radıyallahü anhâ), Peygamber zevcelerinin her birine onar bin dirhem verdiği halde Hazret-i Âişe'ye oniki bin dirhem tahsis etmişti. Kendisine sebebi sorulunca da şöyle dedi:

— Âişe, Peygamberler Peygamberinin yanında en sevgili idi.

Hak ve adalet güneşi Hazret-i Ömer (radıyallahü anhâ), Allah Resûlünün zevcelerinin her şeyden hisselerini ayırır ve kendilerine gönderirdi. Irak, İslâm orduları tarafından fethedilmiş, nice ganimetler ele geçmişti. Bunlar arasında biraz da inci vardı. Öyle bir inci ki, pırıltısı gece yıldızlarını andırıyordu. Bu eşsiz incileri de Hazret-i Ömer, iffet timsâli Âişe'ye vermişti.

İnci gönüllü Cenâb-ı Âişe, o dem ellerini ulvîlik âlemlerine açıp gönül gönül çağladı:

— Yâ Rabbi! Beni Ömer'in hediyelerini almak için yaşatma!..

Ve gözlerinde şebnem damlası yaşlar.

Hazret-i Ömer (radıyallahü anhâ)'in şan ve şerefler dolu devri noktalanmak üzereydi. Adil Halîfe bir suikaste uğramış, ağır şekilde yaralanmıştı. Ölüm yatağında ecelle pençeleşirken Hazret-i Âişe'ye kerimesini gönderdi:

— Ey kızım, mü'minlerin annesine git, benden selâm söyle: Ömer, iki arkadaşının yanında defnedilmek istiyor, de!

İrfan denizine gark olmuş din büyüğü Cenâb-ı Ömer'in kızı Hazret-i Âişe'nin kapısına varıp tıkırdattı:

— Tık, tık, tıkkk!..

İçeriden seslendiler:

— Kim o?

— Benim, yâ Âişe, Hafsa!..

— Buyur, ey Hafsa! Baban nasıl?

— Babam beni sana gönderdi...

— Niçin?

— Senden izin istiyor. O da senin hücrene, iki dostunun yanında toprağa verilmesini arzu ediyor!..

— Ben o yeri kendim için saklıyordum. Fakat Ömer'i kendime tercih ederim!..

Böylece Hazret-i Âişe'den izin alınmıştı. Cihanın en büyük adalet sultanı başının altına konan yastık üzerinde kelime-i şehadet getire getire ve dili Allah diye diye son nefesini verdi. Son uykusuna dalmazdan önce de yine vasiyet etti:

— Cenazemi Âişe'nin hücresinin önüne getirin ve kendisinden tekrar izin isteyin. Mü'minlerin annesi müsâade ederse benim nâşımı oraya, Allah Resûlü ile Ebu Bekir'in yanına defnedin. İzin vermeyecek olursa Baki' Mezarlığında bir kabir açıp oraya koyun!..

Nihayet Hazret-i Ömer (radıyallahü anhâ)'in ömür güneşi ölüm kuyusuna aktı ve Halifeler Halifesi Hazret-i Âişe'nin hücresinde toprağa verildi.

Mü'minlerin pâk ve temiz annesi onun arkasından da acı gözyaşlarını akıtıp durdu.

Hazret-i Osman Devri

Nûrlar sahibi Cenâb-ı Osman (radıyallahü anhâ)'ın devri 12 sene devam etti. Bu müddetin 6 senesi çiçek bayramları

gibi parlak ve huzurlu geçti. Geri kalan yıllarda bazı şikâyetler ve huzursuzluklar zuhur etti. İnsanlardan bir kısmı istedikleri şeyi Halîfe'den koparamayınca onu hilâfet makamından indirmek istediler. Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'den rivâyete göre, Kâinatın Efendisi Hazret-i Osman'a hitaben şöyle buyurmuşlardır:

— Cenâb-ı Hak sana Halifelik gömleğini giydirirse sen onu kendi arzunla çıkarma! ([62])

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), her zaman ve her yerde büyük bir itibara hâizdi. Herkes ona gelir, şikâyetlerini anlatırdı. O da gönüllere gaybî inciler yağdıran konuşmalarla onları teselli ederdi. İlk devirlerde sahabîler hep hayattaydı. Elbette sahabîlerin şuur ve hayat anlayışı onlardan sonrakilerde yoktu. Yeni nesiller yetişiyor, yeni istekler ve arzular ileri sürüyorlardı.

Derken iş, Hazret-i Osman'ın katline kadar vardırıldı. Meydan asîlerin çığlıklariyle inliyordu. Müslümanlar hayret ve dehşet içindeydi. Asîler, mü'minler annesi Âişe'nin kapısına gelip Osman (radıyallahü anhâ)'ın hakkında fetva istemişlerdi. O zaman Cenâb-ı Âişe bir arslan gibi kükremiş ve şöyle haykırmıştı:

— Allah saklasın! Ben Müslümanların Halifesinin öldürülmesi için asla hüküm veremem!..

Ne var ki, gözü dönmüş asîler onu dinlememiş, Cennetle Müjdeli, Peygamber nezdinde en sevgili bir zâtı şehid etmişlerdi.

Hazret-i Ali Devri

Allah'ın yenilmez arslanı Hazret-i Ali, hilâfet makamına geldiği zaman bütün memleket bir acâip çalkantı içindeydi. Fitne ateşi alevlenmiş, İslâm binasını dumanlar sarmıştı. Meydanlarda şeytanlar da zıplamaya başlamıştı.

62 Hâkim.

Bu fitne selinin önüne îman bendleri gerekiyordu. Topyekûn millet bu felâketin ızdırabını yudum yudum tadıyordu. Yüreklere mızraklar sokulmuş gibi acılar vardı.

Sahabîlerin birçoğu evlerine kapanmış, perdelerini indirmiş, için için gözyaşı döküyordu. Meydan, ayak takımının gürültüsüyle inleyip duruyordu.

Hazret-i Ali (kerremallahü veche) ilk defa bu taşkınlığı dindirmek ve huzuru sağlamak için işe el attı. Ne var ki bu, kolay olmuyordu. Kimisi, asîlerin hemen cezalandırılmasını istiyerek Hazret-i Ali'nin karşısına dikilmişlerdi. İctihadî sebeplerden dolayı hiç de arzu edilmeyen hâdiseler meydana geldi.

İffet timsâli Âişe, her yıl olduğu gibi o sene de hacca gitmişti. Hac farizasını edâdan sonra Medine istikâmetinde yola koyuldu. Yolda Medine'nin yürekler parçalayan hâlini öğrendi ve tekrar Mekke'ye döndü.

Halk, bunu duymakta gecikmedi. Sonra akın akın Mekke'ye doldu ve Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'nin etrafında halkalar meydana geldi. O dem Hazret-i Âişe, insanları Hakka dâvet etti. Abdurrahman'ın kızı Amra'nın rivâyetine göre Cenâb-ı Âişe şöyle demiştir:

— Bu millet kadar şu âyetin hükmüne uymayan ve ondan yüz çeviren millet görmedim. Allah buyuruyor ki: **«Eğer mü'minlerden iki birlik çarpışırlarsa, hemen aralarını düzelterek barıştırın. Eğer onlardan biri** (Allah'ın hükmüne razı olmayarak) **tecavüz ediyorsa, o vakit tecavüz edenle, Allah'ın emrine dönünceye kadar savaşın.** (Sonunda teslim olur Allah'ın emrine) **dönerse, yine adaletle aralarını düzeltin ve hep adaletle iş görün; çünkü Allah adâleti sağlayanları sever.** » (63)

63 Hucürât: 9.

❖ ❖ ❖

Hâdiseler birbirini takip ediyor, durulması gereken su gittikçe bulanıyordu. Günler ve geceler müslümanlara hicran damlaları hâlinde geliyordu. Bir fitne rüzgârı İslâm bahçesinin çiçeklerini savurup duruyordu. Bu böyle ne kadar devam edecekti? Hiç kimse böyle bir şey beklemiyorken, ateş bacayı sarmıştı.

Bu arada Hazret-i Âişe zaman zaman müslümanlara nasihat ediyordu:

— Ey Müslümanlar, diyordu; **benim üzerinizde annelik hakkım vardır. Size nasihat etmek şerefini hâizim. Allah'ını bilen ve tanıyan bana karşı gelmez. Allah'ın Resûlü, mübârek başını göğsüme dayayarak bu dünyadan göçtü. Ben O'nun zevcesiyim. Cenâb-ı Hakk'ın bana lütfu çok büyüktür. Mü'min münâfıktan benimle ayrılmıştır. Ve yine benim sebebimle teyemmüm hükmü inmiştir. Babam, Müslümanlığı kabul edenlerin üçüncüsüdür. Mağaraya sığınan iki arkadaşın ikincisi de babamdı. Sıddîk lâkabını ihrâz edenlerin birincisi o idi. Kâinatın Efendisi, ondan memnun olarak kendisini mihraba geçirdi. Nebiler Nebisinin irtihâlinden sonra Müslümanlık bağı gevşemeye başladığı zaman babam ona kuvvet verdi. Beni kurtlar arslanlar parçalasa Resûlüllahın yolundan dönmem,** dedi. **Nifakın önünü o aldı ve dinden dönme hareketinin kaynağını o kuruttu.**

Yahudilerin yıkıcı faaliyetlerini o önledi. Siz o zaman fitne ve fesad devrini bekliyordunuz. Kargaşalık ve ihtilâl içinde kalacağınızı zannediyordunuz. Fakat o, bütün karışıklıkların üzerine düğüm vurdu. Her derde bir derman buldu. Susuzları suya kandırdı. Yoksulları kaldırdı. Her derde bir derman buldu. Ve her işi

tamamladıktan sonra Allah'ına kavuştu. Babamdan sonra onun yerine öyle biri geldi ki, her şeyi muhafaza etti. Dâima sapıklıktan uzak kaldı. Düşmanlarını uslandırdı. Câhilleri bağışladı. Müslümanlığın zaferi uğrunda geceleri gözüne uyku girmedi. Her yerde, her hususta, her adım başında ümmete rehberlik etti. Kenâr-ı Dicle'de bir koyunu kurt kapsa, Allah onu benden sorar diye gözyaşı döktü. Fitne ve fesadı yere serdi. Şimdi bana askerle niçin yola çıktığımı soruyorsunuz! Ben asla günah peşinde koşanlardan değilim. Karışıklık ve kargaşalık çıkarmak da muradım değildir. Tam bir sadakat ve insafla söylüyorum. Cenâb-ı Allah'tan hakkın yerine gelmesini ve bizi ikaz etmesini tazarrû ve niyaz ediyorum!..

Derinlik, incelik ve zarafet timsâli Hazret-i Âişe'nin bu sözleri yıldırımdan bir kamçı gibi ruhlar üzerinde şakladı. Herkes acı ve ızdırapla inledi. Ne var ki, ok yaydan çıkmış, insanlar vadilere dökülmüştü.

Hazret-i Âişe bu konuşmayı Basra'da yapmıştı. Daha evvel Mekke'den Medine'ye, gitmeyip Basra istikâmetinde yola revan olmuştu. Yolda Cenâb-ı Âişe'nin Basra'ya gittiğini duyanlar onun peşine takılmıştı, bu suretle üç bin kişilik bir kafile meydana gelmişti. Mü'minler annesinin tek gayesi ve hedefi Hakk'a dâvetti. Ne acı ki, Emevîler bu dâvetin başarısızlığa uğramasını arzu ediyor ve Peygamber Halîfesi Hazret-i Ali'yi güç duruma sokmak istiyordu.

Zaten Hazret-i Ali'nin derdi başından aşkındı. Onu büsbütün yalnızlığa itmek ve devletin gücünü parçalamak hedefini güdenler elbette vardı. Hazret-i Âişe'nin kafilesinde bulunanlar arasında bile zehirli nefeslerini kusanlar olmuştu. Kimin hükümet reisi olacağını ileri sürüyorlar ve bu suretle mü'minler anne-

sinin etrafında toplananları ikiye bölüp ıslah dâvetini akamete uğratmak istiyorlardı.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), bu hareketi ânında bastırdı. Bu defa da ikinci bir zehirli nefes meydanlarda kara dumanlar hâlinde dolaştı. Şöyle ki, riyâset meselesi sonra halledilecekti. Fakat şimdi kim imam olacak, cemaate namazı kim kıldıracaktı? Aralarında cennetle müjdeli iki büyük sahabî vardı. Hazret-i Talha ve Hazret-i Zübeyr, Sıdk cevheri Âişe, bu fırtınayı da dindirdi.

Kafile, vadiler boyu akıp gidiyordu. Hav'eb ırmağına varıldığı zaman ırmağın etrafında bir sürü köpeğin dolaştığı görüldü. Köpekler, kalabalıktan ürkerek havlamaya başladılar.

O an Hazret-i Âişe'nin beyninde şimşekler çaktı. Seneler önce kendisine söylenen bir sözü hatırladı. Allah'ın Resûlü şöyle demişti:

— Allah bilir, Hav'eb köpekleri hanginize havlayacak!..

Hazret-i Âişe yaralı bir kuş gibi çırpındı. Yüreğine sanki binlerce mızrak saplanmıştı. Gözleri de yaş döküyordu. Artık geri dönmeliydi. Bir adım daha atmak istemiyordu. Kafile günlerce burada kaldı. Nihayet köy halkından 50 kişi, buranın Hav'eb olmadığına yemin ettiler. Âişe de çaresiz yoluna devam etti.

Mü'minler Emîri Hazret-i Ali (kerremallahü veche), Cenâb-ı Âişe'nin Basra istikâmetinde yola revan olduğunu haber alınca o da Medine'den hareket etti.

Her iki tarafın da cenk etmek gibi bir niyeti yoktu. Sadece ictihadî sebeplerden dolayı bu vadiye dökülmüşlerdi. Hazret-i Ali (radıyallahü anhâ), Peygamber şehri Medine'den 200 kişi ile yola çıkmıştı. Yollar boyunca kendisine niceleri iltihak etmiş ve peşindekilerin sayısı 20 bini bulmuştu. Peygamber zevcesi Hazret-i Âişe'nin etrafında da 30 bin kişi halkalanmıştı. Hiç bekle-

nilmeyen ve unutulmayan bir haldi bu!.. Düne kadar el ele, gönül gönül kâfirlere karşı mücadele edenler, bugün nasıl karşı karşıya gelmişlerdi?

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ), başını kaldırıp manzaraya baktı. Birden yüreğine acılar damla damla indi. Bütün varlığıyle titredi, dudakları bir yay gibi gerildi, elemler yüzünde benek benek gezindi.

Âlemlere rahmet olan Peygamberin ümmeti, Peygamberin zevcesinin gözleri önünde bir çırpınan alev olmuştu. Bu alev, gökleri eritecek ve taşların kalbini sızlatacak kadar dehşetliydi.

O, bu düşünceler içinde tir tir titrerken sahabîlerin ulularından ve saâdet kadrosundan Hazret-i Zübeyr (radıyallahü anhâ)'in gür sesi kulakları yalayıp geçti:

— Müslümanlar bir kaya gibi sağlam iken bugün bu kayayı kendi elleriyle parçalıyorlar!..

Hazret-i Âişe'nin inciler dolu gönlü bir kere daha kanadı. O böyle bir şeyi hayâl bile etmiş değildi. Sadece insanları Hakk'a dâvet maksadiyle bu yollara dökülmüştü.

Basralılar avaz avaz bağırıyorlardı:

— Mü'minlerin annesini yalnız bırakmayız!..

Sanki mü'minlerin annesine kılıç çeken vardı. Sanki onu bu vadilere zorla getiren olmuştu.

Kabile reislerinden biri Allah'ın yenilmez arslanı ve evliyalar sultanı Hazret-i Ali'nin yüksek huzuruna vardı:

— Yâ Ali, dedi; sulh olmak istemez misin?

Hazret-i Ali (radıyallahü anhâ), ışıklar çağlayan gözlerini adama dikip tane tane konuştu:

— Niçin istemiyeyim? Benim gayem kan dökmek değil ki.

Aynı adam bu defa Hazret-i Talha ve Hazret-i Zübeyr'in yanına vardı. İmam-ı Ali'ye dediğini onlara da dedi. Sonra ulviyyet mâdeni Hazreti Âişe'ye:

— Ey mü'minlerin, annesi, dedi; bu hareketten gayeniz nedir?

Âişe (radıyallahü anhâ) kuruyan dudaklarını dili ile ıslatıp karşılık verdi:

— Gayemiz, Osman'ın katillerinin cezalandırılmaları ve herkesi Hakk'a dâvet!..

Adam bir pınar gibi çağladı:

— O halde düşününüz!.. Hareketinizin nerelere vardığını hesap ediniz. 500 katil için 5000 kişinin kanı akıtıldı. Şimdi de 5000 kişinin kanı için daha binlerce insanın kanı akacak. Bu nasıl iştir, ey temiz ve pâk annemiz?...

Bu belâgatli ve dokunaklı sözler karşısında kimse tek kelime konuşamadı.

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) gözlerine hücum eden yaşları içine akıtarak inledi:

— Vah talihsiz başım!..

❖ ❖ ❖

Gözlerde yeni bir ümit ışığı pırıldamıştı. Herkes sulha razı idi. Sahabîler şevk ve saâdetle kılıçlarını kınlarına soktular. Ne var ki, fitne ve fesad kumkuması yine harekete geçmekten geri durmadı. Sulhun yapılması, Hazreti Osman'ın katillerinin felâketi demekti. İbn-i Sebe tâifesi bu kapıyı zorladı ve bu kapıdan girerek müslümanları birbirine kırdırmak istedi.

Müslümanlar çadırlarına çekilmişler, rahat bir nefes almışlar ve derin bir uykuya dalmışlardı. İşte fırsat bu fırsattı. Fitne davulunu gümbürdeten İbn-i Sebe tâifesi hemen harekete geçti.

Birden kılıçlar parladı, hiçbir şeyden haberi olmayanlar göğüslerinde açılan kılıç yaralarına hayretle bakıyorlardı. Sulh ve

ıslah teşebbüsleri yine suya düşmüştü. Hazret-i Ali, körkütük akıp giden insanların önüne bir duvar gibi dikildi:

— Durun, ey insanlar! Nefsinize ve şeytana uymayın. Yok yere kardeşlerinizin kanını dökmeyin!..

Ama dinleyen kimdi? Her taraf diğer tarafı suçlayıp duruyordu. Bu müthiş mücadele sabaha kadar devam etti.

Birdenbire meydana gelen gürültüyle Hazret-i Âişe yerinden fırladı ve sordu:

— Bu gulgulenin sebebi ne?

Cevap verdiler:

— Ey annemiz, herkes birbiriyle cenkleşiyor!..

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), derhal harekete geçti, askerlerin ortasına kadar geldi. Hazret-i Talha ile Hazret-i Zübeyr'e seslendi. Üçü de atlarının üzerinde durdular. Manzara o kadar acı, o kadar yürekler parçalayıcı idi ki, bir tarafta Bedir'in arslanları, diğer tarafta Uhud'un gazileri karşı karşıya gelmiş, birbirlerine kılıç çekmiş bulunuyorlardı.

Mü'minler Emîri Hazret-i Ali bu manzaraya daha fazla bakamadı. Gözlerini yumup derin düşüncelere daldı ve birden Peygamberler Peygamberinin bir hadisini hatırladı. Hazret-i Talha ile Zübeyr de o anda bir rüyâyı hatırladılar.

Birden yıldırım çarpmış gibi sarsıldılar. Hazret-i Zübeyr (radıyallahü anhâ), kılıcını kınına soktu, atının başını Medine istikâmetine çevirip cenk meydanını terk etti.

İşe bakınız ki, bir çift hâin göz onu süzüyordu. Hemen peşine takıldı. Hazret-i Zübeyr (radıyallahü anhâ) bir müddet ilerledikten sonra namaz kılmak için atından indi ve oracıkta Allah'ın huzuruna durdu. Namaz vecdi içinde hiçbir şeyden haberi olmadı. Onu adım adım takip eden İbn-i Cürmûz isimli lânetli, secdeye vardığı ânı bekledi ve bir kılıç darbesiyle cennetle müjdeli bü-

yük sahabîyi şehid etti. İhsan almak sevdasına düşerek Hazret-i Zübeyr'in başını kesip Hazret-i Ali'nin huzuruna koştu. Allah'ın arslanı öfkeyle haykırdı:

— Safiyye'nin oğlunu öldürene cehennem ateşini müjdelerim!..

İbn-i Cürmûz'ün yüzü geceler gibi karardı, koşar adım oradan uzaklaştı. Ve ilâve etti:

— Zübeyr'in kılıcı Nebiyyi Ekrem'in önünden nice nice müşküleri bertaraf etmişti! Böyle bir arslana nasıl kıyılır?

Cennetle müjdeli yüce sahabî Hazret-i Talha (radıyallahü anhâ) da cenk meydanını terke hazırlanıyordu. Ne var ki, Mervan ona bu fırsatı tanımayacaktı. Tirkeşinden zehirli bir ok alıp yüce sahabînin göğsünü nişanladı ve onu oracıkta şehid etti.

Mü'minlerin pâk ve temiz annesi Âişe (radıyallahü anhâ), çırpınan bir alev gibi gönül gönül yandı. Kendi Mushaf'ını Kâ'b bin Sûr'a verdi ve dedi:

— Ey Kâ'b! İnsanları Allah'ın kitabına ve sulha dâvet et!..

Kâ'b, Mushaf elinde birkaç adım ilerledi. Hâinler, ona da bir ok attılar. Kâ'b da cansız yere düştü.

Manzara gerçekten yürekler parçalayıcı idi. İş bununla da kalsa iyi. Kûfeliler, Hazret-i Talha ile Zübeyr'in şehid edilmesinden sonra bütün kuvvetleriyle Peygamber zevcesi ve mü'minler annesi Hazret-i Âişe'ye hücum ettiler.

Sıdk cevheri Âişe'nin etrafı etten ve kemikten bir kale gibi çevirildi. Kanlarının son damlasına kadar onu savunuyorlardı. Âişe'nin devesini tutanlardan biri düştüğünde hemen bir başkası onun yerini alıyor, canla başla kılıç sallıyordu. Hazret-i Âişe'nin önünde 70 kişi can verdi.

At kişnemesi, deve iniltisi, kılıç şakırtısı birbirine karışıyordu. Göklere doğru yükselen feryatlar fezanın derinliğinde yok olup gidiyordu. Bu gulgule içinde Hazret-i Âişe'nin devesinin ayağına da bir darbe isabet etti ve deve yere düştü.

Ammâr bin Yâsir (radıyallahü anhâ) ile Âişe'nin kardeşi Muhammed bin Ebu Bekir yıldırım gibi yetiştiler. Muhammed, ablası Âişe'nin tahtırevanına elini uzattı.

— Bu hangi mel'unun elidir?

Muhammed b. Ebu Bekir:

— Yâ Âişe, dedi; benim. Senin kardeşin.

— Sen beğenilen bir adam değilsin. Vah sana!..

— Yaran var mı, ey kardeşçiğim?

— Uzak ol benden ey çocuk!..

Bu sırada Mü'minler Emîri Hazret-i Ali nefes nefese oraya geldi:

— Ey mü'minlerin annesi, dedi; sana bir zarar erişti mi?

— Hayır, yâ Ali!..

— Allah'a hamd olsun. Eğer sana bir zarar erişseydi dünya bize kararır ve zindan olurdu.

— Hiç böyle şey ummamıştım.

— Kim arzu eder ki bunu?

— Yâ Ali, ne yapmayı düşünüyorsun?

— Müsâade edersen seni bir evde muhafaza edelim ve sonra Medine'ye gönderelim.

— İyi olur, yâ Ali!..

Bu konuşmalardan sonra Hazret-i Âişe Basralılar'dan birinin evine yerleştirildi. Hazret-i Ali ile İbn-i Abbas ve diğer sahabîler kendisini ziyarete geldiler ve onunla konuştular.

Ve sonra, Muhammed b. Ebu Bekir'in muhafazası altında maiyetine verilen 40 kadınla Hicaz'a hareket ettiler.

İffet ve ismet sadefi Âişe hareket esnasında gözyaşlarının selinde boğulur gibi oldu, hıçkırıklar boğazında düğümlenmişti:

— Yemin ederim ki, dedi; Ali'ye karşı hiçbir dargınlığım yoktur! Hâdiseler benim ummadığım bir şekilde cereyan etti. Ne ki, olan olmuş, kuş yuvadan uçmuştur. Artık bize düşen sabretmek ve Cenâb-ı Hakk'tan mağfiret dilemektir!..

Ulviyyet ve şecaat mâdeni Hazret-i Ali (radıyallahü anhâ) de, aynı tarzda mukâbele etti. İki İslâm büyüğü birbirlerinden razı olarak ayrıldılar. Hazret-i Âişe'nin kafilesi yola revan oldu. Kafile, ufuktan kayboluncaya kadar Hazret-i Ali peşlerinden baktı. Kimbilir neler düşünüyordu?

❖ ❖ ❖

Hac mevsimine birkaç ay vardı. Hazret-i Âişe hac farizasını da yerine getirip ondan sonra nûr şehri Medine'ye gidecekti. Öyle de yaptı. Doğruca Kâinatın îman beşiği olan Mekke'ye gitti. Haccını edâdan sonra Peygamber beldesi Medine'nin yolunu tuttu.

Devesinin üzerinde vadiler boyu düşündü. Kâh yaralı bir ceylân gibi çırpındı, kâh bir pınar gibi gözünden yaşlar döktü. Kâh çölde açılan bir lâle gibi sararıp soldu. Nihayet Peygamberler Peygamberinin mübârek ravzasına vâsıl oldu.

Mübârek kabrin topraklarını avuçlayıp hıçkıra hıçkıra ağladı:

— Ey Allah'ın Resûlü, ey cihanın kıblesi, ey kokusu güzel Peygamber! Keşke ben de seninle beraber ölmüş olsaydım!..

Derinlik, incelik, dirayet ve zarafet timsâli Cenâb-ı Âişe hücresine çekildi. Perdeleri indirip kendi dünyasına daldı.

Ömür nefeslerinin incilerini nerelerde tükettiğinin muhasebesini yaptı. Bu hayat pınarı, nereden çağlamış, nerelere akmıştı?

Yine yıldızlar dolu bir geceydi. Cenâb-ı Âişe perdeyi aralayıp gök kubbeye baktı. Fezanın derinliklerinde yıldızlar oynuyordu, nûr serpen ay bir başka pırıltılar saçıyordu.

Âişe (radıyallahü anhâ), Kâinatın Efendisiyle geçen tatlı günlerini hatırladı. Gözleri yine buğulanmıştı:

— Âh ne olurdu, dedi; ben yirmi sene evvel ölmüş olsaydım!..

Perdeyi kapatıp seccadesi üzerine oturdu, sabaha kadar öylece kaldı. Nice günler, nice geceler akıp gidiyor, Âişe (radıyallahü anhâ) için için eriyordu.

Yine bir gündü. Kapısı güm güm çalındı:

— İzin var mı, ey mü'minlerin annesi?

İçeriden seslendi:

— Kimsin, ne istiyorsun?

— Basralıyım, ziyaretinize geldim!..

— Buyur, o halde, kapımız size açık.

Ve adam içeri alındı. Hazret-i Âişe ona sordu:

— Sen savaşta bizimle beraber miydin?

— Evet!

— O halde o gün, 'ey annelerin en faziletlisi!' diye bir şiir inşad edenin kim olduğunu biliyor musun?

— Evet!

— Kimdir o?

— O şiiri söyleyen benim kardeşimdi, ey mü'minlerin annesi!..

Hazret-i Âişe'nin ay gibi parlak yüzü birden gölgelendi. Teessüründen ağlamaya başladı.

Hazret-i Âişe o günleri hatırladıkça hep ağlıyordu. Hayat defterinde böyle bir sahife bulunduğu için kendini bahtsız sayıyordu...

❖ ❖ ❖

İffet ve ismet sadefi Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), ömrünün geri kalan günlerini Medine'de geçiriyordu. Hücresine kapanıyor, seccadesi üzerine oturuyor, durmadan Cenâb-ı Hakk'ı zikrediyordu. Kendisine bir şey sormak isteyen olursa ona hemen cevap veriyor, etrafına ilim ve irfan incileri saçıyordu.

Tâbiin'den İshak isimli âmâ bir adam vardı. Sık sık gelir Hazret-i Âişe'yi ziyaret eder, ondan ilim ve irfan öğrenirdi. Mü'minlerin pâk ve temiz annesi onu her kabul edişinde güzelce örtülere bürünürdü. Bu adam âmâ, beni göremez demezdi. Tesettüre ve Allah'ın emrine titizlikle uyardı.

Bir gün yine o adam geldi. Hazret-i Âişe yine örtülere büründü. Bu vaziyeti hisseden İshak dayanamayıp sordu:

— Ey mü'minlerin annesi, ey şeriat mumu, ey cihan kadınlarının sultanı! Ben körüm, hiçbir şey görmüyorum!.. Benden de mi saklanıyorsun?

Ay yüzlü Peygamber zevcesi ona şu cevabı verdi:

— Ey İshak! Sen beni göremiyorsun ama, ben seni görüyorum!..

Hayâ ve edebin bu derecesi. İşte İslâm'ın altınla doldurduğu kalblerdeki saffet ve ulviyet!..

❖ ❖ ❖

Bir gün yine hücresindeydi. Derin düşüncelere dalmış, hatıralar denizinde akıp gitmişti. Hayâl âleminin billûr saraylarında

neler yoktu ki... Allah Resûlünün mübârek sözleri kulaklarında çınlayıp duruyordu. Kâinatın Efendisi onun gözleri önünde çok kerre şöyle duâ ederdi:

— Allah'ım! Cismimi afiyette kıl; gözümü de afiyette kıl ve onu benim vârisim kıl. Halîm Kerîm olan Allah'dan başka ilâh yoktur. Büyük Arş'ın Rabbı olan Allah'ı tenzih ederim. Âlemlerin Rabbı olan Allah'a hamd olsun! (64)

Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), o ânı görür ve yaşar gibi bir hisle doldu. Ellerini ulvilik âlemlerine kaldırıp aynı kelimelerle Yüce Allah'a yalvarmaya koyuldu. Kendinden o kadar geçmiş, o kadar vecd içinde kalmıştı ki, kapısının vurulmasıyle ancak kendine gelebildi. Kapıda biri vardı, ona sesleniyordu:

— Ey mü'minlerin annesi, müsâade var mı?

Gözyaşlarını kurulayıp sordu:

— Kimsin, ne istiyorsun?

Dışarıdaki ses cevap verdi:

— Bir müşkilim var, onu soracağım!..

— Pekâlâ, sor!..

— Ey mü'minlerin annesi! Yüce Allah buyuruyor ki:

«Sonra biz o kitabı kullarımızdan (beğenip) **seçtiklerimize miras bırakdık. İşte onlardan kimi nefsine zulm edendir, onların bazısı mu'tedildir, onlardan bir kısmı da Allah'ın izniyle hayrat** (ve hasenat yarışların) **da geçib kazanandır. İşte bu, büyük fazl**(-u kerem) **dir. » (65)**

Sıdk cevheri Hazret-i Âişe'nin mübârek yüzünde elmaslar nokta nokta gezindi:

— Oğlum, dedi; bunu mu düşünürsün?

---

64 Tirmizi.

65 Fâtır: 32.

— Evet, hep bu âyet-i kerîmenin mânâsını düşünmekteyim.

— O kolay!

— Nasıl, ey annem?

— Ey çocuğum! Bu üç sınıf insan da cennete girecektir!..

— İşte ben onu merak etmekteyim. Bu nasıl oluyor?

— Bu âyetten sonra, bunların Adn cennetlerine girecekleri bildirilmiyor mu?

— Bildiriliyor!

— Hayır ve fazilette önde olanları; Nebiler Nebisinin önünde ölenler, O'nun müjdesine nâil olanlardır. Mu'tediller de Allah'ın Resûlüne tamamiyle ayak uyduranlar, hatta o yolda hayatlarını hiçe sayanlardır. Kendilerine yazık edenlerse onlar da senin ve benim gibileridir!..

— Teşekkür ederim, ey annem!..

— Güle güle çocuğum!..

Adam sevinç ve saâdetle Hazret-i Âişe'nin huzurundan ayrıldı. Âişe (radıyallahü anhâ) yine kendi âlemine dalıp hatıralarının denizinde yüzmeye başladı.

Hz. Muavîye Devri

Allah'ın yenilmez arslanı ve evliyalar sultanı, şecaat ve ulviyet mâdeni Hazret-i Ali'nin devri de son buldu. Haricîler tarafından şehid edildi. Yerine oğlu ve Peygamber torunu Hazret-i Hasan (radıyallahü anhâ) geçti. O da birkaç ay sonra hâkimiyet yüzüğüne tekmeyi vurarak hilâfet makamını Hazret-i Muaviye'ye devretti.

Hazret-i Ali'nin şehid edildiğini duyan mü'minler annesi Âişe, çok müteessir oldu. Gözleri buğulandı, yüzünde ızdırap çizgileri benek benek gezindi:

— Allah, dedi; Ali'ye rahmet etsin! Bir sözü beğendi mi **«Allah'ın ve Peygamberi'nin sözü haktır!»** buyururdu. Iraklılar onu haksız yere suçlamışlardır! (66)

Ve sonra tâ yıllar öncesine gitti. Hayâl âleminin billûr saraylarında gezindi. Allah'ın Sevgilisi, topyekûn zaman ve mekânın ve bütün mahlûkatın Peygamberi ile aralarında geçen bir konuşmayı hatırladı.

Bir gündü. Allah'ın Resûlü ile başbaşa oturuyorlardı. Sonsuzluk Nebisi, Hazret-i Ali'yi uzaktan gördüler:

— İşte Arabın efendisi! buyurdular.

İffet timsâli Âişe sordu:

— Arabın efendisi sen değil misin, ey Allah'ın Resûlü?

Kâinatın Efendisinden şu cevabı aldılar:

— Ben insanoğlunun efendisiyim. Ali ise Arabın efendisidir.

Âişe (radıyallahü anhâ) bir zaman bu hatıralar denizinde yüzdü. Cihan günlerinin cennetlere döndüğü Peygamber devrinin aydınlık yüzüne hayâl penceresinden baktı, baktı. Fakat artık o nûrlar ve ışıklar dolu günleri geri getirmek mümkün değildi.

Hazret-i Âişe yine kendi iç dünyasına çekilmiş, hücresine kapanmış, hâdiselerin akışını zamana havale etmişti. Yine nice hâdiseler cereyan etmiş, nice günler gelip geçmişti. O hep inciler dolu bir gönülle Cenâb-ı Hakk'ı zikredip duruyordu.

Yine bir gün seccadesi üzerindeydi. Ak ak sevgilerle dolup taşmıştı. Semadan deste deste nûrlar iniyor, gönül denizi bir tatlı hisle dalgalanıyordu.

Birden beyninde şimşekler çaktı. Taptaze bir hatıra gözlerinin önünde elmas elmas pırıldadı. O nûrlar dolu Peygamber

66 Mûsned, İman; Ahmed.

devrinde bir gündü. Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber bir adam sesi duymuştu. Hemen yerinden sıçrayarak dışarı, ona bakmaya çıkmıştı. Adamı görmek için sıdk cevheri Âişe de Nebiler Nebisini takip etmişti.

Baktı ki, daha önce gördüğü **Dıhyetü'l-Kelbî**. Güzelliği dillere destan olan sahabî.

Sarığını omuzunun iki tarafından sarkıtmış, atının boynuna da yaslanmış gülümsüyor.

Nebiler sultanı içeri gelince, Âişe ona sormuştu:

— Ey Allah'ın Resûlü, aniden sıçradın. Ben de ardınsıra çıktım. Baktım o Dıhyetü'l-Kelbî idi. Niçin gelmiş?

Rahmet Peygamber güneş güneş gülümseyerek:

— Ey Âişe, buyurdular, onu gördün mü?

— Evet, ey Allah'ın Resûlü!..

— O gördüğün Cebrail Aleyhisselâm'dı. Beni Kureyza üzerine yürümemi emretti.

— Ben de Dıhyetü'l-Kelbî sandım, ey Allah'ın Resûlü!..

❖ ❖ ❖

Derinlik, incelik, dirayet ve zarafet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), o âlem kadınlarının sultanı, hatıralarla öyle dolup taşmıştı ki, ancak kapısının vurulmasiyle o âlemden sıyrılabildi. Kapısında yine biri vardı, kapıyı çalıp duruyordu:

— Tak, tak, takkk!..

Yerinden sıçrayıp seslendi:

— Kim o?

Dışarıdaki adam cevap verdi:

— Muaviye tarafından size bir mektup getiriyorum, ey mü'minlerin annesi!..

— Pekâlâ, getir görelim!..

Ve adam, Hazret-i Muaviye'nin mektubunu Peygamber zevcesine verdi. Âişe (radıyallahü anhâ), mektubu okudu. Hz. Muaviye ondan nasihat istiyordu. Buna memnun oldu. Aya benzeyen yüzünde çiçekler benek benek açıldı. Ve hemen şu cevabı yazdı:

— «Esselâmü Aleyküm! Nebiler Nebisinden duydum ki, bir adam insanların rızasını tahsile değil de Allah'ın rızasını kazanmağa çalışırsa Cenâb-ı Hak onu, insanların rızasını kazandığından, hasıl olacak zarardan korur ve muhafaza eder.

Allah rızasını bir tarafa bırakıp da insanların rızasını tahsile çalışanları Allah da insanlara bırakır. Vesselam!...

❖ ❖ ❖

Zaman ırmağı durmadan akıyor, günleri geceler, geceleri günler takip ediyordu. Ay meş'alesinin aydınlattığı bu cihan sarayından nice zühre gibi parlak yüzlü güzeller gelip geçmişti. Nice sultanlar tahtından kara toprağa inmişti. Gece ile gündüz bir makas gibi ömür kumaşlarını kesiyor, ömür nefesleri günden güne tükeniyordu.

Evet, şu bir hakikatti:

Nefesler bir bir uçar, ömür son yaşa gelir,

Hiç ummadığın bir an, Azrail başa gelir!..

İşte Hazret-i Âişe'nin kalbini yakan yeni bir ölüm hâdisesi daha. Peygamberler Peygamberinin koklayıp öptüğü ve çok kerre de mübârek omuzlarında taşıdığı evlâdı Hazret-i Hasan (radıyallahü anhâ) zehirlenerek öldürülmüştü. Hem de kendi zevcesi tarafından.

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), nasıl bir alev gibi çırpınmasındı? Çırpındı, dertlendi, ağladı, titredi. Ne çâre ki, o efendi artık son uykusuna dalmış, dünya perdeleri yüzüne kapanmıştı.

Sene hicretin 49. yılı idi. Yıllar ne çabuk akıp gitmişti. Ne kadar çok hâdiseler cereyan etmişti. İşte yeni bir hâdise, yeni bir ızdırap.

Peygamber torunu, Hazret-i Fâtıma'nın gözünün nûru, mertlik ve ulviyyet mâdeni Hazret-i Hasan, son anlarında mübârek dedesinin yanına defnedilmeyi vasiyet etmişti. Hazret-i Âişe müsâade ederse onun hücresinde kıyamet sabahına kadar yatacaktı. Hazret-i Hüseyin (radıyallahü anhâ) nefes nefese Cenâb-ı Âişe'nin huzuruna koştu:

— Ey mübârek annem, dedi; başımıza gelen felâketi görüyorsun. Ağabeyimin vasiyeti vardır. Eğer emir buyurursanız, sizin hücrenizde, dedesinin ayağının ucunda toprağa verilmek istiyor. Ne dersin?

Âişe (radıyallahü anhâ) gözyaşlarını tutamadı.

Hıçkırıklar boğazında düğüm düğüm olmuştu. Şu hayatı boyunca ne kadar acılar çekmişti. Yeni bir acı kalbini kavuruyordu. Anne yüreği böyle bir ızdırabın sancılarını daha ne kadar çekebilirdi ki...

Âişe (radıyallahü anhâ) bir zaman sessiz sessiz ağladı. Sonra yaşlı gözlerini Hazret-i Hüseyin'in yüzünde bir müddet gezdirdi. Peygamberler Peygamberinin öptüğü bu mübârek yüze dakikalarca baktı. Baktıkça titredi, eridi, hicran ateşi yüreğini yaktı.

— Ah, dedi; ne olurdu bu acı günleri görmemiş olsaydım!..

Hazret-i Hüseyin (radıyallahü anhâ):

— Ey annem, dedi; kaderin ipleri bizim elimizde değil ki.

— Evet, öyle yavrucuğum!..

— Dünya, Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) hânedanına gülmez.

— Bunu yakînen biliyorum.

— Kardeşimin vasiyeti için ne diyorsun, ey annem?

— Onu kendime tercih ederim. Memnuniyetle kabul ediyorum, götürün mübârek yavrumu oraya, benim hücreme defnedin.

— Çok teşekkür ederim, ey annem!..

Ve Hazret-i Âişe'nin huzurundan gönül hoşnutluğu ile ayrıldı. Ne var ki, sevinci uzun sürmedi. Mervan bu haberi alınca avaz avaz bağırdı:

— Böyle şey olmaz! Hasan, hiçbir vakit oraya gömülemez!..

Bütün başlar yere düştü. Bu, yeni bir fitnenin rüzgârı idi. Eğer bu rüzgârın önüne atılacak olurlarsa yine kanlar dökülebilirdi. Çaresiz Hazret-i Hasan (radıyallahü anhâ)'ı Bakî kabristanında, annesi Hazret-i Fâtıma'nın yanında toprağa verdiler...

Fazilet ve Işık Dolu Bir Ömür

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ), inciler dolu bir gönlün sâhibi idi. Gençliğinden kemâline kadar bütün günleri, yüksek ahlâkın canlı bir nümûnesi olan Nebiler Nebisinin nezdinde geçmişti. En yüksek terbiyeyi İnsanlığın Efendisinden almıştı.

Ahlâkı, edebi, takvası, cömertliği, şefkati, zühd ve verâsı bir başka güzellikteydi. Kalbi, Allah korkusu ile titrer, gözünün yaşı çok zaman kurumazdı. Vaktinin çoğunu ibâdetle geçirir, geceleri başı kesik bir mum gibi yanardı. Resûl-i Ekrem Efendimizin hayatında nasıl geceleri teheccüde kalkıyorsa, onun ebediyete intikalinden sonra da bu namazlara devam ediyordu.

Yine yıldızlar dolu bir geceydi. Nûr yatağı Medine, sessizliğin içinde yüzüyordu. Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ) gecenin ilerlemiş vaktinde kalkmış, abdest alıp Teheccüd namazına durmuştu. Aradan bir müddet geçtikten sonra yeğeni Kasım gelip kapıdan içeri süzüldü ve mü'minler annesini Rabbın huzurunda buldu. Namaz bittikten sonra gözlerini ona dikip sordu:

— Ey eşi bulunmaz inci! Ne namazı kılıyorsun?

İffet timsâli Âişe dudaklarına tatlı bir tebessüm konduraraak cevap verdi:

— Allah Resûlünün kıldığı teheccüd namazı kılıyorum, â çocuğum!..

Peygamber zevcesi Âişe (radıyallahü anhâ), Ramazan ayında da teravih namazına büyük bir ehemmiyet veriyordu. Kölesi Zekvân ona imam oluyor, o da onun peşinde namazını kılıyordu. Ramazan haricinde de günlerinin çoğunu oruçlu olarak geçiriyordu.

Yine öyle günlerden biriydi. Ulviyyet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ) oruçlu bulunuyordu. Ne var ki, güneşin harareti insanı bir arı gibi sokuyordu. Rüzgâr bile insanın yüzünü bir kaynar su gibi yalayıp geçiyor, yüreklere erimiş kurşun misâli damla damla akıyordu. Hazret-i Âişe'nin dudakları hararetten şarha şarha olmuş, nihayet baygınlık geçirmişti. Bu hali gören kardeşi Abdurrahman (radıyallahü anhâ), bir alev gibi çırpınarak onun başına dikildi ve dedi:

— Ey benim kardeşim, niçin kendine yazık ediyorsun? Orucunu bozsan olmaz mı?

O eşsiz inci, o sultan kadın gözlerini aralayıp Abdurrahman'a nazar ettikten sonra usul usul mırıldandı:

— Ey Abdurrahman! Ben Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem)'den duydum; arife günü oruç tutanın bir senelik günahları bağışlanır! (67)

Ve o, insanı kavuran, eriten, pişiren sıcak altında orucuna devam etmişti.

Onun meziyetlerinden biri de cömertliği idi. Elinde avucunda ne varsa hepsini fakirlere dağıtır, mahzun gönülleri ışıklarla doldururdu. Abdullah bin Zübeyr (radıyallahü anhâ)'den:

67 Müsned, Ahmed bin Hanbel.

— Bu iki kızkardeşten fazla cömert ve âlicenab bir kimse ömrümde görmedim!..

Evet, Hazret-i Âişe'nin ablası Esmâ (radıyallahü anhâ) da aynı sıfatların sahibiydi. Abdullah, yukarıdaki sözüyle annesini de kastediyordu.

Sıdk cevheri Cenâb-ı Âişe, eline geçeni biriktirir, sonra fakirler arasında taksim ederdi.

Hazret-i Âişe'nin kapısından hiç kimse eli boş dönmemişti. Az da olsa verir, isteyeni mahrum etmezdi. Bir gün bir kadına elinde bulunan bir hurma tanesini vermişti. Kadm da onu iki kız çocuğu arasında pay etmiş, kendisi yememişti. Bu hâl, rikkat ve merhamet mâdeni Cenâb-ı Âişe'nin kalbini titretmiş, gözleri yaşlarla dolmuştu.

Bu hususta onun rehberi, Kur'ân-ı Kerîm'in şu âyeti idi:

— **«İşte kim zerre ağırlığınca bir hayır yapıyor** (idiy) **se onu**(n sevabını) **görecek.»** (68)

O cömertlik sultanı, rikkat ve merhamet mâdeni bir babanın kızı idi. Kendisi de tıpkı babası gibi her şeyini Allah rızası için kucak kucak dağıtıyordu.

Bir defa kendisine Hazret-i Muaviye tarafından 100.000 dirhem gönderilmişti. Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), o paraya elini bile sürmedi. Akşam olmadan hepsini etrafındaki fakirlere dağıttı, kendisi zeytin ekmekle iftar etti.

O çok şefkatli bir anneydi. Onun tarafından azad edilen kölelerin sayısı 62'dir.

Nûr yatağı Medine'de Berîre adında bir câriye vardı. Sahiplerinin elinden kurtulmak istiyordu. Onlara bir miktar para ödeyebilse hürriyet güneşi gönül ufkunda doğacaktı. Berîre, çaresizdi. Düşündü, taşındı, aklına Peygamber zevcesi

68 Zilzâl: 7.

Hazret-i Âişe geldi. Birden içi tatlı bir heyecanla damla damla doldu. Derhal iffet timsâli Âişe'nin kapısına koştu ve kapıyı çaldı:

— Tık, tık, tık!..

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ) sordu:

— Ne istiyorsun?

Berîre boynunu büküp mırıldandı:

— Sahiplerime ödeyecek bir miktar param olsa serbest bırakılacağım. Onun için size geldim, ey mü'minlerin annesi!..

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), Berîre'yi mahzun etmedi. Hemen gereken parayı verdi. Berîre şevk ve saâdetinden uçacak gibi oldu ve koşar adım sahiplerinin huzuruna varıp:

— Alın işte, dedi; alın ve beni serbest bırakın!..

Berîre, Hazret-i Âişe sayesinde hürriyetine kavuşturuldu.

❖ ❖ ❖

Derinlik, incelik, dirayet ve zarafet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), bir gün hastalanmıştı. Hastalık esnasında bir garip düşünce gelip beyin zarına çivi gibi battı. Düşünce çivisi gittikçe derinlere nüfuz ediyordu:

— Ey Âişe, diyordu; sana bir kimse bedduâ etmiş olmasın?

Âişe (radıyallahü anhâ), yatağının içinde kımıldamaya başladı. Alnına biriken terleri elinin tersiyle silip derin bir nefes aldı ve sonra kendi câriyesine seslendi:

— Ey yavrucuğum! Bir kimse bana bedduâ etmiş olabilir mi?

Câriyenin yüzü bir elma gibi kızardı. Başını eğip tane tane konuştu:

— Evet, ey sahibem! Ölürsen belki âzâd edilirim diye düşünmüştüm!

Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), derhal o câriyeyi âzâd etti.

İşte iffet ve ismet sadefi Âişe böyle bir inciler dolu gönlün sahibiydi.

Aynı zamanda son derece cesurdu. Geceleri kalkıp tek başına kabristana gittiği zamanlar olmuştu. Cenk meydanlarında da cesaretle dolaşabiliyordu. Uhud cenginde yaralılara su taşımıştı. Hendek muharebesinde, her taraf ok yağmuru altında tozarken kaleden fırlamış, İslâm ordusunun vaziyetini tetkik etmişti.

İlim ve irfan itibariyle ise bir taneydi.

Sahabîlerin birçoğu ondan sual sorarlardı. Âişe (radıyallahü anhâ), o keskin zekasiyle ve emsalsiz ilmiyle içinden çıkılamayacak meseleleri bir bir çözerdi.

Bir gün Hazret-i Muaviye adamlarından birine dedi ki:

— En büyük âlim kimdir?

Adam cevap verdi:

— Sizsiniz!

Hazret-i Muaviye kaşlarını çattı:

— Hayır! İşin doğrusunu söyle!

Adamın dudakları bir yay gibi gerildi ve dedi:

— Mü'minler annesi Âişe'dir!..

Hazret-i Muaviye'nin yüzünde elmaslar nokta nokta oynaştı:

— Ey adam, dedi; işte şimdi doğru söyledin!..

❖ ❖ ❖

İffet ve ismet sadefi Cenâb-ı Âişe, Hazret-i Ebu Bekir gibi bir sultanın kızı idi. Âlemlere rahmet olan bir Peygamberin en sevgili zevcesiydi. Ömür nefeslerinin incileri hep bu denizlerden elde edilmişti. O, Allah'ın kitabının en kıymetli müfessiri, Nebiler Nebisinin sünnetinin en değerli şârihi ve İslâm ahkâmının en mümtaz bir muallimi idi. O öyle bir irfan deni-

zine dalmıştı ki, bu vadide hiç kimse onunla boy ölçüşemezdi. Peygamberler Peygamberinin en mahrem sırlarına ancak o vâkıf olmuştu. O bir Kâbe mumu gibi etrafını durmadan aydınlatıyordu. Gönüllere gaybî inciler yağdıran bir hatipti.

Urve cennetle müjdeli Hazret-i Zübeyr'in oğludur. Hazret-i Âişe'nin ablası Esmâ (radıyallahü anhâ) da Urve'nin annesidir. Urve, bütün ilmini, bütün bildiklerini Hazret-i Âişe'den öğrenmişti. İmam Zührî, işte bu zâtın talebesiydi.

Urve der ki:

— Mü'minler annesi Âişe kadar helâl ve harama, ilme, şiire, tıbba vâkıf bir kimse görmedim!..

İmam Zührî'den:

—-Hazret-i Âişe herkesin en âlimi idi. Sahabîlerin ileri gelenlerinin en büyükleri ona müracaat ederlerdi.

Mesruk, mü'minler annesi tarafından yetiştirilen bir âlimdir. Hazret-i Âişe'nin rivâyet ettiği hadislerin birçoğu, Mesruk yoluyla gelmektedir. Bu büyük zat da şöyle demektedir:

— Bütün varlığıma hâkim olan Allah'a yemin ederim ki, Ashâbın yaşlılarının Hazret-i Âişe'ye ferâiz sorduklarına şahid oldum!..

Yine İmam Zührî'den:

— Herkesin ilmi toplansa Hazret-i Âişe'nin ilmi kadar olmaz!..

Hazret-i Muaviye'den:

— Ben Âişe'den belâgatlı ve zeki bir hatip görmedim!..

İlmin Çağlayan Denizi

Peygamber şehri Medine, yıldızlar dolu semanın altında pırlantadan yontulmuş bir nokta gibi pırıldıyordu. Orada rüzgârlar

bir başka ahenkle esiyor, çiçekler bir başka güzellikle açıyordu. Ağaçlarının dallarında nazlı haber kuşları ötüyor, dağlarının ak tepelerinde şahinler kanat çırpıyor, kuyularından kevser çeşmeleri çağlıyordu.

Medine, bir ilim ve irfan yuvası idi. Sahabîlerin ululari gönüllerini yaprak yaprak açmış, her isteyene ilim öğretiyorlardı. Medine'deki en büyük, en verimli ilim merkezi, mü'minler annesi Âişe (radıyallahü anhâ)'nin evi idi.

Hazret-i Âişe bir nefes olsun boş durmazdı. Kapısını açar, kadın-erkek, genç-ihtiyar bu kapıya gelir Hazret-i Âişe'nin ders halkasında otururdu. Kim ne sorsa, o hemen cevap verirdi.

Yalnız bununla da kalmıyordu. Kimsesiz ve yoksul çocukları himâyesine alıyor; onlara hem bakıyor, hem de birer ilim adamı olarak yetiştiriyordu.

Her sene hac mevsiminde mü'minler annesi Âişe'nin çadırı Hira ile Merve arasında kurulur, diğer memleketlerden hacca gelen ilim erbabı onun dersinde bulunurdu. O gönüllere nice eşsiz inciler hediye eder, halka tam bir anne şefkatiyle bakardı.

Hazret-i Âişe'nin talebeleri sayılmayacak kadar çoktur. Erkeklerden başka bu talebeler içinde kadınlar da vardır ki, onlardan biri de Abdurrahman'ın kızı Amra'dır. Hadîs âlimleri, Amra'nın ismini büyük bir saygı ile zikrederler.

İmam Zührî, hadîs tahsili için çırpındığı demlerde hadisçilerden biri ona şöyle dedi:

—- Ey Zührî! İlim tahsiline meraklı isen sana bir irfan hazinesi göstereyim. Bu irfan hazinesi Amra'dır. Onun huzuruna git, ondan ders al. Çünkü o, Hazret-i Âişe'nin elinde yetişmiştir!..

Âişe ve Hadis

Malumdur ki hadîs ilminin kaynağı Allah'ın Resûlüdür. Onun tavrı, hareketi, hadiselere bakışı, her hâli, insanlar için bir ebe-

diyet ışığıdır. O ebedî ve sönmez ışığın etrafında pervâneleşenler de sahabîlerdir. Sahabîler içinde Kâinatın Efendisine en yakın ve en sevgili olan da Cenâb-ı Âişe'dir. Peygamberler Peygamberinin en mahrem sırlarına o vâkıf olmuştu. Akıl güneşinin altın huzmelerini Nübüvvet denizinin derinliklerine tutmuş ve ondan akseden ilâhî pırıltıları gönül defterine kaydetmişti. Bu sebeple hadîs rivâyetinde sahabîlerin en önde gelenleri arasında zikredilir.

Sahabîler içinde en çok hadîs rivâyet edenler şunlardır:

1 — Ebû Hureyre (radıyallahü anhâ), **5364** hadîs,

2 — İbn-i Abbas (radıyallahü anhâ), **2660** hadîs,

3 — İbn-i Ömer (radıyallahü anhâ), **2630** hadîs,

4 — Enes bin Mâlik (radıyallahü anhâ) **2586** hadîs,

5 — Câbir (radıyallahü anhâ), **2540** hadîs,

6 — Âişe (radıyallahü anhâ), **2210** hadîs,

7 — Ebû Saîd El-Hudrî (radıyallahü anhâ) **2120** hadîs rivâyet etmişlerdir.

Burada isimleri zikredilen mübârek zatlar, mü'minler annesi Âişe'den sonra da yaşamışlardır. Bu sebeple hayatları boyunca rivâyetlerine devam etmek imkânı doğmuştur. Hazret-i Âişe, hayat damarını kurutan ölümün gelmesiyle bildiklerini beraber götürmüştür. Ayrıca o bir kadın olduğu için erkekler gibi her meclise girip hadîs anlatmak fırsatından da mahrumdu. Belki sayı itibariyle hepsinden ileride olacakken, ancak 6. sırayı alabilmiştir. Bu dahi onun ne kadar keskin bir zekâya sâhib olduğunu gösterir.

Şimdi onun Allah Resûlünden duyup naklettikleri hadîslerden bazılarını zikredelim:

Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ)'den: Allah'ın Resûlü buyurdular ki:

—Her günahın bir tevbesi vardır. Ancak kötü ahlâk sahibinin değil. Çünkü o, henüz bir günahtan tevbe etmeden ondan daha beterine döner. ([69])

— Allah'ın velî kulları ancak cömertlik ve güzel ahlâk üzere yaratılmışlardır.

Âişe'den: Kâinatın Efendisi buyurdular ki:

— Dünya, yurdu olmayana yurttur; malı olmayana maldır. Aklı olmayan da ancak dünya için toplar. ([70])

Yine o anlatır:

Bir kerre Nebî (sallallâhü aleyhi ve sellem)'in mübârek huzuruna yahudîler girmişti de Allah'ın Resûlüne (selâm yerine):

— Essamü aleyk = Ölüm üzerine olsun!

Demiştiler. Ben de (bu söze kızıp) onlara lanet etmiştim. Bunun üzerine varlığın sebebi olan Peygamber bana:

— (Ey Âişe), dedi; sana ne oldu ki?

Ben de:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedim; bu yahudîlerin ne hezeyan ettiklerini işitmedin mi?

Buyurdular ki:

— Ya sen benim: **«Ve aleyküm = Ölüm sizin üzerinize olsun!»** dediğimi işitmedin mi? ([71])

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ)'den:

Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) buyurdular ki:

— Allah katında erkeklerin en sevilmeyeni, en çok mücâdeleci olanıdır. ([72])

---

69 Taberânî.

70 İmam Ahmed.

71 Buhari.

72 Buhârî ve Müslim.

Yine o anlatır: Nebiler Nebisi gecenin sonuna doğru Bakî Kabristanı'na çıkar ve şöyle derdi:

— Ey mü'min kavimlerin yurdu! Size selâm olsun. Yarın için geleceği vâdolunan müeccel şey size geldi. İnşâallah biz de arkanızdan geleceğiz. İlâhî, Bâkî'dekileri yarlığa! (73)

Âişe (radıyallahü anhâ)'den:

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi Cenâb-ı Peygamber buyurdular ki:

— Bir mü'min, güzel ahlâkiyle gece ibâdet eden, gündüz oruç tutan kimselerin derecesine erişir. (74)

Ulviyyet mâdeni Hazret-i Âişe'den:

— Allah'ın Resûlü bir gün seferden döndüğünde evin önündeki sofayı resimli bir perde ile örtmüştüm. Bu hâli gören Nebiler Nebisi derhal perdeyi yırttı ve benzi attı:

— Ey Âişe, dedi; kıyamet günü en şiddetli azaba uğrayacak kimseler, yaratmak hususunda Allah'a benzemeye uğraşanlardır! (75)

❖ ❖ ❖

Yine Cenâb-ı Âişe'den:

— Mekke'nin fethi gününde hırsızlık eden Mahzumlu kadının mes'elesi Kureyşîlerin ağrına gitti. Bunun üzerine 'Bu kadın için Resûlüllah nezdinde kim şefâat edebilir? Bunu ancak Allah Resûlünün çok sevdiği Üsâme bin Zeyd yapabilir' dediler.

Sonra varıp Üsâme'ye mürâcaat ettiler. O da Nebiler Nebisinin huzurunda mes'eleyi anlattı. Kâinatın Efendisi, mübârek gözlerini Üsâme'ye dikip:

---

73 Müslim.

74 Ebû Dâvud.

75 Buharî ve Müslim.

— Ey Üsâme, dedi; Hudûdullah'dan bir haddin ıskâtı için şefâat mi istiyorsunuz?

Sonra kalkıp bir hutbe îrâd ederek şöyle buyurdu:

— (Ey insanlar!) **Sizden evvelkilerin helâk olmalarının başlıca sebebi, ancak büyüklerinden birisi hırsızlık ettiğinde haddi icra etmedikleri halde aşağı tabakadan biri hırsızlık ettiğinde haddi tatbik etmeleri olmuştur. Allah'a yemin ederim ki, Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık etseydi onun da elini keserdim! (76)**

Âişe (radıyallahü anhâ)'den:

Resûl-i Ekrem (sallallâhü aleyhi ve sellem) buyurdular ki:

— İlâhî! Her kim milletin işinden bir vazifeye tâyin olunur da onları meşakkate düşürürse, sen de onu meşakkate düşür ve her kim milletin işinden birine tâyin olunur da onlara karşı rıfk ile muamele ederse, sen de dünyâ ve âhirette ona yumuşaklık göster! (77)

Yine Cenâb-ı Âişe'den: Hakkın nazlı Nebisi buyurdular ki:

— Yemek yediğiniz zaman Allah'ın adını yâdediniz. Eğer yemeğin evvelinde Besmele'yi unutursanız, evveli için de, âhiri için de: «Bismillâhi evvelühû ve âhirühû!» **deyiniz! (78)**

Yine o anlatır:

Hâlik-i Azîmin muhterem Peygamberi aile efradından bazısı hastalandığında sağ elini hastaya sürer ve şöyle duâ ederdi:

— Allah'ım! Sen bütün insanların Rabbısın. Bunun ızdırabını gider. Şifayı veren Sen'sin. Sen'den başka

76 Buharî.

77 Müslim

78 Buharî ve Müslim.

şifâ veren yoktur. Buna hiçbir hastalık bırakmayacak şekilde şifâ ver! (79)

İffet ve ismet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ)'den: Allah'ın Resûlü şöyle buyurdular:

— Her insan, üçyüz altmış mafsal üzerine yaratılmıştır. Şu halde bir kimse Allah'ı tekbîr eder, Allah'ı öğer, Lâ ilâhe illallah, Sübhânallah, **der; Allah'dan mağfiret diler, insanların yolları üzerinden taş veya diken, yâhud kemik gibi şeyleri bir kenara atar, yâhud mârufu emir veya münkerden nehyeder ve bunların hepsi üçyüz altmışı bulursa o gün, cehennem ateşinden uzaklaşmış olarak akşam eder. (80)**

Âişe (radıyallahü anhâ)'den:

— Çölde yaşayanlardan bazıları Kâinatın Efendisinin yanına geldiler: (Müslümanların, çocuklarını öpüp sevdiklerini görünce):

— Siz çocuklarınızı öpüyor musunuz? dediler. Müslümanlar cevap verdiler:

— Evet, çocuklarımızı öpüyoruz!..

(Çöl adamları hayret edip):

— Vallâhî, dediler; çocukları öpmek âdetimiz değildir!..

Bunun üzerine varlığın sebebi olan Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) şöyle buyurdular:

— Allah kalblerinizden merhameti çıkardıktan sonra sizin kalbinize şefkat koymak benim elimde mi?(81)

---

79 Buharî ve Müslim.

80 Müslim.

81 Buharî ve Müslim.

Yine sıdk cevheri Âişe'den:

— Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) bir gün kapının önünde kavga edenlerin yüksek seslerini işitti. Bunlardan biri diğerinden borcunun bir kısmından vazgeçmesini ve rıfk ile muamele etmesini rica ediyordu. Diğeri de:

— Vallâhi yapmam (hiçbir şey fedâ etmem), diye ısrar etmekte idi. Nebiler Nebisi (derhal) bunların yanına, çıktı ve dedi:

— Ma'rûfu işlememek üzere Allah'a yemin eden nerededir?

O adam, Nebiler sultanını karşısında görünce:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; bunlardan hangisini istersen öyle olsun! ([82])

❖ ❖ ❖

Yine o rivâyet ediyor: Allah'ın Resûlü buyurdular ki:

— Cibril, bana durmadan komşuya iyilik yapmayı tavsiye etti. Bu sıkı tavsiyeden, komşuyu komşuya vâris kılacağını zannettim! ([83])

Bir başka gün iffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ), İnsanlığın Efendisine:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; iki komşum vardır, hangisine ikram edeyim?

Rahmet Peygamber buyurdular ki:

— Sana en yakın olan kapı komşunu gözet! ([84])

Onun rivâyeti:

Nebiyyi Ekrem (sallallâhü aleyhi ve sellem) şöyle dedi:

---

82 Buharî ve Müslim.

83 Müslim.

84 Buharî.

— Rahm, Arş'a tutunmuş, akrabalık Arş'ın Rabbına sığınmış ve şöyle demiştir:

Beni görüp gözeteni Allah gözetsin, benimle münâsebeti kesenden de Allah rahmetini kessin! ([85])

O anlatır:

— Bir gün Allah'ın Resûlü askerî müfrezenin başına bir zâtı göndermişti. O zat bölüğe imam olduğunda namazı **«Kulhü vallâhü Ahad»** ile bitirirdi. Müfreze avdet ettiği zaman Peygamberler Peygamberinin huzuruna gelip, bu zâtın, namazı İhlâs sûresiyle bitirmekte olduğunu arzettiler. Kâinatın Fahri:

— Bunu ne maksatla yaptığını kendisinden sorunuz, buyurdular.

O zât:

— İhlâs sûresi, Allah'ın sıfatını muhtevi olduğundan, onu okumayı seviyorum, dedi.

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sâhibi buyurdular ki:

— Siz de o zâtı müjdeleyin, Allah da kendisini seviyor! ([86])

❖ ❖ ❖

Kıyâmetin dehşetine ait bir hadîs. Âişe (radıyallahü anhâ)'den: İki cihanın saâdet güneşi buyurdular ki:

— İnsanlar, kıyâmet gününde yalınayak, çıplak ve sünnetsiz olarak haşrolunacaktır!

— Ey Allah'ın Resûlü, kadınlarla erkekler bir arada mı haşrolunacaklar? (Bu nasıl olur?) Herkes birbirlerine bakarlar.

— Yâ Âişe! İş bunu hatıra getirmeyecek kadar şiddetlidir! ([87])

---

85 Buharı ve Müslim.

86 Buharî ve Müslim.

87 Buharî ve Müslim.

❖ ❖ ❖

Yine o anlatır:

— Bir gece Allah'ın Resûlünü aradım. Elim Nebiler Nebisinin ayağının oyuğuna rastladı. O namazgâhda parmakları Kıble'ye müteveccih olmak üzere ayakları dikili idi. Secdede şöyle duâ ediyordu:

—Allah'ım! Gazabından rızâna, ukûbetinden afvına ve Sen'den yine Sana sığınıyorum! Sen kendini senâ ettiğin gibi, Sana lâyık senâdan âcizim! (88)

Kâinatın Efendisinin bir başka duâları:

İlâhî! İşlediğim ma'siyetlerin ve işleyeceğimi sandığım (rızâna muvâfık olmayan) **şeylerin şerrinden Sana sığınırım! (89)**

— Allah'ım! Ateşe müeddi olacak fitneden, cehennem azâbından, zenginlik ve fakirliğin şerrinden Sana sığınırım! (90)

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ)'den:

— Allah'ın Resûlü rüzgârı gördüğü zaman şöyle duâ ederlerdi:

— Allah'ım! Bu rüzgârın hayrından, taşıdığı şeyin hayrından ve gönderildiği husûsun hayrından senden diler: Bu rüzgârın şerrinden, taşıdığı şeyin şerrinden ve gönderildiği hususun şerrinden sana sığınırım!.. (91)

❖ ❖ ❖

88 Müslim.

89 Müslim.

90 Tirmizî ve Ebû Dâvud.

91 Tirmizî.

İffet ve ismet timsâli Âişe'den:

— Cibril Aleyhisselâm Nebiler Nebisini muayyen bir zamanda ziyaret edeceğini vâd etmişti. Ne var ki, o saatte gelmemişti. Allah'ın Resûlü elinde bulunan asayı yere bıraktı ve: **«Allah ve Resûlü va'dinden caymaz!»** diyordu. Sonra iki tarafına göz gezdirirken sedirin altında bir kelb yavrusu görmesin mi. Bunun üzerine:

— Yâ Âişe, dedi; bu kelb buraya ne zaman girdi?

— Vallâhî bilmiyorum, ey Allah'ın Resûlü!

— Bunu derhal dışarı atınız!..

Kelb dışarı atıldı. Cibril Aleyhisselâm da âlemin Fahrini ziyârete geldi. Nûr-i Cihan Cibril'e hitaben:

— Yâ Cibril, dedi; geleceğinizi va'detmiştiniz. Sizin için evde oturup intizâr ettim, gelmediniz!..

Cibril cevaben dedi ki:

— (Ey Allah'ın Resûlü!) **Evinizde bulunan bir kelb, ziyâretime mani oldu. Biz Melekler, içinde kelb ve sûret bulunan eve girmeyiz! (92)**

Hattâbî, Ebû Dâvûd ve diğer şârihlere göre, buradaki melâikeden maksad, Cibril ve İsrafil gibi vahiy melekleridir. Hafaza ve rahmet melekleri bundan müstesnâdır.

❖ ❖ ❖

Yine o anlatır:

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem) buyurdular ki:

— **Her kim Allâhü Teâlâ'nın likâsını sever,** (ebedî hayatı fâni hayata tercih ederse) **Cenâb-ı Hak da o kimsenin mülâkatını sever** (lütuf ve ihsana mazhar eder).

92 Müslim.

Her kim de Allahu Teâlâ'ya mülâkatı hoş görmezse, Cenâb-ı Hak da o kimsenin likâsını kerîh görür (onu rahmetinden uzaklaştırır).

— Yâ Resûlâllah! Öyle ise hepimiz ölümden hoşlanmayız, dedim. Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem) buyurdular ki:

— (Yâ Âişe!) **Bu iş öyle değildir. Lâkin mü'min olan kimse, hâl-i ihtizâra geldiğinde, ona Allah'ın rahmeti, rızâsı ve cenneti tebşîr edilir de, o da** (ölümü hayata tercih ederek) **Allah'a kavuşmayı arzu eder. Allahü Teâlâ da onun likâsını sever** (ondan razı olur)**. Kâfir de, vefat ederken, Allah'ın azâb ve gazâbına ma'rûz kalacağı haber verilince, Allah'a kavuşmayı kerîh görür. Allah da onun likâsını kerîh görür** (onu rahmetinden uzaklaştırır).(93)

Yine Âişe (radıyallahü anhâ)'den: Allah'ın Resûlü buyurdular ki:

— Vâiz olarak ölüm yeter. (94)

— Kıyamet günü bir kul, Allahu Teâlâ'nın huzuruna götürülür. Dünyada bir adamın bir diğerine özür dilediği gibi, Yüce Allah da bu adamdan özür diler ve buyurur ki:

— İzzet ve celâlim hakkı için Benim, dünyalığı senden men'etmem, senin bana hor davranmandan değil, belki senin için burada hazırladığım fazilet ve mevkilerden dolayıdır. Çık şu saflar arasına bak; Benim rızâm için sana yediren veya seni giydiren kimseleri bulursan onları sana verdim.

Adam safları yarar. Kendisine bakan (Allah için yedirip giydiren) **kimseleri bulur ve cennete götürür!** (95)

---

93 Müslim.

94 Beyhakî.

95 Tirmizî.

❖ ❖ ❖

Sıdk cevheri Cenâb-ı Âişe'den:

Bir gün Allah'ın Resûlüne:

— Ey Allah'ın Resûlü, dediler; Kıyâmet günü şehidlerle başka kimseler de bulunabilir mi?

Kâinatın Efendisi buyurdular ki:

— Evet, günde yirmi kere ölümü hatırlayan (ve onun için hazırlanan). Diğer rivâyette, **Günahlarını hatırlayıp ona üzülen.**

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ)'den:

— Nebiler Nebisi bir kere olsun midesini alabildiğine doldurmamıştır. O çok kereler aç durur, midesinin üstüne taş bağlardı. Onun açlığına dayanamayıp ağladığım zamanlar çoktur. Elimle midesini mesheder ve derdim ki:

— Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü, ihtiyacını giderecek kadar dünyalık te'min etsen ne olurdu.

O Hakk'ın nazlı Nebisi, O eşi bulunmaz tek inci dediler ki:

— Ey Âişe! Benim kardeşlerim olan ve benden önce gelip geçen büyük peygamberler bu gördüğünden daha zor vaziyetlere dayandılar. Devamlı sabrettiler ve Rablerine bu hâl üzere ulaştılar. Allahu Teâlâ sevablarını çoğalttı ve gelişlerinden onlara ikrâm etti. Ben bolluk içinde yaşarsam, yarın Allahu Teâlâ'nın derecemi onların derecesinden düşük yapmasından utanırım. Şu sayılı günlerde sabretmek, yarın âhiret nasîbimin noksan olmasından, benim için daha sevimlidir. Arkadaşlarıma ve kardeşlerime ulaşmaktan daha sevimli bir şey benim için olamaz!..

Hazret-i Âişe ilâve ediyor:

— Resûlüllah (sallallâhü aleyhi ve sellem), bu konuşmamızdan sonra bir hafta yaşamamıştı!..

Yine Kâinatın Fahri, sahabîlerine karşı demişlerdir ki:

— Eğer benim bildiğimi siz bilseydiniz, az güler çok ağlardınız!.. (96)

O saâdet dolu günlerden biriydi. Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), hiddetlenmiş, söylenip duruyordu. Onun bu hâline nazar buyuran Allah'ın Resûlü dediler ki:

— Nedir, şeytanın geldi sana?

Derinlik, incelik, dirayet ve zarafet timsâli Âişe:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; senin şeytanın yok mu?

Varlığın sebebi olan Cenâb-ı Peygamber buyurdular ki:

— Evet, benim de şeytanım var. Fakat ben Allah'a duâ ettim, Allah da bana yardım etti ve şeytanım Müslüman oldu. (Artık) bana iyilikten başka bir şey emretmez! (97)

❖ ❖ ❖

Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi buyurdular ki:

— Cennet, cömertlerin yeridir!

Hazret-i Âişe'nin rivâyet ettiği hadîslerden bir demet sunmuş olduk. Elbette ki rivâyetlerinin yekûnu binlercedir. Ne var ki, biz bazılarını burada zikredip eserimizi noktalamak istiyoruz.

O Âişe ki, onun gönül denizi bir başka aşkla çağlayıp duruyordu. O, geceleri başı kesik bir mum gibi yanıyor ve dâima zârı zârı ağlıyordu.

---

96 Buhari ve Müslim.

97 Müslim.

O Âişe ki, Nebiler Nebisinin nezdinde en sevgili zevce idi. Kâinatın Efendisi ona nice gayb incileri hediye etmişti. Nice günler onun hücresinde bulunmuş ve son nefesini de onun kucağında iken vermişti.

O Âişe ki, sarayının damını yıldızların öptüğü eşsiz bir sultandı. Onun kapısında melekler nöbet tutar, hûriler hizmetine koşardı. Cebrail bile ona selâm vermişti.

O ki: İnce ve derin,
Geliniydi göklerin!..

Hazret-i Âişe'nin Son Günleri

İffet ve ismet timsâli Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), bu cihan bahçesinde nice yıllar ömür sürdü. Ömrünün en tatlı ve en zevkli günlerini şüphesiz ki Allah'ın Resûlü ile birlikte geçirdi. Ay meş'âlesinin pırıldattığı bu cihan, o zaman bir başka cihandı. Bir başka güzelliğin pınarı gürül gürül çağlayıp duruyordu. Gökler ülkesinden cihan toprağına sanki yıldızlar yağıyordu. Hayat bir tatlı pınardı, ümitler, neşeler, sevinçler vardı.

Şimdi o saâdet dolu yıllar gerilerde kalmıştı. Hazret-i Âişe, yine hücresinde seccadesi üzerinde oturuyordu. Bir ara kalkıp pencereden dışarıyı süzdü. Sonra tekrar oturdu. Tefekkür âlemine daldı, hatıralar denizine yelken açtı.

Kâinatın Efendisiyle geçirdiği o unutulmaz ışık dolu günler gözünün önünde nokta nokta pırıldadı. Hatıraların ırmağı birer nûr ipliği gibi uzayıp duruyordu. İşte taptaze bir hatıra gözünde billûrlaşmıştı.

Bir gündü. Kâinatın Efendisi ile başbaşa bulunuyordu. Varlığın Sebebi olan Cenâb-ı Peygamber (sallallâhü aleyhi ve sellem), yine Rabbinin huzurundaydı. Âişe de bir köşede Yüce

Allah'a duâ ediyordu. Allah'ın Resûlü onun hâline nazar ettikten sonra yanına gelip elini omzuna koymuş ve şöyle demişti;

— (Ey Âîşe!) **Bütün duâların mânâlarını içine toplayan cümlelerle duâ et, duâ ederken şöyle de:**

"Allah'ım! Halde ve gelecekte bildiğim ve bilmediğim bütün iyilikleri senden ister, bildiğim ve bilmediğim halde ve gelecekte bütün kötülüklerden sana sığınırım!..

Allah'ım! Cenneti ve Cennet'e götürecek söz ve işleri Senden ister, Cehennem'den ve Cehennem'e sürükleyecek söz ve hareketlerden sana sığınırım!..

Allah'ım! Kulun ve Resûlün Muhammed Sallallahü Aleyhi ve Sellemin senden istediği hayır ve iyilikleri senden ister ve sana sığınıp ilticâ ettiği (kötülüklerden) **her şeyden ben de sana sığınırım!..**

Allah'ım! Benim için takdir ettiğin her şeyin sonu hayır olmasını senden, senin merhametinden dilerim!.. Ey merhamet edenlerin en merhametlisi!.."

Âişe (radıyallahü anhâ), bu hatıralara öyle dalmıştı ki, biri bitmeden bir başkası gözünün önünde billûrlaşıyordu. Gözleri yine yaşlıydı, seccadesi üzerine çiy tanesi gibi yaşlar akıtarak derin bir âh çekti ve yine hatıraların denizine gömüldü.

Bir başka gündü. Nihayetsiz olan mülkün seyyidi ve Kevser havuzunun sahibi yine Âişe'nin hücresindeydi. Âişe, kara kara gözlerini iki cihanın saâdet güneşinin mübârek gözlerine dikip:

— Ey Allah'ın Resûlü, demişti; insanlar dünyada ne ile üstünlük kazanırlar?

Hakkın nazlı Nebisi hayâl üstü bir gülümseyişle buyurmuştu ki:

— Akıl ile!..

Âişe, bir kuş gibi çırpınarak atılmıştı:

— Herkesin kıymeti ameliyle ölçülmez mi, ey Allah'ın Resûlü?

Rahmet Peygamber:

— Ey Âişe, demişti; onlar akıllarından fazla bir şey yapabilir mi? Allahu Teâlâ'nın verdiği akıl nisbetinde amel ederler. Ondan sonra da amellerine göre mükâfatlanırlar.

❖ ❖ ❖

Yine bir başka gün, bir başka hâdise cereyan etmişti. Nebiler Nebisi Âişe ile başbaşa idi. Tatlı bir sohbete dalmışlardı ki, birden kapıları çalındı:

— Tık, tık, tıkk!..

İçeriden seslendiler:

— Kimsin?

Kapıdaki ses evin içinde yeniden yankılandı:

— Müzenli Cessâme'yim, ey Allah'ın Resûlü!..

Kâinatın biricik yaradılış sebebi ve Allah sevgilisi derhal kapıya koştu:

— Hayır, dedi; sen Müzenli Hassâne'sin! Buyur, nasılsın? İyi misin? Beni görmeyeli ne âlemdesin?

— İyiyim! Anam babam sana fedâ olsun, ey Allah'ın Resûlü!..

Nebiler sultanı, bu kadını iltifatlara boğdular ve ona ikramda bulundular. Kadın gidince Hazret-i Âişe:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; bu ihtiyarı ne kadar güzel karşıladın...

Allah'ın Resûlü, güneş güneş gülümsediler ve buyurdular:

— Ey Âişe! O Hatice'nin sağlığında da gelirdi. Muhakkak ki eski dostluğa saygı göstermek îmandandır!..

— Evet, öyledir, ey kokusu güzel Peygamber!..

❖ ❖ ❖

Sıdk cevheri Âişe'nin gözlerinde ve kulaklarında kaynaşan bu sesler ve hatıralar çözülen bir makara gibi akıp gidiyordu. Âişe'nin gözleri önünde nice hâdiseler cereyan etmişti. Nice tatlı hâtıralar vardı ki, hâlâ tazeliğini muhafaza ediyordu.

Yine bir gün, Allah'ın Resûlü Âişe'nin hücresinde yemek yiyordu. Yere oturmuştu. Bu hal ona zahmet veriyordu. Âişe (radıyallahü anhâ):

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi; yemeğini yaslanmış olduğun halde ye; çünkü bu senin için daha kolaydır!

Peygamberler Peygamberi mübârek başını uzattı, eğdi, nerde ise yere değecekti, sonra da şöyle buyurdu:

— Hayır! Ben kulların yediği gibi yer, oturduğu gibi otururum!..

❖ ❖ ❖

Âişe (radıyallahü anhâ), kendisini tamamen zamanın akışına bırakmıştı. Beynindeki düşünceler düğüm düğüm çözülüyordu. İşte şimdi de Allah'ın Resûlü ile gerdeğe girdiği ilk ânı hatırlamıştı. Resâlüllahın huzurunda başka kadınlar da vardı. Âişe, annesi tarafından saçları taranıp bağlandıktan sonra yüksek huzura getirilmişti. Nebiler Nebisinin yanında bir bardak sütten başka bir şey yoktu. Kâinatın Efendisi sütten bir yudum içmişler ve sonra Âişe'ye uzatmışlardı:

— Al, ey Âişe'cik, sen de iç!..

İffet timsâli Âişe öyle utanmış, öyle sıkılmıştı ki, titreyen ellerini bardağa uzatamamıştı. Orada hazır bulunan kadınlar kendisine:

— Ey Âişe, demişlerdi; Resûl-i Ekrem'in elini geri çevirme, al!..

Âişe'nin îman aynası berrak yüzünde çizgiler, benek benek gezinmiş, utanarak ve titreyerek elini uzatıp bardağı almış, bir yudum içip geri vermişti.

Allah'ın Resûlü onun bu hâline tebessümle bakıyorlardı. Bunları hatırlayan Âişe (radıyallahü anhâ), baştanbaşa ürpertilerle doldu. Gözyaşları sıcak sıcak seccadesi üzerine aktı. Başını eğip saatlerce öylece kaldı.

Güneş yükselmiş, Medine sokakları cıvıl cıvıl kaynaşan insanlarla dolmuştu. Kapısının önünde yeni bir gürültü peydâ olmuştu. Kalkıp pencereden baktı. Gelen sahabîlerden Kâ'bü'l-Ahbâr'dı. Yanında da bazı kimseler vardı. Kapıya yanaşıp tıkırdattı:

— İzin var mı, ey mü'minlerin annesi?

Hazret-i Âişe hizmetçisini gönderip kapıyı açtırdı:

— Buyurunuz, sâhibem sizi bekliyor!..

Kâ'bü'l-Ahbâr içeri girip selâm verdi ve dedi:

— Ey mü'minlerin annesi! Göz insana yol gösterir, kulak gelecek tehlikeleri duyurur, dil tercümanlık yapar, eller kanat vazifesini görür, ayaklar da posta hizmetini yerine getirirler, kalb ise bir hükümdardır. Hükümdar huzur içinde olursa maiyyeti ve ordusu da huzur içinde olur.

İffet timsâli Âişe (radıyallahü anhâ)'nin yüzünde elmaslar benek benek gezindi:

— Ben, dedi; Allah Resûlünün bu sözleri söylediğini şu kulaklarımla işitmiş bulunuyorum!..

❖ ❖ ❖

Zaman ırmağı durmadan akıyor, Cenâb-ı Âişe'nin ömür nefesleri de rüzgâr gibi uçuyordu. O yine hücresinde kendi âlemindeydi. Bir gün halkın haykırışı ile yerinden sıçradı. Medine halkı öyle bir haykırıyordu ki, tâ gökler inliyordu.

Hizmetçisine seslendi:

— Bu nedir, â çocuğum?

Hizmetçi gönül gönül çağladı:

— Abdurrahman b. Avf'ın ticâret kervanı gelmiş, ey sahibem!..

— Öyle mi?

— Evet!..

— Allah'ın Resûlü doğru söyledi.

Bu söz Abdurrahman b. Avf'ın kulağına gitti. Yüce sahabî hemen Peygamber zevcesi Âişe'nin kapısına geldi ve izin istedi:

— İzin var mı, ey mü'minlerin annesi?

Kendisine izin verildi. Cennetle müjdeli sahabî selâm verip bir köşeye oturduktan sonra sordu:

— Ey annelerin en güzeli, Resûl-i Ekrem ne buyurdu?

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ):

— Ey Abdurrahman, dedi; bunun için mi geldin?

— Evet!..

— O halde sevin...

— Duyduğunu söyle ki sevineyim.

— Allah'ın Resûlü buyurdu ki:

«Cennet'i gördüm. Muhâcir ve müslüman fakirlerinin koşa koşa cennete girdiklerini gördüm. Zenginlerden kimseyi göremedim. Yalnız Abdurrahman b. Avf'm emekleye emekleye onlarla Cennet'e girdiğini gördüm!..»

İffet mâdeni Cenâb-ı Âişe'den bu sözleri dinleyen Abdurrahman bin Avf (radıyallahü anhâ), pınar pınar çağladı. Derhal kafileyi, eşya ve develeri ve hattâ oradaki köleleri ile birlikte âzâd etti ve dedi:

— İnşâallah, bunlarla koşarak Cennet'e girerim.

❖ ❖ ❖

Ulviyyet mâdeni Âişe (radıyallahü anhâ), hayat ağacının yapraklarını artık sararmış görüyordu. Nice seneler Nebiler serverinden ayrı kalmış, onun hasretiyle yüreğini dağlamıştı. Artık bu temeli çürük dünyadan bekâ âlemine gideceği gün yaklaşıyordu. O yine hep düşüncelerinin denizinde ve hücresindeydi.

Bu hicran gecesinin bir gündüzü de yoktu ki, onu beklesindi. Tek tesellisi, Peygamberler Peygamberiyle geçirdiği tatlı günlerin hatırası idi. Hep o günleri yâd ediyor, o günleri yeniden yaşamak için çırpınıyordu. Ne ışık ve nûrlar dolu gündü onlar.

Kâinatın Efendisi sabah namazını kıldırdıktan sonra sahabîlerinin arasında oturur, onlara gayb âleminin penceresini açar, gönüllerine elmas renkli inciler saçardı.

Yine bir gün sahabîleriyle beraberdi. Sahabîler, Nûr-i Cihanı halka halka sarmışlardı. Nebiler sultanı mübârek gözlerini etrafını saran topluluk üzerinde gezdirdikten sonra şöyle buyurdu:

— Dün gece rüyâmda yanıma iki kişi geldi. Bunlar bana: **«Haydi yürü!»** dediler. Ben de bunlarla beraber yürüdüm. Derken arkasına yaslanmış bir adamın yanına geldik. Bunun başı ucunda iri bir taş parçası taşıyan biri duruyor ve o taşı, arkasına yaslanan adamın kafasına indiriyor, başını yarıyordu. Taş da yuvarlanıp gidiyordu. O adam taşı, arkasından koşup alıyor ve geri dönüyordu. O geri dönünceye kadar da diğerinin parçalanan başı iyi oluyor, eski hâline geliyordu. Birinci defada yaptığı aynı hareketi tekrarlayıp duruyordu. Ben yanımdakilere:

— Sübhânallah, dedim; bu da ne?

— Sen yürü yürü! dediler.

Yürüdük. Derken sırt üstü yatan bir adamın yanına geldik. Başucundaki bir adam demirden çatal bir kanca ile ayakta duruyor ve yatan adamın yüzünün bir tarafına gelip kanca-

siyle ağzının, burnunun ve gözünün bir kısmını tâ kafasına kadar yarıyor, sonra yüzünün bir kısmını tâ kafasına kadar yarıyor, sonra yüzünün öbür tarafına dönüp orasını da bu şekilde tahrîb ediyordu. Bu arada, bir tarafın tahrîb edinceye kadar daha önce tahrîb edilen taraf iyi olup eski hâlini almış bulunuyor, sonra dönüp birinci defada yaptığı, gibi yine aynı hareketi tekrarlayıp duruyordu.

Ben hâle bakıp:

— Sübhânallah, dedim; bunlar ne oluyor?

— Yürü yürü, dediler.

Yürüdük. Fırına benzer bir yapıya vardık. Orada anlaşılmaz sözler, velveleler, gulguleler kopuyordu. İçinde bir sürü çıplak erkeklerle kadınlar bulunduğuna muttali olduk.

Altlarından alevler geldikçe yürekleri parçalayan feryatlar, çığlıklar koparıyorlardı. Yine aynı şeyi sordum:

— Bunlara ne oluyor?

— Yürü, yürü, dediler.

Yürüdük. Nihayet bir nehre vardık ki, suları kan renginde idi. Nehrin içinde bir adam yüzüyor, kıyısında da yanına birçok taş toplamış bir kimse duruyordu.

Irmakta yüzen adam, bir hayli dönüp dolaştıktan sonra, kıyıya yaklaşıyor ve ağzını açıyordu. Kıyıda duran adam da ağzının içine bir taş atıyor, o da geri dönerek yüzmeğe devam ediyor, soma yine nehrin kenarına dönüyor, oradan atılan taşı yutarak gidiyordu. (Büsbütün hayrette kalmıştım, yine sordum):

— Bu ne acâip bir hâl?

— Sen yürü yürü! dediler.

Yine yürüdük. Gayet çirkin bir adamla karşılaştık; durmadan ateş yakıyor ve etrafında dolaşıp duruyordu.

— Bu ne? diye sordum.

— Sen yürü yürü! dediler.

Yürüdük. İçinde her çeşit bahar çiçekleri bulunan geniş bir bahçeye vardık. Bahçenin ortasında uzun boylu bir adam vardı ki, semâya uzanan başını az kalsın göremiyecektim. Etrafında küme küme çocuklar bulunuyordu. Hayatımda bu kadar çok çocuk görmemiştim.

(Beni götüren iki meleğe):

— (Ey melekler, dedim); **Bu uzun boylu adam ve etrafındaki çocuklar kim?**

— Yürü, yürü, dediler.

Gitgide büyük bir ağaçlığa vardık ki, onun kadar güzel ve geniş bir ağaçlık görmemiştim. Peşisıra gittiğim kimseler, buraya girmemi söylediler. Birlikte buraya girdik ve ilerledik. Altın ve gümüş tuğlalardan bir şehre vardık. Şehrin kapısını bularak kapısının açılmasını istedik. Kapı açılmış biz de içeriye girmiştik.

Bizi karşılayan adamların vücudlarının yarı yüzü, gördüklerimin en güzeline; bunların yarı yüzü de, gördüklerimin en çirkinine benziyordu. Yanımdaki iki melek, bunlara:

— Gidiniz ve şuradaki nehre giriniz, dediler.

Baktım ki, suları pırıl pırıl parlayan bir nehir. Enginliğine akıyor, onun suyu sanki hâlis bir süt gibiydi. Hepsi bu nehre girip çıktılar, sonra bize dönüp geldiler. Yüzlerinin yarısını kaplayan çirkinlik tamâmiyle zâil olmuş ve hepsi de son derece güzelleşmişlerdi.

Yanımdaki iki melek bana:

— (Ey Allah'ın Resûlü), dediler; burası **«Adn»** cennetidir ve senin konağın da buradadır.

Gözlerimi kaldırarak baktım, beyaz buluta benziyen bir köşk gördüm. Ona işaret ederek:

— İşte, dediler; burası senin konağındır!

Ben o iki meleğe:

— (Ey melekler, dedim); Allah sizden razı olsun. Öyle ise beni bırakınız da bu köşke gireyim.

— (Ey Allah'ın Resûlü!) Şimdi olmaz; fakat ileride buraya gireceksin.

— Bu gece birçok acâip şeyler gördüm, bunlar ne idi?

— Öğrenmek mi istiyorsun?

— Evet!..

— O halde dinle: Hani taşla kafası ezilen adam yok mu? Kur'ân'ı öğrendiği halde onu terkeden ve uykuyu farz namaza tercih eden kimsedir. (İşte bu ihmalci adam bu suretle azâb olunacaktır).

Şakakları, gözleri ve burnu demirle yarılan adam; evinden çıktığı zaman her tarafa ulaşacak yalanlar uyduran kimsedir. (Ki bu yalancı adam da kıyâmet gününde böyle dehşetli bir azaba uğrayacaktır.)

Fırın içindeki çıplak kadınlarla erkekler; zânîlerle zâniyelerdir. Nehirde yüzen ve taş yutan adam; faiz yiyen (tefecilik eden) adamdır. Ateş tutuşturan ve onun çevresinde dönen manzarası çirkin adam; cehennemin muhafızı Mâlik'dir.

Bahçedeki uzun boylu adam ise; **İbrahim** Aleyhisselâm'dır. Etrafındaki çocuklar da, fıtrat (İslâm) üzere ölen yavrularıdır.

Berkânî'nin bir rivâyetinde **«Fıtrat üzere doğan yavrularıdır.»** denilmiştir.

Kâinatın Efendisini hayranlıkla dinleyen sahabîlerden bazıları:

— Ey Allah'ın Resûlü, dediler; müşriklerin evlâdı da bu zümreye dâhil midir?

Nebiler Nebisi:

— Evet, buyurdular; müşriklerin çocukları da âhirette müslüman evlâtlarına mülhaktır!..

❖ ❖ ❖

Yarı vücutları güzel ve yarı vücutları çirkin olan kimseler de; güzel ve hayırlı işlere fena işler karıştırdıkları halde, yaptıkları güzel ve hayırlı işler hürmetine, kötülükleri Allah tarafından bağışlananlardır. (98)

Âlemin rahmeti, cihanın zîneti, eşi bulunmaz tek inci ve Allah Sevgilisi, bu rüyâlarını sahabîlerine anlatırken iffet timsâli Âişe de hücresinde dikkat kesilmiş dinliyordu. İşte şimdi yine hücresindeydi ve aradan nice uzun seneler geçmişti. Ne var ki, bu tatlı hatıraların denizinde yüze yüze ömür ufkuna gelmişti. Daldığı derin tefekkür âleminden (Âh başım!) diyerek doğruldu.

Hizmetçisi hemen yanına koştu:

— Neniz var, ey sahibem?

Hazret-i Âişe (radıyallahü anhâ), yaşlar dolu gözlerini ona dikti ve dedi:

— Başım ağrıyor, yavrucuğum!..

— Bir tabib çağırayım mı?

— Benim tabibim biraz sonra gelecek.

— Kimdir o?

— Anayı kuzusundan ayıran!..

— Beni korkutuyorsun, ey sahibem!..

— Metin ol, Hakka güven!..

Derinlik, incelik, dirayet ve zarafet timsâli Hazret-i Âişe Hicretin 58. senesinde hastalanmıştı. Artık fazilet dolu bir ömür sona eriyor, bir başka âlemin kapısı kendisine açılıyordu.

98 Bu Hadîs-i Şerifi Buharı rivâyet etmiştir.

Onun hastalık haberi Medine'de dalga dalga yayıldı. Herkesin yüreğine sanki mızraklar saplanmıştı. Herkes ziyaretine koştu. Bu ziyaretçiler içinde İbn-i Abbas (radıyallahü anhâ) da vardı. İbn-i Abbas yaşlı gözlerle şöyle dedi:

Âişe, ezelden beri mü'minlerin annesi idi. Peygamberler Peygamberinin en sevgili zevcesiydi. Onun sebebiyle teyemmüm hükmü inmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in onun şânında inen nice âyetleri, mescidlerde ve mihrablarda okunup duruyor!..

İffet ve ismet mâdeni Cenâb-ı Âişe (radıyallahü anhâ), kuruyan dudaklarını dili ile ıslatıp:

— Ey İbn-i Abbas, dedi; beni bu gibi senâlardan uzak tut!.

İbn-i Abbas atıldı:

— Sen her övgüye lâyıksın, ey annem!..

— Olsun, sen yine de beni övme!..

Ve Cenâb-ı Âişe gözlerini kendisini ziyaret eden sababîler üzerinde gezdirdikten sonra:

— Ey Nebiler Nebisinin sevdikleri, dedi; beni Cenâb-ı Peygamberin yanına değil, diğer zevcelerinin yanında toprağa veriniz. Çünkü Resûlüllah'dan sonra yanlış bir harekette bulundum!..

Sahabîler gözyaşlarını tutamadılar. Ne var ki, hastalık vahamet arzediyordu. Artık Âişe'nin ömür güneşi ölüm kuyusuna ağıverecekti.

Artık ay yüzlü anne evlâtlarından ayrılıverecekti. Arkasında binlerce gözü yaşlı insan bırakacaktı. Çünkü: **«Her nefis ölümü tadacaktı.»** Peygamberler Peygamberi bile ölüm acılarından Allah'a sığınmıştı. Ölüm, ne genç tanır, ne ihtiyar; ne de bir bahadır onun pençesinden kurtulabilir. Hayat defterini yazan kalemle bu hakikat dile getirilmişti.

Nûr şehri Medine yine garip uğultular içinde çalkanıyordu. Herkesin yüzünde keder çizgileri benek benek geziniyordu. Orda burda toplanan sahabîler birbirlerine soruyorlardı:

— O da giderse hâlimiz nice olacak?

Ne var ki, Cenâb-ı Âişe artık gidiciydi. Bu temeli çürük dünyada birkaç saati ancak kalmıştı. Onu da Yüce Rabbinin zikriyle değerlendiriyordu.

Gün batmış, gece karanlığı Medine'nin her tarafına damla damla çökmüştü. Mavilik cenneti semâda yıldızlar yeni yeni göz kırpmaya başlamıştı.

Ramazanın 17. günüydü. Milâdî 13 Haziran 678 tarihi idi. Gecenin sessizliği gönülleri ürpertirken Sıdk cevheri Âişe (radıyallahü anhâ), yatağından kalkıp abdest aldı. Sonra yüzünü Hak mihrabına tutup namaz kıldı. Vitir namazını müteakip ecel kuşu başucuna geldi. Peygamber zevcesi ve mü'minler annesi Hazret-i Âişe'nin îman aynası berrak yüzünde tatlı bir gülümseme peyda oldu. Belli ki öteler âlemindeki sarayları kendisine gösteriliyordu.

Rabbini zikreden ince dudakları bir yay gibi gerildi:

— **Lâ ilâhe illallah Muhammedürresûlüllah!** dedi.

Sonra, içinde kâinat yüzen gözlerini kapadı. Son nefesi Allah adı ile noktalandı.

Fazilet dolu bir hayat burada son buluyordu. Hazret-i Âişe'nin hücresinden bir çığlık yükseldi ve gecenin kalbini sızlattı:

— Koşun, koşun! Mü'minlerin annesi öldü!..

Koşan koşana...

Gece olmasına rağmen Medine yerinden oynadı... Çoluk çocuk, genç ihtiyar kim varsa Peygamber mescidine doldu. Gözlerden iplik iplik yaşlar akıyor, dillerden insanı yakıcı, mestedici mısralar dökülüyordu:

Âişe ki bir nûrdu,
Ve bir tatlı huzurdu.
Nice yıllar gönlüne,
Aşk mızrabını vurdu!..

Nice irfan incisi,
Saçtı bu topraklara.
Bir kuş gibi uçtu da,
İşte açıldı ara.

Artık ondan ne bir iz,
Ne bir ışık bulunur.
Aydın gün karardı hep,
Çekildi dünyadan nûr!..

İffet ve ismet sadefi Âişe son uykusuna daldığında takvimler Hicretin 58. yılı, Ramazanın 17. günü, Milâdî 13 Haziran 678 tarihini gösteriyordu.

Vasiyeti gereğince cenazesi gece vakti defnedildi. Sahabîler hücresinin etrafında yığın yığın olmuşlardı. Birden her taraf insan seliyle dolup taştı.

Kadınlar bile sokaklara dökülmüşlerdi. O kadar geniş ölçüde bir çağlayış meydana gelmişti ki, böyle bir manzara hiçbir vakit görülmemişti. Nebiler Nebisinin diğer zevcesi Hazret-i Ümmü Seleme (radıyallahü anhâ) de Âişe'nin cenazesine iştirak etmiş ve gözyaşları içinde şöyle demişti:

— Yüce Allah, Âişe'ye rahmet eylesin!.. Onu babasından sonra en çok seven zât Allah'ın Resûlü idi.

İnsan seli Medine sokaklarında akıp duruyordu... Nihayet Cenâb-ı Âişe'nin mübârek nâşı hücreden dışarı çıkarıldı ve na-

mazını Medine valisi Hazret-i Ebu Hureyre kıldırdı. Onu gece vakti alıp Bakî mezarlığına götürdüler ve oracıkta kara toprağa verdiler. Kabrine Kasım bin Muhammed bin Ebu Bekir, Abdullah bin Abdurrahman bin Ebu Bekir, Abdullah bin Atik, Urve bin Zübeyr, Abdullah bin Zübeyr indiler. Ve o ay yüzlü Peygamber zevcesini mahşer sabahına kadar yatacağı kabir sarayına bıraktılar.

O demde hüzün ve teessür o dereceye varmıştı ki, gözler yaş döküyor, diller gönüllerden geçen mânâları dışa vuruyordu:

— Peygamberlik hareminin bir meş'alesi daha söndü!

Evet, gözler yaş döküyor, gönüller sızlıyordu. Ne var ki, her can ölümü tadacaktı. Hiç kimse bunu değiştirmeye kadir değildi. Yapılacak tek şey: Allah'a kul olmak, onun rızasını kazanmak ve sonunda ona kavuşmaktır.

Bir gün Tâbiîn'den bir adam Medine'ye gelmişti. Birine şöyle sordu:

— Hazret-i Âişe'nin matemini kimler tuttu?

Ondan şu cevabı aldı:

— Âişe'yi anne bilenlerin hepsi!..

Ey onu anne bilenler!.. Sizler de onun faziletine gönül veriniz. Hayatınızda onu örnek alınız. Onun saâdet havuzuna birer muhabbet damlası olarak akınız ki, iki cihanda da devlet sizin olsun.

Onun fazileti ve kemâli karşısında ben ne diyebilirim ki? Sadece gönlümden dökülen şu hicran damlaları ile kitabımı noktalıyorum:

❖ ❖ ❖

Âişe, pâk Âişe:
Onda ışık, onda nûr.
Onda ismet ve hicap,
Onda aşk, billûr billûr!..

Kimdir, kimdir, ona denk?
O, zarif, ince, derin.
Gülüşü çiçek çiçek,
Annesi mü'minlerin!..

Duru, berrak bir pınar,
Ve çağlayan bir deniz.
İşte nûrdan yapılar,
Göstermede annemiz!..

Bu gördüğüm düş mü, ne?
Altın mı, gümüş mü, ne?
Cihanı dolduran nûr,
Gökten süzülmüş mü, ne?

Güneş güneş bir ışık,
İçi dışından aydın.
Son Nebinin sevdiği,
İşte mübârek kadın!..

— SON —

M. Necati Bursalı
20 Eylül 1981
Yeniköy - İstanbul

EHLİ BEYT
İFFET ve İSMET TİMSALİ
HZ. ÂİŞE

MUSTAFA NECATİ BURSALI

Elinizdeki bu eser, öyle bir sultan annenin nurlu hayatından ışıklar sunmaktadır ki, müslümanlığın kadınlık âleminde neler yaptığını, kadınlığı hangi şahikalara yükselttiğini Hazret-i Âişe (r.a.)'nin şahsında göreceksiniz.

Eserimizde bazı tarihi hâdiseler konuşma lisanı haline getirilip nazarlara öyle verilmiştir. Ve topyekün hakikat ifade etmektedir. Esere, akıcı ve sürükleyici bir üslûp kazandırmak gayesiyle romanî bir hava ve edebî bir üslup hakim kılınmıştır.

Hz. Âişe (r.a.) gibi mümtaz bir şahsın hayatını hiç eksiksiz yazmak elbette mümkün değildir. Biz, bütün gönlümüz ve samimiyetimizle mümkün olanı yapmaya gayret gösterdik. İman peteğimizin muhabbet balını damla damla her satır üzerine düşürdük. Ve ömür nefeslerimizin incilerini bu yolda heba ettik.

Azîz ve Celîl olan Allah buyurur ki:

"Peygamber, mü'minlere öz nefislerinden evlâdır. Zevceleri (mü'minlerin) analarıdır." (Ahzâb: 6)

İki cihanda da annemiz O... Evlâdın anneye karşı her zaman sönmez bir muhabbeti vardır. İşte muhabbetimizin sönmez bir nuru olarak bu eseri hayat ağacımızın en tatlı meyvesi hâlinde vücuda getirdik.

ISBN 978-975-7161-16-0

9 789757 161165

₺12

Çelik YAYINEVİ